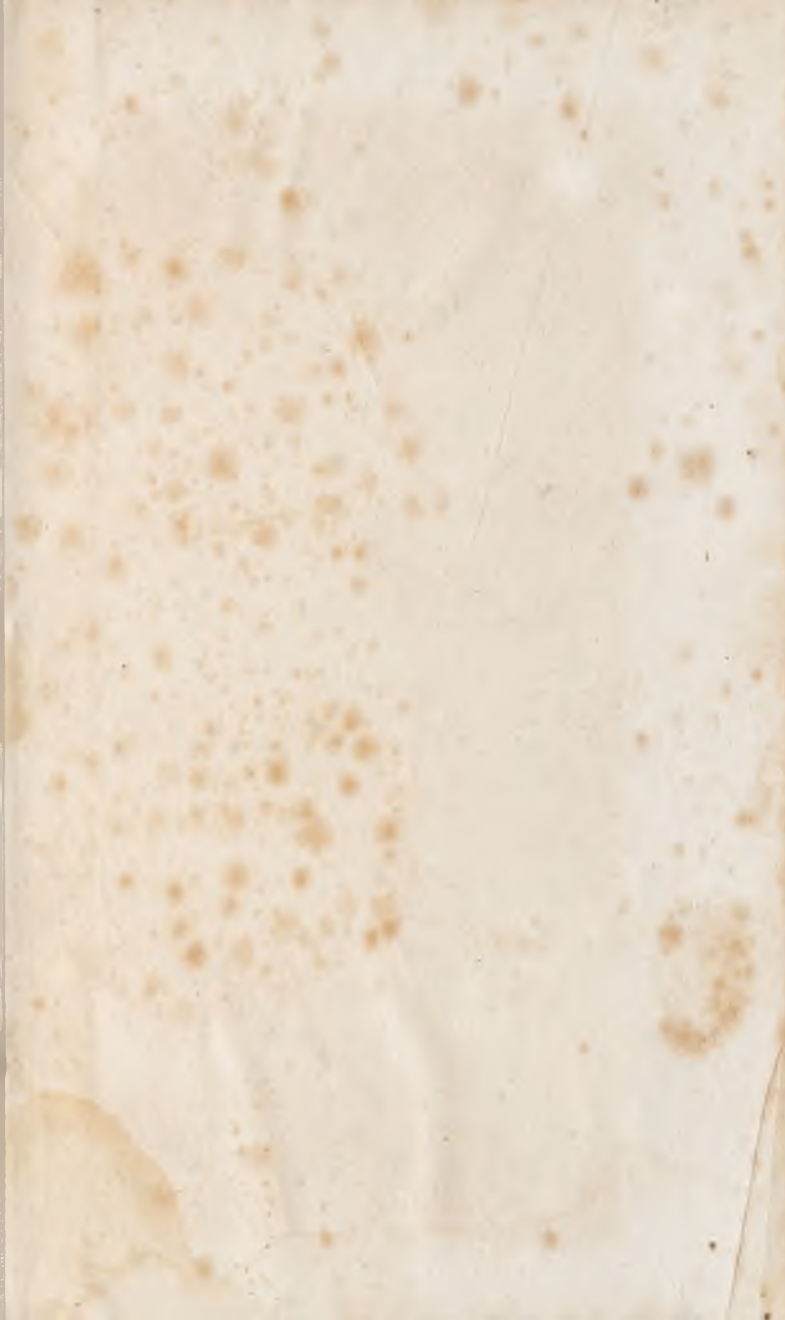

ΚΛΙΜΑΞ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

WILLIAM

AND

THE LANCET

—AND—

THE LANCET

ΠΛΑΤΩΝΟΣ
ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΚΑΙ

ΓΟΡΓΙΑΣ

Η

ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ

ΑΝΑΤΡΕΠΤΙΚΟΣ

Κατὰ τὴν ἐν Λειψία στερεότυπον
ἔκδοσιν τοῦ Ταϋχνιτίου 1829

---00000---

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐν τῷ ἐξ Ἀμερικῆς Φιλελληνικῷ
Τυπογραφείῳ

---0000000---

αωλβ

ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Οτι μὲν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεπόνθατε ὑπὸ τῶν ἐμῶν κατηγοριῶν, ἐκ οἷδα· ἐγὼ γ' ἐν ταύτῃ ὑπ' αὐτῶν ὀλίγη δεινέμαυτοῦ ἐπελαθόμην· οὕτω πιθανῶς ἔλεγον· καίτοι ἀληθές γε, ὥς ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν εἰρήκασιν· μάλιστα δὲ αὐτῶν ἐν ἐθαύμαζα τῶν πολλῶν ὧν ἐψεύσαντο, τοῦτο, ἐν ᾧ ἔλεγον ὡς χρῆν ἐυλαβεῖσθαι μὴ ὑτ' ἐμοῦ ἐξαπατηθῆτε, ὡς δεινοῦ ὄντος λέγειν· τὸ γὰρ μὴ αἰσχυρῆναι ὅτι αὐτίκα ὑπ' ἐμῆ ἐξελεγχθήσονται ἔργῳ, ἐπειδὴν μὴδ' ὀπισθεῖον φαίνωμαι δεινὸς λέγειν, τοῦτό μοι ἔδοξεν αὐτῶν ἀναισχυρότατον εἶναι· εἰ μὴ ἄρα δεινὸν καλοῦσιν αὐτοὶ λέγειν, τὸν τάληθ' ἔχοντα· εἰ μὲν γὰρ τοῦτο λέγουσιν, ὁμολογοίην ἂν ἐγὼ γε οὐ κατὰ τούτους εἶναι ρήτωρ· οὗτοι μὲν οὖν, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οὐδὲν ἀληθές εἰρήκασιν· ὑμεῖς δέ μου ἀκούσεσθε πάνταν τὴν ἀλήθειαν· οὐ μέντοι μὰ Δία, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κεκαλλιεπημένους γε λόγους, ὥσπερ οἱ τούτων, ῥήμασί τε καὶ ὀνόμασιν, οὐδὲ κεκοσμημένους, ἀλλ' ἀκούσεσθε εἰκῇ λεγόμενα τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ὀνόμασι.

πιστεύω γὰρ δίκαια εἶναι ἃ λέγω, καὶ μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω ἄλλως. οὐδὲ γὰρ ἂν δήπου πρέποι, ὦ ἄνδρες, τῇδε τῇ ἡλικίᾳ, ὥσπερ μαιρακίῳ πλάττοντι λόγους, εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι. καὶ μέντοι καὶ πάννυ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο ὑμῶν δέομαι καὶ παρίεμαι· εἴαν διὰ τῶν αὐτῶν λόγων ἀκούητέ μου ἀπολογουμένου, δι' ὧν περ εἶωθα λέγειν καὶ ἐν ἀγορᾷ καὶ ἐπὶ τῶν τραπεζῶν, ἵνα ὑμῶν οἱ πολλοὶ ἀκηκόασι, καὶ ἄλλοθι, μήτε θαυμάζειν, μήτε θορυβεῖν τούτου ἕνεκα. ἔχει γὰρ οὕτως· νῦν ἐγὼ πρῶτον ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα, ἔτη γεγωνῶς πλείω ἐβδομήκοντα. ἀτεχνῶς οὖν ξένως ἔχω τῆς ἐνθάδε λέξεως. ὥσπερ οὖν ἂν, εἰ τῷ ὄντι ξένος ἐτύγχανον ὢν, ξυνεγινώσκετε δήπου ἂν μοι, εἰ ἐν ἐκείνῃ τῇ φωνῇ τε καὶ τῷ τρόπῳ ἔλεγον ἐν οἷς περ ἐτεθράμην· καὶ δὴ ἔ νῦν τοῦτο ὑμῶν δέομαι (δίκαιον, ὥς γέ μοι δοκῶ), τὸν μὲν τρόπον τῆς λέξεως ἔαν· (ἴσως μὲν γάρ τι χείρων, ἴσως δὲ βελτίων ἂν εἴη·) αὐτὸ δὲ τοῦτο σκοπεῖν, καὶ τούτῳ τὸν νοῦν προσέχειν, εἰ δίκαια λέγω, ἢ μή. δικαστοῦ μὲν γὰρ αὕτη ἀρετὴ· ῥήτορος δὲ, τάληθ' ἢ λέγειν.

2. Πρῶτον μὲν οὖν δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ πρῶτά μου ψευδῇ κατηγορημένα, καὶ πρὸς τοὺς πρῶτους κατηγοροὺς, ἔπειτα δὲ πρὸς τὰ ὑστερον καὶ τοὺς ὑστεροὺς. ἐμοῦ γὰρ πολλοὶ κατήγοροι γεγόνασι πρὸς ὑμᾶς, καὶ πάσαι πολλὰ ἤδη ἔτη, καὶ οὐδὲν ἀληθὲς λέγοντες· οὕς ἐγὼ μᾶλλον φοβοῦμαι ἢ τοὺς ἀμφὶ· Ἄνυστον.

καίπερ ὄντας καὶ τούτους δεινούς. ἀλλ' ἐκεῖ-
 νοι δεινότεροι, ὧ ἄνδρες, οἱ ὑμῶν τοὺς πολλὰς
 ἐκ παίδων παραλαμβάνοντες, ἐπειθὸν τε καὶ
 κατηγοροῦν ἐμοῦ οὐδὲν ἄληθές· ὥς ἔστι τις
 Σωκράτης, ἀνὴρ σοφός, τὰ τε μετέωρα φρον-
 τιστής καὶ τὰ ὑπὸ γῆς πάντα ἀνεξετηκώς. καὶ
 τὸν ἤπτω λόγον κρείττω ποιῶν. οὗτοι, ὧ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, ταύτην τὴν φήμην κατασκε-
 δάσαντες, οἱ δεινοὶ εἰσὶ μου κατήγοροι. οἱ γὰρ
 ἀκούοντες ἡγοῦνται τοὺς ταῦτα ζητοῦντας ὁ-
 δὲ θεοὺς νομίζειν. ἔπειτα εἰσὶν οὗτοι οἱ κατή-
 γοροι πολλοὶ καὶ πολὺν ἥδη χρόνον κατηγορη-
 κότες· ἐτι δὲ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ λέγοντες
 πρὸς ὑμᾶς, ἐν ἣ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε, παῖ-
 δες ὄντες ἐνιοὶ ὑμῶν καὶ μειράκια, ἀτεχνῶς ἐ-
 ρήμην κατηγοροῦντες, ἀπολογουμένα οὐδενός.
 ὃ δὲ πάντων ἀλογώτατον, ὅτι οὐδὲ τὰ ὀνόμα-
 ματα οἶόν τε αὐτῶν εἰδέναι καὶ εἰπεῖν· πλήν εἴ
 τις κωμῳδιοποιὸς τυγχάνει ὢν. ὅσοι δὲ φθό-
 νῳ καὶ διαβολῇ χρώμενοι ὑμᾶς ἀνέπειθον, οἱ
 δὲ, καὶ αὐτοὶ πεπεισμένοι, ἄλλους πείθοντες,
 οὗτοι πάντες ἀπορώτατοί εἰσιν. οὐδὲ γὰρ ἀ-
 ναβιβάσασθαι οἶόν τ' ἐστὶν αὐτῶν ἐνταυθοῖ
 οὐδὲ ἐλέγξει οὐδένα, ἀλλ' ἀνάγκη ἀτεχνῶς ὥς-
 περ σκισμαχεῖν ἀπολογεμένον τε καὶ ἐλέγχειν,
 μηδενὸς ἀποκρινομένου. ἀξιώσατε οὖν καὶ ὑ-
 μεῖς, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, διττοὺς μου τοὺς κατη-
 γόρους γεγονέναι, ἐτέρους μὲν, τοὺς ἄρτι κα-
 τηγορήσαντας. ἐτέρους δὲ, τοὺς πάλαι, οὓς ἐ-
 γὼ λέγω· καὶ οἰήθητε δεῖν πρὸς ἐκείνης πρῶ-
 τόν με ἀπολογήσασθαι. καὶ γὰρ ὑμεῖς ἐκείνων

πρότερον ἤκούσατε κατηγορούντων, καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τῶνδε τῶν ὕστερον. Εἰεν· ἀπολογητέον δὴ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπιχειρητέον ὑμῶν ἐξελέσθε τὴν διαβολὴν, ἣν ὑμεῖς ἐν πολλῷ χρόνῳ ἔχετε, ταύτην ἐν οὕτωσι ὀλίγῳ χρόνῳ. βουλοίμην μὲν οὖν ἂν τοῦτο οὕτω γενέσθαι, εἴ τι ἄμεινον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοί, καὶ πλέον τί με ποιῆσαι ἀπολογούμενον. οἶμαι δὲ αὐτὸ χαλεπὸν εἶναι, καὶ οὐ πάνυ με λανθάνει οἷον ἐστίν. ὅμως δὲ τοῦτο μὲν ἵτω, ὅπη τῷ θεῷ φίλον, τῷ δὲ νόμῳ πειστέον καὶ ἀπολογητέον.

3. Αναλάβωμεν οὖν ἐξ ἀρχῆς, τίς ἡ κατηγορία ἐστίν, ἐξ ἧς ἡ ἐμὴ διαβολὴ γέγονεν, ἥ δὴ καὶ πιστεύων Μελίτος με ἐγράφατο τὴν γραφὴν ταύτην. εἰεν· τί δὴ λέγοντες διέβαλλον οἱ διαβάλλοντες; ὥσπερ οὖν κατηγορῶν τὴν ἀνθρωποσίαν δεῖ ἀναγνῶναι αὐτῶν ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΑΔΙΚΕΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΖΗΤΩΝ ΤΑ ΤΕ ΥΠΟ ΓΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΟΥΡΑΝΙΑ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΗΤΤΩ ΛΟΓΩΝ ΚΡΕΙΤΤΩ ΠΟΙΩΝ, ΚΑΙ ΑΛΛΟΥΣ ΤΑΥΤΑ ΔΙΔΑΣΚΩΝ. τοιαύτη τίς ἐστι. τοιαῦτα γὰρ ἐωρᾶτε καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀριστοφάνους κομῳδίᾳ, Σωκράτην τινὰ ἐκεῖ περιφερόμενον, φάσκοντά τε ἀεροβατεῖν, καὶ ἄλλην πολλὴν φλυαρίαν φλυαροῦντα· ὧν ἐγὼ οὐδὲν οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν πέρι ἐπαῖω. καὶ οὐχ ὥς ἀτιμάζων λέγω τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην, εἴ τις περὶ τῶν τοιούτων σοφός ἐστι, μήπως ἐγὼ ὑπὸ Μελίτου τοσαύτας δίκας φεύγοιμι. ἀλλὰ γὰρ μοι τῶν τοιούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

οὐδεν μετεσι· μάρτυρας δ' αὖ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς παρέχομαι, καὶ ἄξιῳ ὑμᾶς ἀλλήλους διδάσκειν τε καὶ φράζειν ὅσοι ἐμοῦ πώποτε ἀκηκόατε διαλεγομένου. πολλοὶ δὲ ὑμῶν οἱ τοιοῦτοί εἰσι. φράζετε οὖν ἀλλήλοις, εἰ πώποτε ἢ σμικρὸν ἢ μέγα ἤκουσέ τις ὑμῶν ἐμοῦ περὶ τῶν τοιούτων διαλεγομένου· καὶ ἐκ τούτου γνώσεσθε ὅτι τοιαῦτ' ἐστὶ καὶ τᾶλλα περὶ ἐμοῦ ἃ οἱ πολλοὶ λέγουσιν.

4. Ἀλλὰ γὰρ οὔτε τούτων οὐδέν ἐστιν· ἔ-
 δε γ' εἴ τινας ἀκηκόατε ὥς ἐγὼ παιδεύειν ἐπι-
 χειρῶ ἀνθρώπους, καὶ χρήματα πράττομαι,
 οὐδὲ τοῦτο ἀληθές. ἐπεὶ καὶ τοῦτο γέ μοι δο-
 κεῖ καλὸν εἶναι, εἴ τις οἷός τ' εἴη παιδεύειν
 ἀνθρώπους, ὥσπερ Γοργίας ὁ Λεοντίνος, καὶ
 Πρόδικος ὁ Κεῖος, καὶ Ἰππίας ὁ Ἡλείος.
 τούτων γὰρ ἕκαστος, ὃ ἄνδρες, οἷός τ' ἐστὶν
 ἰὼν εἰς ἐκάστην τῶν πόλεων, τοὺς νέους, οἷς
 ἐξεστὶ τῶν ἑαυτῶν πολιτῶν προῖκα ξυνεῖναι ὃ
 ἂν βούλωνται, τούτους πείθουσι τὰς ἐκείνων
 ξυνουσίας ἀπολιπόντας, σφίσι ξυνεῖναι χρή-
 ματα διδόντας, καὶ χάριν προσειδέναι. ἐπεὶ ὅ-
 ἄλλος ἀνὴρ ἐστὶ Πάριος ἐνθάδε σοφὸς, ὃν ἐ-
 γὼ ἠσθόμην ἐπιδημοῦντα. εὐτυχον γὰρ προσ-
 ελθὼν ἀνδρὶ ὃς τετελέκει χρήματα σοφισταῖς
 πλείω ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι, Καλλία τῷ Ἰπ-
 πονίχῳ. τοῦτον οὖν ἀνηρόμην (ἐξὸν γὰρ αὐ-
 τῷ δύο υἱέε)· ὃ Καλλία, ἣν δ' ἐγὼ, εἰ μὲν σου
 τῷ υἱέε πῶλῳ ἢ μόσχῳ ἐγενέσθην, εἴχομεν ἂν
 αὐτοῖν ἐπιστάτην λαβεῖν, καὶ μισθώσασθαι,
 ὃς ἐμελλεν αὐτῷ καλῶ καὶ αγαθῷ ποιήσῃν τήν

προσήκουσαν ἀρετήν· ἦν δ' ἂν οὗτος ἢ τῶν ἱππικῶν τις ἢ τῶν γεωργικῶν· νῦν δ' ἐπειδὴ ἀνθρώπῳ ἐστὶν, τίνα αὐτοῖν ἐν νῷ ἔχεις ἐπισητάτην λαβεῖν; τίς τῆς τοιαύτης ἀρετῆς τῆς ἀνθρωπίνης τε καὶ πολιτικῆς ἐπιστήμων ἐστίν; οἶμαι γὰρ σε ἐσχέφθαι, διὰ τὴν τῶν υἱέων κτήσιν. ἐστὶ τις, ἔφη· ἐγώ, ἢ οὐ; *Πάνυ γε, ἢ δ' ὅς.* Τίς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ποδαπός; καὶ πόσου διδάσκει; *Εὐήνος, ἔφη, ὦ Σώκρατες, Πάριος, πέντε μνῶν.* καὶ ἐγὼ τὸν *Εὐήνον* ἐμακάρισα, εἰ ὧς ἀληθῶς ἔχοι ταύτην τὴν τέχνην, καὶ οὕτως ἐμμελῶς διδάσχοι. ἔγωγ' οὖν καὶ αὐτὸς ἐκαλλυνόμην τε καὶ ἡβρυνόμην ἂν, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα. ἄλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι, ὦ ἄνδρες *Ἀθηναῖοι.*

5. Ὑπολάβοι ἂν οὖν τις ἴσως· ἄλλ', ὦ Σώκρατες, τὸ σὸν τί ἐστὶ πρᾶγμα; πόθεν αἱ διαβολαί σοι αὗται γέγονασιν; οὐ γὰρ δήπερ σοῦ γε οὐδὲν τῶν ἄλλων περιττότερον πραγματευομένου, ἔπειτα τοσαύτη φήμη τε καὶ λόγος γέγονεν, εἰ μὴ τι ἔπραττες ἄλλοιόν ἢ οἱ πολλοί. λέγε οὖν ἡμῖν, τί ἐστίν, ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς περὶ σοῦ αὐτοσχεδιάζωμεν. Ταυτί μοι δοκεῖ δίκαια λέγειν ὁ λέγων· καὶ γὰρ ὑμῖν πειράσομαι ἀποδείξαι, τί ποτ' ἐστὶ τοῦτο ὃ ἐμοὶ πεποίηκε τό, τε ὄνομα καὶ τὴν διαβολήν. ἀκούετε δὴ καὶ ἴσως μὲν δόξω τισὶν ὑμῶν παίζειν· εὖ μέντοι ἴστε, πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες *Ἀθηναῖοι*, δι' οὐδὲν ἄλλ' ἢ διὰ σοφίαν τινὰ τοῦτο τὸ ὄνομα ἔσχηκα. ποίαν δὴ σοφίαν ταύτην; ἥπερ ἐστὶν ἴσως ἀνθρω-

πίνη σοφία. τῷ ὄντι γὰρ κινδυνεύω ταύτην εἶ-
 ναι σοφός· οὗτοι δὲ τάχ' ἂν, οὕς ἄρτι ἔλεγον,
 μείζω τινὰ ἢ κατ' ἀνθρώπον σοφίαν σοφοὶ εἴ-
 εν, ἢ οὐκ ἔχω, ὅ, τι λέγω. οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε
 αὐτὴν ἐπίσταμαι· ἀλλ' ὅστις φησὶ, ψεύδεται
 τε καὶ ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἐμῇ λέγει. Καὶ μοι, ὦ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ θορυβήσητε μηδέν, ἂν
 δόξω τι ὑμῖν μέγα λέγειν. οὐ γὰρ ἐμὸν ἐρῶ τὸν
 λόγον, ὃν ἂν λέγω, ἀλλ' εἰς ἀξιόχρεων ὑμῖν τὸν
 λέγοντα ἀνοίσω. τῆς γὰρ ἐμῆς, εἰ δὴ τις ἐστὶ
 σοφία καὶ οἷα, μάρτυρα ὑμῖν παρέξομαι τὸν
 θεὸν τὸν ἐν Δελφοῖς. Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε
 δῆπου· οὗτος ἐμὸς ἐταῖρος ἦν ἐκ νέου, καὶ ὑ-
 μῶν τῷ πλήθει ἐταῖρός τε καὶ ξυνέφυγε τὴν
 φυγὴν ταύτην, καὶ μεθ' ὑμῶν κατῆλθε. καὶ
 ἴστε δὴ οἷος ἦν ὁ Χαιρεφῶν, ὥς σφοδρὸς ἐφ'
 ὅ, τι ὀρυήσκει. καὶ δῆποτε καὶ εἰς Δελφοὺς
 ἐλθὼν, ἐτόλμησε τοῦτο μαντεύσασθαι· καὶ ὅ-
 περ λέγω μὴ θορυβῆτε, ὦ ἄνδρες· ἤρετο γὰρ
 δὴ εἴ τις ἐμοῦ εἴη σοφώτερος. ἀνείλεν οὖν ἡ
 Πυθία μηδένα σοφώτερον εἶναι. καὶ τούτων
 πέρι ὁ ἀδελφὸς ὑμῖν αὐτοῦ οὕτως μαρτυρήσει,
 ἐπειδὴ ἐκεῖνος τετελεύτηκε.

6. Σκέψασθε δὴ ὧν ἐνεκα ταῦτα λέγω·
 μέλλω γὰρ ὑμᾶς διδάξειν, ὅθεν μοι ἡ διαβο-
 λὴ γέγονεν. ταῦτα γὰρ ἐγὼ ἀκούσας, ἐνεθυ-
 μούμην οὕτως. Τί ποτε λέγει ὁ θεός; καὶ τί
 ποτε αἰνίττεται; ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε
 σμικρὸν ξύνοιδα ἐμαυτῷ σοφός ὢν. τί οὖν πο-
 τε λέγει φάσκων ἐμὲ σοφώτατον εἶναι; οὐ γὰρ
 δῆπου ψεύδεται γε· οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ. καὶ

πολὺν μὲν χρόνον ἡπόρουν τί ποτε λέγει· ἔπει-
 τα μόλις πάνυ ἐπὶ ζήτησιν αὐτοῦ τοιαύτην τι-
 νὰ ἐτραπόμην. ἤλθον ἐπὶ τινὰ τῶν δοκούντων
 σοφῶν εἶναι, ὡς ἐνταῦθα, εἶπερ που, ἐλέγξων
 τὸ μαντεῖον, καὶ ἀποφανῶν τῷ χρησμῷ, ὅτι
 οὗτος γέ μου σοφώτερος· σὺ δ' ἐμὲ ἔφησθα.
 διασκοπῶν οὖν τοῦτον, (ὀνόματι γὰρ οὐδὲν δέ-
 ομαι λέγειν· ἦν δέ τις τῶν πολιτικῶν, πρὸς ὃν
 ἐγὼ σκοπῶν τοιουτονί τι ἐπαθον, ὡ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι.) καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, ἔδοξέ μοι
 οὗτος ὁ ἀνὴρ δοκεῖν μὲν εἶναι σοφὸς ἄλλοις τε
 πολλοῖς ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα ἑαυτῷ, εἶναι
 δ' οὐ. καλεῖται ἐπειρώμην αὐτῷ δεικνύναι, ὅ-
 τι οἷοίτο μὲν εἶναι σοφός, εἰη δ' οὐ. ἐντεῦθεν
 οὖν τούτῳ τε ἀπηχθόμην, καὶ πολλοῖς τῶν
 παρόντων. πρὸς ἑμαυτὸν δ' οὖν ἀπιὼν ἐλογι-
 ζόμην, ὅτι τούτου μὲν τοῦ ἀνθρώπου ἐγὼ σο-
 φώτερός εἰμι. κινδυνεύει μὲν γὰρ ἡμῶν οὐδέ-
 τερος οὐδὲν καλὸν οὐδ' ἀγαθὸν εἰδέναι· ἀλλ'
 οὗτος μὲν οἶεταί τι εἰδέναι, οὐκ εἰδώς· ἐγὼ δὲ
 ὥσπερ οὖν οὐκ οἶδα, εἰδὲ οἶομαι ἔοικα γοῦν τῷ
 τῷ γε σμικρῷ τιμὴ αὐτῷ τούτῳ σοφώτερος εἶ-
 ναι, ὅτι ἂ μὴ οἶδα, εἰδὲ οἶομαι εἰδέναι. ἐντεῦ-
 θεν ἐπ' ἄλλον ἤϊα τῶν ἐκείνους δοκούντων σοφω-
 τέρων εἶναι· καὶ μοι ταῦτά ταῦτα ἔδοξε. καὶ ἐνταῦ-
 θα κακείνῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἀπηχθόμην.

7. Μετὰ ταῦτα οὖν ἡδὴ ἐφεξῆς ἤϊα, αἰσ-
 θανόμενος μὲν καὶ λυπούμενος, καὶ δεδιώς ὅ-
 τι ἀπηχθανόμην· ὁμοίως δὲ ἀναγκαῖον εἶδόναι
 εἶναι, τὸ τοῦ θεοῦ περὶ πλείστου ποιῆσθαι
 καὶ ἰέναι, σκοποῦντι τὸν χρησμὸν τί λέγει, ἐπὶ

παντας, τοὺς τι δοκοῦντας εἰδέναι. καὶ νῆ τὸν
 Κῦνα, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (δεῖ γὰρ πρὸς ὑ-
 μᾶς τᾷ ληθῇ λέγειν) ἢ μὴν ἐγὼ ἔπαθόν τι τοι-
 οῦτον. οἱ μὲν μάλιστα εὐδοκιμοῦντες ἔδοξάν
 μοι ὀλίγου δεῖν τοῦ πλείστου ἐνδεεῖς εἶναι, ζη-
 τοῦντι κατὰ τὸν θεόν. ἄλλοι δέ, δοκῶντες φαν-
 λότεροι, ἐπιεικέστεροι εἶναι ἄνδρες πρὸς τὸ
 φρονίμως ἔχειν. δεῖ δὴ ὑμῖν τὴν ἐμὴν πλάνην
 ἐπιδεῖξαι, ὥσπερ πόνοους τινὰς πονοῦντος, ἵνα
 μοι ἡ ἀνέλεγκτος ἢ μαντεία γένοιτο. μετὰ γὰρ
 τοὺς πολιτικούς ἤϊα ἐπὶ τοὺς ποιητάς, τοὺς
 τε τῶν τραγωδιῶν καὶ τοὺς τῶν διθυράμβων,
 καὶ τοὺς ἄλλους, ὡς ἐνταῦθα ἐπ' αὐτοφώρῳ
 καταληψόμενος ἐμαυτὸν ἀμαθέστερον ἐκείνων
 ὄντα. ἀναλαμβάνων οὖν αὐτῶν τὰ ποιήματα,
 ἃ μοι ἐδόκει μάλιστα πεπραγματεῦσθαι αὐ-
 τοῖς, διηρώτων ἂν αὐτοὺς τί λέγοιεν, ἵν' ἄμα
 τι καὶ μανθάνοιμι παρ' αὐτῶν. αἰσχύνομαι
 οὖν ὑμῖν εἰπεῖν, ὃ ἄνδρες, τᾷ ληθῇ. ὅμως δέ
 ρητέον. ὡς ἔπος γὰρ εἰπεῖν, ὀλίγου αὐτῶν ἄ-
 παντες οἱ παρόντες ἂν βέλτιον ἔλεγον περὶ ὧν
 αὐτοὶ ἐπεποιήκεσαν. ἔγνων οὖν αὖ καὶ περὶ
 τῶν ποιητῶν ἐν ὀλίγῳ τοῦτο, ὅτι οὐ σοφία ποι-
 οῖεν ἃ ποιοῖεν, ἀλλὰ φύσει τινι, καὶ ἐνθουσιάζ-
 οντες, ὥσπερ οἱ θεομάντεις καὶ οἱ χρησμά-
 δοί. καὶ γὰρ οὗτοι λέγουσι μὲν πολλὰ καὶ κα-
 λὰ, ἴσασι δὲ οὐδὲν ὧν λέγουσι. τοιοῦτόν τί μοι
 ἐφάνησαν πάθος καὶ οἱ ποιηταὶ πεπονθότες.
 καὶ ἄμα ἡσθόμην αὐτῶν διὰ τὴν ποίησιν οἰο-
 μένων καὶ τᾷλλα σοφωτάτων εἶναι ἀνθρώπων,
 ἃ αὐκ ἦσαν. ἀπῆϊα οὖν καὶ ἐντεῦθεν, τῇ αὐ-

τῷ οἰόμενος περιγεγονέναι, ὥπερ καὶ τῶν πολιτικῶν.

8. Τελευτῶν οὖν ἐπὶ τοὺς χειροτέχνας ἦ-
ϊα. ἑμavτῷ γάρ ξινῆδεν οὐδέν ἐπισταμένῳ,
ὥς ἔπως εἰπεῖν· τέττες δέ γ' ἦδεν ὅτι εὐρήσοι-
μι πολλὰ καὶ καλλὰ ἐπισταμένους. καὶ τοῦτε
μὲν οὐκ ἐψεύσθην, ἀλλ' ἠπίσταντο ἃ ἐγὼ οὐκ
ἠπιστάμην, καὶ μου ταύτη σοφώτεροι ἦσαν.
ἀλλ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτόν μοι ἔδο-
ξαν ἔχειν ἀμάρτημα, ὅπερ καὶ οἱ ποιηταὶ καὶ
οἱ ἀγαθοὶ δημιουργοὶ. διὰ τὸ τὴν τέχνην κα-
λῶς ἐρξεργάζεσθαι, ἕκαστος ἡξίου καὶ τᾶλλα
τὰ μέγιστα σοφώτατος εἶναι· καὶ αὐτῶν αὕτη
ἡ πλημμέλεια ἐκείνην τὴν σοφίαν ἀπέκρυπτεν.
ὥστε με καὶ αὐτὸν ἀνερωτᾶν ὑπὲρ τοῦ χρη-
σμοῦ, πότερα δεξαίμην ἂν οὕτως ὥπερ ἔχω
ἔχειν, μήτε τι σοφὸς ὢν τὴν ἐκείνων σοφίαν,
μήτε ἀμαθὴς τὴν ἀμαθίαν, ἢ ἀμφοτέρω ἃ ἐ-
κεῖνοι ἔχουσιν ἔχειν. ἀπεκρινάμην οὖν ἑμavτῷ
καὶ τῷ χρησμῷ, ὅτι μοι λυσιτελεῖ, ὥπερ ἔχω
ἔχειν.

9. Ἐκ ταύτης ἦδη τῆς ἐξετάσεως, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, πολλαὶ μὲν ἀπέχθαι μοι
γεγόνασιν, καὶ οἷαι χαλεπώταται καὶ βαρύντα-
ται· ὥστε πολὰς διαβολὰς ἀπ' αὐτῶν γεγονέ-
ναι· ὄνομα δὲ τοῦτο λέγεσθαι σοφὸς εἶναι.
οἷονται γάρ με ἐκάστοτε οἱ παρόντες, ταῦτα
αὐτὸν εἶναι σοφόν, ἃ ἂν ἄλλον ἐξελέγξω· τὸ δὲ
κινδυνεύει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; τῷ ὄντι· ὁ
θεὸς σοφὸς εἶναι, καὶ ἐν τῷ χρησμῷ τούτῳ τῷτο
λέγειν. ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία ὀλίγου τινὸς

ἀξία ἐστὶ καὶ οὐδενός. καὶ φαίνεται τοῦτ' οὐ λέγειν τὸν Σωκράτην, προσκεχρησθαι δὲ τῷ ἐμῇ ὀνόματι, ἐμὲ παράδειγμα ποιούμενος, ὥσπερ ἂν εἴποι· ὅτι οὗτος ὑμῶν, ὃ ἄνθρωποι, σοφώτατός ἐστιν, ὅστις, ὥσπερ Σωκράτης, ἔγνωκεν, ὅτι οὐδενός ἀξίός ἐστι τῇ ἀληθείᾳ πρὸς σοφίαν. ταῦτ' οὖν ἐγὼ μὲν ἔτι καὶ νῦν περιϋῶν ἐπιζητῶ καὶ ἐρευνῶ, κατὰ τὸν θεόν, καὶ τῶν ἀσπῶν καὶ τῶν ξένων ἂν τινα οἶωμαι σοφὸν εἶναι· καὶ ἐπειδὴ μοι μὴ δοκῇ, τῷ θεῷ βοηθῶν ἐνδείκνυμαι, ὅτι οὐκ ἔστι νοσός. καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ἀσχολίας, οὔτε τι τῶν τῆς πόλεως πρᾶξαί μοι σχολή γέγονεν ἄξιον λόγου, οὔτε τῶν οἰκείων· ἀλλ' ἐν πενίᾳ μιτρία εἰμι διὰ τὴν τοῦ θεοῦ λατρείαν.

10. Πρὸς δὲ τοίτοις, οἱ νέοι μοι ἐπακολουθοῦντες, οἷς μάλιστα σχολή ἐστιν, οἱ τῶν πλουσιωτάτων, αὐτόματοι, χαίρουσιν ἀκοίοντες ἐξελεγχομένων τῶν ἀνθρώπων· καὶ αὐτοὶ πολυλάκις ἐμὲ μιμοῦνται, εἴτα ἐπιχειροῦσιν ἄλλους ἐξετάζειν. καὶ περὶ, οἶμαι, εὐρίσκοισι πολλὴν ἀφθονίαν οἰομένων μὲν εἰδέναι τι τῶν ἀνθρώπων, εἰδότες δὲ ἢ ὀλίγα ἢ οὐδέν. ἐντεῦθεν οὖν οἱ ὑπ' αὐτῶν ἐξεταζόμενοι ἐμοὶ ὀργίζονται, οὐκ αὐτοῖς· καὶ λέγουσιν, ὥς Σωκράτης τίς ἐστὶ μιαινότατος, καὶ διαφθείρει τοὺς νέους. καὶ ἐπειδὴ τις αὐτοὺς ἐρωτᾷ ὅ,τι ποιῶν, καὶ ὅ,τι διδάσκων, ἔχουσι μὲν οὐδέν εἰπεῖν, ἀλλ' ἄγνοοῦσιν· ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν ἀπορεῖν, τὰ κατὰ πάντων τῶν φιλοσοφούντων πρόχειρα ταῦτα λέγουσιν, ὅτι τὰ μετέωρα καὶ τὰ ὑπὸ

γῆς ζητεῖ, καὶ θεοὺς μὴ νομίζει, καὶ τὸν ἥπται λόγον κρείττω ποιεῖ. τὰ γὰρ ἀληθῆ, οἶομαι, οὐκ ἂν ἐθέλοιεν λέγειν, ὅτι κατάδηλοι γίνονται προσποιοίμεναι μὲν εἰδῆσαι. εἰδότες δὲ ὑδέν. ἅτε οὖν, οἶμαι, φιλότιμοι ὄντες καὶ σφοδροὶ καὶ πολλοί, καὶ ξινηταγμένως καὶ πιθανῶς λέγοντες περὶ ἐμοῦ, ἐμπεπλήκασιν ὑμῶν τὰ ὦτα, καὶ πάλαι καὶ νῦν σφοδρῶς διαβάλλοντες· ἐκ τούτων καὶ Μέλιτος μοι ἐπέθετο καὶ "Ανυτος καὶ Δύκων· Μέλिटος μὲν, ὑπὲρ τῶν ποιητῶν ἀχθόμενος· "Ανυτος δὲ, ὑπὲρ τῶν δημοιευγῶν καὶ τῶν πολιτικῶν· Δύκων δὲ, ὑπὲρ τῶν ῥητόρων. ὥστε, ὅπερ ἐγὼ ἀρχόμενος ἔλεγον, θαυμάζοιμ' ἂν, εἰ οἷός τ' εἴην ἐγὼ ὑμῶν ταύτην τὴν διαβολὴν ἐξελέσθαι ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ, οὐ ὡ πολλὴν γεγονυῖαν. Ταῦτά ἐστιν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ ληθῆ· καὶ ὑμᾶς οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν ἀποκρινάμενος ἐγὼ λέγω, οὐδὲ ὑποστειλάμενος· καίτοι οἶδα σχεδόν, ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἀπεχθάνομαι. ὃ καὶ τεκμήριον, ὅτι ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ διαβολὴ ἡ ἐμὴ, καὶ τὰ αἷτια ταῦτά ἐστι. καὶ εἴαν τε νῦν, εἴαν τε αὐθις ζητήσητε ταῦτα, οὕτως εὐρήσετε. περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρῶτοί μου κατήγοροι κατηγόρουν, αὕτη ἔστω ἱκανὴ ἢ ἀπολογία πρὸς ὑμᾶς.

11. Πρὸς δὲ Μέλιτον, τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόπολιν, ὥς φησι, καὶ τοὺς ὑπέρους, μετὰ ταῦτα πειράσομαι ἀπολογήσασθαι. αὐθις γὰρ δὴ, ὥσπερ τούτων ἑτέρων ὄντων κατηγόρων, λάβωμεν αὖ τὴν τούτων ἀντωμοσίαν. ἔ-

χει δὲ ὧδε πως· Σωκράτη φησὶν ἀδικεῖν, τὰς τε νέους διαφθείροντα, καὶ θεοὺς, οὓς ἡ πόλις νομίζει, οὐ νομίζοντα, ἑτέρα δὲ δαιμόνια καινὰ. τὸ μὲν δὴ ἐγκλήμα τοιοῦτόν ἐστι. τοῦτου δὲ τοῦ ἐγκλήματος ἐν ἑκάστον ἐξετάσωμεν. φησὶ γὰρ δὴ τοὺς νέους ἀδικεῖν με διαφθείροντα. Ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικεῖν φημι Μέλιτον, ὅτι σπουδῇ χαριεντίζεται, ῥαδίως εἰς ἀγῶνας καθιστὰς ἀνθρώπους, περὶ πραγμάτων προσποιούμενος σπουδάζειν καὶ κήδεσθαι, ὃν οὐδὲν πώποτε τούτῳ ἐμέλησεν. ὧς δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, πειράσομαι καὶ ὑμῖν ἐπιδείξαι.

12. Καί μοι δεῦρο, ὦ Μέλιτε, εἰπέ· "Ἄλλο τι ἢ περὶ πλείστου ποιῇ, ὅπως ὧς βέλτιστοι οἱ νεώτεροι ἔσονται; Ἐγώ γε. "Ἴθι δὴ νῦν εἰπέ τούτοις, τίς αὐτοὺς βελτίους ποιεῖ; δῆλον γὰρ ὅτι οἶσθα, μέλον γέ σοι. τὸν μὲν γὰρ διαφθείροντα ἐξευρών, ὧς φῆς, ἐμὲ εἰσάγεις τουτοισὶ καὶ κατηγορεῖς· τὸν δὲ δὴ βελτίους ποιοῦντα, ἴθι, εἰπέ, καὶ μήνυσον αὐτοῖς τίς ἐστιν.—ὁρᾷς, ὦ Μέλιτε, ὅτι σιγᾷς, καὶ οὐκ ἔχεις εἰπεῖν; καίτοι οὐκ αἰσχρόν σοι δοκεῖ εἶναι, καὶ ἱκανὸν τεκμήριον οὗ δὴ ἐγὼ λέγω. ὅτι σοι οὐδὲν μεμέληκεν;—ἀλλ' εἰπέ, ὦ ἀγαθὲ, τίς αὐτὰς ἀμείνους ποιεῖ; Οἱ νόμοι. Ἄλλ' οὐ τοῦτο ἐρωτῶ, ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ τίς ἄνθρωπος, ὅστις πρῶτον καὶ αὐτὸ τοῦτο οἶδε, τοὺς νόμους; Οὗτοι, ὦ Σωκρατες, οἱ δικασταί. Πῶς λέγεις, ὦ Μέλιτε; οἶδε τοὺς νέους παιδεύειν οἰοί τε εἰσὶ καὶ βελτίους ποιεῖν; Μάλιστα. Ἦότερον

ἅπαντες; ἢ οἱ μὲν αὐτῶν, οἱ δ' οὐ; Ἄπαν-
 τες. Εὐγε νῆ τὴν Ἥραν, λέγεις, καὶ πολλὴν
 ἀφθονίαν τῶν ὠφελούντων. τί δε δὴ; οἶδε οἱ
 ἀκροαταὶ βελτίους ποιοῦσιν, ἢ οὐ; Καὶ οὐ-
 τοι. Τί δὲ οἱ βουλευταί; Καὶ οἱ βουλευταί.
 Ἄλλ' ἄρα, ὦ Μέλιτε, μὴ οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
 ἐκκλησιασταὶ διαφθείρουσι τοὺς νεωτέρους;
 ἢ καχεῖνοι βελτίους ποιοῦσιν ἅπαντες; Καὶ
 ἐκεῖνοι. Πάντες ἄρα, ὥς ἔοικεν, Ἀθηναῖοι
 καλοὺς καγαθοὺς ποιοῦσι, πλὴν ἐμοῦ. ἐγὼ δὲ
 μόνος διαφθείρω. οὕτω λέγεις; Πάνυ σφό-
 δρα ταῦτα λέγω. Πολλὴν γέ μου κατέγνωκας
 δυστυχίαν καὶ μοι ἀπόκριναι. ἢ καὶ περὶ ἵπ-
 πους οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν; οἱ μὲν βελτίους
 ποιοῦντες αὐτοὺς ἅπαντες ἄνθρωποι εἶναι, εἰς
 δὲ τις ὁ διαφθείρων; ἢ τοῦναντίον τούτου
 πᾶν, εἰς μὲν τις ὁ βελτίους γε οἶός τε ὦν ποι-
 εῖν, ἢ πάνυ ὀλίγοι, οἱ ἵππικοί. οἱ δὲ πολλοί,
 εἴαν περ ξυνῶσι καὶ χρῶνται ἵπποις, διαφθεί-
 ρουσιν; οὐχ οὕτως ἔχει, ὦ Μέλιτε, καὶ περὶ
 ἵππων καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ζώων; πάν-
 τως δὴπου, εἴαν τε σὺ καὶ Ἄνυτος μὴ φῆτε,
 εἴαν τε φῆτε. πολλὴ γὰρ ἂν τις εὐδαιμονία εἴη
 περὶ τοὺς νέους, εἰ εἰς μὲν μόνος αὐτοὺς δια-
 φθείρει, οἱ δὲ ἄλλοι ὠφελοῦσιν. ἀλλὰ γάρ, ὦ
 Μέλιτε, ἱκανῶς ἐπιδείκνυσαι, ὅτι οὐδεπώπο-
 τε ἐφρόντισας τῶν νέων· καὶ σαφῶς ἀποφαί-
 νεις τὴν σαυτοῦ ἀμέλειαν, ὅτι οὐδέν σοι μεμέ-
 ληκε περὶ ὧν ἐμὲ εἰσάγεις.

14. Ἔτι δὲ ἡμῖν εἰπὲ ὦ πρὸς Διὸς Μέλι-
 τε, πότερόν ἐστιν οἰκεῖν ἄμεινον ἐν πολίταις

χρηστοῖς, ἢ πονηροῖς; -- ὦ τᾶν ἀπόκριναι· οὐ-
 δὲν γὰρ τοι χαλεπὸν ἐρωτῶ. οὐχ οἱ μὲν πονη-
 ροὶ ἀεὶ κακὸν τι ἐργάζονται τοῖς ἀεὶ ἐγγυτά-
 τω ἐαυτῶν ὄντας, οἱ δ' ἀγαθοὶ ἀγαθὸν τι;
 Πλὺν γε. "Ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται ὑπὸ τῶν
 ξυνόντων βλάπτεσθαι μᾶλλον ἢ ὠφελεῖσθαι;
 -- ἀπόκριναι ὦγαθέ. καὶ γὰρ ὁ νόμος κελεύει
 ἀποκρίνεσθαι. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσ-
 θαι; Οὐ δῆτα. Φέρε δὴ πότερον ἐμὲ εἰσά-
 γεις δεῦρο ὡς διαφθείροντα τοῖς νέους, καὶ
 τούτους πονηροτέρους ποιῶντα, ἐχόντα ἢ ἄ-
 κοντα; Ἐχόντα ἐρωγε. Τί δὴ ποί', ὦ Μέλι-
 τε, τοσοῦτον σὺ ἐμοῦ σοφώτερος εἶ, τηλικού-
 του ὄντος τηλικὸς δὲ ὢν, ὥστε εὖ μὲν ἐγνωκας,
 ὅτι οἱ μὲν κακοὶ κακὸν τι ἐργάζονται ἀεὶ τοῖς
 μάλιστα πλησίον ἐαυτῶν, οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἀγα-
 θὸν τι· ἐγὼ δὲ δὴ εἰς τοσοῦτον ἀμαθίας ἤκω,
 ὥστε καὶ τοῦτο ἀγνοῶ, ὅτι εἰάν τινα μοχθη-
 ρὸν ποιήσω τῶν ξυνόντων, κινδυνεύσω κακὸν
 τι λαβεῖν ὑπ' αὐτοῦ. ὥστε τοῦτο τοσοῦτον
 κακὸν ἐκὼν ποιῶ, ὡς φῆς σὺ; ταῦτα ἐγὼ σοι
 οὐ πείθομαι, ὦ Μέλιτε, οἶμαι δὲ οὐδὲ ἄλλων
 ἀνθρώπων οὐδένα· ἀλλὰ ἢ οὐ διαφθείρω, ἢ
 διαφθείρω ἄκων. ὥστε σὺ γε κατ' ἀμφοτέρω
 ψεύδῃ. εἰ δὲ ἄκων διαφθείρω, τῶν τοιούτων
 καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων οὐ δεῦρο νόμος
 εἰσάγειν ἐστίν, ἀλλ' ἰδίᾳ λαβόντα διδάσκειν &
 νουθετεῖν. δῆλον γὰρ ὅτι, εἰάν μάθω, παύσο-
 μαι ὅγε ἄκων ποιῶ. σὺ δὲ ξιγγενέσθαι μὲν
 μοι καὶ διδάξαι ἔφυγες, καὶ οὐκ ἠθέλησας·
 δεῦρο δὲ εἰσάγεις, οἱ νόμος ἐστίν εἰσάγειν τῶς

κολάσεως δεομένους, ἀλλ' οὐ μαθήσεως. ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο μὲν δῆλον ἤδη ἐστὶν ὃ ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι Μελίτω τοῦτω οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν πώποτε ἐμέλησεν.

14. Ὅμως δὲ δὴ λέγε ἡμῖν, πῶς μὲ φῆς διαφθείρειν, ὦ Μέλιτε, τοὺς νεωτέρους; ἢ δῆλον ὅτι κατὰ τὴν γραφὴν, ἣν ἐγράψω, θεοὺς διδάσκοντα μὴ νομίζειν, οὐς ἡ πόλις νομίζει, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά; οὐ ταῦτα λέγεις ὅτι διδάσκων διαφθείρω; Πάνυ μὲν οὖν σφόδρα ταῦτα λέγω. Πρὸς αὐτῶν τοίνυν, ὦ Μέλιτε, τούτων τῶν θεῶν, ὧν νῦν ὁ λόγος ἐστὶν, εἰπέ ἔτι σαφέστερον καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἀνδράσι τουτοισί· ἐγὼ γάρ οὐ δύναμαι μαθεῖν, πότερον λέγεις, διδάσκειν με νομίζειν εἶναι τινὰς θεοὺς; (καὶ αὐτὸς ἄρα νομίζω εἶναι θεοὺς, καὶ οὐκ εἶμι τοπαράπαν ἄθεος, οὐδὲ ταύτῃ ἀδικῶ.) οὐ μέντοι οὐς περ γε ἡ πόλις, ἀλλ' ἑτέρους, καὶ τοῦτ' ἐστὶν ὃ μοι ἐγκალῆς, ὅτι ἑτέρους, ἢ παντάπασί με φῆς οὔτε αὐτὸν νομίζειν θεοὺς, τοὺς τε ἄλλους ταῦτα διδάσκειν. Ταῦτα λέγω, ὦς τοπαράπαν οὐ νομίζεις θεοὺς. Ὡ θαυμάσιε Μέλιτε, ἵνατί ταῦτα λέγεις; οὐδὲ ἥλιον, οὐδὲ σελήνην ἄρα νομίζω εἶναι θεοὺς, ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι; Μὰ Δί', ὦ ἄνδρες δικασταί· ἐπεὶ τὸν μὲν ἥλιον, λίθον φησὶν εἶναι, τὴν δὲ σελήνην γῆν. Ἀναξαγόρου οἶε κατηγορεῖν, ὦ φίλε Μέλιτε, καὶ οὕτω καταφρονεῖς, τῶνδε καὶ οἶε αὐτοὺς ἀπείρους γραμμάτων εἶναι, ὥστε οὐκ εἰδέναι, ὅτι τὰ Ἀναξαγόρου βιβλία τοῦ Κλαζομενίου

γέμει τούτων τῶν λόγων. καὶ δὴ καὶ οἱ νέοι ταῦτα παρ' ἐμοῦ μανθάνουσιν, ἃ ἔξεστιν ἐνίστε, εἰ πάνυ πολλοῦ, δραχμῆς ἐκ τῆς ὀρχήζουρας πριαμένοις, Σωκράτους καταγελᾶν, εἰάν προσποιῇται ἑαυτοῦ εἶναι, ἄλλως τε καὶ οὕτως ἄτοπα ὄντα. ἀλλ' ὦ πρὸς Διὸς, οὕτωςί μοι δοκῶ οὐδένα νομίζειν θεὸν εἶναι; Οὐ μέντοι μὰ Δία, οὐδ' ὁπωστιοῦν. "Απιστός γ' εἶ, ὦ Μέλιτε, καὶ ταῦτα, ὥς ἐμοὶ δοκεῖς, στυγῆ. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ οὕτοσι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάνυ εἶναι ὑβριστῆς καὶ ἀκόλαστος, καὶ ἀτεχνῶς τὴν γραφὴν ταύτην ὑβρεῖ τινὶ καὶ ἀκολασίᾳ καὶ νεότητι γράψασθαι. ἔοικε γὰρ ὥσπερ αἰνίγμα ξυντιθέντι, καὶ διαπειρωμένῳ, "Αρα γνώσεται Σωκράτης ὁ σοφὸς δὴ ἐμοῦ χαριεντιζομένε, καὶ ἐναντία ἑμαυτῷ λέγοντος; ἢ ἐξάπατήσω αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀκούοντας;" οὗτος γὰρ ἐμοὶ φαίνεται τὰ ἐναντία λέγειν αὐτὸς αὐτῷ ἐν τῇ γραφῇ, ὥσπερ ἂν εἰ εἶποι· Ἀδικεῖ Σωκράτης θεοὺς οὐ νομίζων, ἀλλὰ θεοὺς νομίζων. καίτοι τοῦτό ἐστι παίζοντος.

15. Συνεπισκέψασθε δὴ, ὦ ἄνδρες, ἢ μοι φαίνεται ταῦτα λέγειν. σὺ δὲ ἡμῖν ἀπόκριναι, ὦ Μέλιτε. ὑμεῖς δὲ, ὅπερ κατ' ἀρχὰς ὑμᾶς παρητησάμεν, μέμνησθέ μοι μὴ θορυβεῖν, εἰάν ἐν τῷ εἰωθότῳ τρόπῳ τοὺς λόγους ποιῶμαι. ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων, ὦ Μέλιτε, ἀνθρώπεια μὲν νομίζει πράγματα εἶναι, ἀνθρώπους δὲ οὐ νομίζει; --ἀποκρινέσθω, ὦ ἄνδρες καὶ μὴ ἄλλα καὶ ἄλλα θορυβεῖτω. ἔσθ' ὅστις ἵππους μὲν

οὐ νομίζει, ἵππικὰ δὲ πράγματα; ἢ ἀύλητάς
 μὲν ἔ νομίζει, αὐλιτικὰ δὲ πράγματα;--οὐκ ἔστιν,
 ὧ ἄριστε ἀνδρῶν. εἰ μὴ σὺ βούλει ἀποκρίνα-
 σθαι, ἐγὼ σοι λέγω καὶ τοῖς ἄλλοις τουτοισί.
 ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀποκρίναι, ἔσθ' ὅστις δαι-
 μόνια μὲν νομίζει πράγματα εἶναι, δαίμονας
 δὲ οὐ νομίζει; Οὐκ ἔστιν. Ὡς ὠκνησας· ὅτι
 μόλις ἀπεκρίνω ὑπὸ τούτων ἀναγκαζόμενος.
 οὐκοῦν δαιμόνια μὲν φῆς με καὶ νομίζειν καὶ
 διδάσκειν, εἴτ' οὖν καὶνὰ εἴτε παλαιά; ἀλλ'
 οὖν δαιμόνιά γε νομίζω, κατὰ τὸν σὸν λόγον·
 καὶ ταῦτα καὶ διωμόσω ἐν τῇ ἀντιγραφῇ. εἰ
 δὲ καὶ δαιμόνια νομίζω, καὶ δαίμονες δῆτου
 πολλὴ ἀνάγκη νομίζειν με ἐστίν. οὐχ οὕτως
 ἔχει;--Ἐχει δῆ. τίθημι γάρ σε ὁμολογοῦντα,
 ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνη. τοὺς δὲ δαίμονας οὐχὶ
 ἦτοι θεοὺς γε ἡγούμεθα εἶναι, ἢ θεῶν παῖ-
 δας; φῆς, ἢ οὐ; Πλὴν γε. Οὐκοῦν εἴπερ δαί-
 μονας ἡγοῦμαι, ὥς σὺ φῆς, εἰ μὲν θεοὶ τινὲς
 εἰσιν οἱ δαίμονες, τοῦτ' ἂν εἴη ὃ ἐγὼ φημί σε
 αἰνίττεσθαι καὶ χαριεντίζεσθαι, θεοὺς οὐχ ἡ-
 γούμενον φάναι με θεοὺς αὐτῷ ἡγεῖσθαι πάλιν,
 ἐπειδὴ περ γε δαίμονας ἡγοῦμαι· εἰ δ' αὖ οἱ
 δαίμονες θεῶν παῖδες εἰσι νόθοι τινὲς, ἢ ἐκ
 Νυμφῶν, ἢ ἐκ τινῶν ἄλλων, ὧν δῆ καὶ λέγον-
 ται, τίς ἂν ἀνθρώπων θεῶν μὲν παῖδας ἡγοῖ-
 το εἶναι, θεοὺς δὲ μή; ὁμοίως γάρ ἂν ἄτοπον
 εἴη, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππων μὲν παῖδας ἡγοῖ-
 το ἢ καὶ ὄνων, τοὺς ἡμιόλους, ἵππους δὲ καὶ
 ὄνους μὴ ἡγοῖτο εἶναι. ἀλλ', ὧ Μέλιτε, οὐκ ἔ-
 στιν ὅπως σὺ ταῦτα οὐχὶ ἀποπειρώμενος ἡ-
 μῶν ἐγράψω τὴν γραφὴν ταύτην, ἢ ἀπορῶν ὃ,

τι ἐγκαλοῖς ἐμοὶ ἀληθὲς ἀδίκημα· ὅπως δὲ σύ-
 ναινα πείθοις ἂν καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχοντα ἀν-
 θρώπων, ὥς τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστι καὶ δαι-
 μόνια καὶ θεῖα ἡγεῖσθαι, καὶ αὐτοῦ αὐτοῦ,
 μήτε δαίμονας μήτε θεοὺς μήτε ἥρωας, οὐδε-
 μία μηχανή ἐστιν. ἀλλὰ γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, ὥς μὲν ἐγὼ οὐκ ἀδικῶ κατὰ τὴν Μελί-
 του γραφήν, οὐ πολλῆς μοι δοκεῖ εἶναι ἀπο-
 λογίας· ἀλλὰ ἱκανὰ καὶ ταῦτα.

16. "Ὁ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγον,
 ὅτι πολλή μοι ἀπέχθεια γέγονε καὶ πρὸς πολ-
 λούς, εὖ ἴστε ὅτι ἀληθὲς ἐστι. καὶ τοῦτ' ἐστίν
 ὃ ἐμὲ αἰρήσει, ἐάνπερ αἰρήῃ, οὐ Μελίτος οὐδὲ
 Ἀνυτος, ἀλλ' ἢ τῶν πολλῶν διάβολή τε καὶ
 φθόνος· ἃ δὴ πολλούς καὶ ἄλλους καὶ ἀγα-
 θούς ἀνδρας ἥρηκεν, οἶμαι δὲ καὶ αἰρήσειν.
 οὐδὲν δὲ δεινὸν μὴ ἐν ἐμοὶ στή. ἴσως δ' ἂν
 οὖν εἴποι τις· Εἴτ' οὐκ αἰσχύνῃ, ὦ Σώκρατες,
 τοιοῦτον ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύσας, ἐξ οὗ κιν-
 δυνεύεις νυνὶ ἀποθανεῖν; ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν
 δίκαιον λόγον ἀντεῖποιμι· "Ὅτι οὐ καλῶς λέ-
 γεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἶει δεῖν κίνδυνον ὑπολο-
 γίζεσθαι τοῦ ζῆν ἢ τεθνάναι ἄνδρα ὅτου τι
 καὶ σμικρὸν ὄφελός ἐστιν· ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο μό-
 νον σκοπεῖν, ὅ, τι ἂν πράττῃ, πότερον δίκαια
 ἢ ἀδίκῃ πράττει, καὶ ἀνδρός ἀγαθοῦ ἔργα ἢ
 κακοῦ. φαῦλοι γὰρ ἂν, τῷ γε σῷ λόγῳ, εἶεν
 τῶν ἡμιθέων ὅσοι ἐν Τροίᾳ τετελευτήκασιν,
 οἵτε ἄλλοι καὶ ὁ τῆς Θέτιδος υἱός· ὃς τοσοῦ-
 τον τοῦ κινδύνου κατεφρόνησε, παρὰ τὸ αἰ-
 σχρόν τι ὑπομεῖναι, ὥστε, ἐπειδὴ εἶπεν ἢ μή-

της αὐτῇ προθυμουμένῃ Ἐκτορα ἀποκτεῖναι, θεὸς οὐσα, οὕτωςί πως, ὡς ἐγὼ οἶμαι. Ὡ παῖ, εἰ τιμωρήσῃς Πατρόκλη τῷ ἐπαίρῳ τὸν φόνον, καὶ Ἐκτορα ἀποκτενεῖς, αὐτὸς ἀποθανῇ· (αὐτίκα γάρ τοι, φησὶ, μεθ' Ἐκτορα πότμος ἐτοῖμος·) ὁ δὲ, τοῦτ' ἀκούσας, τοῦ μὲν θανάτου καὶ τοῦ κινδύνου ὠλιγώρησε, πολὺ δὲ μᾶλλον δείσας τὸ ζῆν κακὸς ὢν, καὶ τοῖς φίλοις μὴ τιμωρεῖν, Αὐτίκα, φησὶ, τεθναίην, τὴν δίκην ἐπιθεῖς τῷ ἀδικοῦντι, ἵνα μὴ ἐνθάδε μένω καταγέλαστος παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν, ἄχθος ἀρούρης. Μὴ αὐτὸν οἶε φροντίσαι θανάτου καὶ κινδύνου; οὕτω γάρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀληθείᾳ· οὐ ἂν τις ἐαυτὸν τάξῃ, ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι, ἢ ὑπὸ ἄρχοντος ταχθῇ, ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον, μήτε θάνατον, μήτε ἄλλο τι μηδὲν πρὸ τοῦ αἰσχροῦ.

17. Εἰς οὖν δαινὰ ἂν εἶην εἰργασμένος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ὅτε μὲν με οἱ ἄρχοντες ἐταπτον οὐ; ὑμεῖς εἴλεσθαι ἄρχειν μου, καὶ ἐν Ποτιδαίᾳ, καὶ ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ ἐπὶ Δηλίῳ, τότε μὲν οὐ ἐκεῖνοι ἐταπτον, ἔμενον ὥσπερ καὶ ἄλλος τις, καὶ ἐκινδύνειον ἀποθανεῖν· τοῦ δὲ θεοῦ τάπτοντο, ὡς ἐγὼ πῆθην τε καὶ ὑπέλαβον, φιλοσοφοῦντά με δεῖν ζῆν, καὶ ἐξετάζοντα ἑμαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, ἐνταῦθα δὲ φοβηθεῖς ἢ θάνατον, ἢ ἄλλο ὅτιοῦν πρᾶγμα, λείποιμι τὴν τάξιν. δαινὸν μέντ' ἂν εἶην, καὶ ὡς ἀληθῶς τότ' ἂν με δικαίως εἰσάγοι τις εἰς δι-

καστήριον, ὅτι οὐ νομίζω θεοὺς εἶναι, ἀπει-
 θῶν τῇ μαιτείᾳ, καὶ δεδιώς θάνατον, καὶ οἰ-
 ὄμενος σιγὸς εἶναι, οὐκ ὢν. τὸ γάρ τοι θάνα-
 τον διδίδειαι, ὧ ἄνδρες, οἶδεν ἄλλο ἐστὶν ἢ
 δοκεῖν σοφὸν εἶναι, μὴ ὄντα. δοκεῖν γὰρ εἰδέ-
 ναι ἐστὶν ἃ οὐκ οἶδεν. οἶδε μὲν γὰρ οὐδεὶς τὸν
 θάνατον, οἶδ' εἰ τιγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ πάν-
 των μέγιστον ὄν τῶν ἀγαθῶν. δεδίασι δ', ὥς
 εὖ εἰδότες ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστὶ. καὶ
 τοῦτο πῶς οὐκ ἀμαθία ἐστὶν αὕτη ἢ ἐπονει-
 διοςτος, ἢ τοῦ οἰεσθαι εἰδέσθαι ἃ οὐκ οἶδεν; ἐ-
 γὼ δέ, ὧ ἄνδρες, τοῖτῳ καὶ ἐνταῦθα ἴσως δι-
 αφέρω τῶν πολλῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰ δὴ τῷ
 σοφώτερός τοι φαίην εἶναι, τοῦτῳ ἂν, ὅτι οὐκ
 εἰδὼς ἱκανῶς περὶ τῶν ἐν ᾧδου, οὕτω καὶ οἶο-
 μαι οὐκ εἰδέσθαι· τὸ δὲ ἀδικεῖν καὶ τὸ ἀπειθεῖν
 τῷ βελτίῳ καὶ θεῷ καὶ ἀνθρώπῳ, ὅτι κακὸν
 καὶ αἰσχρὸν ἐστὶν οἶδα. πρὸ οὖν τῶν κακῶν
 ὧν οἶδα ὅτι κακά ἐστιν, ἃ μὴ οἶδα εἰ ἔστι
 ἀγαθὰ ὄντα τιγχάνει, οὐδέποτε φοβήσομαι οὐ-
 δὲ φεύξομαι. ὥστε οὐδὲ εἴ με νῦν ὑμεῖς ἀφίε-
 τε, Ἄνυτῳ ἀπιστήσαντες, ὅς ἐφη ἢ τὴν ἀρ-
 χὴν οὐ δεῖν ἐμὲ δεῦρο εἰσελθεῖν, ἢ ἐπειδὴ εἰ-
 σὴλθον, οὐχ οἶόν τ' εἶναι τὸ μὴ ἀποκτεῖναί με·
 λέγων πρὸς ὑμᾶς, ὥς εἰ 'διαφρευσοίμην, ἤδη ἂν
 ὑμῶν οἱ υἱεῖς ἐπιτιθεύοντες ἃ Σωκράτης δι-
 δάσκει, πάντες παντάπασι διαφθαρήσιντο,
 εἴ μοι πρὸς ταῦτα εἵποιτε. Ὡς Σώκρατες, νῦν
 μὲν Ἄνυτῳ οὐ πεισόμεθα, ἀλλ' ἀφίμεν σε,
 ἐπὶ τοῦτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι ἐν ταύτῃ τῇ
 ζητήσῃ διατρίβειν, μηδὲ φιλοσοφεῖν· ἐὰν δὲ

ἄλλως ἔτι τοῦτο πράττων, ἀποθανῇ· εἰ οὖν με,
 ὅπερ εἶπον, ἐπὶ τούτοις ἀγίοιτε, εἴποιμ' ἂν ὑ-
 μῖν· "Οτι ἐγὼ ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀ-
 σπάζομαι μὲν καὶ γιλῶ, πείσομαι δὲ τῷ θεῷ
 μᾶλλον ἢ ὑμῖν· καὶ ἕωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἴ-
 ὅς τε ὧ, οὐ μὴ παύσομαι γιλοσογῶν, καὶ ὑμῖν
 παρακελευόμενός τε καὶ ἐνδεικνύμενος, ὅτι ἂν
 αἰὲ ἐντυγχάνω ὑμῶν, λέγων οἰάπερ εἴωθα·
 "Οτι, ὧ ἄριστε ἀνδρῶν, Ἀθηναῖος ὢν, πόλε-
 ως τῆς μεγίστης καὶ εὐδοκιμωτάτης εἰς σο-
 φίαν καὶ ἰσχὺν, χρημάτων μὲν οὐκ αἰσχύνη
 ἐπιμελόμενος, ὅπως σοι ἔσται ὡς πλεῖστα, καὶ
 δόξης καὶ τιμῆς, φρονήσεως δὲ καὶ ἀληθείας,
 καὶ τῆς ψυχῆς ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται, οὐκ
 ἐπιμελῇ, οὐδὲ φροντίζεις; καὶ ἔάν τις ὑμῶν
 ἀμφισβητήσῃ, καὶ φῇ ἐπιμελεῖσθαι, οὐκ εὖ
 θύς ἀφήσω αὐτόν, οὐδ' ἄπειμι, ἀλλ' ἐρήσομαι
 αὐτόν καὶ ἐξετάσω καὶ ἐλέγξω· καὶ εἴαν μοι μὴ
 δοκῇ κεκτῆσθαι ἀρετὴν, φάναι δὲ, ὄνειδιῶ, ὅτι
 τὰ πλείστου ἄξια περὶ ἐλαχίστου ποεῖται, τὰ
 δὲ φανυλότερα, περὶ πλείονος. ταῦτα καὶ νεω-
 τέρω καὶ πρεσβυτέρω, ὅτι ἂν ἐντυγχάνω, ποι-
 ῇσω, καὶ ξένω καὶ ἀστῷ μᾶλλον δὲ τοῖς ἄσοις,
 ὅσω μοι ἐγγυτέρω ἔστε γένει. ταῦτα γὰρ κε-
 λεύει ὁ θεός, εὖ ἴστε· καὶ ἐγὼ οἶμαι οὐδέν
 πω ὑμῖν μείζον ἀγαθὸν γενέσθαι ἐν τῇ πόλει
 ἢ τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρεσίαν. οὐδέν γὰρ ἄλ-
 λο πράττων ἐγὼ περιέρχομαι ἢ πείθων ὑμῶν
 καὶ νεωτέρους καὶ πρεσβυτέρους μῖτε σωμα-
 των ἐπιμελεῖσθαι μήτε χρημάτων πρότερον,
 μήτε ἄλλης τινὸς οὕτω σφόδρα, ὡς τῆς ψυχῆς,

ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται· λέγων ὅτι οὐκ ἐκ χρημάτων ἢ ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα, καὶ τἄλλα τὰγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀπαντα, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. εἰ μὲν οὖν ταῦτα λέγων διαφθείρω τὸς νέους, ταῦτα ἂν εἴη βλαβερὰ· εἰ δὲ τίς μέφῃσιν ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδὲν λέγει. πρὸς ταῦτα φαίην ἂν· ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἢ πείθεσθε Ἀνύτω, ἢ μὴ, καὶ ἢ ἀφιετέ με ἢ μὴ· ὡς ἐμοῦ οὐκ ἂν ποιήσοντος ἄλλα, οὐδ' εἰ μέλλω πολλάκις τεθνάναι.

18. Μὴ θορυβεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ ἐμμείνατέ μοι οἷς ἐδεήθην ὑμῶν, μὴ θορυβεῖν ἐφ' οἷς ἂν λέγω, ἀλλ' ἀκούειν. καὶ γὰρ, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὀνήσεσθαι ἀκούοντες. μέλλω γὰρ οὖν ἅττα εἶναι ὑμῖν καὶ ἄλλα, ἐφ' οἷς ἴσως βοήσεσθε· ἀλλὰ μηδαμῶς ποιεῖτε τοῦτο. εὖ γὰρ ἴστε, ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε τοιοῦτον ὄντα οἷον ἐγὼ λέγω, οὐκ ἐμὲ μείζω βλάβετε ἢ ὑμᾶς αὐτοὺς. ἐμὲ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν βλάβειεν οὔτε Μέλιτος, οὔτε Ἀνυτος· οὐδὲ γὰρ ἂν δύναιντο. εἰ γὰρ οἶμαι θεμιτὸν εἶναι ἀμείνονι ἀνδρὶ ὑπὸ χείρονος βλάπτεσθαι. ἀποκτείνειε μὲντ' ἂν ἴσως ἢ ἐξελάσειεν ἢ ἀτιμάσειεν· ἀλλὰ ταῦτα οὗτος μὲν ἴσως οἶεται καὶ ἄλλος τίς περ μεγάλα κακά· ἐγὼ δὲ οὐκ οἶομαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ποιεῖν ἢ οὗτοσὶ νῦν ποιεῖ, ἄνδρα ἀδίκως ἐπιχειρεῖν ἀποκτιννῆναι. νῦν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλοῦ δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ἀπολογεῖσθαι, ὥς τις ἂν οἶοιτο, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν, μὴ ἐξαμάρτητε περὶ τὴν τοῦ θεοῦ δό-

σιν ὑμῖν, ἐμοὺ καταψηφισάμενοι. εἰάν γάρ με
 ἀποκτείνητε, οὐ ραδίως ἄλλον τοιοῦτον εὐρή-
 σετε, ἀτεχνῶς (καὶ γελιούτερον εἰπεῖν) προς-
 κείμενον τῇ πόλει ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὥσπερ ἴπ-
 πω μεγάλῳ μὲν καὶ γυνναίῳ, ὑπὸ μετέθους δὲ
 νωθεστέῳ, καὶ θεωρεῖται ἐγείρεσθαι ὑπὸ μίω-
 πός τινος. οἶον εἴ μοι δοκεῖ ὁ Θεὸς ἐμὲ τῇ
 πόλει προστεθεικέναι τοιοῦτόν τινα, ὃς ὑμᾶς
 ἐγείρων καὶ πείθων, καὶ ὀνειδίζων ἕνα ἑκα-
 στον, οὐδὲν παύομαι τὴν ἡμέραν ὅλην παντα-
 χοῦ προσκαθίζων. τοιοῦτος οὖν ἄλλος οὐ ρα-
 δίως ὑμῖν γενήσεται, ὧ ἄνδρες. ἀλλ' εἰάν ἐμοὶ
 πείθησθε, φείσεσθέ μου. ὑμεῖς δ' ἴσως τάχ'
 ἂν ἀχθόμενοι, ὥσπερ οἱ νυστάζοντες ἐγειρό-
 μενοι, κρούσαντες ἂν με, πειθόμενοι Ἀνύτῳ,
 ραδίως ἂν ἀποκτείναιτε· εἴτα τὸν λοιπὸν χρό-
 νον καθεύδοντες διατελοῖτε ἂν, εἰ μὴ τινα ἄλ-
 λον ὑμῖν ὁ Θεὸς ἐπιπέμψῃ, κηδόμενος ὑμῶν.
 ὅτι δ' ἐγὼ τυγχάνω ὢν τοιοῦτος οἷος ὑπὸ τοῦ
 Θεοῦ τῇ πόλει δεδόσθαι, ἐνθὲνδε ἂν κατανο-
 ῆσαί τε. οὐ γὰρ ἀνθρωπίνῳ ἔοικε τὸ ἐμὲ τῶν
 μὲν ἑμαυτοῦ ἀπάντων ἡμεληκέναι, καὶ ἀνέχε-
 σθαι τῶν οἰκείων ἀμελουμένων τοσαῦτα ἡδὴ
 ἔτη, τὸ δὲ ὑμέτερον πράττειν αἰεὶ, ἰδίᾳ ἑκάστῳ
 προσιόντα, ὥσπερ πατέρα ἢ ἀδελφὸν πδεσβί-
 τερον, πείθοντα ἐπιμελεῖσθαι ἀρετῆς. καὶ εἰ
 μέντοι τι ἀπὸ τούτων ἀπέλατον, καὶ μισθὸν
 λαμβάνων ταῦτα παρεκελευόμεν, εἶχεν ἂν τι-
 να λόγον· νῦν δὲ ὁρᾶτε δὴ καὶ αὐτοὶ, ὅτι οἱ
 κατήγοροι τᾶλλα πάντα οὕτως ἀναισχύντως
 κατηγοροῦντες, τοῦτό γε οὐχ οἰοί τ' ἐγένοντο

ἀπχανισχυνηῆσαι, παρσχόμενοι μάστιγα, ὥς
 ἐγὼ ποτέ τινα ἢ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ἤτησα.
 ἱκανὸν γὰρ οἶμαι, ἐγὼ παρέχομαι τὸν μάστι-
 γα ὧς ἀληθῆ λέγω, τὴν πενίαν.

19. Ἴσω; ἂν οὖν δόξειεν ἄτοπον εἶναι, ὅ-
 τι δὴ ἐγὼ ἰδίᾳ μὲν ταῦτα συμβουλεύω περιϋῶν
 καὶ πολυπραγμονῶν, δημοσίᾳ δὲ οὐ τολμῶ ἀ-
 ναβαίνων εἰς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον συμβου-
 λεύειν τῇ πόλει. τούτου δὲ αἴτιον ἐστὶν ὃ ὑ-
 μεῖς ἐμοῦ πολλάκις ἀκηκόατε πολλαχοῦ λέγον-
 τοις, ὅτι μοι θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον γίνεται
 [φωνή]. ὃ δὴ καὶ ἐν τῇ γραφῇ ἐπικωμωδῶν
 Μέλिटος ἐγράψατο. ἐμοὶ δὲ τοῦτό ἐστιν ἐκ παι-
 δὸς ἀρξάμενον, φωνή τις γιγνομένη· ἢ ὅταν γέ-
 νηται, αἰὲ ἀποτρέπει με τούτου ὃ ἂν μέλλω
 πράττειν, προτρέπει δὲ οὐποτε. τοῦτό ἐστιν ὃ
 μοι ἐναντιοῦσαι, τὰ πολιτικά πράττειν, καὶ
 παγκάλως δὲ μοι δοκεῖ ἐναντιοῦσθαι. εὖ γὰρ
 ἴστε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐγὼ πάλαι ἐπε-
 χείρησα πράττειν τὰ πολιτικά πράγματα, πά-
 λαι ἂν ἀπολώλειν, καὶ οὔτ' ἂν ὑμᾶς ὠφελήκειν
 οὐδέν, οὔτ' ἂν ἐμαυτόν. καὶ μοι μὴ ἄχθεσθε
 λέγοντι τάληθῆ. οὐ γὰρ ἐστὶν ὅστις ἀνθρώ-
 πων σωθήσεται, οὔτε ὑμῖν οὔτε ἄλλω οὐδενὶ
 πλήθει γνησίως ἐναντιούμενος, καὶ διακωλύ-
 ων πολλὰ ἄδικα καὶ παράνομα ἐν τῇ πόλει
 γίνεσθαι· ἀλλὰ ἀναγκαῖόν ἐστι τὸν τῷ ὄντι
 μαχοῦμενον ὑπὲρ τοῦ δικαίου, καὶ εἰ μέλλει ὀ-
 λίγον χρόνον σωθήσεσθαι, ἰδιωτεύειν, ἀλλὰ
 μὴ δημοσιεύειν.

20. Μεγάλα δ' ἔγωγε ὑμῖν τεκμήρια πα-
 ρέξομαι τούτων, οὐ λόγους, ἀλλ', ὃ ὑμεῖς τι-
 μαῖτε, ἔργα. ἀκούσατε δὴ μοι τὰ ξυμβεβηκό-
 τα, ἵνα εἰδῆτε ὅτι οὐδ' ἂν ἐνὶ ὑπεικάθοιμι πα-
 ρὰ τὸ δέον δείσας θάνατον· μὴ ὑπείκων δὲ ἄ-
 μα καὶ ἅμ' ἂν ἀπολοίμην. ἐρῶ δὲ ὑμῖν φορτι-
 κὰ μὲν καὶ δικανικά, ἀληθῆ δέ. ἐγὼ γάρ, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄλλην μὲν ἀρχὴν οὐδεμί-
 αν πώποτε ἤρξα ἐν τῇ πόλει, ἐβούλευσα δέ·
 καὶ ἔτυχεν ἡμῶν ἡ φυλὴ Ἀντιοχίς πρυτανεύ-
 ουσα, ὅτε ὑμεῖς τοὺς δέκα στρατηγούς, τοὺς
 οὐκ ἀνελομένους τοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας, ἐβου-
 λεύσασθε ἀθρόους κρίνειν, παρὰ νόμους, ὥς
 ἐν τῷ ὑστέρῳ χρόνῳ πᾶσιν ὑμῖν ἔδοξε. τότε ἔ-
 γὼ μόνος τῶν πρυτάνεων ἠναντιώθην ὑμῖν μη-
 δὲν ποιεῖν παρὰ τοὺς νόμους, καὶ ἐναντία ἐ-
 ψηφισάμην· καὶ ἐτοίμων ὄντων ἐνδεικνύναι με
 καὶ ὑπάγειν τῶν ρητόρων, καὶ ὑμῶν κελευόν-
 των καὶ βοῶντων, μετὰ τοῦ νόμου καὶ τοῦ δι-
 καίου ᾧμην μᾶλλον με δεῖν διακινδυνεύειν, ἢ
 μεθ' ὑμῶν γενέσθαι μὴ δίκαια βουλευομένων,
 φοβηθέντα δεσμὸν ἢ θάνατον· καὶ ταῦτα μὲν
 ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως· ἐπειδὴ
 δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, οἱ Τριάκοντα αὖ μετα-
 πεμψάμενοί με πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν Θόλον,
 προσέταξαν ἀγαγεῖν ἐκ Σαλαμίως Λέοντα
 τὸν Σαλαμίνιον, ἵνα ἀποθάνοι· οἷα δὲ ἔ-
 ἄλλοις ἐκεῖνοι πολλοῖς πολλὰ προσέταττον, βου-
 λόμενοι ὥς πλείστους ἀναπλῆσαι αἰτιῶν. τότε
 μέντοι ἐγὼ ἔ-
 λόγῳ ὅλλ' ἔργῳ αὖ ἀνεδειξάμην,
 ὅτι ἐμοὶ μὲν θανάτου μέλει (εἰ μὴ ἀγροικότε-

ρον ἢν εἰπεῖν) οὐδ' ὅτι οὖν· τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον μὴδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει, ἐμὲ γὰρ ἐκείνη ἢ ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν οὕτως ἰσχυρὰ οὖσα, ὥστε ἄδικόν τι ἐργάσασθαι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς Θόλου ἐξήλθομεν, οἱ μὲν τέτταρες ὥχοντο εἰς Σαλαμῖνα καὶ ἡγαγον Λέοντα, ἐγὼ δὲ ὥχόμεν ἄπιὼν οἴκαδε. καὶ ἴσως ἂν διὰ ταῦτα ἀπέθανον, εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ διὰ ταχέων κατελύθη. καὶ τούτων ὑμῖν ἔσονται πολλοὶ μάρτυρες.

21. Ἄρ' οὖν με οἴεσθε τοσάδε ἔτη διαγενέσθαι, εἰ ἔπραττον τὰ δημόσια, καὶ πράττων ἀξίως ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ἐβοήθουν τοῖς δικαίοις, καὶ, ὥσπερ χορῇ, τοῦτο περὶ πλείστου ἐποιούμεν; πολλοῦ γε δεῖ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλος ἀνθρώπων οὐδεὶς. ἀλλ' ἐγὼ διὰ παντὸς τοῦ βίου, δημοσίᾳ τε εἴ ποῦ τι ἔπραξα, τοιοῦτος φανοῦμαι, καὶ ἰδίᾳ ὁ αὐτὸς οὗτος, οὐδενὶ πώποτε ξυγχωρήσας οὐδὲν παρὰ τὸ δίκαιον οὔτε ἄλλῳ οὔτε τούτων οὐδενί, οὕς δὴ οἱ διαβάλλοντες ἐμέ φασιν ἐμοὺς μαθητὰς εἶναι. ἐγὼ δὲ διδάσκαλος μὲν οὐδενὸς πώποτ' ἐγενόμην· εἰ δέ τις ἐμοῦ λέγοντος, καὶ τὰ ἐμαυτοῦ πράττοντος, ἐπιθυμοῖ ἀκοῦειν, εἴτε νεώτερος, εἴτε πρεσβύτερος, οὐδενὶ πώποτε ἐφθόνησα. οὐδὲ χρήματα μὲν λαμβάνων διαλέγομαι, μὴ λαμβάνων δὲ, οὐ· ἀλλ' ὁμοίως καὶ πλουσίῳ καὶ πένητι παρέχω ἐμαυτὸν ἐρωτᾶν· καὶ εἴαν τις βούληται, ἀποκρινόμενος ἀκούει ὧν ἂν λέγω. καὶ τούτων ἐγὼ, εἴτε τις χρηστὸς γίγνεται, εἴτε μὴ, οὐκ ἂν δικαί-

ὡς τὴν αἰτίαν ὑπέχοιμι, ὧν μήτε ὑπεσχόμην
μηδὲ μὴδὲν πώποτε μάθημα, μήτε ἐδίδαξα.
εἰ δέ τις φησὶ παρ' ἐμοῦ πώποτε ἢ μαθεῖν ἢ
ἀκοῦσαι ἰδίᾳ ὅ,τι μὴ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, εὖ
ἴστε ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγει.

22. Ἀλλὰ τί δὴ ποτε μετ' ἐμοῦ χαίρουσί
τινες πολὺν χρόνον διατρίβοντες, ἀκηκόατε, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι· πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθει-
αν ἐγὼ εἶπον, ὅτι ἀκούοντες χαίρουσιν ἐξετα-
ζομένοις τοῖς οἰομένοις μὲν εἶναι σοφοῖς, οὖσι
δ' οὐ. ἔστι γὰρ οὐκ ἀηδὲς. ἐμοὶ δὲ τοῦτο, ὡς
ἐγὼ φημι, προστέτακται ὑπὸ τοῦ θεοῦ πράτ-
τειν, καὶ ἐκ μαρτυρῶν, καὶ ἐξ ἐνυπνίων, καὶ
παντὶ τρόπῳ, ὥστε τίς ποτε καὶ ἄλλη θεία
μοῖρα ἀνθρώπῳ καὶ ὀτιοῦν προσέταξε πράτ-
τειν. ταῦτα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἀλη-
θῆ ἔστι καὶ εὐεξέλεγκτα. εἰ γὰρ δὴ ἐγὼ τῶν
νεωτέρων τοῦς μὲν διαφθείρω, τοῦς δὲ διέφ-
θαρκα, χρηρὴν δὴ πού, εἴτε τινὲς αὐτῶν πρεσβύ-
τεροι γενόμενοι ἐγνώσαν ὅτι νέοις οὖσιν αὐ-
τοῖς ἐγὼ κακὸν πώποτε τι συνεβούλευσα, νυνὶ
αὐτοὺς ἀναβαίνοντας ἐμοῦ κατηγορεῖν καὶ τι-
μωρεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ αὐτοὶ ἠθελον, τῶν οἰκεί-
ων τινὰς τῶν ἐκείνων, πατέρας καὶ ἀδελφοὺς
καὶ ἄλλους τοῦς προσήκοντας, εἴπερ ὑπ' ἐμοῦ
κακὸν τι ἐπεπόνθεσαν οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν, νῦν
μεινῆσθαι καὶ τιμωρεῖσθαι. πάντως δὲ πάρ-
εισι πολλοὶ αὐτῶν ἐνταυθοῖ, ὅς ἐγὼ ὁρῶ, πρῶ-
τον μὲν Κρίτων οὗτος, ἐμὸς ἡλικιώτης καὶ δη-
μότης, Κριτοβαύλου τοῦδε πατὴρ· ἔπειτα Λυ-
σανίας ὁ Σφήττιος, Αἰσχίνου τούτου πατήρ.

ἐπεὶ δ' Ἀντιφῶν ὁ Κηφισιεὺς οὕτοσιν, Ἐπιγέ-
 νους πατήρ. ἄλλοι τοίνυν οὔτοι, ὧν οἱ ἀδελ-
 φοὶ ἐν ταύτῃ τῇ διατριβῇ γέγονασι, Νικόστρα-
 τος ὁ Ζωτίδου, ἀδελφὸς Θεοδότου· (καὶ ὁ μὲν
 Θεόδοτος τετελεύτηκεν, ὥστε οὐκ ἂν ἐκεῖνός γε
 αὐτοῦ καταδεηθεῖη)· καὶ Πάραλος ὁδε ὁ Δη-
 μοδόκου, οὗ ἦν Θεάγης ἀδελφός· ὁδε τε Ἀ-
 δείμαντος ὁ Ἀρίστονος, οὗ ἀδελφὸς οὕτοσιν
 Πλάτων, καὶ Αἰαντόδωρος, οὗ Ἀπολλόδω-
 ρος ὁ ἀδελφός· καὶ ἄλλους πολλοὺς ἔγωγ' ἔχω
 ὑμῖν εἰπεῖν, ὧν τινὰ ἐχρῆν μάλιστα μὲν ἐν τῷ
 ἑαυτοῦ λόγῳ παρέχεσθαι Μέλιτον μάρτυρα·
 εἰ δὲ τότε ἐπελάθετο, νῦν παρασχέσθω, (ἐγὼ
 παραχωρῶ,) καὶ λέγέτω εἴ τι ἔχει τοιοῦτον.
 ἄλλὰ τούτου πᾶν τὸ ὑναντίον, εὐρήσετε, ὧ ἄν-
 δρες, πάντας ἐμοὶ βοηθεῖν ἐτοίμους, τῷ δια-
 φθείροντι, τῷ κακὰ ἐργαζομένῳ τοὺς οἰκείους
 αὐτῶν, ὡς φησι Μέλिटος καὶ Ἄνυτος. αὐτοὶ
 μὲν γὰρ οἱ διεφθαρμένοι τάχ' ἂν λόγον ἔχοι-
 εν βοηθοῦντες· οἱ δὲ ἀδιάφθαρτοι, πρεσβύτε-
 ροι ἤδη ἄνδρες, οἱ τούτων προσήκοντες, τίνα
 ἄλλον λόγον ἔχουσι βοηθοῦντες ἐμοὶ, ἀλλ' ἢ τὸν
 ὀρθόν τε καὶ δίκαιον, ὃν ξυνίσασιν Μελίτῳ μὲν
 ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθῇ λέγοντι; εἰεν δὴ, ὧ
 ἄνδρες· ἃ μὲν ἐγὼ ἔχοιμ' ἂν ἀπολογεῖσθαι,
 σχεδὸν τί ἐστι ταῦτα, καὶ ἄλλα ἴσως τοιαῦτα.

23. Τάχα δ' ἂν τις ὑμῶν ἀγανακτήσειεν,
 ἀναμνησθεὶς ἑαυτοῦ, εἰ ὁ μὲν καὶ ἐλάττω τρι-
 τοῦ τοῦ ἀγῶνος ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος δεδέη-
 ταί τε καὶ ἰκέτευσε τοὺς δικαστὰς μετὰ πολ-
 λῶν δακρύων, παιδίᾳ τε αὐτοῦ ἀναβιβασάμε-

νος, ἵνα ὅτι μάλιστα ἐλεηθεῖη, καὶ ἄλλους τῶν
 οἰκείων καὶ φίλους πολλοὺς· ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα
 τούτων ποιήσω, καὶ ταῦτα, κινδυνεύων, ὥς ἂν
 δόξαιμι, τὸν ἔσχατον κίνδυνον. τάχ' ἂν οὖν
 τις ταῦτα ἐννοήσας, αὐθαδέστερον ἂν πρὸς με
 σχοίη, καὶ ὀργισθεὶς αὐτοῖς τούτοις, θεῖτο ἂν
 μετ' ὀργῆς τὴν ψῆφον. εἰ δὴ τις ὑμῶν οὕτως
 ἔχει, (οὐκ ἄξιῶ μὲν ἔγωγε)· εἰ δ' οὖν, ἐπιεικῇ
 ἂν μοι δοκῶ πρὸς τοῦτον λέγειν, λέγων, ὅτι
 Ἐμοί, ὦ ἄριστε, εἰσὶ μὲν πού τινες καὶ οἰκεῖ-
 οί. καὶ γὰρ τοῦτο αὐτό τὸ τοῦ Ὀμήρου, Οὐδ'
 ἐγὼ ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης πέφυκα. ἀλλ'
 ἐξ ἀνθρώπων. ὥστε καὶ οἰκεῖοί μοι εἴσι, καὶ
 υἱεῖς γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τρεῖς· εἰς μὲν
 μειράκιον ἤδη· δύο δὲ παιδίᾳ· ἀλλ' ὅμως οὐ-
 δένα αὐτῶν δεῦρο ἀναβιβασάμενος, δεήσομαι
 ὑμῶν ἀποψηφίσασθαι. τί δὴ οὖν οὐδὲν τού-
 των ποιήσω; οὐκ αὐθαδιαζόμενος, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, εἰδ' ὑμᾶς ἀτιμάζων· ἀλλ' εἰ μὲν
 θαρσάλέως ἐγὼ ἔχω πρὸς θάνατον, ἢ μὴ, ἄλ-
 λος λόγος· πρὸς δ' οὖν δόξαν καὶ ἐμοί, καὶ ὑ-
 μῖν, καὶ ὅλως τῇ πόλει, οὗ μοι δοκεῖ καλὸν εἶ-
 ναι ἐμὲ τούτων οὐδὲν ποιεῖν, καὶ τηλικόνδε ὄν-
 τα, καὶ τοῦτο τοῦνομα ἔχοντα, εἴτ' οὖν ἀλη-
 θεὺς εἴτ' οὖν ψεῦδος. ἀλλ' οὖν δεδογμένον γέ
 ἐστι, τὸν Σωκράτην διαφέρειν τινὶ τῶν πολ-
 λῶν ἀνθρώπων. εἰ οὖν ὑμῶν οἱ δοκοῦντες δι-
 αφέρειν εἴτε σοφία, εἴτε ἀνδρεία, εἴτε ἄλλη ἡ-
 τινιοῦν ἀρετῇ, τοιοῦτοι ἔσονται, αἰσχρὸν ἂν
 εἶη· οἷους περ ἐγὼ πολλάκις ἑώρακά τινας, ὅ-
 ταν κρίνονται, δοκοῦντας μὲν τι εἶναι, θαν-

μάσια δὲ ἐργαζομένους, ὥς δεινόν τι οἰομένους
 πείσεσθαι εἰ ἀποθανοῦνται, ὥσπερ ἀθανά-
 των ἐσομένων, εἰάν ὑμεῖς αὐτοὺς μὴ ἀποκτείνη-
 τε. οἱ ἐμοὶ δοκοῦσιν αἰσχύνῃν τῇ πόλει πε-
 ριάπτειν, ὥστ' ἂν τινὰ καὶ τῶν ξένων ὑπολα-
 βεῖν ὅτι οἱ διαφέροντες Ἀθηναίων εἰς ἀρε-
 τήν, οὓς αὐτοὶ ἐαυτῶν ἐν τε ταῖς ἀρχαῖς καὶ
 ταῖς ἄλλαις τιμαῖς προκρίνουσιν, οὗτοι γυναι-
 κῶν οὐδὲν διαφέρουσι. ταῦτα γάρ, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, οὔτε ὑμᾶς χρή ποιεῖν τοὺς δοκοῦν-
 τας καὶ ὀπητιοῦν εἶναι, οὔτ' ἂν ἡμεῖς ποιῶ-
 μεν, ὑμᾶς ἐπιτρέπειν· ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἐν
 δείκνυσθε; ὅτι πολὺ μᾶλλον καταψηφιεῖσθε
 τοῦ τὰ ἐλεεινὰ ταῦτα δράματα εἰσάγοντος, ἢ
 καταγέλαστον τὴν πόλιν ποιοῦντος, ἢ τοῦ ἡ-
 συχίαν ἄγοντος.

24. Χωρὶς δὲ τῆς δόξης, ὦ ἄνδρες, οὐδὲ
 δίκαιον δοκεῖ εἶναί μοι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ,
 οὐδὲ δεόμενον ἀποφεύγειν, ἀλλὰ διδάσκειν καὶ
 πείθειν. οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ κάθεται ὁ δικα-
 στής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλ'
 ἐπὶ τῷ κρίνειν ταῦτα· καὶ ὁμῶμοκεν οὐ χαρι-
 εῖσθαι οἷς ἂν δοκῇ αὐτῷ, ἀλλὰ δικάσειν, καὶ
 τὰ τοὺς νόμους. οὐκοῦν χρή οὔτε ἡμᾶς ἐθί-
 ζειν ὑμᾶς ἐπιορκεῖν, οὔθ' ὑμᾶς ἐθίζεσθαι. ἑ-
 δέτεροι γὰρ ἂν ἡμῶν εὐσεβοῖεν. μὴ οὖν ἄξι-
 οὔτέ με, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα δεῖν
 πρὸς ὑμᾶς πράττειν, ἃ μήτε ἡγοῦμαι καλὰ εἶ-
 ναι, μήτε δίκαια, μήτε ὅσια, μάλιστα πάντως,
 νῆ Δία μέντοι ἢ ἀσεβείας φεύγοντα ὑπὸ Με-
 λίτου τουτουί. σαφῶς γὰρ ἂν εἰ πείθοιμι ὑ-

μᾶς καὶ τῷ δεῖσθαι βιαζοίμην ὁμωμοκότας, θεοῦς ἂν διδάσχοιμι μὴ ἡγῆσθαι ὑμᾶς εἶναι. καὶ ἀτεχνῶς ἀπολογούμενος κατηγοροίην ἂν ἐμαυτοῦ ὡς θεοῦς οὐ νομίζω. ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ οὕτως ἔχειν· νομίζω τε γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς ὁδεῖς τῶν ἐμῶν κατηγορῶν, καὶ ὑμῖν ἐπιτρέπω καὶ τῷ θεῷ, κρίναι περὶ ἐμοῦ ὅπῃ μέλλει ἐμοί τε ἄριστα εἶναι καὶ ὑμῖν.

25. Τὸ μὲν οὖν μὴ ἀγανακτεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τούτῳ τῷ γεγονότι, ὅτι μου κατεψηφίσασθε, ἀλλὰ τέ μοι πολλὰ ξυμβάλλεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστόν μοι γέγονε τὸ γεγνηνός τοῦτο· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον θαυμάζω ἐκατέρων τῶν ψήφων τὸν γεγονότα ἀριθμόν· οὐ γάρ ὅμην ἐγώ γε οὕτω παρ' ὀλίγον ἔσεσθαι, ἀλλὰ παρὰ πολὺ. νῦν δέ, ὡς ἔοικεν, εἰ τρεῖς μόναι μετέπεσον τῶν ψήφων, ἀπεπεφεύγειν ἂν. Μελίτον μὲν οὖν, ὡς ἐμοί δοκῶ, καὶ νῦν ἀποπέφευγα, καὶ οὐ μόνον ἀποπέφευγα, ἀλλὰ καὶ παντὶ δήλῳ τοῦτό γε, ὅτι εἰ μὴ ἀνέβη Ἄνυτος καὶ Λύκων κατηγορήσοντες ἐμοῦ, κἄν ὥφλε χιλίας δραχμᾶς, οὐ μεταλαβὼν τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων.

26. Τιμᾶται δ' οὖν μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου. εἶεν. ἐγὼ δὲ δὴ τίνος ὑμῖν ἀντιτιμήσομαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἢ δήλῳ ὅτι τῆς ἀξίας. τί οὖν; τί ἀξιός εἰμι παθεῖν ἢ ἀποτίσαι, ὃ, τι μαθὼν ἐν τῷ βίῳ οὐχ ἡσυχίαν ἤγον, ἀλλ' ἀμελήσας ὧν περ οἱ πολλοὶ, χρηματισμοῦ τε καὶ οἰκονομίας καὶ στρατηγιῶν καὶ δημηγοριῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν καὶ ξυνωμοσιῶν, καὶ ἑ-

σεων τῶν ἐν τῇ πόλει γιγνομένων, ἡγησάμενος
 ἑμαυτὸν τῷ ὄντι επιεικέστερον εἶναι ἢ ὥστε εἰς
 ταῦτα ἰόητα σώζεσθαι, ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἦϊα
 οἱ ἐλθὼν μήτε ὑμῖν μήτε ἑμαυτῷ ἐμελλον μη-
 δὲν ὀφελος εἶναι, ἐπὶ δὲ τὸ ἰδίᾳ ἕκαστον ἰὼν
 εὐεργεσῆν τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν, ὥς ἐγώ
 φημι, ἐνταῦθα ἦϊα· ἐπιχειρῶν ἕκαστον ὑμῶν
 πείθειν μὴ πρότερον μήτε τῶν ἑαυτοῦ μηδενὸς
 ἐπιμελεῖσθαι, πρὶν ἑαυτοῦ ἐπιμεληθεῖν, ὅπως
 ὥς βέλτιστος καὶ χρησιμώτατος εἴποιτο· μήτε τῶν
 τῆς πόλεως, πρὶν αὐτῆς τῆς πόλεως· τῶν τε
 ἄλλων οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπιμελεῖ-
 σθαι. τί οὖν ἐμὶ ἄξιος παθεῖν, τοιοῦτος ὢν;
 ἀγαθὸν τι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ δὴ γε κα-
 τὰ τὴν ἀξίαν τῇ ἀληθείᾳ τιμᾶσθε· καὶ ταῦτά
 γε, ἀγαθὸν τοιοῦτον ὅ, τι ἂν πρέποι ἐμοί. τί
 οὖν πρέπει ἀνδρὶ πένητι, εὐεργέτῃ, δεδομένῳ
 ἄγειν σχολὴν ἐπὶ τῇ ὑμετέρα παρακλεύσει;
 ἔκ εἰς ὅ, τι μᾶλλον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 πρέπει οὕτως, ὥς τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἐν Πρυ-
 τανείῳ σιτεῖσθαι· πολὺ γε μᾶλλον ἢ εἴ τις ὑ-
 μῶν ἱππῷ ἢ ξυνορίδι ἢ ζεύγει νενίκηκεν Ὀ-
 λυμπιάσιν. ὁ μὲν γὰρ ὑμᾶς ποιεῖ εὐδαίμονας
 δοκεῖν εἶναι, ἐγὼ δὲ εἶναι· καὶ ὁ μὲν τροφῆς
 οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ δεόμεαι· εἰ οὖν δεῖ με κα-
 τὰ τὸ δίκαιον τῆς ἀξίας τιμᾶσθαι, τούτου τι-
 μῶμαι, τῆς ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως.

27. Ἴσως οὖν ὑμῖν, καὶ ταυτὶ λέγων, πα-
 ραπλησίως δοκῶ λέγειν ὥσπερ περὶ τοῦ οἴκτου
 καὶ τῆς ἀντιβολήσεως, ἀπανθαδιαζόμενος.
 τὸ δὲ οὐκ ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιοῦ-

τον, ἀλλὰ τοιόνδε μάλλον. πέπεισμαι ἐγὼ ἐκὼν εἶναι μηδένα ἀδικεῖν ἀνθρώπων· ἀλλὰ ὑμᾶς τοῦτο οὐ πείθω. ὀλίγον γὰρ χρόνον ἀλλήλοις διειλέγμεθα. ἐπεὶ, ὡς ἐγὼμαι, εἰ ἦν ὑμῖν νόμος, ὥσπερ καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις, περὶ θανάτου μὴ μίαν μόνον ἡμέραν κρίνειν, ἀλλὰ πολλὰς, ἐπείσθητε ἄν· νῦν δὲ οὐ ρᾶδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπολύεσθαι. πεπεισμένος δ' ἐγὼ μηδένα ἀδικεῖν, πολλοῦ δέω ἑμαυτὸν γε ἀδικήσκειν, καὶ κατ' ἑμαυτοῦ ἐρεῖν αὐτὸς ὡς ἄξιός εἰμι τοῦ κακοῦ, καὶ τιμήσεσθαι τοιούτου τινὸς ἑμαυτοῦ. τί δείσας; ἢ μὴ πάθω τοῦτο, οὐ Μελίτος μοι τιμᾶται, (ὃ φημι οὐκ εἰδέναι οὔτ' εἰ ἀγαθὸν οὔτ' εἰ κακὸν ἐστίν,) ἀντὶ τούτου δὴ ἔλωμαί τι ὧν εὖ οἶδ' ὅτι κακῶν ὄντων, τούτου τιμησάμενος; πότερον δεσμοῦ; καὶ τί με δεῖ ζῆν ἐν δεσμοπηρίῳ. δουλεύοντα τῇ αἰὲ καθισταμένη ἀρχῇ, τοῖς Ἐνδεκα; ἀλλὰ χρημάτων; καὶ δεδέσθαι ἕως ἄν ἐκτίσω; ἀλλὰ ταῦτόν μοι ἐστίν ὅπερ δὴ νῦν ἔλεγον. οὐ γὰρ ἔστι μοι χρήματα ὁπόθεν ἐκτίσω. ἀλλὰ δὴ φυγῆς τιμήσομαι; ἴσως γὰρ ἄν μοι τούτου τιμήσαιτε. πολλή μὲν τ' ἄν με φιλοψυχία ἔχοι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ οὕτως ἀλόγιστός εἰμι, ὥστε μὴ δύνασθαι λογίζεσθαι, ὅτι ὑμεῖς μὲν ὄντες πολῖταί μου, οὐχ οἰοί τ' ἐγένεσθε ἐνεγκεῖν τὰς ἐμὰς διατριβὰς καὶ τοὺς λόγους, ἀλλ' ὑμῖν βαρύτεραι γεγόνασι καὶ ἐπιφθονώτεραι, ὥστε ζητεῖτε αὐτῶν νυνὶ ἀπαλλαγῆναι, ἄλλοι δὲ ἄρα αὐτὰς οἴσουσι ραδίως· πολλοῦ γε δεῖ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

καλὸς οὖν ἂν μοι ὁ βίος εἴη, ἐξελθόντι τηλικῶδε ἀνθρώπῳ, ἄλλην ἐξ ἄλλης πόλεως ἀμειβομένῳ καὶ ἐξελαυνομένῳ ζῆν. εὖ γάρ οἱδ' ὅτι, ὅπῃ ἂν εἰθῶ, λέγοντος ἐμοῦ, ἀκροάσονται οἱ νέοι, ὥσπερ ἐνθάδε. καὶ μὲν τούτους ἀπελαίνω, οὔτοί με αὐτοὶ ἐξελῶσι, πείθοντες τὲς πρεσβυτέρους· ἐὰν δὲ μὴ ἀπελαίνω, οἱ τούτων πατέρες τε καὶ οἰκεῖοι, δι' αὐτοὺς τούτους.

28. Ἴσως οὖν ἂν τις εἴποι· Σιγῶν τε καὶ ἡσυχίαν ἄγων, ὦ Σώκρατες, οὐχ οἶός τ' ἔσῃ ἡμῖν ἐξελθὼν ζῆν; Τουτὶ δὲ ἐσι πάντων χαλεπώτατον πείσαι τινας ἡμῶν. ἐὰν τε γὰρ λέγω ὅτι τῷ θεῷ ἀπειθεῖν τοῦτ' ἔστι, καὶ διὰ τοῦτ' ἀδύνατον ἡσυχίαν ἄγειν, οὐ πείσεσθέ μοι ὥς εἰρωνευομένῳ· ἐὰν τ' αὖθις λέγω ὅτι καὶ τυγχάνει μέγιστον ἀγαθὸν ὃν ἀνθρώπῳ τοῦτο, ἐκάστης ἡμέρας περὶ ἀρετῆς τοὺς λόγους ποιῆσθαι, καὶ τῶν ἄλλων περὶ ὧν ὑμεῖς ἐμοῦ ἠκούετε διαλεγομένου, καὶ ἐμαυτὸν καὶ ἄλλους ἐξετάζοντος (ὁ δὲ ἀνεξέταστος βίος, οὐ βιωτὸς ἀνθρώπῳ), ταῦτα δ' ἔτι ἥττον πείσεσθέ μοι λέγοντι. τὰ δὲ ἔχει μὲν οὕτως ὥς ἐγὼ φημι, ὦ ἄνδρες, πείθειν δὲ οὐ ράδια. καὶ ἐγὼ ἅμ' οὐκ εἴθισμαι ἐμαυτὸν ἀξιόειν κακοῦ οὐδενός· εἰ μὲν γὰρ ἦν μοι χρήματα, ἐτιμησάμην ἂν χρημάτων ὅσα ἐμελλον ἐκτίσειν· οὐδὲν γὰρ ἂν ἐβλάβην· νῦν δὲ, οὐ γὰρ ἔστιν· εἰ μὴ ἄρα ὅσον ἂν ἐγὼ δυναίμην ἐκτίσαι, τοσοῦτον βούλεσθέ μοι τιμῆσαι. ἴσως δ' ἂν δυναίμην ἐκτίσαι ὑμῖν πού μιν ἄργυρίου· τοσοῦτον ἂν τιμῶμαι. Πλάτων δὲ ὅδε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖ-

οι, καὶ Κρίτων καὶ Κριτόβουλος, καὶ Ἀπολλόδωρος κελεύουσί με τριάκοντα μνῶν τιμήσασθαι, αὐτοὶ δ' ἐγγυᾶσθαι τιμῶμαι οὖν τοσόντον ἐγγυηταὶ δ' ὑμῖν ἔσονται τοῦ ἀργυρίου οὗτοι ἀξιόχρεοι.

29. Οὐ πολλοῦ γ' ἔνεκα χρόνου, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅιομα ἔξετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λαιδορεῖν, ὥς Σωκράτην ἀπεκτονήκατε, ἄνδρα σοφόν. φήσουσιν γὰρ δὴ με σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ μὴ εἰμὶ, οἱ βουλόμενοι ὑμῖν ὀνειδίζειν. εἰ γοῦν περιεμείνατε ὀλίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν ὑμῖν τοῦτο ἐγένετο, ἐμὲ τεθνάναι δὴ. ὁρᾶτε γὰρ δὴ εἰς τὴν ἡλικίαν, ὅτι πόρρω ἤδη ἐστὶ τοῦ βίειν, θανάτου δὲ ἐγγύς. λέγω δὲ τοῦτο οἱ πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμοῦ καταψηγησάμενους θάνατον. λέγω δὲ καὶ τόδε πρὸς τοὺς αὐτοὺς τούτους. ἴσως με οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπορία λόγων ἐάλωκέναι τοιούτων οἷς ἂν ὑμᾶς ἐπεισα, εἰ ὅμην δεῖν ἅπαντα ποιεῖν καὶ λέγειν ὥς ἐ ἀποφυγεῖν τὴν δίκην. πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλ' ἀπορία μὲν ἐάλωκα, οὐ μέντοι λόγων, ἀλλὰ τόλμης καὶ ἀναισχυντίας, καὶ τοῦ μὴ ἐθέλειν λέγειν πρὸς ὑμᾶς τοιαῦτα, οἷα ὑμῖν μὲν ἴδιστ' ἂν ἦν ἀκοῦειν, θρηνησύντός μου καὶ ὀδυρομένου, καὶ ἄλλα ποιοῦντος, καὶ λέγοντος πολλὰ καὶ ἀνάξια ἐμοῦ, ὥς ἐγὼ φημι· οἷα δὲ καὶ εἴθισθε ὑμεῖς τῶν ἄλλων ἀκοῦειν. ἀλλ' οὔτε τότε ὁμήθην δεῖν ἔνεκα τοῦ κινδύνου προᾶξαι οὐδὲν ἀνελεύθερον, οὔτε νῦν μοι μεταμέλει οὕτως ἀπολογησαμένῳ, ἀλλὰ πολὺν

μᾶλλον αἰροῦμαι ὥδε ἀπολογησάμενος τεθνή-
 ναι, ἢ ἐκείνως ζῆν· οὔτε γὰρ ἐν δίκῃ οὔτ' ἐν
 πολέμῳ οὔτε ἐμὲ οὔτε ἄλλον οὐδένα δεῖ τοῦτο
 μηχανᾶσθαι, ὅπως ἀποφεύξεται πᾶν ποιῶν
 θάνατον, καὶ γὰρ ἐν ταῖς μάχαις πολλάκις
 δῆλον γίνεται ὅτι τό γε ἀποθανεῖν ῥᾶον ἄν-
 τις ἐκφυγεῖ, καὶ ὅπλα ἀφείς καὶ ἐφ' ἰκετείαν
 τραπείς τῶν διωκόντων· καὶ ἄλλαι πολλαὶ μη-
 χαναὶ εἰσιν, ἐν ἐκάστοις τοῖς κινδύνοις, ὥστε
 διαφεύγειν θάνατον, εἴαν τις τολμᾷ πᾶν ποιεῖν
 καὶ λέγειν. ἀλλὰ μὴ οὐ τοῦτ' ἢ χαλεπὸν, ὃ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ
 πολὺ χαλεπώτερον, πονηρίαν· θᾶπτον γὰρ θα-
 νάτου θεῖ. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν, ἅτε βραδύς ὢν ἔ-
 πρεσβύτερος, ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἐάλων· οἱ δὲ
 μου κατήγοροι, ἅτε δεινοὶ καὶ ὀξεῖς ὄντες, ὑ-
 πὸ τοῦ θάπτονος, τῆς κακίας. καὶ νῦν δὴ ἐγὼ
 μὲν ἄπειμι, ὑφ' ὑμῶν θανάτου δίκην ὄφλων,
 οὔτοι δὲ, ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὠφληκότες μοχ-
 θηρίαν καὶ ἀδικίαν. καὶ ἔγωγε τῷ τιμῆματι
 ἐμμένω, καὶ οὔτοι. ταῦτα μὲν οὖν πού ἴσως
 οὕτω καὶ ἔδει σχεῖν, καὶ οἶμαι αὐτὰ μετρίως
 ἔχειν.

30. Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν
 χρησιμεύειν, ὃ καταψηφισάμενοί μου. ἔ γάρ
 εἰμι ἤδη ἐνταῦθα ἐν ᾧ μάλιστα ἄνθρωποι χρη-
 σιμεδοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι.
 φημί γάρ, ὃ ἄνδρες, εἰ με ἀποκτενεῖτε, τιμω-
 ρίαν ὑμῖν ἦξιν εὐθύς μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον,
 πολὺ χαλεπωτέραν, νῆ Δία, ἢ οἷαν ἐμὲ ἀπεκ-
 τεínaτε, νῦν γὰρ τοῦτο εἵργασθε, οἰόμενοι ἅ-

παλλάξεσθαι τοῦ διδόναι ἔλεγχον τοῦ βίου· τὸ δὲ ὑμῖν πολὺ ἐναντίον ἀποβήσεται, ὥς ἐγώ φημι. πλείους ἔσονται ὑμᾶς οἱ ἐλέγχοντες, οὓς νῦν ἐγὼ κατεῖχον, ὑμεῖς δὲ οὐκ ἡσθάνεσθε· καὶ χαλεπώτεροι ἔσονται ὅσοι νεώτεροί εἰσι, καὶ ὑμεῖς μᾶλλον ἀγανακτήσετε. εἰ γὰρ οἴεσθε, ἀποκτείναντες ἀνθρώπους, ἐπισχῆσειν τοῦ ὀνειδίζειν τινὰ ὑμῖν ὅτι οὐκ ὀρθῶς ζῆτε, οὐ καλῶς διανοεῖσθε. οὐ γὰρ ἐσθ' αὕτη ἡ ἀπαλλαγὴ οὔτε πάνυ δυνατὴ, οὔτε καλὴ· ἀλλ' ἐκείνη καὶ καλλίστη καὶ ῥάστη, μὴ τοὺς ἄλλους κολοῦειν, ἀλλ' αὐτὸν παρασκευάζειν ὅπως ἔσται ὡς βέλτιστος. ταῦτα μὲν οὖν ὑμῖν τοῖς καταψηφισαμένοις μαντευσάμενος, ἀπαλλάττομαι.

31. Τοῖς δὲ ἀποψηφισαμένοις ἡδέως ἂν διαλεχθεῖν ὑπὲρ τοῦ γεγονότος τριτοῦ πράγματος, ἐν ᾧ οἱ ἄρχοντες ἀσχολίαν ἄγουσι, καὶ οὐπω ἐρχομαι οἱ ἐλθόντα με δεῖ τεθιάναι. ἀλλὰ μοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραμείνατε τοσοῦτον χρόνον· οὐδὲν γὰρ κελύει διαμυθολογῆσαι πρὸς ἀλλήλους, ἕως ἔξεστιν. ὑμῖν γὰρ ὡς φίλοις οὖσιν, ἐπιδείξαι ἐθέλω τὸ νυνὶ μοι συμβεβηκὸς τί ποτ' ἐννοεῖ. ἐμοὶ γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, (ὑμᾶς γὰρ δικαστὰς καλῶν, ὀρθῶς ἂν καλοῖην) θαυμάσιόν τι γέγονεν. ἡ γὰρ εἰωθυῖά μοι μαντικὴ, ἡ τοῦ δαιμονίου, ἐν μὲν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παντὶ πάνυ πυκνὴ αἰεὶ ἦν, καὶ πάνυ ἐπὶ σμικροῖς ἐναντιωμένη, εἴ τι μέλλοιμι μὴ ὀρθῶς πράξειν, νυνὶ δὲ συμβέβηκε μοι, ἅπερ ὀρᾶτε καὶ αὐτοὶ, ταυτὶ, ἄγε δὴ αἶη·

Θείῃ ἂν τις, καὶ νομίζεται, ἔσχατα κακῶν εἶ-
 ναι. ἐμοὶ δὲ οὔτε ἐξιόντι ἔωθεν οἴκοθεν ἤναν-
 τιώθη τὸ τοῦ Θεοῦ σημεῖον, οὔτε ἡνίκα ἀνέ-
 βαινον ἐνταυθοῖ ἐπὶ τὸ δικαστήριον, οὔτε ἐν
 τῷ λόγῳ οὔδενί, μέλλοντί τι ἐρεῖν. καίτοι ἐν
 ἄλλοις λόγοις πολλαχοῦ δὴ με ἐπέσχε λέγοντα
 μεταξὺ. νυνὶ δὲ οὐδαμοῦ περὶ ταύτην τὴν
 πράξιν οὔτ' ἐν ἔργῳ οὔδενί οὔτ' ἐν λόγῳ ἤναν-
 τιώθη μοι. τί οὖν αἴτιον εἶναι ὑπολαμβάνω;
 ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ. κινδυνεύει γάρ μοι τὸ ξυμβεβη-
 κὸς τοῦτο ἀγαθὸν γεγονέναι· καὶ οὐκ ἔσθ' ὅ-
 πως ἡμεῖς ὀρθῶς ὑπολαμβάνομεν, ὅσοι οἰόμε-
 θα κακὸν εἶναι τὸ τεθνάναι. μέγα μοι τεκμή-
 ριον τοῦτο γέγονεν. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως οὐκ ἤ-
 ναντιώθη ἂν μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον, εἰ μὴ τι
 ἔμελλον ἐγὼ ἀγαθὸν πράξειν.

32. Ἐννοήσωμεν δὲ καὶ τῇδε, ὡς πολλὴ
 ἐλπίς ἐστίν ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι. δυοῖν γὰρ
 θάτερόν ἐστι τὸ τεθνάναι· ἢ γὰρ οἷον μηδὲν
 εἶναι, μηδ' αἰσθησιν μηδεμίαν μηδενοῦς ἔχειν
 τὸν τεθνεῶτα, ἢ κατὰ τὰ λεγόμενα, μεταβολή
 τις τυγχάνει οὔσαι καὶ μετοίκησις τῆς ψυχῆς
 τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. καὶ
 εἴτε δὴ μηδεμία αἰσθησίς ἐστιν, ἄλλ' οἷον ὕ-
 πνος, ἐπειδὴν τις καθεύδων μηδ' ὄναρ μηδὲν
 ὄρα, θαυμάσιον κέρδος ἂν εἴη ὁ θάνατος. ἐ-
 γὼ γὰρ ἂν οἶμαι, εἴτινα ἐκλεξάμενον δέοι ταύ-
 την τὴν νύκτα, ἐν ἣ οὕτω κατέδαρθεν ὥστε
 μηδὲ ὄναρ ἰδεῖν, καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ
 ἡμέρας τὰς τοῦ βίης τοῦ ἑαυτοῦ ἀντιπαραθέν-
 τα ταύτῃ τῇ νυκτὶ, δέοι σκεψάμενον εἰπεῖν,

ὁπόσας ἄμεινον καὶ ἡδιον ἡμέρας καὶ νύκτας ταύτης τῆς νυκτὸς βεβίωκεν ἐν τῇ ἑαυτοῦ βίῳ, οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινὰ, ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα, εὐαριθμητοὺς ἂν εὐρεῖν αὐτὸν ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας. εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατός ἐστι, κέρδος ἐγώ γε λέγω· (καὶ γὰρ οὐδὲν πλείων ὁ πᾶς χρόνος φαίνεται οὕτω δὴ εἶναι ἢ μία νύξ)· εἰ δ' αὖ οἷον ἀποδημησαί ἐστιν ὁ θάνατος ἐνθὲνδε εἰς ἄλλον τόπον, καὶ ἀληθῆ ἐστι τὰ λεγόμενα, ὥς ἄρα ἐκεῖ εἰσὶν ἅπαντες οἱ τεθνεῶτες, τί μεῖζον ἀγαθὸν τούτου εἴη ἂν, ὃ ἄνδρες δικασταί; εἰ γὰρ τις ἀφικόμενος εἰς ἄδου, ἀπαλλαγείς τουτωνὶ τῶν φασκόντων δικαστῶν εἶναι, εὐρήσει τοὺς ὡς ἀληθῶν δικαστάς, οἵπερ καὶ λέγονται ἐκεῖ δικάζειν, Μίνως τε καὶ Ῥαδάμανθυς καὶ Αἰακὸς καὶ Τριπτόλεμος, καὶ ἄλλοι ὅσοι τῶν ἡμιθέων δίκαιοι ἐγένοντο ἐν τῇ ἑαυτῶν βίῳ. ἄρα φαύλη ἂν εἴη ἡ ἀποδημία; ἢ αὖ Ὀρφεὶ συγγενέσθαι καὶ Μουσαίῳ καὶ Ἡσιόδῳ καὶ Ὀμήρῳ, ἐπὶ πόσῳ ἂν τις δέξαιτ' ἂν ὑμῶν; ἐγὼ μὲν γὰρ πολλάκις ἐθέλω τεθνάναι, εἰ ταῦτά ἐστιν ἀληθῆ. ἐπεὶ ἔμοιγε καὶ αὐτῷ θαυμαστή ἂν εἴη ἡ διατριβὴ αὐτόθι, ὁπότε ἐντύχοιμι Ἥρακλῆϊ καὶ Αἴαντι τῷ Τελεμῶνος, καὶ εἰ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρίσιν ἄδικον τέθνηκεν· ἀντιπαπαράβλλοντι τὰ ἑμαυτοῦ πάθη πρὸς τὰ ἐκείνων, ὥς ἐγώ μαι; οὐκ ἂν ἀηδὲς εἴη· καὶ δὴ καὶ τὸ μέγιστον, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα, ὥς περ τοὺς ἐνταῦθα, διάγειν, τίς αὐτῶν σοφός

ἔστι, καὶ τίς οἶεται μὲν, ἔστι δ' οὐ. ἐπὶ πόσῳ δ' ἂν τις, ὃ ἄνδρες δικασταί, δέξαιτο ἐξετάσαι τὸν ἐπὶ Τροίαν ἀγαγόντα τὴν πολλὴν στρατιάν, ἢ Ὀδυσσεύα, ἢ Σίσυφον; ἢ ἄλλους μυρίους ἂν τις εἴποι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας, οἷς διαλέγεσθαι ἐκεῖ καὶ ξυνεῖναι καὶ ἐξετάζειν, ἀμύχανον ἂν εἴη εὐδαιμονίας πάντως. ὃ δὴπρὺς τούτου γε ἔνεκα οἱ ἐκεῖ ἀποκτενοῦσι. τάτε γάρ ἄλλα εὐδαιμονέστεροί εἰσιν οἱ ἐκεῖ τῶν ἐνθάδε, καὶ ἤδη τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοί εἰσιν. εἴπερ γε τὰ λεγόμενα ἀληθῆ ἔστιν.

33. Ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς χορή, ὃ ἄνδρες δικασταί, εὐέλπιδες εἶναι πρὸς τὸν θάνατον, καὶ ἐν τῇ τοῦτο διανοεῖσθαι ἀληθεύς, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι, οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖται ὑπὸ θεῶν, τὰ τούτου πράγματα· οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλὰ μοι δῆλόν ἐστι τοῦτο, ὅτι ἤδη τεθνάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ἦν μοι. διὰ ταυτὶ καὶ ἐμὲ οὐδαμοῦ ἐπέτρεψε τὸ σημεῖον, καὶ ἔγωγε τοῖς καταψηφισαμένοις μου καὶ τοῖς κατηγοροῖς ὃ πάννυ χαλεπαίνω· καίτοι οὐ ταύτῃ τῇ διανοίᾳ κατεψηφρίζοντό μου καὶ κατηγοροῦν, ἀλλ' οἰόμενοι βλάπτειν τι τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι. τοσόνδε μέντοι αὐτῶν δέομαι· τοὺς υἱεῖς μου, ἐπειδὴν ἠβήσωσι, τιμωρήσασθαι, ὃ ἄνδρες, ταυτὰ ταῦτα λυποῦντες ἄπερ ἐγὼ ὑμᾶς ἐλύπουν, εἰάν ὑμῖν δοκῶσιν ἢ χρημάτων ἢ ἄλλου τῆ πρότερον ἐπιμελεῖσθαι ἢ ἀρετῆς· εἰάν δοκῶσιν τι εἶναι, μηδὲν ὄντες, ὄνειδίζετε

αὐτοῖς, ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐπιμελοῦνται
 ὧν δεῖ, καὶ οἴονταί τι εἶναι, ὄντες οὐδενὸς ἄ-
 ξιοι. καὶ εἴαν ταῦτα ποιῆτε, δίκαια πεπονθὼς
 ἐγὼ ἔσομαι ὑφ' ὑμῶν αὐτὸς τε καὶ οἱ υἱεῖς. ἀλ-
 λά γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν, ἀποθανε-
 μένῳ, ὑμῖν δὲ, βιωσομένοις. ὁπότεροι δὲ ἡμῶν
 ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδηλον παντὶ
 πλὴν ἢ τῷ θεῷ.

ΓΟΡΓΙΑΣ

Η

ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ

ΑΝΑΤΡΕΠΤΙΚΟΣ

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΩΠΑ

ΚΑΛΛΙΚΛΗΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΧΑΙΡΕΦΩΝ,

ΓΟΡΓΙΑΣ, ΠΩΛΟΣ.

Πολέμου καὶ μάχης φασὶ χρῆναι, ὦ Σώκρατες, οὕτω μεταλαγχάνειν. ΣΩ. Ἄλλ' ἢ, τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἐορτῆς ἤκομεν καὶ ὑστεροῦμεν; ΚΑΛ. Καὶ μάλα γε ἀστείας ἐορτῆς· πολλὰ γὰρ καὶ καλὰ Γοργίας ἡμῖν ὀλίγον πρότερον ἐπεδείξατο. ΣΩ. Τούτων μέντοι, ὦ Καλλίκλεις,, αἴτιος Χαιρεφῶν ὁδε, ἐν ἀγορᾷ ἀναγκάσας ἡμᾶς διατρίψαι. ΧΑΙ. Οὐδὲν πρᾶγμα, ὦ Σώκρατες· ἐγὼ γὰρ καὶ ἰάσομαι·

φίλος γάρ μοι Γοργίας· ὥστ' ἐπιδείξεται ἡμῖν,
εἰ μὲν δοκεῖ, νῦν, ἐὰν δὲ βούλῃ, εἰσαύθις.
ΚΑΛ. Τί δέ, ὦ Χαιρεφῶν; ἐπιθυμεῖ Σωκρά-
της ἀκούσαι Γοργίου; **ΧΑΙ.** Ἐπ' αὐτό γε
τοι τοῦτο πάρεσμεν. **ΚΑΛ.** Οὐκοῦν ὅταν βέ-
λησθε παρ' ἐμὲ ἡκεῖν οἴκαδε, παρ' ἐμοὶ Γορ-
γίας καταλύει καὶ ἐπιδείξεται ὑμῖν. **ΣΩ.** Εὖ
λέγεις, ὦ Καλλίκλεις· ἀλλ' ἄρα ἐθελήσειεν ἂν
ἡμῖν διαλεχθῆναι; βούλομαι γὰρ πυνθῆσθαι
παρ' αὐτοῦ, τίς ἢ δύναμις τῆς τέχνης τοῦ ἀν-
δρός καὶ τί ἐστίν, ὃ ἐπαγγέλλεται τε καὶ διδά-
σκει· τὴν δὲ ἄλλην ἐπίδειξιν εἰσαύθις, ὥσπερ
σύ λέγεις, ποιησάσθω. **ΚΑΛ.** Οὐδὲν οἶον τὸ
αὐτὸν ἐρωτᾶν, ὦ Σώκρατες. καὶ γὰρ αὐτὸ ἐν
τοῦτ' ἦν τῆς ἐπιδείξεως· ἐκέλευε γοῦν νῦν δὴ
ἐρωτᾶν ὃ, τι τις βούλοιο τῶν ἐνδον ὄντων, καὶ
πρὸς ἅπαντα ἔφη ἀποκρινεῖσθαι. **ΣΩ.** Ἡ
καλῶς λέγεις. ὦ Χαιρεφῶν, ἔρου αὐτόν. **ΧΑΙ.**
Τί ἔρωμαι; **ΣΩ.** Ὅστις ἐστί. **ΧΑΙ.** Πῶς
λέγεις; **ΣΩ.** Ὡςπερ ἂν εἰ ἐτύγχανε ὢν ὑ-
ποδημάτων δημιουργὸς, ἀπεκρίνατο ἂν δὴ πρ
σοι ὅτι σκυτοτόμος· ἢ οὐ μανθάνεις ὃ λέγω;
ΧΑΙ. Μανθάνω καὶ ἐρήσομαι.

2. Εἰπέ μοι, ὦ Γοργία, ἀληθῆ λέγει Καλ-
λικλῆς ὅδε, ὅτι ἐπαγγέλλῃ ἀποκρίνεσθαι ὃ, τι
ἂν τίς σε ἐρωτᾷ; **ΓΟΡ.** Ἀληθῆ, ὦ Χαιρε-
φῶν· καὶ γὰρ δὴ νῦν αὐτὰ ταῦτα ἐπηγγελλό-
μην, καὶ λέγω ὅτι οὐδεὶς μέ πω ἠρώτηκε και-
νὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν. **ΧΑΙ.** Ἡ πρ ἄρα ρα-
δίως ἀποκρίνη, ὦ Γοργία; **ΓΟΡ.** Πάρεστι
τῷ πεῖραν, ὦ Χαιρεφῶν, λαμβάνειν. **ΠΩΛ.**

Νῆ Δία, ἂν δέ γε βούλῃ, ὦ Χαιρεφῶν, ἐμοῦ.
 Γοργίας μὲν γὰρ καὶ ἀπειρηκέναι μοι δοκεῖ.
 πολλὰ γὰρ ἄρτι διελήλυθε. ΧΑΙ. Τί δέ, ὦ
 Πῶλε; οἶμι σὺ κάλλιον ἂν Γοργίου ἀποκρίνα-
 σθαι; ΠΩΛ. Τί δὲ τοῦτο, εἰ σοί γε ἱκα-
 νῶς; ΧΑΙ. Οὐδέν· ἀλλ' ἐπειδὴ σὺ βούλει, ἀ-
 ποκρίνου. ΠΩΛ. Ἐρώτα. ΧΑΙ. Ἐρωτῶ δὴ·
 εἰ ἐτύγχανε Γοργίας ἐπιστήμων ὢν τῆς τέχνης,
 ἥσπερ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἡρόδικος, τίνα ἂν
 αὐτὸν ὠνομάζομεν δικαίως; οὐχ ὅπερ ἐκείνον;
 ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΧΑΙ. Ἰατρὸν ἄρα φάσ-
 κοντες αὐτὸν εἶναι καλῶς ἂν ἐλέγομεν. ΠΩΛ.
 Ναί. ΧΑΙ. Εἰ δέ γε, ἥσπερ Ἀριστοφῶν ὁ
 Ἀγλαοφῶντος, ἢ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔμπειρος
 τῇ τέχνῃ, τίνα ἂν αὐτὸν ὀρθῶς ἐκαλοῖμεν;
 ΠΩΛ. Δῆλον ὅτι ζωγράφον. ΧΑΙ. Νῦν δ'
 ἐπειδὴ τίνος τέχνης ἐπιστήμων ἐστὶ, τίνα ἂν
 καλοῦντες αὐτὸν ὀρθῶς καλοῖμεν; ΠΩΛ. ὦ
 Χαιρεφῶν, πολλαὶ τέχναι ἐν ἀνθρώποις εἰσὶν
 ἐκ τῶν ἐμπειριῶν ἐμπείρως εὗρημέναι· ἐμπει-
 ρία μὲν γὰρ ποιεῖ τὸν αἰῶνα ἡμῶν πορεύεσθαι
 κατὰ τέχνην, ἀπειρία δὲ, κατὰ τύχην. ἐκάστων
 δὲ τούτων μεταλαμβάνουσιν ἄλλοι ἄλλων ἄλ-
 λως, τῶν δὲ ἀρίστων, οἱ ἄριστοι, ὧν καὶ Γορ-
 γίας ἐστὶν ὅδε, καὶ μετέχει τῆς καλλίστης τῶν
 τεχνῶν.

3. ΣΩΚ. Καλῶς γέ, ὦ Γοργία, φαίνεται
 Πῶλος παρεσκευάσθαι εἰς λόγους· ἀλλὰ γὰρ,
 ὃ ὑπέσχετο Χαιρεφῶντι, οὐ ποιεῖ. ΓΟΡ. Τί
 μάλιστα, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Τὸ [δη] ἐρωτώ-
 μενον οὐ πάνυ μοι φαίνεται ἀποκρίνεσθαι

ΓΟΡ. Ἄλλὰ σὺ, εἰ βούλει, ἔρξ αὐτόν. **ΣΩ.**
 Οὐκ, εἰ αὐτῷ γε σοὶ βουλομένῳ ἐστὶν ἀποκρί-
 νεσθαι, ἀλλὰ πολὺ ἂν ἥδιον σέ. δῆλος γάρ μοι
 Πῶλος καὶ ἐξ ὧν εἰρηκεν, ὅτι τὴν καλουμένην
 ρητορικὴν μᾶλλον μεμελέτηκεν, ἢ διαλέγεσθαι.
ΠΩΛ. Τί δὴ, ὦ Σώκρατες; **ΣΩ.** Ὅτι, ὦ
 Πῶλε. ἐρομένου Χαιρεφῶντος, τίνος Γοργίας
 ἐπιστήμων τέχνης, ἐγκωμιάζεις μὲν αὐτοῦ τὴν
 τέχνην, ὥσπερ τινὸς ψέγοντος, ἥτις δέ ἐστιν,
 οὐκ ἀπεκρίνω. **ΠΩΛ.** Οὐ γὰρ ἀπεκρινάμην,
 ὅτι εἴη ἡ καλλίστη; **ΣΩ.** Καὶ μάλα· ἀλλ' ἐ-
 ρθεὶς ἐρωτᾷ ποία τις εἴη ἡ Γοργίου τέχνη, ἀλ-
 λά τίς, καὶ ὄντινα δέοι καλεῖν τὸν Γοργίαν.
 ὥσπερ τὰ ἔμπροσθέν σοι ὑπετείλατο Χαιρε-
 φῶν, καὶ αὐτῷ καλῶς καὶ διὰ βραχέων ἀπε-
 κρίνω· καὶ νῦν οὖν οὕτως εἶπε, τίς ἡ τέχνη, καὶ
 τίνα Γοργίαν καλεῖν χρή ἡμᾶς· μᾶλλον δέ, ὦ
 Γοργία, αὐτὸς ἡμῖν εἶπε, τίνα σε χρή καλεῖν,
 ὡς τίνος ἐπιστήμονα τέχνην. **ΓΟΡ.** Τῆς ρη-
 τορικῆς, ὦ Σώκρατες. **ΣΩ.** Ῥήτορα ἄρα
 χρή σε καλεῖν; **ΓΟΡ.** Ἀγαθόν γε, ὦ Σώ-
 κρατες, εἰ δὴ, ὃ γε εὐχομαι εἶναι, ὡς ἔφη Ὁ-
 μηρος, βούλει με καλεῖν. **ΣΩ.** Ἄλλὰ βούλο-
 μαι. **ΓΟΡ.** Κάλει δὴ. **ΣΩ.** Οὐκοῦν καὶ ἄλ-
 λους σε φῶμεν δυνατόν εἶναι ποιεῖν, **ΓΟΡ.**
 Ἐπαγγέλλομαί γε δὴ ταῦτα οὐ μόνον ἐνθάδε,
 ἀλλὰ καὶ ἄλλοθι. **ΣΩ.** Ἀρ' οὖν ἐθελήσας
 ἂν, ὦ Γοργία, ὥσπερ νῦν διαλεγόμεθα, διατε-
 λέσαι τὸ μὲν ἐρωτῶν, τὸ δ' ἀπεκρινόμενος, τὸ
 δὲ μῆκος τῶν λόγων τοῦτο. οἶον καὶ Πῶλος ἤρξα-
 το, εἰσαυθις ἀποθέσθαι; **ΓΟΡ.** Ναί. **ΣΩ.**

ἀλλ' ὅπερ ὑπισχνῇ, μὴ ψεύσῃ, ἀλλὰ ἐθέλησον
κατὰ βραχὺ τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνασθαι.

ΓΟΡ. Εἰσὶ μὲν, ὦ Σώκρατες, ἔναι τῶν ἀπο-
κρίσεων ἀναγκαῖαι διὰ μακρῶν τοὺς λόγους
ποιεῖσθαι οὐ μὴν ἀλλὰ πειράσομαί γε ὥς διὰ
βραχυτάτων. καὶ γὰρ αὐ καὶ τοῦτο ἐν ἐστίν
ὦν φημί, μηδένα ἂν ἐν βραχυτέροις ἐμοῦ τὰ
αὐτὰ εἰπεῖν. ΣΩ. Τούτου μὲν δεῖ, ὦ Γορ-
γία, καὶ μοι ἐπιδείξιν αὐτοῦ τούτου ποιῆσαι,
τῆς βραχυλογίας, μακρολογίας δὲ εἰσαυθίς.
ΓΟΡ. Ἀλλὰ ποιήσω, καὶ οὐδενὸς φήσεις
βραχυλογωτέρου ἀκοῦσαι.

4. ΣΩ. Φέρε δὴ—ρητορικῆς γὰρ φῆς ἐ-
πιστήμων τέχνης εἶναι, καὶ ποιῆσαι ἂν καὶ
ἄλλον ῥήτορα—ἢ ρητορικὴ περὶ τί τῶν ὄντων
τυγχάνει οὕσα; ὥσπερ ἢ ὑφαντικὴ περὶ τὴν
τῶν ἱματίων ἐργασίαν. ἢ γάρ; ΓΟΡ. Ναί.
ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἡ μουσικὴ περὶ τὴν τῶν με-
λῶν ποίησιν; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Λή τὴν Ἡ-
ραν, ὦ Γοργία, ἄγαμαί σου τὰς ἀποκρίσεις,
ὅτι ἀποκρίνῃ ὥς οἶόν τε διὰ βραχυτάτων.
ΓΟΡ. Πάνυ γὰρ οἶμαι, ὦ Σώκρατες, ἐπιει-
κῶς τοῦτο ποιεῖν. ΣΩ. Εὖ λέγεις. ἴτι δὴ μοι
ἀποκρίναι οὕτω καὶ περὶ τῆς ρητορικῆς, περὶ
τί τῶν ὄντων ἐστὶν ἐπιστήμη; ΓΟΡ. Περὶ
λόγους. ΣΩ. Ποίους τούτους, ὦ Γοργία;,
ἄρα, οἱ δηλοῦσι τοὺς κάμνοντας ὥς ἂν διαι-
τώμενοι ὑγιαίνοιεν; ΓΟΡ. Οὐ. ΣΩ. Οἷκ
ἄρα περὶ πάντα γε τοὺς λόγους ἢ ρητορικὴ
ἐστίν. ΓΟΡ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Ἀλλὰ μὲν λέ-
γειν γε ποιεῖν δυνατοῦς. ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ.

Οὐκοῦν περὶ ὧν περ λέγειν, καὶ φρονεῖν ; ΓΟΡ.
 Πῶς γὰρ οὐ ; ΣΩ, Ἄρ' οὖν καὶ ἦν νῦν δὴ
 λέγομεν ἰατρικὴν, περὶ τῶν καμνόντων ποιεῖ
 δυνατοὺς εἶναι φρονεῖν καὶ λέγειν. ΓΟΡ. Ἀ-
 νάγκη. ΣΩ. Καὶ ἡ ἰατρικὴ ἄρα, ὡς ἔοικε,
 περὶ λόγους ἐστί. ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Τοὺς γε
 περὶ τὰ νοσήματα ; ΓΟΡ. Μάλιστα. ΣΩ.
 Οὐκοῦν καὶ ἡ γυμναστικὴ περὶ λόγους ἐστί
 τοὺς περὶ εὐεξίαν τε τῶν σωμάτων καὶ καχε-
 ξίαν ; ΓΟΡ. Πάνυ γε. ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ αἱ
 ἄλλαι τέχναι, ὧ Γοργία, οὕτως ἔχουσιν· ἐκά-
 στη αὐτῶν περὶ λόγους ἐστί τούτους, οἱ τυγ-
 χάνουσιν ὄντες περὶ τὸ πρᾶγμα, οὗ ἐκάστη ἐ-
 στί· ἡ τέχνη. ΓΟΡ. Φαίνεται. ΣΩ. Τί οὖν
 δὴ ποτε τὰς ἄλλας τέχνας οὐ ρητορικὰς κα-
 λεῖς, οὕσας περὶ λόγους, εἶπερ ταύτην ρητορι-
 κὴν καλεῖς, ἢ ἂν ἡ περὶ λόγους ; ΓΟΡ. Ὅτι,
 ὧ Σώκρατες, τῶν μὲν ἄλλων τεχνῶν περὶ χει-
 ρουργίας τε καὶ τοιαύτας πράξεις, ὡς ἔπος εἰ-
 πεῖν, πᾶσά ἐστιν ἡ ἐπιστήμη, τῆς δὲ ρητορι-
 κῆς οὐδέν ἐστί τοιοῦτον χειροῦργημα, ἀλλὰ
 πᾶσα ἡ πράξις καὶ ἡ κίρωσις διὰ λόγων ἐστί·
 διὰ ταῦτ' ἐγὼ τὴν ρητορικὴν τέχνην ἀξιῶ εἶ-
 ναι περὶ λόγους, ὀρθῶς λέγων, ὡς ἐγὼ φημι.

5. ΣΩ. Ἄρ' οὖν μανθάνω οἷαν αὐτὴν
 βούλει καλεῖν· τάχα δὲ εἴσομαι σαφέστερον·
 ἀλλ' ἀπόκριναι. εἰσὶν ἡμῖν τέχναι· ἢ γάρ ;
 ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Πασῶν δὴ οἶμαι τῶν τεχ-
 νῶν, τῶν μὲν ἐργασία τὸ πολὺ ἐστί καὶ λόγου
 βραχέος δέονται, ἔνιαι δὲ οὐδενός, ἀλλὰ τὸ
 τῆς τέχνης περαίνοιτο ἂν καὶ διὰ σιγῆς, οἷον

γραφική καὶ ἀνδριαντοποιία, καὶ ἄλλαι πολ-
 λαί. τὰς τοιαύτας μοι δοκεῖς λέγειν, περὶ ἃς
 εἶπες τὴν ῥητορικὴν εἶναι· ἢ οὐ; ΓΟΡ. Πά-
 νυ μὲν οὖν καλῶς ὑπολαμβάνεις, ὦ Σώκρατες.
 ΣΩ. Ἑτεραι δὲ γέ εἰσι, τῶν τεχνῶν αἱ διὰ
 λόγου πᾶν περαίνουσι, καὶ ἔργου, ὡς ἔπος
 εἰπεῖν, ἢ οὐδενὸς προσδέονται, ἢ βραχείας
 πάνυ, οἷον ἡ ἀριθμητικὴ καὶ ἡ λογιστικὴ καὶ
 ἡ γεωμετρικὴ καὶ ἡ πεπτευτικὴ γε, καὶ ἄλλαι
 πολλάι τέχναι· ὧν εἶναι σχεδὸν τι ἴσους τοὺς
 λόγους ἔχουσαι ταῖς πράξεσιν, αἱ δὲ πολλαὶ
 πλείους· καὶ τὸ παράπαν πᾶσα ἡ πράξις καὶ
 τὸ κῦρος αὐταῖς διὰ λόγων ἐστί. τῶν τοιούτων
 τινά μοι δοκεῖς λέγειν ἢ τὴν ῥητορικὴν; ΓΟΡ.
 Ἀληθῆ λέγεις. ΣΩ. Ἄλλ' οὐτι τούτων γε
 οὐδεμίαν οἶμαί σε βούλεσθαι ῥητορικὴν κα-
 λεῖν· οὐκ ὅτι τῷ ῥήματι οὕτως εἶπες, ὅτι ἡ διὰ
 λόγου τὸ κῦρος ἔχουσα, ῥητορικὴ ἐστί, καὶ ὑ-
 πολάβοι ἂν τις, εἰ βούλοιτο δυσχεραίνειν τοῖς
 λόγοις, τὴν ἀριθμητικὴν ἄρα ῥητορικὴν, ὦ
 Γοργία, λέγεις; ἀλλ' οὐκ οἶμαί σε οὔτε τὴν
 ἀριθμητικὴν, οὔτε τὴν γεωμετρίαν, ῥητορικὴν
 λέγειν. ΓΟΡ. Ὅρθῶς γάρ οἶμι, ὦ Σώκρα-
 τες, καὶ δικαίως ὑπολαμβάνεις.

6. ΣΩ. Ἰθὺ νῦν, καὶ σὺ τὴν ἀπόκρισιν
 ἣν ἡρόμην, διαπέρανον. ἐπεὶ γάρ ἡ ῥητορικὴ
 τυγχάνει μὲν οὕσα τούτων τις τῶν τεχνῶν τῶν
 τὸ πολὺ λόγῳ χρωμένων, τυγχάνουσι δὲ καὶ
 ἄλλαι τοιαῦται οὕσαι, πειρῶ εἰπεῖν, ἢ περὶ τί
 ἐν λόγοις τὸ κῦρος ἔχουσα, ῥητορικὴ ἐστίν· ὥσ-
 περ ἂν εἴ τίς με ἔροιτο ὧν νῦν δὴ ἔλεγον περὶ

ἡστυνοσοῦν τῶν τεχνῶν, ὦ Σώκρατες, τίς ἐστὶν
 ἡ ἀριθμητικὴ τέχνη, εἵπομ' ἂν αὐτῷ, ὥσπερ
 οὐ ἄρτι, ὅτι τῶν διὰ λόγου τις τὸ κῦρος ἔχου-
 σών· καὶ εἰ με ἐπανερόιτο, τῶν περὶ τί, εἵπομ'
 ἂν, ὅτι τῶν περὶ τὸ ἄρτιόν τε καὶ περιττὸν γνῶ-
 σις, ὅσα ἂν ἐκάτερα τυγχάνη ὄντα. εἰ δ' αὖ ἐ-
 ροιτο, τὴν δὲ λογιστικὴν τίνα καλεῖς τέχνην;
 εἵπομ' ἂν, ὅτι καὶ αὕτη ἐστὶ τῶν λόγῳ τὸ πᾶν
 κυρουμένων· καὶ εἰ ἐπανερόιτο, ἢ περὶ τί, εἵ-
 πομ' ἂν, ὥσπερ οἱ ἐν τῷ δήμῳ ξυγγραφόμε-
 νοι, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα, καθάπερ ἡ ἀριθμητικὴ,
 [καὶ] ἡ λογιστικὴ ἔχει (περὶ τὸ αὐτὸ γάρ ἐ-
 στι τὸ τε ἄρτιον καὶ τὸ περιττόν.) διαφέρει δὲ
 τοσοῦτον, ὅτι καὶ πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα
 πῶς ἔχει πλήθους, ἐπισκοπεῖ τὸ περιττόν καὶ
 τὸ ἄρτιον ἢ λογιστικὴ. καὶ εἴ τις τὴν ἀστρο-
 νομίαν ἀνέροιτο, ἐμοῦ λέγοντος, ὅτι καὶ αὕτη
 λόγῳ κυροῦνται τὰ πάντα, οἱ δὲ λόγοι οἱ τῆς
 ἀστρονομίας. εἰ φαίη, περὶ τί εἰσιν, ὦ Σώκρα-
 τες, εἵπομ' ἂν, ὅτι περὶ τὴν τῶν ἀστρῶν φο-
 ράν καὶ ἡλίου καὶ σελήνης, πῶς πρὸς ἄλληλα
 τάχους ἔχει. ΓΟΡ. Ὅρθῶς γε λέγων σὺ, ὦ
 Σώκρατες. ΣΩ. Ἴδι δὴ καὶ σὺ, ὦ Γοργία·
 τυγχάνει μὲν γὰρ δὴ οὐσα ἡ ρητορικὴ τῶν λό-
 γῳ τὰ πάντα διαπραττομένων τε καὶ κυρουμέ-
 νων τις· ἢ γάρ; ΓΟΡ. Ἔστι ταῦτα. ΣΩ.
 Λέγε δὴ τῶν περὶ τί; τί ἐστὶ τοῦτο τῶν ὄν-
 των, περὶ οὗ οὔτοι οἱ λόγοι εἰσιν, οἷς ἡ ρητο-
 ρικὴ χρῆται; ΓΟΡ. Τὰ μέγιστα τῶν ἀνθρω-
 πείων πραγμάτων, ὦ Σώκρατες, καὶ ἄριστα.

7. ΣΩ. Ἄλλ', ὦ Γοργία, ἀμφισβητήσιμον καὶ τοῦτο λέγεις, καὶ οὐδέν πω σαφές. οἶμαι γάρ σε ἀκηκοέναι ἐν τοῖς ξυμποσίοις ἀδόντων ἀνθρώπων τοῦτο τὸ σκολιόν, ἐν ᾧ καταριθμοῦνται ἄδοντες, ὅτι ὑγιαίνειν μὲν ἄριστόν ἐστι, τὸ δὲ δεύτερον, καλὸν γενέσθαι, τρίτον δὲ, ὥς φησιν ὁ ποιητὴς τοῦ σκολιοῦ, τὸ πλουτεῖν ἀδόλως. ΓΟΡ. Ἀκήκοα γάρ· ἄλλα πρὸς τί λέγεις τοῦτο; ΣΩ. Ὅτι σοι αὐτίκα ἂν παρασταῖεν οἱ δημιοργοὶ τούτων, ὧν ἐπήνεσεν ὁ τὸ σκολιόν ποιήσας, ἱατρός τε καὶ παιδοτρίβης καὶ χρηματιστῆς, καὶ εἶποι πρῶτον μὲν ὁ ἱατρός, “ὅτι, ὦ Σώκρατες, ἐξαπατᾷ σε Γοργίας· οὐ γάρ ἐστιν ἡ τούτου τέχνη περὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ’ ἡ ἐμή.” εἰ οὖν αὐτὸν ἐγὼ ἐροίμην, “σὺ δὲ τίς ὢν ταῦτα λέγεις;” εἶποι ἂν ἴσως, “ὅτι ἱατρός.” τί οὖν λέγεις; ἡ τὸ τῆς σῆς τέχνης ἔργον μέγιστόν ἐστιν ἀγαθόν; “Πῶς γάρ οὐ, φαίη ἂν ἴσως, ὦ Σώκρατες, ὑγίεια; τί δ’ ἐστι μείζον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ὑγίειας;” εἰ δ’ αὖ μετὰ τοῦτον ὁ παιδοτρίβης εἶποι, “ὅτι θαυμάζοιμί τ’ ἂν, ὦ Σώκρατες, καὶ αὐτὸς, εἰ σοι ἔχει Γοργίας μείζον ἀγαθὸν ἐπιδεῖξαι τῆς αὐτοῦ τέχνης, ἢ ἐγὼ τῆς ἐμῆς.” εἶποιμ’ ἂν αὖ καὶ πρὸς τῆτον, “σὺ δὲ δὴ τίς εἶ, ὦ ἄνθρωπε; καὶ τί τὸ σὸν ἔργον;” “παιδοτρίβης, φαίη ἂν, τὸ δὲ ἔργον μου ἐστι, καλοῦς τε καὶ ἰσχυροῦς ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους τὰ σώματα.” Μετὰ δὲ τὸν παιδοτρίβην εἶποι ἂν ὁ χρηματιστῆς, ὥς ἐγώ μαι, πάνυ καταφρονῶν ἀπάντων, “σκόπει δῆτα, ὦ

Σώκρατες, εἴαν σοι πλούτου φανῇ τι μείζον ἀγαθὸν οὐν, ἢ παρὰ Γοργία, ἢ παρ' ἄλλῳ ὁτιοῦν." φράτμεν ἂν οὖν πρὸς αὐτὸν, τί δὲ δὴ; ἢ σὺ τοῦτε δημιουργός; φαίη ἔν. Τίς ὢν; χρηματιστής. τί οὖν; κρίναις σὺ μέγιστον ἀνθρώποις ἀγαθὸν [εἶναι] πλούτον; φήσομεν· πῶς γὰρ οὐκ; ἔραϊ. Καὶ μὴν ἀμφισβητεῖ γε Γοργίας ὅδε τὴν παρ' αὐτῷ τέχνην μείζονος ἀγαθοῦ αἰτίαν εἶναι ἢ τὴν σὴν, φράτμεν ἂν ἡμεῖς, δῆλον οὖν ὅτι τὸ μετὰ τοῦτο ἔροιτ' ἂν, "καὶ τί ἐστὶ τοῦτο τὸ ἀγαθόν; ἀποκρινάσθω Γοργίας." ἴθι οὖν νομίσας, ὦ Γοργία, ἐρωτᾶσθαι καὶ ὑπ' ἐκείνων καὶ ὑπ' ἐμοῦ, ἀπόκριναι, τί ἐστὶ τοῦτο ὃ φῆς σὺ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι τοῖς ἀνθρώποις, καὶ σὲ δημιουργὸν εἶναι αὐτοῦ. ΓΟΡ. "Ὅπερ ἐστίν, ὦ Σώκρατες, τῇ ἀληθείᾳ μέγιστον ἀγαθὸν, καὶ αἰτίον ἅμα μὲν ἐλευθερίας αὐτοῖς τοῖς ἀνθρώποις, ἅμα δὲ τῶν ἄλλων ἄρχειν ἐν τῇ αὐτοῦ πόλει ἐκάσῳ. ΣΩ. Τί οὖν δὴ τοῦτο λέγεις; ΓΟΡ. Τὸ πείθειν ἐγὼ γ' οἶόν τ' εἶναι τοῖς λόγοις καὶ ἐν δικαστηρίῳ δικαστὰς, καὶ ἐν βουλευτηρίῳ βουλευτὰς, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐκκλησιαστὰς, καὶ ἐν ἄλλῳ ξυλλόγῳ παντὶ, ὅστις ἂν πολιτικὸς ξύλλογος γίγνηται. καίτοι ἐν ταύτῃ τῇ δυνάμει δοῦλον μὲν ἔξεις τὸν ἱατρὸν, δοῦλον δὲ τὸν παιδοτρίβην· ὁ δὲ χρηματιστὴς οὗτος ἄλλῳ ἀναφανήσεται χρηματιζόμενος καὶ οὐχ αὐτῷ, ἀλλὰ σοὶ τῷ δυναμένῳ λέγειν καὶ πείθειν τὰ πλήθη.

8. ΣΩ. Νῦν μοι δοκεῖς δηλῶσαι, ὦ Γοργία, ἐγγύτατα, τὴν ῥητορικὴν ἥντινα τέχνην

ἡγῆ εἶναι, καὶ, εἴ τι ἐγὼ ξυνίημι, λέγεις ὅτι
 πειθοῦς δημιουργός ἐστιν ἡ ῥητορικὴ, καὶ ἡ
 πραγματεία αὐτῆς ἅπασα καὶ τὸ κεφάλαιον εἰς
 τοῦτο τελευτᾷ· ἢ ἔχεις τι λέγειν ἐπὶ πλέον τὴν
 ῥητορικὴν δύνασθαι. ἢ πειθὼ τοῖς ἀκούουσιν
 ἐν τῇ ψυχῇ ποιεῖν; ΓΟΡ. Οὐδαμῶς, ὦ Σώ-
 κρατες, ἀλλὰ μοι δοκεῖς ἱκανῶς ὀρίξεσθαι. ἔ-
 ρι γὰρ τοῦτο τὸ κεφάλαιον αὐτῆς. ΣΩ. Ἀ-
 κουσον δὴ, ὦ Γοργία. ἐγὼ γὰρ εὐῖσθι ὅτι, ὡς
 ἔμαυτὸν παίδω, εἶπερ τις ἄλλος ἄλλω διαλέγε-
 ται, βουλόμενος εἰδέναι αὐτὸ τοῦτο περὶ οὗτου
 ὁ λόγος ἐστὶ, καὶ ἐμὲ εἶναι τοῦτον ἕνα· ἀξιῶ
 δὲ καὶ σέ. ΓΟΡ. Τί οὖν δὴ, ὦ Σώκρατες;
 ΣΩ. Ἐρῶ νῦν. ἐγὼ τὴν ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς
 πειθῶ, ἥτις ποτ' ἐστὶν ἢν σὺ λέγεις, καὶ περὶ
 ὧν τινων πραγμάτων ἐστὶ πειθῶ, σαφῶς μὲν
 εὐῖσθ' ὅτι οὐκ οἶδα· οὐ μὴν ἄλλ' ὑποπτεύω
 γε ἢν οἶμαί σε λέγειν, καὶ περὶ ὧν οὐδὲν μέν-
 τοι ἡττον ἐρήσομαί σε, τίνα ποτε λέγεις τὴν
 πειθῶ τὴν ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς, καὶ περὶ τίνων
 αὐτὴν εἶναι, τοῦ οὖν εἰεκα δὴ αὐτὸς ὑποπτεύ-
 ων σέ ἐρήσομαι, ἀλλ' οὐκ αὐτὸς λέγω; οὐ σοῦ
 ἕνεκα, ἀλλὰ τοῦ λόγου, ἵνα οὕτω πρωτῆ, ὡς
 μάλιστα' ἂν ἡμῖν καταφανὲς ποιοῖ περὶ οὗτου
 λέγεται. σκόπει γὰρ, εἴ σοι δοκῶ δικαίως ἀνε-
 ρωτᾶν σε· ὥσπερ ἂν εἰ ἐτύγχανόν σε ἐρωτῶν,
 τίς ἐστί τῶν ζωγράφων Ζεῦξις, εἴ μοι εἶπες,
 ὅτι ὁ τὰ ζῶα γράφων, ἄρ' οὐκ ἂν δικαίως σε
 ἡρώμην, ὁ τὰ ποῖα τῶν ζώων γράφων, καὶ ποῦ;
 ΓΟΡ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἀρα διὰ τοῦτο ὅτι
 καὶ ἄλλοι εἰσὶ ζωγράφοι γράφοντες ἄλλα πολ-

λά ζῶα ; ΓΟΡ. Ναί, ΣΩ. Εἰ δέ γε μηδεὶς ἄλλος ἢ Ζεῦξις ἔγραφε, καλῶς ἂν σοι ἀπεκέκριτο. ΓΟΡ. Πῶς γάρ οὐ ; ΣΩ. "Ιθι δὴ καὶ περὶ τῆς ῥητορικῆς εἰπέ, πότερόν σοι δοκεῖ πειθῶ ποιεῖν ἢ ῥητορικὴ μόνη, ἢ καὶ ἄλλαι τέχναι ; λέγω δὲ τὸ τοιόνδε· ὅστις διδάσκει ὀτιοῦν πρᾶγμα, πότερον, ὃ διδάσκει, πείθει, ἢ οὐ ; ΓΟΡ. Οὐ δῆτα, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ πάντων μάλιστα πείθει. Πάλιν δ' εἰ ἐπὶ τῶν αὐτῶν τεχνῶν λέγομεν, ὥνπερ νῦν δὴ, ἢ ἀριθμητικὴ οὐ διδάσκει ἡμᾶς ὅσα ἐστὶ τὰ τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ ὁ ἀριθμητικὸς ἄνθρωπος ; ΓΟΡ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ πείθει ; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Πειθοῦς ἄρα δημιουργός ἐστι καὶ ἡ ἀριθμητικὴ. ΓΟΡ. Φαίνεται. ΣΩ. Οὐκοῦν ἂν τις ἐρωτᾷ ἡμᾶς, ποίας πειθοῦς καὶ περὶ τί, ἀποκρινοῦμεθά που αὐτῷ, ὅτι τῆς διδασκαλικῆς τῆς περὶ τὸ ἀριτιὸν τε καὶ τὸ περιττὸν ὅσον ἐστί· καὶ τὰς ἄλλας, ἃς νῦν δὴ ἐλέγομεν, τέχνας ἀπάσας ἔξομεν ἀποδείξαι πειθοῦς δημιουργοὺς οὕσας, καὶ ἥς τις, καὶ περὶ ὃ, τι ἢ οὐ ; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Οὐκ ἄρα ῥητορικὴ μόνη πειθοῦς ἐστὶ δημιουργός. ΓΟΡ. Ἀληθῆ λέγεις.

9. ΣΩ. Ἐπειδὴ τοίνυν οὐ μόνη ἀπεργάζεται τοῦτο τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι, δικάως ὥσπερ περὶ τοῦ ζωγράφου, μετὰ τοῦτο ἐπανερωοίμεθ' ἂν τὸν λέγοντα, ποίας δὴ πειθοῦς καὶ τῆς περὶ τί πειθοῦς ἢ ῥητορικὴ ἐστὶ τέχνη ; ἢ οὐ δοκεῖ σοι δίκαιον εἶναι ἐπανέρεσθαι, ΓΟΡ. Ἐμοιγε. ΣΩ. Ἀπόκριναι δὴ, ὦ Γορ-

γία, ἐπειδὴ καὶ σοὶ δοκεῖ οὕτω. ΓΟΡ. Ταύ-
της τοίνυν τῆς πειθοῦς λέγω, ὦ Σώκρατες,
τῆς ἐν [τοῖς] δικαστηρίοις καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις
ὄχλοις, ὥσπερ καὶ ἄρτι ἔλεγον, καὶ περὶ τού-
των ἃ ἐστὶ δίκαιά τε καὶ ἄδिका. ΣΩ. Καὶ ἐ-
γὼ τοι ὑπώπτευον ταύτην σὲ λέγειν τὴν πει-
θὴ καὶ περὶ τούτων, ὦ Γοργία· ἀλλ' ἵνα μὴ
θαυμάζῃς, εἰάν [καὶ] ὀλίγον ὑσπερον τοιοῦτόν
τί σε ἀνέρωμαι, ὃ δοκεῖ μὲν δῆλον εἶναι, ἐγὼ
δ' ἐπανερωτῶ· ὅπερ γὰρ λέγω, τοῦ ἐξῆς ἔνεκα
περαίνεσθαι τὸν λόγον ἐρωτῶ, ἢ σὲ ἔνεκα, ἀλλ'
ἵνα μὴ ἐθιζώμεθα ὑπονοοῦντες προαρπάζειν
ἀλλήλων τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ σὺ τὰ σαυτοῦ κα-
τὰ τὴν ὑπόθεσιν, ὅπως ἂν βούλῃ, περαίνῃς.
ΓΟΡ. Καὶ ὁρθῶς γέ μοι δοκεῖς ποιεῖν, ὦ Σώ-
κρατες. ΣΩ. Ἴθι δὴ καὶ τόδε ἐπισκεψώμεθα·
καλεῖς τι, μεμαθηκέναι; ΓΟΡ. Καλῶ. ΣΩ.
Τί δέ; πεπιστευκέναι; ΓΟΡ. Ἐγωγε. ΣΩ.
Πότερον οὖν ταυτόν δοκεῖ σοι εἶναι μεμαθη-
κέναι καὶ πεπιστευκέναι, καὶ μάθησις καὶ πί-
στις, ἢ ἄλλο τι; ΓΟΡ. Οἶμαι μὲν ἔγωγε, ὦ
Σώκρατες, ἄλλο. ΣΩ. Καλῶς γὰρ οἶει, γνώ-
ση δὲ ἐνθένδε· εἰ γὰρ τίς σέ ἔροιτο, ἄρ' ἐστι
τις, ὦ Γοργία, πίστις ψευδῆς καὶ ἀληθῆς;
φαιῖς ἂν, ὡς ἐγὼ οἶμαι. ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ.
Τί δ', ἐπιστήμη ἐστὶ ψευδῆς καὶ ἀληθῆς;
ΓΟΡ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Δῆλον γὰρ οὖν ὅτι οὐ
ταυτόν ἐστιν. ΓΟΡ. Ἀληθῆ λέγεις. ΣΩ.
Ἀλλὰ μὴν οἱ τέ γε μεμαθηκότες πεπεισμένοι
εἰσὶ καὶ οἱ πεπιστευκότες. ΓΟΡ. Ἐστὶ ταῦ-
τα, ΣΩ. Βούλει οὖν δύο εἶδη θῶμεν πειθῆς,

τὸ μὲν πίστιν παρεχόμενον ἄνευ τοῦ εἰδέναι, τὸ δ' ἐπιστήμην; ΓΟΡ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ποτέραν οὖν ἢ ῥητορικὴ πειθῶ ποιεῖ ἐν δικαστηρίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ὄχλοις, περὶ τῶν δικαίων τε καὶ ἀδίκων; ἐξ ἧς τὸ πιστεῦειν γίγνεται ἄνευ τοῦ εἰδέναι, ἢ ἐξ ἧς τὸ εἰδέναι; ΓΟΡ. Δῆλον δῆπου, ὧς Σώκρατες, ὅτι ἐξ ἧς τὸ πιστεῦειν. ΣΩ. Ἡ ῥητορικὴ ἄρα, ὧς Γοργία, ὡς ἔοικε, πειθοῦς δημιουργὸς ἐστὶ πιστευτικῆς, ἀλλ' οὐ διδασκαλικῆς, περὶ τὸ δίκαιον τε καὶ ἀδίκον. ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Οὐδ' ἄρα διδασκαλικὸς ὁ ῥήτωρ ἐστὶ δικαστηρίων τε καὶ τῶν ἄλλων ὄχλων δικαίων τε πέρι καὶ ἀδίκων, ἀλλὰ πιστικὸς μόνον. οὐ γὰρ δῆπου ὄχλων γ' ἂν δύναίτο τοσοῦτον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διδάξαι οὕτω μεγάλα πράγματα. ΓΟΡ. Οὐ δῆτα.

10. ΣΩ. Φέρε δὴ, ἴδωμεν τί ποτε καὶ λέγομεν περὶ τῆς ῥητορικῆς. ἐγὼ μὲν γάρ τοι οὐδ' αὐτὸς πῶ δύναμαι κατανοῆσαι ὅ, τι λέγω. ὅταν περὶ ἰατρῶν αἰρέσεως ἢ τῇ πόλει ξύλλογος, ἢ περὶ ναυπηγῶν, ἢ περὶ ἄλλης τινὸς δημιουργικοῦ ἔθνους, ἄλλο τι ἢ τότε ὁ ῥητορικὸς οὐ ξυμβουλεύσει; δῆλον γὰρ ὅτι ἐν ἐκάστη αἰρέσει τὸν τεχνικώτατον δεῖ αἰρεῖσθαι. οὐδ', ὅταν τειχῶν περὶ οἰκοδομήσεως ἢ λιμένων κατασκευῆς ἢ νεωρίων, ἀλλ' οἱ ἀρχιτέκτονες. οὐδ' αὖ, ὅταν στρατηγῶν αἰρέσεως πέρι, ἢ τάξεώς τινος πρὸς πολεμίους, ἢ χωρίων καταλήψεως, ξυμβουλὴ ἢ, ἀλλ' οἱ στρατηγικοὶ τότε ξυμβουλεύουσιν, οἱ ῥητορικοὶ δὲ οὐ. ἢ

πῶς λέγεις, ὦ Γοργία, τὰ τοιαῦτα; ἐπειδὴ
 γὰρ αὐτός τε φῆς ῥήτωρ εἶναι καὶ ἄλλους ποι-
 εῖν ῥητορικοὺς, εὖ ἔχει τὰ τῆς σῆς τέχνης πα-
 ρὰ σοῦ πυνθάνεσθαι· καὶ ἐμὲ νῦν νόμισον καὶ
 τὸ σὸν σπεύδειν. ἴσως γὰρ καὶ τυγχάνει τις
 τῶν ἔνδον ὄντων μαθητῆς σου βουλόμενος γε-
 νέσθαι· ὥς ἐγὼ τινας σχεδὸν καὶ συχνοὺς αἰ-
 σθάνομαι, οἱ ἴσως αἰσχύνοιντ' ἂν σε ἀνέρεσ-
 θαι· ὑπ' ἐμοῦ οὖν ἀνερωτῶμενος νόμισον καὶ
 ὑπ' ἐκείνων ἀνερωτᾶσθαι, “τί ἡμῖν, ὦ Γοργία,
 ἔσται ἐάν σοι ξυνῶμεν; περὶ τίνων τῇ πόλει
 συμβουλευεῖν οἰοί τ' ἐσόμεθα; πότερον περὶ
 δικαίου μόνον καὶ ἀδίκου; ἢ καὶ περὶ ὧν νῦν
 δὴ Σωκράτης ἐλεγε;” πειρῶ οὖν αὐτοῖς ἀπο-
 κρίνεσθαι. ΓΟΡ. Ἄλλ' ἐγὼ σοι πειράσομαι,
 ὦ Σώκρατες, σαφῶς ἀποκαλύψαι τὴν τῆς ῥη-
 τορικῆς δύναμιν ἅπασαν· αὐτὸς γὰρ καλῶς ὑ-
 φηγήσω. οἶσθα γὰρ δήπου, ὅτι τὰ νεώρια
 ταῦτα καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἡ τιων
 λιμένων κατασκευὴ, ἐκ τῆς Θεμιστοκλέους συμ-
 βουλῆς γέγονε, τὰ δ' ἐκ τῆς Περικλέους, ἀλλ'
 οὐκ ἐκ τῶν δημιουργῶν. ΣΩ. Λέγεται ταῦ-
 τα, ὦ Γοργία, περὶ Θεμιστοκλέους· Περικλῆες
 δὲ καὶ αὐτὸς ἤκουον ὅτε ξυνεβούλευεν ἡμῖν
 περὶ τοῦ διὰ μέσου τείχους, ΓΟΡ. Καὶ ὅταν
 γέ τις αἴρεσις ᾗ, ὧν δὴ σὺ ἔλεγες, ὦ Σώκρα-
 τες, ὁρᾷς ὅτι οἱ ῥήτορες εἰσιν οἱ συμβουλευον-
 τες, καὶ οἱ νικῶντες τὰς γνώμας περὶ τούτων;
 ΣΩ. Ταῦτα καὶ θαυμάζων. ὦ Γοργία, πά-
 λαι ἐρωτῶ, ἥτις ποτε ἡ δυνάμις ἐστὶ τῆς ῥη-

τορικῆς. δαιμονία γάρ τις ἔμοιγε καταφαίνεται τὸ μέγεθος οὕτω σκοποῦντι.

11. ΓΟΡ. Εἰ πάντα γε εἰδείης, ὦ Σώκρατες, ὅτι, ὥς ἔπος εἰπεῖν, ἀπάσας τὰς δυνάμεις ξυλλαβοῦσα ὑφ' αὐτῇ ἔχει· μέγα δέ σοι τεκμήριον ἐρῶ. πολλάκις γάρ ἤδη ἔγωγε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἰατρῶν εἰσελθὼν παρὰ τινα τῶν καμνόντων, οὐχὶ ἐθέλοντα ἢ φάρμακον πιεῖν ἢ τεμεῖν ἢ καῦσαι παρασχεῖν τῷ ἰατρῷ, οὐδυναμένου τοῦ ἰατροῦ πείσαι, ἐγὼ ἔπεισα, οὐκ ἄλλη τινὶ τέχνῃ ἢ τῇ ρητορικῇ. φημὶ δὲ καὶ εἰς πόλιν, ὅπῃ βούλει, ἐλθόντα ρητορικὸν ἄνδρα καὶ ἰατρὸν, εἰ δέοι λόγῳ διαγωνίζεσθαι ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ συλλόγῳ, ὁπότερον δεῖ αἰρεθῆναι, ῥήτορα ἢ ἰατρὸν, οὐδαμοῦ ἂν φανῆναι τὸν ἰατρὸν, ἀλλ' αἰρεθῆναι ἂν τὸν εἰπεῖν δυνατὸν, εἰ βοῦλοιο. καὶ εἰ πρὸς ἄλλον γε δημιουργὸν ὄντιναοῦν ἀγωνίζοιο, πείσειεν ἂν αὐτὸν ἐλέσθαι ὁ ρητορικὸς μᾶλλον ἢ ἄλλος ὅστισοῦν. οὐ γάρ ἐστι περὶ οὗτου οὐκ ἂν πιθανώτερον εἶποι ὁ ρητορικὸς ἢ ἄλλος ὅστισοῦν τῶν δημιουργῶν ἐν πλήθει. ἡ μὲν οὖν δύναμις τοσαύτη ἐστὶ καὶ τοιαύτη τῆς τέχνης. δεῖ μέντοι, ὦ Σώκρατες, τῇ ρητορικῇ χρῆσθαι, ὥσπερ καὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ ἀγωνίᾳ. καὶ γὰρ τῇ ἄλλῃ ἀγωνίᾳ οὐ τούτου ἕνεκα δεῖ πρὸς ἅπαντας χρῆσθαι ἀνθρώπους, ὅτι ἕμαθέ τις πυκτεύειν καὶ παγκρατιάζειν, καὶ ἐν ὅπλοις μάχεσθαι, ὥστε κρείττων εἶναι καὶ φίλων καὶ ἐχθρῶν, οὐ τούτου ἕνεκα τοὺς φίλους δεῖ τύπτειν, οὐδὲ κεντεῖν τε καὶ ἀπο-

κτιννύναι. οὐδέ γε μὰ Δία, εἴαν τις εἰς παλαί-
 στραν φοιτήσας, εὖ ἔχων τὸ σῶμα καὶ πυκτι-
 κὸς γενόμενος, ἔπειτα τὸν πατέρα τύπτῃ καὶ
 τὴν μητέρα, ἢ ἄλλον τινα τῶν οἰκείων ἢ τῶν
 φίλων, οὐ τούτου ἔνεκα δεῖ τοὺς παιδοτρίβας
 καὶ τοὺς ἐν τοῖς ὀπλοῖς διδάσκοντας μάχε-
 σθαι μισεῖν τε καὶ ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων.
 ἐκεῖνοι μὲν γὰρ παρέδωκαν, ἐπὶ τῷ δικαίως
 χρῆσθαι τούτοις πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ τῆς
 ἀδικοῦντας, ἀμυνομένους, μὴ ὑπάρχοντας· οἱ
 δὲ, μεταστρέψαντες, χρῶνται τῇ ἰσχύϊ καὶ τῇ
 τέχνῃ οὐκ ὀρθῶς. οὐκ οὖν οἱ διδάξαντες, πο-
 νηροὶ, οὐδὲ ἡ τέχνη οὔτε αἰτία οὔτε πονηρὰ
 τούτου ἔνεκα ἐστίν, ἀλλ' οἱ μὴ χρώμενοι, οἴ-
 μαι, ὀρθῶς. ὁ αὐτὸς δὴ λόγος καὶ περὶ τῆς
 ῥητορικῆς. δυνατὸς μὲν γὰρ πρὸς ἅπαντάς ἐ-
 στίν ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ παντὸς λέγειν, ὥστε πι-
 θανώτερος εἶναι ἐν ταῖς πλήθεσιν ἔμβραχυν
 περὶ ὅτου ἂν βούληται· ἀλλ' οὐδὲν τι μᾶλλον
 τούτου ἔνεκα δεῖ οὔτε τοὺς ἰατροὺς τὴν δόξαν
 ἀφαιρεῖσθαι, ὅτι θύναιτο ἂν τοῦτο ποιῆσαι,
 οὔτε τοὺς ἄλλους δημιουργοὺς, ἀλλὰ δικαίως
 καὶ τῇ ῥητορικῇ χρῆσθαι, ὥσπερ καὶ τῇ ἀγω-
 νίᾳ. εἴαν δὲ, οἴμαι, ῥητορικὸς γενόμενός τις,
 κατὰ ταύτην τῇ δυνάμει καὶ τῇ τέχνῃ ἀδικῇ, οὐ
 τὸν διδάξαντα δεῖ μισεῖν τε καὶ ἐκβάλλειν ἐκ
 τῶν πόλεων. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἐπὶ δικαία χρεῖα
 παρέδωκεν, ὁ δ' ἐναντίως χρῆται. τὸν οὖν οὐκ
 ὀρθῶς χρώμενον μισεῖν δίκαιος καὶ ἐκβάλλειν
 καὶ ἀποκτιννύναι, ἀλλ' οὐ τὸν διδάξαντα.

12. ΣΩ. Οἶμαι, ὦ Γοργία, καὶ σὲ ἔμπειρον εἶναι πολλῶν λόγων, καὶ καθεωρακέναι ἐν αὐτοῖς τὸ τοιόνδε, ὅτι οὐ ραδίως δύνανται οἱ ἄνθρωποι, περὶ ὧν ἂν ἐπιχειρήσωσι διαλέγεσθαι, διορισάμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ μαθόντες καὶ διδάξαντες ἑαυτοὺς, οὕτω διαίλεισθαι τὰς συνουσίας· ἀλλ' εἰάν περὶ τοῦ ἀμνησθητῆσαι, καὶ μὴ φῆ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον ὀρθῶς λέγειν, ἢ μὴ σαφῶς, χαλεπαίνουσί τε καὶ κατὰ φρόνον οἶονται τὸν ἑαυτῶν λέγειν, φιλονεικῶντας ἀλλ' οὐ ζητοῦντας τὸ προκείμενον ἐν τῷ λόγῳ καὶ ἐνιοὶ γε τελευτώντας αἰσχισα ἀπαλλάττονται, λοιδορηθέντες τε καὶ εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες περὶ σφῶν αὐτῶν τοιαῦτα, οἷα ἔπους παρόντας ἄχθεσθαι ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν, ὅτι τοιούτων ἀνθρώπων ἡξίωσαν ἀκροαταὶ γενέσθαι. τοῦ δὴ ἕνεκα λέγω ταῦτα; ὅτι νῦν ἐμοὶ δοκεῖς οὐ οὐ πάνυ ἀκόλουθα λέγειν οὐδὲ ξυμφωνᾶ οἷς τοπρῶτον εἶπες περὶ τῆς ρητορικῆς. φοβοῦμαι οὖν διελέγχειν σε, μὴ με ὑπολάβῃς οὐ πρὸς τὸ πρᾶγμα φιλονεικοῦντα λέγειν, τοῦ καταφανὲς γενέσθαι, ἀλλὰ πρὸς σέ. ἐγὼ οὖν, εἰ μὲν καὶ σὺ εἰ τῶν ἀνθρώπων ὦν περ καὶ ἐγώ, ἡδέως ἂν σε διερωτήην· εἰ δὲ μὴ, ἔωην ἂν. ἐγὼ δὲ τίνων εἰμὶ; τῶν ἡδέως μὲν ἂν ἐλεγχθέντων, εἴ τι μὴ ἀληθὲς λέγοιμι, ἡδέως δ' ἂν ἐλεγχξάντων, εἴ τίς τι μὴ ἀληθὲς λέγοι, οὐκ ἀηδέστερον μέντ' ἂν ἐλεγχθέντων ἢ ἐλεγχξάντων· μεῖζον γάρ αὐτὸ ἀγαθὸν ἡγοῦμαι, ὅσῳ περ μεῖζον ἀγαθὸν ἐστίν, αὐτὸν ἀπαλλαγῆναι κακοῦ τοῦ μεγίστου, ἢ ἄλλον ἀπαλλά-

ξαι. οὐδὲν γὰρ οἶμαι τοσοῦτον κακὸν εἶναι ἀνθρώπῳ, ὅσον δόξα ψευδὴς περὶ ὧν τυγχάνει νῦν ἡμῶν ὁ λόγος ὧν. εἰ μὲν οὖν καὶ σὺ φῆς τοιοῦτος εἶναι, διαλεγώμεθα· εἰ δὲ καὶ δοκεῖ χοῖναι εἶναι, ἐῷμεν ἤδη χαίρειν καὶ διαλύωμεν τὸν ξύλλογον. ΓΟΡ. Ἀλλὰ φημί μὲν ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, καὶ αὐτὸς τοιοῦτος εἶναι οἷον σὺ ὑφηγῇ· ἴσως μὲντοι χοῖν ἐννοεῖν καὶ τὸ τῶν παρόντων. πάλαι γάρ τοι, πρὶν καὶ ὑμᾶς ἐλθεῖν, ἐγὼ τοῖς παροῦσι πολλὰ ἐπεδειξάμην, καὶ νῦν ἴσως πόρρω ἀποτενοῦμεν, ἦν διαλεγώμεθα. σκοπεῖν οὖν χοῖν καὶ τὸ τούτων, μή τις αὐτῶν κατέχωμεν βουλομένους τι καὶ ἄλλο πράττειν.

13. ΧΑΙ. Τοῦ μὲν θορύβου, ὦ Γοργία τε καὶ Σώκρατες, αὐτοὶ ἀκούετε τούτων τῶν ἀνδρῶν, βουλομένων ἀκοῦειν, εἰάν τι λέγητε. ἐμοὶ δ' οὖν καὶ αὐτῷ μὴ γένοιτο ποσαύτη ἀσχολία, ὥστε τοιούτων λόγων καὶ οὕτω λεγομένων ἀφρεμένῳ προβρυαίτερόν τι γενέσθαι ἄλλο πράττειν. ΚΑΙ. Νῆ τὲς θεοὺς, ὦ Χαιρεφῶν, καὶ μὲν δὴ καὶ αὐτὸς πολλοῖς ἤδη λόγοις παραγεγόμενος οὐκ οἶδ' εἰ πώποτε ἦσθην οὕτως, ὥσπερ νυνί· ὥστ' ἐμοιγε, καὶ τὴν ἡμέραν ὅλην ἐθέλητε διαλέγεσθαι, χαριεῖσθε. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν, ὦ Καλλίκλεις, τό γ' ἐμὸν εἶδέν κολύει, εἴπερ ἐθέλει Γοργίας. ΓΟΡ. Δισχρὸν δὴ τοιοῦτον, ὦ Σώκρατες, γίνεται, ἐμέ γε μὴ ἐθέλειν, καὶ ταῦτα αὐτὸν ἐπαγγειλάμενον ἐρωτᾶν ὅτι τις βούλεται. ἀλλ' εἰ δοκεῖ τουτοισί, διαλέγου τε καὶ ἐρώτα ὅ, τι βούλει. ΣΩ. Ἀκ86

δὴ, ὦ Γοργία, ἃ θαυμάζω ἐν τοῖς λεγομένοις
 ὑπὸ σοῦ. ἴσως γάρ τοι σοῦ ὀρθῶς λέγοντος ἐ-
 γὼ οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω. ρητορικὸν φῆς
 ποιεῖν οἷός τ' εἶναι, εἴαν τις βούληται παρὰ σῆ-
 μανθάνειν; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν περὶ
 πάντων ὥστ' ἐν ὀχλῳ πιθανὸν εἶναι, οὐ διδά-
 σκοντα, ἀλλὰ πείθοντα; ΓΟΡ. Πάνυ μὲν
 οὖν. ΣΩ. Ἐλεγες τοίνυν δὴ, ὅτι καὶ περὶ
 τοῦ ὑγιεινοῦ τοῦ ἱατροῦ πιθανώτερος ἐστὶ ὁ
 ρήτωρ. ΓΟΡ. Καὶ γὰρ ἔλεγον, ἐν γε ὀχλῳ.
 ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ ἐν ὀχλῳ τοῦτό ἐστιν, ἐν τοῖς
 μὴ εἰδόσιν; οὐ γὰρ δὴ που ἐν γε τοῖς εἰδόσι
 τοῦ ἱατροῦ πιθανώτερος ἐστὶ. ΓΟΡ. Ἀ-
 ληθῇ λέγεις. ΣΩ. Οὐκοῦν, εἴπερ τοῦ ἱατροῦ
 πιθανώτερος ἐστὶ, τοῦ εἰδότος πιθανώτερος
 γίγνεται; ΓΟΡ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκ ἱατρός
 γε ὢν ἢ γάρ; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ. Ὁ δὲ μὴ
 ἱατρός γε δὴ πρ, ἀνεπισήμων, ὢν ὁ ἱατρός ἐ-
 πισήμων; ΓΟΡ. Δῆλον ὅτι. ΣΩ. Ὁ οὐκ εἰ-
 δὼς ἄρα τοῦ εἰδότος ἐν οὐκ εἰδόσι πιθανώτε-
 ρος ἐστὶ, ὅταν ὁ ρήτωρ τοῦ ἱατροῦ πιθανώτε-
 ρος ᾖ. τῆτο ξυμβαίνει. ἢ ἄλλο τι; ΓΟΡ. Τῆ-
 το ἐνταῦθά γε ξυμβαίνει. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ
 περὶ τὰς ἄλλας ἀπάσας τέχνας ὡσαύτως ἔχει ὁ
 ρήτωρ καὶ ἡ ρητορικὴ; αὐτὰ μὲν τὰ πράγματα εἰ-
 δέν δεῖ αὐτὴν εἰδέναι ὅπως ἔχει, μηχανὴν δέ τι-
 να πειθοῦς εὐρηκέναι, ὥς φαίνεσθαι τοῖς οὖν
 εἰδόσι μᾶλλον εἰδέναι τῶν εἰδόντων.

14. ΓΟΡ. Οὐκοῦν πολλὴ ραστώνη, ὦ Σώ-
 κρατες, γίγνεται μὴ μαθόντα τὰς ἄλλας τέχ-
 νας, ἀλλὰ μίαν ταύτην, μηδὲν ἐλαττοῦσθαι

των δημιουργῶν ; ΣΩ. Εἰ μὲν ἐλαττοῦται ἢ μὴ ἐλαττοῦται ὁ ῥήτωρ τῶν ἄλλων, διὰ τὸ οὕτως ἔχειν, αὐτίκα ἐπισκεψόμεθα, εἴαν τι ἡμῖν πρὸς λόγου ἦ· νῦν δὲ τόδε πρότερον σκεψώμεθα· ἄρα τυγχάνει περὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον, καὶ τὸ αἰσχρὸν καὶ τὸ καλόν, καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν, οὕτως ἔχων ὁ ῥητορικὸς ὥς περὶ τὸ ὑγιεινὸν καὶ περὶ τὰ ἄλλα, ὧν αἱ ἄλλαι τέχναι· αὐτὰ μὲν οὐκ εἰδῶς, τί ἀγαθὸν ἢ τί κακόν ἐστιν, ἢ τί καλόν ἢ τί αἰσχρὸν, ἢ δίκαιον ἢ ἄδικον, πειθῶ δὲ περὶ αὐτῶν μεμηχανημένος, ὥστε δοκεῖν εἰδέναι, οὐκ εἰδῶς, ἐν οὐκ εἰδόσι, μᾶλλον τοῦ εἰδότος ; ἢ ἀνάγκη εἰδέναι, καὶ δεῖ προεπιστάμενον ταῦτα ἀφικέσθαι παρὰ πρὸς τὸν μέλλοντα μαθήσεσθαι τὴν ῥητορικὴν ; εἰ δὲ μὴ, σὺ ὁ τῆς ῥητορικῆς διδάσκαλος, τούτων μὲν οὐδὲν διδάξεις τὸν ἀφικνούμενον, — οὐ γὰρ σὸν ἔργον, — ποιήσεις δ' ἐν τοῖς πολλοῖς δοκεῖν εἰδέναι αὐτὸν τὰ τοιαῦτα, οὐκ εἰδότα, καὶ δοκεῖν ἀγαθὸν εἶναι, οὐκ ὄντα ; ἢ τὸ παρὰ πάντας οὐχ οἷός τε ἔσῃ αὐτὸν διδάξαι τὴν ῥητορικὴν, εἴαν μὴ προειδῇ περὶ τούτων τὴν ἀλήθειαν ; ἢ πῶς τὰ τοιαῦτα ἔχει, ὦ Γοργία ; καὶ πρὸς Διὸς, ὥσπερ ἄρτι εἶπες, ἀποκαλύψας τῆς ῥητορικῆς εἰπέ τις ποθ' ἢ δύναμιν ἔστιν. ΓΟΡ. Ἄλλ' ἐγὼ μὲν οἶμαι, ὦ Σώκρατες, εἴαν τύχη μὴ εἰδῶς, καὶ ταῦτα παρ' ἐμοῦ μαθήσεσθαι. ΣΩ. Ἐχε δὴ. καλῶς γὰρ λέγεις· εἴαν περ ῥητορικὸν σὺ τινα ποιήσης, ἀνάγκη αὐτὸν εἰδέναι τὰ δίκαια καὶ τὰ ἄδικα, ἥτοι πρότερόν γε ἢ ὕστερον μαθόντα παρὰ σοῦ. ΓΟΡ. Πάννυ

γε. ΣΩ. Τί οὖν; ὁ τὰ τεκτονικὰ μεμαθη-
κώς, τεκτονικός, ἢ οὐ; ΓΟΡ. Ναί. ΣΩ, Οὐ-
κοῦν καὶ ὁ τὰ μουσικὰ, μουσικός; ΓΟΡ. Ναί.
ΣΩ. Καὶ ὁ τὰ ιατρικὰ, ἱατρικός; καὶ τὰλλα
οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὁ μεμαθηκώς ἔκα-
στα τοιοῦτός ἐστιν, οἷον ἕκαστον ἢ ἐπιστήμη
ἀπεργάζεται; ΓΟΡ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκ ἔν
κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ ὁ τὰ δίκαια μεμα-
θηκώς δίκαιος; ΓΟΡ. Πάντως δὴ πρ. ΣΩ.
Ὁ δὲ δίκαιος δίκαιά που πράττει; ΓΟΡ.
Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν ἀνάγκη τὸν ῥητορικὸν δί-
καιον εἶναι, τὸν δὲ δίκαιον βούλεσθαι δίκαια
πράττειν; ΓΟΡ. Φαίνεται γε. ΣΩ. Οὐδέ-
ποτε ἄρα βουλήσεται ὁ γε δίκαιος ἀδικεῖν.
ΓΟΡ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Τὸν δὲ ῥητορικὸν ἀ-
νάγκη ἐκ τοῦ λόγου δίκαιον εἶναι. ΓΟΡ. Ναί.
ΣΩ. Οὐδέποτε ἄρα βουλήσεται ὁ ῥητορικὸς
ἀδικεῖν. ΓΟΡ. Οὐ φαίνεται γε.

15. ΣΩ. Μέννησαι οὖν λέγων ὀλίγον πρό-
τερον ὅτι οὐ δεῖ τοῖς παιδοτρίβαις ἐγκαλεῖν,
οὐδ' ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων, εἰάν ὁ πύκτης τῇ
πυκτικῇ μὴ καλῶς χρῆται καὶ ἀδικῇ; ὡσαύ-
τως δὲ οὕτω καὶ εἰάν ὁ ῥήτωρ τῇ ῥητορικῇ ἀ-
δίκως χρῆται, μὴ τῷ διδάξαντι ἐγκαλεῖν, μη-
δὲ ἐξελαύνειν ἐκ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τῷ ἀδικοῦν-
τι καὶ οὐκ ὀρθῶς χρωμένῳ τῇ ῥητορικῇ; ἐρρή-
θη ταῦτα ἢ οὐ; ΓΟΡ. Ἐρρήθη. ΣΩ. Νῦν
δέ γε ὁ αὐτός οὗτος φαίνεται ὁ ῥητορικὸς οὐκ
ἂν ποτε ἀδικήσας, ἢ οὐ; ΓΟΡ. Φαίνεται.
ΣΩ. Καὶ ἐν τοῖς πρώτοις γε, ὧ Γοργία, λό-
γοις ἐλέγετο, ὅτι ἡ ῥητορικὴ περὶ λόγους εἴη.

οὐ τοὺς τοῦ ἀρτίου καὶ περιττοῦ, ἀλλὰ τοὺς
τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου· ἢ οὐ; ΓΟΡ. Ναί.
ΣΩ. Ἐγὼ τοίνυν σοῦ τότε ταῦτα λέγοντος
ὑπέλαβον, ὥς οὐδέ ποτ' ἂν εἶη ἡ ρητορικὴ ἀδι-
κον πρᾶγμα, ὃ γ' αἰεὶ περὶ δικαιοσύνης τοὺς
λόγους ποιεῖται· ἐπειδὴ δὲ ὀλίγον ὕστερον ἔ-
λεγες, ὅτι ὁ ρήτωρ τῇ ρητορικῇ καὶ ἀδίκως
χρῶτο, οὕτω θαυμάσας καὶ ἠγησάμενος ὃ ξυν-
ᾄδειν τὰ λεγόμενα, ἐκείνους εἶπον τοὺς λόγους,
ὅτι εἰ μὲν κέρδος ἡγοῖο εἶναι τὸ ἐλέγχεσθαι,
ὥσπερ ἐγὼ, ἄξιον εἶη διαλέγεσθαι, εἰ δὲ μὴ, ε-
ἴην χαίρειν. ὕστερον δὲ ἡμῶν ἐπισκοπούμενων,
ὁρᾷς δὴ καὶ αὐτὸς, ὅτι αὐτὸ ὁμολογεῖται, τὸν
ρητορικὸν ἀδύνατον εἶναι ἀδίκως χρῆσθαι τῇ
ρητορικῇ καὶ ἐθέλειν ἀδικεῖν. ταῦτα οὖν ὅπη
πρὸς ἔχει, μὰ τὸν κύνα, ὦ Γοργία, οὐκ ὀλίγης
ξυνουσίας ἐστὶν ὥστε ἱκανῶς διασκέψασθαι.

16. ΠΩΛ. Τί δὲ, ὦ Σώκρατες; οὕτω καὶ
σὺ περὶ τῆς ρητορικῆς δοξάζεις ὥσπερ νῦν λέ-
γεις; ἢ οἶει, ὅτι Γοργίας ἠσχύνθη σοι μὴ προσ-
ομολογῆσαι, τὸν ρητορικὸν ἄνδρα μὴ οὐχὶ καὶ
τὰ δίκαια εἰδέναι καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ἀγαθὰ,
καὶ εἰ μὴ ἔλθῃ ταῦτα εἰδὼς παρ' αὐτὸν, αὐ-
τὸς διδάξειν ἔπειτα; ἐκ ταύτης ἴσως τῆς ὁμο-
λογίας ἐναντίον τι ξυνέβη ἐν τοῖς λόγοις· τῷ δ'
ὃ δὴ ἀγαπᾷς, αὐτὸς ἀγαθὸν ἐπὶ τοιαῦτα ἐρω-
τήματα. ἐπεὶ τίνα οἶει ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐ-
χὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια καὶ ἄλ-
λους διδάξειν; ἀλλ' εἰς τὰ τοιαῦτα ἄγειν πολ-
λὴ ἀγροικία ἐστὶ τοὺς λόγους. ΣΩ. ὦ κάλ-
λιστε Πῶλε, ἀλλὰ τοι ἐξεπίτηδες κτώμεθα ἐ-

ταίρους καὶ υἱεῖς, ἵνα, ἐπειδὴν αὐτοὶ πρεσβύτεροι γιγνώμενοι σφαλλώμεθα, παρόντες ὑμεῖς οἱ νεώτεροι ἐπανορθώτε ἡμῶν τὸν βίον, καὶ ἐν ἔργοις καὶ ἐν λόγοις. καὶ νῦν εἴ τι ἐγὼ καὶ Γοργίας ἐν τοῖς λόγοις σφαλλόμεθα, σὺ παρὼν ἐπανόρθου· δίκαιος δ' εἶ· καὶ ἐγὼ ἐθέλω, τῶν ὁμολογημένων εἴ τί σοι δοκεῖ μὴ καλῶς ὁμολογησθαι, ἀναθέσθαι ὅ, τι ἂν σὺ βέλῃ, ἐὰν μοι ἐν μόνον φυλάττης. **ΠΩΛ.** Τί τοῦτο λέγεις; **ΣΩ.** Τὴν μακρολογίαν, ὦ Πῶλε, ἣν καθέξης, ἣ τοπρῶτον ἐπεχείρησας χρῆσθαι. **ΠΩΛ.** Τί δέ; οὐκ ἐξέσται μοι λέγειν ὅποσα ἂν βούλωμαι; **ΣΩ.** Δεινὰ μέντ' ἂν πάθοις, ὦ βέλτιστε, εἰ Ἀθήναζε ἀφικόμενος, οὐ τῆς Ἑλλάδος πλείστη ἐστὶν ἐξουσία τοῦ λέγειν, ἔπειτα σὺ ἐνταῦθα τούτου μόνος ἀτυχήσῃς. ἀλλὰ ἀντίθεος τὸ, σοῦ μακρὰ λέγοντος καὶ μὴ ἐθέλοντος τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι, οὐ δεινὰ αὖ ἂν ἐγὼ πάθοιμι εἰ μὴ ἐξέσται μοι ἀπιέναι καὶ μὴ ἀκούειν σου; ἀλλ' εἴ τι κήδει τοῦ λόγου τοῦ εἰρημένου, καὶ ἐπανορθώσασθαι αὐτὸν βούλει, ὥσπερ νῦν δὴ ἔλεγον, ἀναθέμενος ὅ, τι σοὶ δοκεῖ, ἐν τῷ μέρει ἐρωτῶν τε καὶ ἐρωτώμενος, ὥσπερ ἐγὼ τε καὶ Γοργίας, ἔλεγχέ τε καὶ ἐλέγχου. φῆς γὰρ δὴ που καὶ σὺ ἐπίστασθαι, ἅπερ Γοργίας, ἣ οὐ; **ΠΩΛ.** Ἐγώ γε. **ΣΩ.** Οὐκοῦν καὶ σὺ κελεύεις σεαυτὸν ἐρωτᾶν ἐκάστοτε ὅ, τι ἂν τις βούληται, ὥς ἐπιστάμενος ἀποκρίνεσθαι; **ΠΩΛ.** Πάνυ μὲν οὖν. **ΣΩ.** Καὶ νῦν δὴ τούτων ὀπότερον βούλει ποίει, ἐρώτα; ἢ ἀποκρίνου.

17, ΠΩΛ. Ὑποκρίσθω ταῦτα, καὶ μου ἀποκρίναι, ὦ Σώκρατες. ἐπιδὴ Γοργίας ἀπορεῖν σοι δοκεῖ περὶ τῆς ῥητορικῆς, σὺ αὐτὴν τίνα φῆς εἶναι; ΣΩ. Ἀρα ἐρωτᾷς, ἥντινα τέχνην φημὶ εἶναι; ΠΩΛ. Ὑποκρίσθω. ΣΩ. Οὐδεμία ἐμοιγε δοκεῖ, ὦ Πῶλε, ὥς γε πρὸς σὲ τάληθῃ εἰσῆσθαι. ΠΩΛ. Ὑποκρίσθω. Ὑποκρίσθω, ἥ ῥητορικὴ εἶναι; ΣΩ. Πρῶγμα, ὃ φῆς σὺ ποιῆσαι τέχνην ἐν τῷ συγγράμματι, ὃ ἐγὼ ἐναγχος ἀνέγων. ΠΩΛ. Τί τοῦτο λέγεις; ΣΩ. Ὑποκρίσθω ἐμὴν ἐγὼ γέ τινα. ΠΩΛ. Ὑποκρίσθω. Ὑποκρίσθω, ἥ ῥητορικὴ εἶναι; ΣΩ. Ὑποκρίσθω, εἰ μὴ τι σὺ ἄλλο λέγεις. ΠΩΛ. Τί νος ἐμπερίαν; ΣΩ. Χάριτος τινος καὶ ἡδονῆς ἀπεργασίας. ΠΩΛ. Οὐκοῦν καλὸν σοι δοκεῖ ἡ ῥητορικὴ εἶναι χαρίζεσθαι οἷον τ' εἶναι ἀνθρώποις; ΣΩ. Τί δέ, ὦ Πῶλε; πέπυσθαι ἤδη παρ' ἐμοῦ ὃ, τι φημὶ αὐτὴν εἶναι, ὥστε τὸ μετὰ τοῦτο ἐρωτᾷς, εἰ οὐ καλὴ μοι δοκεῖ εἶναι; ΠΩΛ. Οὐ γὰρ πέπυσμαι, ὃ τι ἐμπερίαν τινὰ αὐτὴν φῆς εἶναι; ΣΩ. Βούλει οὖν, ἐπειδὴ τιμᾷς τὸ χαρίζεσθαι, σμικρὸν τί μοι χάρισσασθαι; ΠΩΛ. Ὑποκρίσθω. ΣΩ. Ὑποκρίσθω νῦν με, ὁποιοῦν ἤτις μοι δοκεῖ τέχνη εἶναι. ΠΩΛ. Ὑποκρίσθω δὴ, τίς τέχνη ὁποιοῦν. ΣΩ. Οὐδεμία, ὦ Πῶλε. ΠΩΛ. Ὑποκρίσθω. Ὑποκρίσθω, φάθι. ΣΩ. Φημὶ δὴ, ἐμπερίαν τις. ΠΩΛ. Τίς, φάθι. ΣΩ. Φημὶ δὴ, χάριτος καὶ ἡδονῆς ἀπεργασίας, ὦ Πῶλε. ΠΩΛ. Ταυτὸν δ' ἐστὶν ὁποιοῦν καὶ ῥητορικὴ; ΣΩ. Οὐδαμῶς γε, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτηδεύσεως.

μόριον. ΠΩΛ. Τίνος λέγεις ταύτης; ΣΩ. μὴ ἀγροικότερον ἢ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, ὁκνῶ Γοργίου ἕνεκα λέγειν, μὴ εἴηταί με διαχωριθεῖν τὸ εαυτοῦ ἐπιτήδευμα. ἐγὼ δὲ, εἰ μὲν τοῦτό ἐστιν ἡ ῥητορικὴ, ἣν Γοργίας ἐπιτηδεύει, οὐκ οἶδα· καὶ γὰρ ἄρτι ἐκ τοῦ λόγου οὐδὲν ὑμῖν καταφανὲς ἐγένετο, τί ποτε οὗτος ἡγεῖται· ὃ δ' ἐγὼ καλῶ τὴν ῥητορικὴν, πράγματός τινός ἐστι μόριον οὐδενὸς τῶν καλῶν. ΓΟΡ. Τίνος, ὦ Σώκρατες; εἰπε μηδὲν ἐμὲ αἰσχυνθεῖς.

18. ΣΩ. Δοκεῖ τοίνυν μοι, ὦ Γοργία, εἶναι τι ἐπιτήδευμα, τεχνικὸν μὲν οὐ, ψυχῆς δὲ στοχαστικῆς καὶ ἀνδρείας καὶ φύσει δεινῆς προσομιλεῖν τοῖς ἀνθρώποις. καλῶ δὲ αὐτοῦ ἐγὼ τὸ κεφάλαιον κοίλακίαν. ταύτης μοι δοκεῖ τῆς ἐπιτηδεύσεως πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα μόρια εἶναι, ἐν δὲ καὶ ἡ ὀψοποιϊκὴ, ὃ δοκεῖ μὲν εἶναι τέχνη, ὥς δὲ ὁ ἐμὸς λόγος, οὐκ ἔστι τέχνη, ἀλλ' ἐμπειρία καὶ τριβή. ταύτης μόριον ἔστι τὴν ῥητορικὴν ἐγὼ καλῶ, καὶ τὴν γε κομμωτικὴν καὶ τὴν σοφιστικὴν· τέτταρα ταῦτα μόρια ἐπὶ τέτταρσι πράγμασιν. εἰ οὖν βούλεται Πῶλος πυνθάνεσθαι, πυνθανέσθω. οὐ γάρ πω πέπυσται, ὅποιον φημι ἐγὼ τὴν ῥητορικὴν κοίλακίας μόριον εἶναι, ἀλλ' αὐτὸν λέληθα οὐπω ἀποκεκριμένος· ὃ δὲ ἐπανερωτᾷ εἰ οὐ καλὸν ἡγοῦμαι εἶναι· ἐγὼ δὲ αὐτῷ οὐκ ἀποκρινοῦμαι πρότερον, εἴτε καλὸν εἴτε αἰσχρὸν ἡγοῦμαι εἶναι τὴν ῥητορικὴν, πρὶν ἂν πρῶτον ἀποκρίνωμαι, ὃ τι ἐστίν. οὐ γάρ δίκαιον, ὦ Πῶλε. ἀλλ' εἴπερ βούλει πυνθέσθαι, ἐρώτα, ὅποιον μόρι-

οὐ τῆς κολακείας φημι εἶναι τὴν ῥητορικὴν.
 ΠΩΛ. Ἐρωτῶ δὴ, καὶ ἀποκρίναι, ὅποιον
 μόνιον. ΣΩ. Ἀρ' οὖν ἂν μάθῃς ἀποκρίνα-
 μένῃ; ἔστι γὰρ ἡ ῥητορικὴ, κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον,
 πολιτικῆς μορίου εἶδωλον. ΠΩΛ. Τί οὖν;
 καλὸν ἢ αἰσχροὺς λέγεις αὐτὴν εἶναι; ΣΩ.
 Αἰσχροὺς ἔγωγε. τὰ γὰρ κακὰ αἰσχροῦ ἐγὼ κα-
 λῶ. ἐπιδὴ δὲ σοι ἀποκρίνασθαι ὥς ἤδη εἰ-
 δότι ἃ ἐγὼ λέγω. ΓΟΡ. Μὰ τὸν Δία, ὦ Σώ-
 κρατες, ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲ αὐτὸς ξυνίημι ὅ, τι λέ-
 γεις. ΣΩ. Εἰκότως γε, ὦ Γοργία. οὐδὲν γὰρ
 πῶς σαφές λέγω. Πῶλος δὲ ὅδε νέος ἐστὶ καὶ
 ὀξύς. ΓΟΡ. Ἀλλὰ τοῦτον μὲν ἔα. ἐμοὶ δ'
 εἶπε, πῶς λέγεις πολιτικῶς μορίου εἶδωλον εἶ-
 ναι τὴν ῥητορικὴν. ΣΩ. Ἀλλὰ ἐγὼ πειρά-
 σμαι φράσαι ὃ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἡ ῥητο-
 ρικὴ· εἰ δὲ μὴ τυγχάνει ὃν τοῦτο, Πῶλος ὅδε
 ἐλέγξει. σῶμά περ καλεῖς τι καὶ ψυχὴν; ΓΟΡ.
 Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ταύτων οἶε
 τινὰ εἶναι ἐκατέρου εὐεξίαν; ΓΟΡ. Ἐγωγε.
 ΣΩ. Τί δέ; δοκῆσαν μὲν εὐεξίαν, ἔσαν δ' ἄ;
 οἷον τοιόνδε τι λέγω· πολλοὶ δοκῶσιν εὐἔχειν
 τὰ σώματα, ὅς ἐκ ἂν ῥαδίως αἰσθοιτό τις, ὅτι
 οὐκ εὐἔχουσιν, ἄλλως ἢ ἰατρός τε καὶ τῶν γυ-
 μναστικῶν τις. ΓΟΡ. Ἀληθῆ λέγεις. ΣΩ.
 Τὸ τοιοῦτον λέγω καὶ ἐν σώματι εἶναι καὶ ἐν
 ψυχῇ, ὃ τι ποιῇ μὲν δοκεῖν εὐἔχειν τὸ σῶμα
 καὶ τὴν ψυχὴν, ἔχει δὲ οὐδὲν μᾶλλον. ΓΟΡ.
 Ἔστι ταῦτα.

19. ΣΩ. Φέρε δὴ σοι, εἰάν δύνημαι, σα-
 φέστερον ἐπιδείξω ὃ λέγω. δυνεῖν οἴτιον πραγ-

μιάτοιιν, δύο λέγω τέχνας, καὶ τὴν μὲν ἐπὶ τῇ
 ψυχῇ, πολιτικὴν καλῶ, τὴν δὲ ἐπὶ τῷ σώματι,
 μίαν μὲν οὕτως ὀνομάσαι οὐκ ἔχω σοι· μιᾶς
 δὲ οὔσης τῆς τοῦ σώματος θεραπέας, δύο μό-
 ρια λέγω, τὴν μὲν γυμναστικὴν, τὴν δὲ ἰατρι-
 κήν· τῆς δὲ πολιτικῆς, ἀντίστροφον μὲν τῇ γυ-
 μναστικῇ τὴν νομοθετικὴν, ἀντίστροφον δὲ τῇ
 ἰατρικῇ τὴν δικαιοσύνην. ἐπικοινωνοῦσι μὲν
 δὴ ἀλλήλαις, ἅτε περὶ τὸ αὐτὸ οὔσαι. ἐκάτε-
 ραι τούτων, ἥ τε ἰατρικὴ τῇ γυμναστικῇ καὶ ἡ
 δικαιοσύνη τῇ νομοθετικῇ· ὁμοῦ δὲ διαφέρου-
 σί τι ἀλλήλων. τεττάρων δὴ τούτων οὐσῶν, καὶ
 αἰεὶ πρὸς τὸ βέλτιστον θεραπευουσῶν, τῶν μὲν
 τὸ σῶμα, τῶν δὲ τὴν ψυχὴν, ἡ κοίλακευτικὴ αἰ-
 σθητομένη, οὐ γνωῖσα λέγω, ἀλλὰ στοχασαμένη,
 τέτραχα ἑαυτὴν διανείμασα, ὑποδύσα ὑπὸ ἑ-
 καστον τῶν μορίων, προσποιεῖται εἶναι τοῦτο
 ὅπερ ὑπέδυ· καὶ τοῦ μὲν βελτίζου οὐδὲν φρον-
 τίζει, τῷ δὲ αἰεὶ ἡδίστῳ θηρεύεται τὴν ἄνοιαν
 καὶ ἐξαπατᾷ· ὥστε δοκεῖ πλείστου ἀξία εἶναι.
 ὑπὸ μὲν οὖν τὴν ἰατρικὴν ἢ ὀψοποιικὴν ὑποδέ-
 θυκε, καὶ προσποιεῖται τὰ βέλτιστα σιτία τῷ
 σώματι εἰδέναι, ὥστ' εἰ θέοι ἐν παισὶ διαγω-
 νίζεσθαι ὀψοποιόν τε καὶ ἰατρὸν, ἢ ἐν ἀνδρά-
 σιν οὕτως ἀνόητοις, ὥσπερ οἱ παῖδες, πότερος
 ἐπαῖτοι περὶ τῶν χρηστῶν σιτίων ἢ πονηρῶν,
 ὁ ἰατρός ἢ ὁ ὀψοποιός, λιμῶ ἂν ἀποθανεῖν
 τὸν ἰατρὸν. κολακείαν μὲν οὖν αὐτὸ καλῶ, καὶ
 αἰσχρὸν φημί, ὃ Πῶλε, τὸ τοιοῦτον. τοῦτο
 γὰρ πρὸς σέ λέγω, ὅτι τοῦ ἡδέος στοχάζεται
 ἄνευ τοῦ βελτίστου, τέχνην δὲ αὐτὴν οὐ φημι

εἶναι, ἀλλ' ἐμπειρίαν, ὅτι οὐκ ἔχει λόγον οἷδε-
να ὢν προσήκει, ὅποια ἅτα τὴν φύσιν ἐστίν,
ὥστε τὴν αἰτίαν ἐκάστου μὴ ἔχειν εἰπεῖν. ἐγὼ
δὲ τέχνην οὐ καλῶ, ὃ ἂν ἢ ἄλλορον πρᾶγμα.
τοῦτων δὲ πέρι εἰ ἀμφοτεροῖσι, εἰδένω ὑποσ-
χεῖν λόγον.

20. Τῇ μὲν οὖν ἰατρικῇ, ὥσπερ λέγω, ἡ ὁ-
μοιοποιῆσι κοίταξις ἐπὶ πόλῃται, τῇ δὲ γυμνασι-
κῇ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον, ἡ κομμο-
τικῇ, κακοῦτοχός τε οὖσα καὶ ἀπαιτητὴ καὶ ἀ-
γνητὴ καὶ ἀγέλειθερος, οὐκ ἔστιν ὅτι καὶ χρῶ-
μασι καὶ λιότητι καὶ οἰοθήσει ἀπατῶσα, ὥς-
τε ποιεῖν ἄλλοτριον κάλλος ἐφελκομένοις τοῦ
οἰχείου τοῦ διὰ τῆς γυμναστικῆς ἀμειλῶν. ἴν'
οὖν μὴ μακρολογῶ, εἰδένω σοι εἰπεῖν, ὥσπερ οἱ
γεωμετρίαι, (ἴδη γὰρ ὅν ἴσως ὀχολουθήσεις)
ὅτι, ὃ κομμοτικὴ πρὸς γυμναστικὴν, τοῦτο ὁ-
μοιοποιῆσι πρὸς ἰατρικὴν· μᾶλλον δὲ ἄδε, ὅτι,
ὃ κομμοτικὴ πρὸς γυμναστικὴν, τοῦτο σοσι-
ωτικὴ πρὸς κομμοτικὴν, καὶ ὅτι, ὃ ὁμοιοποι-
κὴ πρὸς ἰατρικὴν, τοῦτο ῥητορικὴ πρὸς δικαι-
οσύνην. ὅπερ μέντοι λέγω, διέστηχεν οὕτω φύ-
σει· ὥστε δ' ἐγγὺς ὄντων, γίγνεται ἐν τῷ αὐ-
τῷ καὶ περὶ ταῦτά σοφιστὰ καὶ ῥήτορες, καὶ
οὐκ ἔχουσιν ὃ, τι χρίσονται οὔτε αὐτοὶ ἐαν-
ταῖς, οὔτε οἱ ἄλλοι ἀνθρώποι τοῖτοις. καὶ γὰρ
ἂν εἰ μὴ ἡ ψυχὴ τῷ σώματι ἐπεστάται, ἀλλ'
αὐτὸ αὐτῷ, καὶ μὴ ὑπὸ ταύτης κατεδιωρηῖτο
καὶ διεκρίνετο ἢ τε ὁμοιοποιῆσι καὶ ἡ ἰατρικῇ,
ἀλλ' αὐτὸ τὸ σῶμα ἐκρινε σταθμώμενον ταῖς
χάρισι ταῖς πρὸς αὐτὸ, τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου

ἂν πολὺ ἦν, ὃ γίλε *Πῶλε* (σὺ γάρ τοίτων ἔμ-
πειρος). ὁμοῦ ἂν πάντα χρίματα ἐγίγιντο ἐν
τῷ αὐτῷ, ἀκρίταν ὄντων τῶν τε ὑγιαίνων καὶ
ιατρικῶν καὶ ὀψοποιῶν. ὁ μὲν οὖν ἐγὼ γημι
τὴν ῥητορικὴν εἶναι, ἀκήκας· ἀντίστρεφον ὀ-
ψοποιῆας ἐν ψυχῇ, ὡς ἐκεῖνο ἐν σώματι. ἴσως
μὲν οὖν ἄτοπον πεποιήκα, εἰτι σὲ οὐκ ἔων μα-
κροὺς λόγους λέγειν, αὐτὸς σιγῶν λόγον ἀπο-
τέτακα. ἄξιον μὲν οὖν ἐμοὶ ξιγῆσθαι ἔχειν
ἐστί. λέγοντος γάρ μου βραχεία, οὐκ ἐμάνθα-
νες, οὐδὲ χρῆσθαι τῇ ἀποκρίσει, ἣν σοι ἀπε-
κρινάμην, οἷδέν οἷός τ' ἦοθα, ἀλλὰ ἐδέου δι-
ηγῆσεως. εἰ μὲν οὖν καὶ ἐγὼ σοῦ ἀποκρινο-
μένου μὴ ἔχω ὃ, τι χρῆσθαι, ἀπότεινε καὶ σὺ
λόγον· εἰ δὲ ἔχω, εἰ με χρῆσθαι· δίκαιον
γάρ. καὶ νῦν ταύτῃ τῇ ἀποκρίσει εἴ τι ἔχεις
χρῆσθαι, χρῶ.

21. *ΠΩΛ.* Τί οὖν φῆς; κολακεία δοκεῖ
σοι εἶναι ἢ ῥητορικὴ; *ΣΩ.* Κολακείας μὲν
οὖν ἔγωγε εἶπον μῦθον· ἀλλ' οὐ μνημονεύεις
τηλικούτος ὢν, ὃ *Πῶλε*; τί τέχα δράσεις πρε-
σβύτης γενόμενος; *ΠΩΛ.* Ἄρ' οὖν δοκοῦ-
σί σοι ὡς κόλακες ἐν ταῖς πόλεσι φαῦλοι νομί-
ζεσθαι οἱ ἀγαθοὶ ῥήτορες; *ΣΩ.* Ἐρώτημα
τοῦτ' ἐρωτᾷς, ἢ λόγου τινὸς ἀρχὴν λέγεις;
ΠΩΛ. Ἐρωτῶ ἔγωγε. *ΣΩ.* Οὐδὲ νομίζε-
σθαι ἔμοιγε δοκοῦσι. *ΠΩΛ.* Πῶς οὐ νομί-
ζεσθαι; οὐ μέγιστον δύνανται τῶν ἐν ταῖς
πόλεσιν; *ΣΩ.* Οὐκ, εἰ τὸ δύνασθαι γε λέ-
γεις ἀγαθὸν τι εἶναι τῷ δυναμένῳ. *ΠΩΛ.*
Ἀλλὰ μὲν δὴ λέγω γε. *ΣΩ.* Ἐλάχισον τοίνυν

μοι δοκῶσι τῶν ἐν τῇ πόλει δύνασθαι οἱ ῥήτο-
ρες. *ΠΩΛ.* Τί δ'; οὐχ ὥσπερ οἱ τύραννοι, ἀ-
ποκτιννύασι τε ὃν ἂν βέλωνται, καὶ ἀφαιρῶνται
χρήματα, ἐκβάλλουσιν ἐκ τῶν πόλεων ὃν ἂν δοκῇ
αὐτοῖς; *ΣΩ.* Νῆ τὸν κύνα· ἀμφιγνοῶ μέντοι,
ὦ *Πῶλε*, ἐρ' ἐκείνου ὧν λέγεις, πότερον αὐτὸς
ταῦτα λέγεις καὶ γνώμην σαυτοῦ ἀποφαίνει, ἢ
ἐμὲ ἐρωτᾷς. *ΠΩΛ.* Ἄλλ' ἐγωγε σὲ ἐρωτῶ.
ΣΩ. Εἶεν, ὦ φίλε· ἔπειτα δύο ἅμα με ἐρωτᾷς;
ΠΩΛ. Πῶς δύο; *ΣΩ.* Οὐκ ἄρτι οὕτω πως
ἔλεγες, ὅτι ἀποκτιννύουσιν οἱ ῥήτορες οὓς ἂν
βούλωνται, ὥσπερ οἱ τύραννοι, καὶ χρήματα
ἀφαιροῦνται καὶ ἐξελαύνουσιν ἐκ τῶν πόλεων
ὃν ἂν δοκῇ αὐτοῖς; *ΠΩΛ.* Ἐγωγε.

22. *ΣΩ.* Λέγω τοίνυν σοι, ὅτι δύο ταῦτ'
ἐστὶ τὰ ἐρωτήματα, καὶ ἀποκτινοῦμαι γέ σοι
πρὸς ἀμφοτέρω. φημί γάρ, ὦ *Πῶλε*, ἐγὼ καὶ
τοὺς ῥήτορας καὶ τοὺς τυράννους δύνασθαι
μὲν ἐν ταῖς πόλεσι σμιχρότατον, ὥσπερ νῦν δὴ
ἔλεγον· οὐδὲν γὰρ ποιεῖν ὧν βούλωνται, ὥς ἔ-
πος εἰπεῖν· ποιεῖν μέντοι ὃ, τι ἂν αὐτοῖς δόξη
βέλτιστον εἶναι. *ΠΩΛ.* Οὐκοῦν τοῦτο ἐστὶ
τὸ μέγα δύνασθαι; *ΣΩ.* Οὐχ, ὥς γέ φησι
Πῶλος. *ΠΩΛ.* Ἐγὼ οὐ φημι; φημί μὲν οὖν
ἐγωγε. *ΣΩ.* Μὰ τὸν οὐ σὺ γε, ἐπεὶ τὸ μέγα
δύνασθαι ἔφησ' ἀγαθὸν εἶναι τῷ δυναμένῳ.
ΠΩΛ. Φημί γὰρ οὖν. *ΣΩ.* Ἀγαθὸν οὖν
οἶε εἶναι, εἴαν τις ποιῇ ταῦτα ἃ ἂν δοκῇ αὐ-
τῷ βέλτιστα εἶναι, νοῦν μὴ ἔχων; καὶ τοῦτο
καλεῖς μέγα δύνασθαι; *ΠΩΛ.* Οὐκ ἐγωγε.
ΣΩ. Οὐκοῦν ἀποδείξεις τοὺς ῥήτορας νοῦν

ἔχοντας, καὶ τέχνην τὴν ῥητορικὴν, ἀλλὰ μὴ
 χολακείαν, ἐμὲ ἐξελέγξας; εἰ δὲ με εἰσείς ἀνέ-
 λεγκτον, οἱ ῥήτορες, οἱ ποιοῦντες ἐν ταῖς πό-
 λεσιν ἃ δοκεῖ αὐτοῖς, καὶ οἱ τύραννοι, οὐδὲν
 ἀγαθὸν τοῦτο κεκτήσονται, εἰ δὴ δυνάμεις ἐ-
 στίη, ὡς σὺ φησὶ, ἀγαθὸν, τὸ δὲ ποιεῖν ἄνευ νῆ
 ἃ δοκεῖ, καὶ σὺ ὁμολογεῖς κακὸν εἶναι· ἢ οὐ;
 ΠΩΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Πῶς; ἂν οὖν οἱ ῥήτο-
 ρες μέγα δύναιτο ἢ οἱ τύραννοι ἐν ταῖς πόλε-
 σιν, εἴην μὴ Σωκράτης ἐξελεχθῇ ὑπὸ Πῶλου,
 ὅτι ποιοῦσιν ἃ βούλονται; ΠΩΛ. Οὗτος ἀ-
 νήρ.—ΣΩ. Οὐ φημι αὐτοῦς ποιεῖν ἃ βού-
 λονται· ἀλλὰ κ' ἐλεγχε. ΠΩΛ. Οὐκ ἄρτι ὡ-
 μολόγεις ποεῖν ἃ δοκεῖ αὐτοῖς βέλτιστα εἶναι
 τούτου πρόσθεν; ΣΩ. Καὶ γὰρ νῦν ὁμολο-
 γῶ. ΠΩΛ. Οὐκοῦν ποιοῦσιν ἃ βούλονται;
 ΣΩ. Οὐ φημι, ΠΩΛ. Ποιοῦντες ἃ δοκεῖ
 αὐτοῖς; ΣΩ. Φημί. ΠΩΛ. Σχέτιά γε λέ-
 γεις καὶ ὑπερφυῖ, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Μὴ
 κατηγορεῖ, ὦ λῶστε Πῶλε, ἵνα προσείπω σε
 κατὰ σέ· ἀλλ' εἰ μὲν ἔχεις ἐμὲ ἐρωτᾶν, ἐπίδει-
 ξον ὅτι ψεύδουμαι· εἰ δὲ μὴ, αὐτὸς ἀποκρίνου.
 ΠΩΛ. Ἄλλ' ἐθέλω ἀποκρίνεσθαι, ἵνα καὶ
 εἰδῶ ὅ, τι λέγεις.

23. ΣΩ. Πότερον οὖν σοι δοκοῦσιν οἱ
 ἄνθρωποι τοῦτο βούλεσθαι ὃ ἂν πράττωσιν
 ἐκάστοτε, ἢ ἐκεῖνο, οὗ ἕνεκα πράττουσι τοῦθ'
 ὃ πράττουσιν; οἷον οἱ τὰ φάρμακα πίνοντες
 παρὰ τῶν ἰατρῶν πότερόν σοι δοκοῦσι τοῦτο
 βούλεσθαι ὅπερ ποιοῦσι, πίνειν τὸ φάρμακον
 καὶ ἀλγεῖν; ἢ ἐκεῖνο, τὸ ὑγιαίνειν, οὗ ἕνεκα

πίνουνσι; ΠΩΛ. Δῆλον ὅτι τὸ ὑγιαίνειν, οὐ
 ἔνεκα πίνουνσιν. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ οἱ πλέον-
 τές τε καὶ τὸν ἄλλον χορηματισμὸν χορηματι-
 ζόμενοι οὐ τοῦτο ἐστίν, ὃ βούλονται, ὃ ποιοῦ-
 σιν ἐκέστωτε—τίς γάρ βούλειαι πλεῖν τε καὶ
 κινδυνεύειν ἢ πράγματ' ἔχειν;—ἀλλ' ἐκεῖνο, οἶ-
 μαι, οὐ ἔνεκα πλέουσι, πλουτεῖν· πλούτου γάρ
 ἔνεκα πλέουσι. ΠΩΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἀλ-
 λοτι οὖν οὕτω ἢ περὶ πάντων, εἴαν τίς τι πράτ-
 τῃ ἔνεκά του, οὐ τοῦτο βούλεται ὃ πράττει,
 ἀλλ' ἐκεῖνο, οὐ ἔνεκα πράττει. ΠΩΛ. Ναί.
 ΣΩ. Ἄν οὖν ἐστί τι τῶν ὄντων, ὃ οὐχὶ ἦτοι
 ἀγαθὸν γ' ἐστίν ἢ κακόν, ἢ μεταξὺ τούτων,
 οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν; ΠΩΛ. Πόλλη ἀ-
 νάγκη, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Οὐκοῦν λέγεις εἶ-
 ναι ἀγαθὸν μὲν σοφίαν τε καὶ ὑγίειαν ἢ πλου-
 τον καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα, κακὰ δὲ τᾶναντία
 τούτων; ΠΩΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Τὰ δὲ μήτε
 ἀγαθὰ μήτε κακὰ ἄρα τοιάδε λέγεις, ἃ ἐνίοτε
 μὲν μετέχει τοῦ ἀγαθοῦ, ἐνίοτε δὲ τοῦ κακοῦ,
 ἐνίοτε δὲ οὐδετέρου; οἶον, καθῆσθαι καὶ βα-
 δίζειν καὶ τρέχειν καὶ πλεῖν, καὶ οἶον αὐτὸ λί-
 θους καὶ ξύλα ἢ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα; οὐ ταῦ-
 τα λέγεις; ἢ ἀλλ' ἅπαντα καλεῖς τὰ μήτε ἀγαθὰ
 μήτε κακὰ; ΠΩΛ. Οὐκ, ἀλλὰ ταῦτα. ΣΩ,
 Πότερον οὖν τὰ μεταξὺ ταῦτα ἔνεκεν τῶν ἀ-
 γαθῶν πράττουσιν, ὅταν πράττωσιν, ἢ τὰ ἀγα-
 θὰ τῶν μεταξὺ; ΠΩΛ. Τὰ μεταξὺ δῆπου
 τῶν ἀγαθῶν. ΣΩ. Τὸ ἀγαθὸν ἄρα διώκον-
 τες καὶ βαδίζομεν, ὅταν βαδίζωμεν, οἴσμενοι
 βέλτιον εἶναι, καὶ τὸ ἐναντίον ἔσταμεν, ὅταν

ἐστῶμεν, τοῦ αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ ἀγαθοῦ, ἢ οὐ;
ΠΩΛ. Ναί. **ΣΩ.** Οὐκοῦν καὶ ἀποκτίννυ-
 μεν, καὶ ἐκβάλλομεν καὶ ἀφαιρούμεθα χρήμα-
 τα, οἰόμενοι ἄμεινον εἶναι ἡμῖν ταῦτα ποιεῖν,
 ἢ οὐ; **ΠΩΛ.** Πάνυ γε. **ΣΩ.** Ἐνεκ' ἄρα
 τοῦ ἀγαθοῦ πάντα ταῦτα ποιοῦσιν οἱ ποιοῦν-
 τες. **ΠΩΛ.** Φημί.

24. **ΣΩ.** Οὐκοῦν ὁμολογήσαμεν, ἃ ἕνεκά
 του ποιοῦμεν, μὴ ἐκεῖνα βούλεσθαι, ἀλλ' ἐκεῖ-
 νο, οὐ ἕνεκα ταῦτα ποιοῦμεν. **ΠΩΛ.** Μάλι-
 στα. **ΣΩ.** Οὐκ ἄρα σφάττειν βουλόμεθα,
 οὐδ' ἐκβάλλειν ἐκ τῶν πόλεων, οὐδὲ χρήματα
 ἀφαιρεῖσθαι ἀπλῶς οὕτως· ἀλλ' εἴαν μὲν ὠφέ-
 λιμα ἢ ταῦτα, βεβλόμεθα πράττειν αὐτὰ, βλα-
 βερὰ δὲ ὄντα οὐ βουλόμεθα. τὰ γὰρ ἀγαθὰ
 βουλόμεθα, ὥς φῆς σύ, τὰ δὲ μήτε ἀγαθὰ μή-
 τε κακὰ οὐ βουλόμεθα, οὐδὲ τὰ κακὰ· ἢ γάρ;
 ἀληθῆ σοι δοκῶ λέγειν, ὦ Πῶλε, ἢ οὐ;—τί
 οὐκ ἀποκρίνη; **ΠΩΛ.** Ἀληθῆ. **ΣΩ.** Οὐ-
 κοῦν εἶπερ ταῦτα ὁμολογοῦμεν, ἣν τις ἀποκτεί-
 νῃ τινὰ ἢ ἐκβάλλῃ ἐκ πόλεως ἢ ἀφαιρηται χρή-
 ματα, εἴτε τύραννος ὢν εἴτε ρήτωρ, οἰόμενος
 εἶναι αὐτῷ ἄμεινον, τυγχάνῃ δὲ ὄν κακίον, οὐ-
 τος δή τις ποιεῖ ἃ δοκεῖ αὐτῷ; ἢ γάρ; **ΠΩΛ.**
 Ναί. **ΣΩ.** Ἀρ' οὖν καὶ ἃ βούλεται, εἶπερ
 τυγχάνει ταῦτα κακὰ ὄντα;—τί οὐκ ἀποκρί-
 νῃ; **ΠΩΛ.** Ἀλλ' οὐ μοι δοκεῖ ποιεῖν ἃ βού-
 λεται. **ΣΩ.** Ἔστι μὲν οὖν ὅπως ὁ τοιοῦτος
 μέγα δύναται ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, εἶπερ ἐστὶ τὸ
 μέγα δυνασθαι ἀγαθόν τι, κατὰ τὴν σὴν ὁμο-
 λογίαν; **ΠΩΛ.** Οὐκ ἔστιν. **ΣΩ.** Ἀληθῆ

ἔρα· ἐγὼ ἔλεγον λέγων, ὅτι ἔστιν ἄνθρωπον ποι-
 οῦντα ἐν πόλει ἃ δοκεῖ, αὐτῷ μὴ μέγα δύνα-
 σθαι, μηδὲ ποιεῖν ἃ βούλεται. *ΠΩΛ.* Ὡς
 δὴ σὺ, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἂν δέξαιο ἐξεῖναί σοι
 ποιεῖν ὅ, τι δοκεῖ σοι ἐν τῇ πόλει μᾶλλον ἢ
 μὴ, οὐδὲ ζηλοῖς ὅταν ἴδῃς τινὰ ἢ ἀποκτείναν-
 τα, ὃν ἔδωξεν αὐτῷ, ἢ ἀφελόμενον χρήματα, ἢ
 δῆσαντα. *ΣΩ.* Δικαίως λέγεις, ἢ ἀδίκως;
ΠΩΛ. Ὅποτερ' ἂν ποιῇ, οὐκ ἀμφοτέρως
 ζηλωτόν ἐστιν; *ΣΩ.* Εὐφήμει, ὦ Πῶλε.
ΠΩΛ. Τί δὴ; *ΣΩ.* Ὅτι οὐ χοῆ οὔτε τοὺς
 ἀζηλώτους ζηλοῦν, οὔτε τοὺς ἀθλίους, ἀλλ'
 ἐλεεῖν. *ΠΩΛ.* Τί δέ; οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν
 περὶ ὧν ἐγὼ λέγω ἀνθρώπων; *ΣΩ.* Πῶς γὰρ
 οὐ; *ΠΩΛ.* Ὅστις οὖν ἀποκτίννυσιν, ὃν ἂν
 δόξῃ αὐτῷ, δικαίως ἀποκτιννύς, ἀθλιος δοκεῖ
 σοι καὶ ἐλεεινός; *ΣΩ.* Οὐκ ἔμοιγε, οὐδὲ μέν-
 τοι ζηλωτός. *ΠΩΛ.* Οὐκ ἄρα ἀθλιον ἔφη-
 σθα εἶναι; *ΣΩ.* Τὸν ἀδίκως γε, ὦ ἐταῖρε,
 ἀποκτείναντα, καὶ ἐλεεινόν γε πρὸς τὸν δὲ δι-
 καίως, ἀζηλώτον. *ΠΩΛ.* Ἡ που ὅγε ἀπο-
 θνήσκων ἀδίκως ἐλεεινός τε καὶ ἀθλιός ἐστιν.
ΣΩ. Ἡτιον ἢ ὁ ἀποκτιννύς, ὦ Πῶλε, καὶ
 ἦτιον ἢ ὁ δικαίως ἀποθνήσκων. *ΠΩΛ.* Πῶς
 θῆτα, ὦ Σώκρατες; *ΣΩ.* Οὕτως ὡς μέγιστον
 τῶν κακῶν τυγχάνει ὃν τὸ ἀδικεῖν. *ΠΩΛ.*
 Ἡ γὰρ τοῦτο μέγιστον; οὐ τὸ ἀδικεῖσθαι μεί-
 ζον; *ΣΩ.* Ἡκιστά γε. *ΠΩΛ.* Σὺ ἄρα βέ-
 λιοι ἂν ἀδικεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἀδικεῖν; *ΣΩ.*
 Βουλοίμην μὲν ἂν ἔγωγε οὐδέτερα· εἰ δ' ἀνα-
 γκαῖον εἴη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἂν

μαλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν. ΠΩΛ. Σὺ ἄρα τυραννεῖν οὐκ ἂν δέξαιο; ΣΩ. Οὐκ, εἰ τὸ τυραννεῖν γε λέγεις ὅπερ ἐγώ. ΠΩΛ. Ἀλλ' ἐγωγε τοῦτο λέγω, ὅπερ ἄρτι, ἐξεῖναι ἐν τῇ πόλει, ὃ ἂν δοκῇ αὐτῷ, ποιεῖν τοῦτο, καὶ ἀποκτιννύντι, καὶ ἐκβάλλοντι καὶ πάντα πράττοντι κατὰ τὴν αὐτοῦ δόξαν.

25. ΣΩ. ὦ μακάριε, ἐμοῦ δὴ λέγοντος τῷ λόγῳ ἐπιλαβοῦ. εἰ γὰρ ἐγὼ ἐν ἀγορᾷ πληθούσῃ, λαβὼν ὑπὸ μάλης ἐγχειρίδιον, λέγοιμι πρὸς σέ, ὅτι, “ὦ Πῶλε, ἐμοὶ δύναμὶς τις καὶ τυραννὶς θαυμασία ἄρτι προσγέγονεν· ἐὰν γὰρ ἄρα ἐμοὶ δόξῃ τινὰ τουτωνῶν τῶν ἀνθρώπων, ὧν σὺ ὁρᾷς, αὐτίκα μάλα δεῖν τεθνάναι, τεθνήξει οὗτος, ὃν ἂν δόξῃ, καὶ τινὰ δόξῃ μοι τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κατεαγῆναι δεῖν, κατεαγὼς ἔσται αὐτίκα μάλα, καὶ θοιμάτιον διεσχίσθαι, διεσχισμένον ἔσται· οὕτω μέγα ἐγὼ δύναμαι ἐν τῇδε τῇ πόλει.” εἰ οὖν ἀπιστοῦντί σοι δείξαιμι τὸ ἐγχειρίδιον, ἴσως ἂν εἴποις ἰδὼν, ὅτι, “ὦ Σώκρατες, οὕτω μὲν πάντες ἂν μέγα δύναιντο· ἐπεὶ καὶ ἐμπρησθεῖη οἰκία τοῦτω τῷ τρόπῳ, ἦντινα ἂν σοι δοκῇ, καὶ τὰ γε Ἀθηναίων νεώρια, καὶ τριήρεις, καὶ τὰ πλοῖα πάντα, καὶ τὰ δημόσια καὶ τὰ ἴδια.” ἀλλ' οὐκ ἄρα τοῦτ' ἔστι τὸ μέγα δύνασθαι, τὸ ποιεῖν ἃ δοκεῖ αὐτῷ ἢ δοκεῖ σοι; ΠΩΛ. Οὐ δῆτα οὕτω γε. ΣΩ. Ἐχεις οὖν εἰπεῖν, διότι μέμφῃ τὴν τοιαύτην δύναμιν; ΠΩΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Τί δὴ, λέγε. ΠΩΛ. Ὅτι ἀναγκαῖον τὸν οὕτω πράττοντα ζημιοῦσθαί ἐστι. ΣΩ.

Τὸ δὲ ζημιῶσθαι οὐ κακόν; *ΠΩΑ.* Πάνυ γε. *ΣΩ.* Οὐκοῦν, ὦ θανυιάσιε, τὸ μέγα δύνασθαι πάλιν αὐ σοι φαίνεται, εἴν μὲν πράττοντι ἂ δοκεῖ, ἐπεται τὸ ὠφελίμως πράττειν, ἀγαθόν τε εἶναι, καὶ τοῦτο, ὡς ἔοικεν, ἐστὶ τὸ μέγα δύνασθαι. εἰ δὲ μὴ, κακόν, καὶ σμικρὸν δύνασθαι. σκεψώμεθα δὲ καὶ τόδε· ἄλλο τι ἢ ὁμολογοῦμεν, ἐνίοτε μὲν ἄμεινον εἶναι ταῦτα ποιεῖν, ἂ νῦν δὲ λέγομεν, ἀποκτινύνναι τε καὶ ἐξελαύνειν ἀνθρώπους καὶ ἀφαιρεῖσθαι χρήματα, ἐνίοτε δὲ οὐ; *ΠΩΑ.* Πάνυ γε. *ΣΩ.* Τοῦτο μὲν δὴ, ὡς ἔοικε, καὶ παρὰ σοῦ ἔ παρ' ἐμοῦ ὁμολογεῖται. *ΠΩΑ.* Ναί. *ΣΩ.* Πότε οὖν σὺ φῆς ἄμεινον εἶναι ταῦτα ποιεῖν; εἰπέ, τίνα ὄρον δοίξης; *ΠΩΑ.* Σὺ μὲν οὖν, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίναι ταῦτὸ τοῦτο. *ΣΩ.* Ἐγὼ μὲν τοίνυν φημι, ὦ Πῶλε, εἰ σοι παρ' ἐμοῦ ἡδιόν ἐστιν ἀκούειν, ὅταν μὲν δικαίως τις ταῦτα ποιῇ, ἄμεινον εἶναι, ὅταν δὲ ἀδίκως κάκιον.

26 *ΠΩΑ.* Χαλεπὸν γε σὲ ἐλέγξαι, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' οὐχὶ καὶν παῖς σε ἐλέγξειεν, ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγεις. *ΣΩ.* Πολλὴν ἄρα ἐγὼ τῷ παιδὶ χάριν ἔξω, ἴσην δὲ καὶ σοί, εἴν με ἐξελέγξης, καὶ ἀπαλλάξης φιλοσοφίας. ἀλλὰ μὴ κάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν, ἀλλ' ἐλέγχε. *ΠΩΑ.* Ἀλλὰ μὴν, ὦ Σώκρατες, οὐδὲν γέ σε δεῖ παλαιοῖς πράγμασιν ἐλέγχειν. τὰ γὰρ ἐχθρὰ καὶ πρῶην γεγονότα, ταῦτα ἱκανά σε ἐξελέγξαι ἐστὶ καὶ ἀποδαῖξαι ὡς πολλοὶ ἀδικοῦντες ἄνθρωποι εἰδαίμονές εἰσι. *ΣΩ.* Τὰ

ποῖα ταῦτα; ΠΩΛ. Ἄρχελλον δῆπου τοῦτον τὸν Περδίκκην ὁρᾷς ἄρχοντα Μακεδονίας; ΣΩ. Εἰ δὲ μὴ, ἀλλ' ἀκούω γε. ΠΩΛ. Εὐδαίμων οὖν σοι δοκεῖ εἶναι ἢ ἄθλιος. ΣΩ. Οὐκ οἶδα, ὦ Πῶλε. οὐ γάρ πω ξυγγέγονα τῷ ἀνδρὶ; ΠΩΛ. Τί δαί; ξυγγενόμενος ἂν γνοίης, ἄλλως δὲ αὐτόθεν οὐ γινώσκεις ὅτι εὐδαιμονεῖ; ΣΩ. Μὰ Δι' οὐ δῆτα. ΠΩΛ. Ἀἴρον δὴ, ὦ Σώκρατες, ὅτε οὐδὲ τὸν μέγαν βασιλέα γινώσκειν φήσεις εὐδαίμονα ὄντα. ΣΩ. Καὶ ἀληθῆ γε εἶπῶ. οὐ γάρ οἶδα, παιδείας ὅπως ἔχει καὶ δικαιοσύνης. ΠΩΛ. Τί δέ; ἐν τούτῳ πᾶσα ἡ εὐδαιμονία ἐστίν; ΣΩ. Ὡς γε ἐγὼ λέγω, ὦ Πῶλε. τὸν μὲν γὰρ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ γυναῖκα εὐδαίμονα εἶναί φημι, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν, ἄθλιον. ΠΩΛ. Ἀθλιος ἄρα οὗτός ἐστιν ὁ Ἄρχελλος, κατὰ τὸν σὸν λόγον. ΣΩ. Εἶπερ γε, ὦ φίλε, ἄδικος. ΠΩΛ. Ἀλλὰ μὲν δὴ πῶς οὐκ ἄδικος; ὃ γε προσῆκε μὲν τῆς ἀρχῆς οὐδέν, ἦν νῦν ἔχει, ὄντι ἐκ γυναικὸς, ἣ ἦν δούλη Ἀλκέτου τοῦ Περδίκκου ἀδελφοῦ καὶ κατὰ μὲν τὸ δίκαιον, δοῦλος ἦν Ἀλκέτου, καὶ, εἰ ἐβούλετο τὰ δίκαια ποιεῖν, ἐδούλευσεν ἂν Ἀλκέτῃ. καὶ ἦν ἂν εὐδαίμων, κατὰ γε τὸν σὸν λόγον· νῦν δὲ θαυμασίως ὡς ἄθλιος γέγονεν, ἐπεὶ τὰ μέγιστα ἠδίκησεν· ὅς γε πρῶτον μὲν τοῦτον αὐτὸν τὸν δεσπότην αὐτοῦ καὶ θεῖον μεταπεμψάμενος, ὡς ἀποδώσων τὴν ἀρχὴν, ἦν Περδίκκας αὐτὸν ἀφείλετο, ξενίσας καὶ καταμεθύσας αὐτόν τε καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξαν-

θρον, ἀνεψιὸν αὐτοῦ, σχεδὸν ἡλικιώτην, ἐμ-
βαλὼν εἰς ἄμαξαν, νίκτωρ ἐξαγαγὼν ἀπέσφα-
ξέ τε καὶ ἠφάνισεν ἀμφοτέρους· ἔ ταῦτα διὰ-
κήσας, ἔλαθεν αὐτὸν ἀθλιώτατος, γενόμενος,
καὶ οὐ μετεμέλησεν αὐτῷ, ἀλλ' ὀλίγον ὑστερον,
τὸν ἀδελφὸν, τὸν γνήσιον τοῦ Περδίκκου υἱ-
ὸν, παῖδα ὡς ἐπταετῇ, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγίγνετο κα-
τὰ τὸ δίκαιον, οὐκ ἐβουλίθῃ εὐδαίμων γενέ-
σθαι δικαίως ἐκθρέψας καὶ ἀποδοὺς τὴν ἀρ-
χὴν ἐκεῖνον, ἀλλ' εἰς φρέαρ ἐμβάλων καὶ ἀπο-
πνίξας, πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ Κλεοπάτραν
χῆνα ἔφη διώκοντα ἐμπεσεῖν καὶ ἀποθανεῖν.
τοιγάρτοι νῦν, ἦτε μέγιστα ἡδίκηκώς τῶν ἐν
Μακεδονίᾳ, ἀθλιώτατός ἐσι πάντων τῶν Μα-
κεδόνων, ἀλλ' οὐκ εὐδαιμονέστατος· καὶ ἴσως
ἐστὶν ὅστις Ἀθηναίων ἀπὸ σοῦ ἀρξάμενος,
δέξαιτ' ἂν ἄλλος ὅστισιν Μακεδόνων γενέ-
σθαι μᾶλλον ἢ Ἀρχέλαος.

27. ΣΩ, Καὶ κατ' ἀρχὰς τῶν λόγων, ὦ
Πῶλε, ἔγωγέ σε ἐπήνεσα, ὅτι μοι δοκεῖς εὖ
πρὸς τὴν ρητορικὴν πεπαιδευθῆναι, τοῦ δὲ δι-
αλέγεσθαι ἡμεληκέναι· καὶ νῦν ἄλλοτι οὗτός
ἐστὶν ὁ λόγος, ὦ με καὶ ἂν παῖς ἐξελέγξειε,
καὶ ἐγὼ ὑπὸ σοῦ νῦν, ὡς σὺ οἶει, ἐξελέλεγμαι
τούτῳ τῷ λόγῳ, φάσκων τῶν ἀδικοῦντα οὐκ
εὐδαίμονα εἶναι; πόθεν, ὦ ἄγαθέ; καὶ μὴν
ἐθὲν γέ σοι τέτων ὁμολογῶ, ὧν σὺ φῆς. ΠΩΛ.
Οὐ γὰρ ἐθέλεις· ἐπεὶ δοκεῖ γε σοί, ὡς ἐγὼ λέ-
γω. ΣΩ. ὦ μακάριε, ρητορικῶς γὰρ με ἐ-
πιχειρεῖς ἐλέγχειν, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς δικαστη-
ρίοις ἡγούμενοι ἐλέγχειν. καὶ γὰρ ἐκεῖ οἱ ἔτε-

ροι τοὺς ἐτέρους δοκοῖσιν ἀλέγχων, ἱπιδὼν
 τῶν λόγων, ὧν ἂν λέγωσι, μάρτυρας πολλοὺς
 παρέχονται καὶ εὐδοκίμοις, ὁ δὲ ταλαιπώριος λέ-
 γων ἕνα τινὰ παρέχεται ἢ μηδένα. οὗτος δὲ
 ὁ ἐλεγχος οὐδαμῶς ἀξιὸς ἐστὶ πρὸς τὴν ἀλήθει-
 αν. ἐπίστε γὰρ ὅν καὶ καταψευδομαρτυρηθεῖη
 τις ὑπὸ πολλῶν καὶ δοκούντων εἶναι τι. καὶ
 νῦν περὶ ὧν σὺ λέγεις ὀλίγου σοι πάντες συμ-
 φήσουσι ταῦτά ῥ' Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξένοι. καὶ
 εἰάν βούλη κατ' ἐμοῦ μάρτυρας παρέχεσθαι,
 ὥς οὐκ ἀληθῆ λέγω, μαρτυρήσουσί σοι, εἰάν
 μὲν βούλῃ, Νικίας ὁ Νικηράτου, καὶ οἱ ἀδελ-
 φοὶ μετ' αὐτοῦ, ὧν οἱ τρίποδες οἱ ἐφιξῆς ἐ-
 στῶτές εἰσιν ἐν τῷ Διοιτυσίῳ, εἰάν δὲ βούλῃ,
 Ἀριστοκράτης ὁ Σκελλίου, οὗ αὖ ἐστὶν ἐν
 Πυθίου τοῦτο τὸ καλὸν ἀνάθημα, εἰάν δὲ βού-
 λῃ, ἢ Περικλέους ὅλη οἰκία, ἢ ἄλλη ξυγγένεια
 ἡντινα ἂν βούλῃ τῶν ἐνθένδε ἐκλέξασθαι. ἀλλ'
 ἐγὼ σοι εἰς ὧν οὐχ ὁμολογῶ. οὐ γὰρ με σὺ ἀ-
 ναγκάζεις, ἀλλὰ ψευδομαρτυρας πολλοὺς κατ'
 ἐμοῦ παρασχόμενος, ἐπιχειρεῖς ἐκβάλλειν με
 ἐκ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ ἀληθοῦς. ἐγὼ δὲ ἂν μὴ
 σὲ αὐτὸν ἕνα ὄντα μάρτυρα παράσχωμαι ὁμο-
 λογοῦντα περὶ ὧν λέγω, οὐδὲν οἶμαι ἀξιὸν λό-
 γου μοι πεπεράνθαι, περὶ ὧν ἂν ἡμῖν ὁ λόγος
 ἦ, οἶμαι δὲ οἷδ' οἶμαι, εἰάν μὴ ἐγὼ σοι μαρτυρῶ
 εἰς ὧν μόνος, τοὺς δ' ἄλλους πάντας τούτους
 χαίρειν εἶς. ἐστὶ μὲν οὖν οὗτός τις τρόπος ἐ-
 λέγχου, ὥς σὺ τε οἶει καὶ ἄλλοι πολλοὶ, ἐστὶ
 δὲ καὶ ἄλλος, ὃν ἐγὼ αὖ οἶμαι. παραβάλλον-
 τες οὖν παρ' ἀλλήλους σχεψώμεθα, εἴ τι διοί-

σουσιν ἀλλήλων. καὶ γὰρ καὶ τυγχάνει, περὶ
 ὧν ἀμφισβητοῦμεν, οὐ πάνυ σμικρὰ ὄντα, ἀλ-
 λά σχεδόν τι ταῦτα, περὶ ὧν εἰδέναι τε κάλλι-
 στον, μὴ εἰδέναι τε αἰσχιστον. τὸ γὰρ κεγά-
 λαιον αἰτῶν ἐστίν, ἢ γιγνώσκειν ἢ ἀγνοεῖν, ὅς-
 τις τε εὐδαίμων ἐστὶ καὶ ὅστις μὴ. αὐτίκα πρῶ-
 τον, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστὶ, σὺ ἡγῇ οἶόν τε,
 εἶναι μακάριον ἄνδρα ἀδικοῦντά τε καὶ ἄδι-
 κον ὄντα, εἴπερ Ἀρχέλαον ἀδικον μὲν ἡγῇ
 εἶναι, εὐδαίμονα δέ. ἄλλοτι ὥς οὕτω σου νο-
 μίζοντος διανοώμεθα; **ΠΩΑ.** Πάνυ γε.

28. **ΣΩ.** Ἐγὼ δέ φημι ἀδύνατον. ἐν μὲν
 τουτὶ ἀμφισβητοῦμεν· εἶεν· ἀδικῶν δὲ δὴ εὐ-
 δαίμων ἐσται, ἂν τυγχάνῃ δίκης τε καὶ τι-
 μωρίας; **ΠΩΑ.** Ἡκιστά γε· ἐπεὶ οὕτω γ'
 ἂν ἀθλιώτατος εἴη. **ΣΩ.** Ἀλλ' εἰάν ἄρα μὴ
 τυγχάνῃ δίκης ὁ ἀδικῶν, κατὰ τὸν σὸν λόγον,
 εὐδαίμων ἐσται; **ΠΩΑ.** Φημί. **ΣΩ.** Κα-
 τὰ δέ γε τὴν ἐμὴν δόξαν, ὧ **Πῶλε**, ὁ ἀδικῶν τε
 καὶ ὁ ἀδικος πάντως μὲν ἀθλιος, ἀθλιώτερος
 μέντοι εἰάν μὴ διδῷ δίκην, μὴ δὲ τυγχάνῃ τιμω-
 ρίας ἀδικῶν· ἦττον δὲ ἀθλιος, εἰάν διδῷ δίκην
 καὶ τυγχάνῃ δίκης ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώ-
 πων. **ΠΩΑ.** Ἀτοπὰ γε, ὧ **Σώκρατες**, ἐπι-
 χειρεῖς λέγειν. **ΣΩ.** Πειράσομαι δέ γε καὶ σὲ
 ποιῆσαι, ὧ ἑταῖρε, ταυτὰ ἐμοὶ λέγειν· φίλον
 γὰρ σε ἡγοῦμαι. νῦν μὲν οὖν, ἃ διαφερόμεθα,
 ταῦτ' ἐστὶ· σκόπει δὲ καὶ σὺ. εἶπον ἐγὼ πού
 ἐν τοῖς ἔμπροσθεν τό ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι
 κάκιον εἶναι; **ΠΩΑ.** Πάνυ γε. **ΣΩ.** Σὺ
 δὲ τὸ ἀδικεῖσθαι; **ΠΩΑ.** Ναί. **ΣΩ.** Καὶ

τοὺς ἀδικοῦντας ἀθλίους ἔφην εἶναι ἐγὼ, καὶ ἐξηλέγχθην ὑπὸ σοῦ; ΠΩΛ. Ναὶ μὰ Δία. ΣΩ. Ὡς σὺ γε οἶει, ὦ Πῶλε. ΠΩΛ. Ἀληθῆ γε οἶόμενος ἴσως. ΣΩ. Σὺ δέ γε εὐδαιμονας αὐ τοὺς ἀδικοῦντας, εἰ μὴ διδῶσι δίκην. ΠΩΛ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Ἐγὼ δὲ αὐτοὺς ἀθλιωτάτους γήμι, τοὺς δὲ διδόντας δίκην, ἤπτον. βούλει καὶ τοῦτο ἐλέγχειν; ΠΩΛ. Ἄλλ' ἔτι τοῦτ' ἐκείνου χαλεπώτερόν ἐστιν, ὦ Σώκρατες, ἐξελέγξαι. ΣΩ. Οὐ δῆτα, ὦ Πῶλε, ἀλλ' ἀδύνατον. τὸ γὰρ ἀληθὲς οὐδέποτε ἐλέγχεται. ΠΩΛ. Πῶς λέγεις; εἰ μὴ ἀδικῶν ἄνθρωπος ληφθῇ τυραννίδι ἐπιβουλεύων, καὶ ληφθεὶς στρεβλῶται, καὶ ἐκτέμνηται, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκάρηται, καὶ ἄλλας πολλὰς καὶ μεγάλας καὶ παντοδαπὰς λῶβας αὐτός τε λωβηθεὶς, καὶ τοὺς αὐτοῦ ἐπιδὼν παῖδάς τε καὶ γυναῖκα, τὸ ἔσχατον ἀνασταυρωθῇ, ἢ καταπιττωθῇ, οὗτος εὐδαιμονέστερος ἔσται, ἢ εἰ μὴ διαφυγὼν τύραννος καταστῇ, καὶ ἀρχῶν ἐν τῇ πόλει διαβίῃ, ποιῶν ὅ, τι ἂν βούληται, ζηλωτὸς ὢν καὶ εὐδαιμονιζόμενος ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων ξένων; ταῦτα λέγεις ἀδύνατον ἐξελέγχειν;

29. ΣΩ. Μορμολύττη αὐ, ὦ γενναῖε Πῶλε, καὶ οὐκ ἐλέγχεις, ἄρτι δὲ ἐμαρτίρου. ὁμῶς δὲ ὑπόμνησόν με σμικρόν· εἰ μὴ ἀδίκως ἐπιβουλεύων τυραννίδι, εἶπες. ΠΩΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Εὐδαιμονέστερος μὲν τοίνυν οὐδέποτε ἔσται οὐδέτερος αὐτῶν, οὔτε ὁ κατειργασμένος τὴν τυραννίδα ἀδίκως, οὔτε ὁ δίκην

διδούς· δυοῖν γάρ ἀθλίοιιν εὐδαιμονέστερος
 μὲν οὐκ ἂν εἴη, ἀθλιώτερος μέντοι ὁ διαφυ-
 γὼν καὶ τυραννεύσας. τί τοῦτο, ὦ Πῶλε, γε-
 λᾶς; ἄλλο αὖ τοῦτο εἶδος ἐλέγχου ἐστίν, ἐπει-
 δάν τις τι εἶπῃ, καταγελᾶν, ἐλέγχειν δὲ μὴ;
ΠΩΛ. Οὐκ οἶμι ἐξεληλέγχθαι, ὦ Σώκρατες,
 ὅταν τοιαῦτα λέγῃς, ἃ οὐδεὶς ἂν φήσειεν ἄν-
 θρώπων; ἐπεὶ ἔρου τινὰ τουτωνί. **ΣΩ.** ὦ
 Πῶλε, οὐκ εἰμὶ τῶν πολιτικῶν, καὶ πέφυσι βε-
 λεύειν λαχῶν, ἐπειδὴ ἡ φυλὴ ἐπρυτάνευε, καὶ
 ἔδει με ἐπιψηφίζειν, γέλωτα παρεῖχον, καὶ
 οὐκ ἠπιστάμην ἐπιψηφίζειν. μὴ οὖν μηδὲ
 νῦν με κέλευε ἐπιψηφίζειν τοὺς παρόντας, ἀλ-
 λ' εἰ μὴ ἔχεις τούτων βελτίω ἔλεγχον, ὅπερ νῦν
 δὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἐμοὶ ἐν τῷ μέρει παράδος, καὶ
 πείρασθαι τοῦ ἐλέγχου, οἷον ἐγὼ οἶμαι δεῖν εἶ-
 ναι. ἐγὼ γάρ, ὣν ἂν λέγω, ἓνα μὲν παρασχέ-
 σθαι μάρτυρα ἐπίσταμαι, αὐτὸν πρὸς ὃν ἂν
 μοι ὁ λόγος ᾗ, τοὺς δὲ πολλοὺς ἐὼ χαίρειν, καὶ
 ἓνα ἐπιψηφίζειν ἐπίσταμαι, τοῖς δὲ πολλοῖς
 οὐδὲ διαλέγομαι. ὅρα οὖν, εἰ ἐθελήσεις ἐν
 τῷ μέρει διδόναι ἔλεγχον, ἀποκρινόμενος τὰ ἐ-
 ρωτώμενα. ἐγὼ γάρ ἤδη οἶμαι καὶ ἐμὲ καὶ σὲ
 καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀ-
 δικεῖσθαι κάκιον ἡγεῖσθαι, καὶ τὸ μὴ διδόναι
 δίκην τοῦ διδόναι. **ΠΩΛ.** Ἐγὼ δέ γε οὔτ'
 ἐμὲ οὔτ' ἄλλον ἀνθρώπων οὐδένα· ἐπεὶ σὺ δέ-
 ξαι' ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν; **ΣΩ.**
 Καὶ σὺ γ' ἂν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες. **ΠΩΛ.**
 Πολλοῦ γε δεῖ, ἀλλ' οὔτ' ἐγὼ, οὔτε σὺ, οὔτ'
 ἄλλος οὐδεὶς. **ΣΩ.** Οὐκ ἔν ἀποκρινῇ; **ΠΩΛ.**

Πάνυ μὲν οὖν· καὶ γὰρ ἐπιθυμῶ εἰδέναι δ, τε
 ποτ' ἐρεῖς. ΣΩ. Λέγε δὴ μοι, ἵν' εἰδῇς, ὥσ-
 περ ἂν εἰ ἐξαρχῆς σε ἡρώτων· πότερον δοκεῖ
 σοι, ὦ Πῶλε, κάκιον εἶναι τὸ ἀδικεῖν ἢ τὸ ἀ-
 δικεῖσθαι; ΠΩΛ. Τὸ ἀδικεῖσθαι, ἔμοιγε.
 ΣΩ. Τί δαὶ δὴ αἴσχιον; πότερον τὸ ἀδικεῖν
 ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι; ἀποκρίνου. ΠΩΛ. Τὸ ἀ-
 δικεῖν. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ κάκιον, εἴπερ αἴ-
 σχιον; ΠΩΛ. Ἡκιστά γε

30. ΣΩ. Μανθάνω. οὐ ταυτὸν ἡγῇ σὺ,
 ὥς εοικας, καλὸν τε καὶ ἀγαθόν, καὶ κακὸν καὶ
 αἰσχρόν. ΠΩΛ. Οὐ δῆτα. Τί δαὶ τόδε; τὰ
 καλὰ πάντα, οἷον καὶ σώματα καὶ χρώματα καὶ
 σχήματα καὶ φωνά; καὶ ἐπιτηδεύματα, εἰς ὁ-
 δὲν ἀποβλέπων, καλεῖς ἐκάστοτε καλὰ; οἷον
 πρῶτον τὰ σώματα τὰ καλὰ οὐχὶ ἦτοι κατὰ
 τὴν χρεῖαν λέγεις καλὰ εἶναι, πρὸς δ' ἂν ἐκα-
 στον χρήσιμον ᾗ, πρὸς τοῦτο, ἢ κατὰ ἰδονήν
 τινα, εἰάν ἐν τῷ θεωρεῖσθαι χαίρειν ποιῇ τοὺς
 θεωροῦντας; ἔχεις τι ἐκτὸς τούτων λέγειν πε-
 ρὶ σώματος κάλλους; ΠΩΛ. Οὐκ ἔχω. ΣΩ.
 Οὐκοῦν καὶ τᾶλλα πάντα οὕτω καὶ σχήματα
 καὶ χρώματα, ἢ διὰ ἰδονήν τινα, ἢ διὰ ὠφέ-
 λειαν, ἢ δι' ἀμφοτέρω, καλὰ προσαγορεύεις;
 ΠΩΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Οὐ καὶ τὰς φωνάς;
 τὰ κατὰ τὴν μουσικὴν πάντα ὡσαύτως; ΠΩΛ.
 Ναί. ΣΩ. Καὶ μὴν τὰ γε κατὰ τοὺς νόμους
 καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, οὐ δῆπου ἐκτὸς τούτων
 ἐστὶ τὰ καλὰ, τοῦ ἢ ὠφέλιμα εἶναι, ἢ ἰδέα, ἢ
 ἀμφοτέρω. ΠΩΛ. Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. ΣΩ.
 Οὐκοῦν καὶ τὸ τῶν μαθημάτων κάλλος ὡσαύ-

τως; ΠΩΛ. Πάνυ γε, καὶ καλῶς γε νῦν ὀρί-
 ζει, ὦ Σώκρατες, ἡδονῇ τε καὶ ἀγαθῷ ὀριζό-
 μενος τὸ καλόν. ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ αἰσχροὺν
 τῷ ἐναντίῳ, λύπῃ τε καὶ κακῷ; ΠΩΛ. Ἀ-
 νάγκη. ΣΩ. Ὅταν ἄρα δυοῖν καλοῖν θά-
 τερον κάλλιον ἢ, ἢ τῷ ἐτέρῳ τούτοις ἢ ἀμφοτέ-
 ροις ὑπερβάλλον, κάλλιον ἐστίν. ἦτοι ἡδονῇ
 ἢ ὠφελείᾳ ἢ ἀμφοτέροις. ΠΩΛ. Πάνυ γε.
 ΣΩ. Καὶ ὅταν δὲ δὴ δυοῖν αἰσχροῖν τὸ ἕτε-
 ρον αἰσχρον ἢ, ἦτοι λύπῃ ἢ κακῷ ὑπερβάλλον,
 αἰσχρον ἐστίν. ἢ οὐκ ἀνάγκη; ΠΩΛ. Ναί.
 ΣΩ. Φέρε δὴ, πῶς ἐλέγετο νῦν δὴ περὶ τοῦ
 ἀδικεῖν καὶ ἀδικεῖσθαι; οὐκ ἔλεγες τὸ μὲν ἀ-
 δικεῖσθαι, κάκιον εἶναι, τὸ δὲ ἀδικεῖν, αἰσχρον;
 ΠΩΛ. Ἐλεγον. ΣΩ. Οὐκοῦν εἴπερ αἰσχι-
 ον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, ἦτοι λυπηρό-
 τερόν ἐστι, καὶ λύπῃ ὑπερβάλλον, αἰσχρον ἂν
 εἶη, ἢ κακῷ, ἢ ἀμφοτέροις. οὐ καὶ τοῦτο ἀ-
 νάγκη; Πῶς γὰρ οὐ.

31. ΣΩ. Πρῶτον μὲν δὴ σκεψώμεθα, ἄ-
 ρα λύπῃ ὑπερβάλλει τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖ-
 σθαι, καὶ ἀλγοῦσι μᾶλλον οἱ ἀδικοῦντες ἢ οἱ
 ἀδικούμενοι; ΠΩΛ. Οὐδαμῶς, ὦ Σώκρα-
 τες, τοῦτο γε. ΣΩ. Οὐκ ἄρα λύπῃ γε ὑπερέ-
 χει. ΠΩΛ. Οὐ δῆτα. ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ μὴ
 λύπῃ, ἀμφοτέροις μὲν οὐκ ἂν ἔτι ὑπερβάλλοι;
 ΠΩΛ. Οὐ φαίνεται. ΣΩ. Οὐκοῦν τῷ ἐτέρῳ
 λείπεται; ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Τῷ κακῷ;
 ΠΩΛ. Ἐοικεν. ΣΩ. Οὐκοῦν τῷ κακῷ ὑ-
 περβάλλον τὸ ἀδικεῖν κάκιον ἂν εἶη τοῦ ἀδι-
 κεῖσθαι. ΠΩΛ. Δῆλον δὴ ὅτι. ΣΩ. Ἄλλο

τε οὖν ὑπὸ μὲν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ ὑ-
 πὸ σοῦ ὁμολογεῖτο ἡμῖν ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρό-
 νῳ αἴσχιον εἶναι τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι ;
ΠΩΛ. Ναί. *ΣΩ.* Νῦν δέ γε κάκιον ἐφάνη ;
ΠΩΛ. Ἐοικε. *ΣΩ.* Δέξαιο οὖν ἂν σὺ μᾶλ-
 λον τὸ κάκιον καὶ τὸ αἴσχιον ἀντὶ τοῦ ἦττον ;
 —μὴ ὀκνεῖ ἀποκρίνασθαι, ὦ *Πῶλε*,—οὐδὲν
 γὰρ βλάβησιν—ἀλλὰ γενναίως τῷ λόγῳ, ὥσπερ
 ἰατρῶ, παρέχων ἀποκρίνου, καὶ ἢ φάθι ἢ μὴ,
 ἃ εἰρωτῶ. *ΠΩΛ.* Ἄλλ' οὐκ ἂν δεξαίμην, ὦ
Σόκρατες. *ΣΩ.* Ἄλλος δέ τις ἀνθρώπων ;
ΠΩΛ. Οὐ μοι δοκεῖ, κατὰ γε τοῦτον τὸν λό-
 γον, *ΣΩ.* Ἀληθῆ ἄρα ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι οὐτ'
 ἂν ἐγὼ, οὐτ' ἂν σὺ, οὐτ' ἄλλος οὐδεὶς ἀνθρώ-
 πων δέξαιτ' ἂν μᾶλλον ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι·
 κάκιον γὰρ τυγχάνει ὄν. *ΠΩΛ.* Φαίνεται.
ΣΩ. Ὅρας οὖν, ὦ *Πῶλε*, ὁ ἔλεγχος παρὰ
 τὸν ἔλεγχον παραβαλλόμενος ὅτι οὐδὲν ἔοικεν,
 ἀλλὰ σοὶ μὲν οἱ ἄλλοι πάντες ὁμολογοῦσι
 πλην ἐμοῦ, ἐμοὶ δὲ σὺ ἐξαρκεῖς εἰς ὃν μόνος
 καὶ ὁμολογῶν καὶ μαρτυρῶν, καὶ ἐγὼ σὲ μόνον
 ἐπισηφίζων τοὺς ἄλλους ἐὼ χαίρειν. Καὶ
 τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτως ἐχέτω. μετὰ τοῦτο δέ,
 περὶ οὗ τὸ δεύτερον ἠμφισβητήσαμεν, σκεψώ-
 μεθα· τὸ ἀδικοῦντα διδόναι δίκην ἄρα μέγι-
 στον τῶν κακῶν ἐστίν, ὥς σὺ ᾤου, ἢ μείζον τὸ
 μὴ διδόναι, ὥς αὖ ἐγὼ ᾤμην ; σκοπώμεθα δὲ
 τῇδε· τὸ διδόναι δίκην, καὶ τὸ κολάζεσθαι
 δικαίως ἀδικοῦντα, ἄρα τὸ αὐτὸ καλεῖς ;
ΠΩΛ. Ἐγώ γε. *ΣΩ.* Ἐχεις οὖν λέγειν, ὥς
 οὐχὶ τά γε δίκαια πάντα καλά ἐστί, καθόσον

δίκαια ; καὶ διασχεψάμενος εἶπέ. *ΠΩΑ.*
 Ἄλλά μοι δοκεῖ, ὦ Σώκρατες.

32. *ΣΩ.* Σχόπει δὲ καὶ τούδε· ἄρα εἴ τις
 τι ποιεῖ, ἀνάγκη τι εἶναι καὶ πάσχον ὑπὸ τού-
 του τοῦ ποιοῦντος ; *ΠΩΑ.* Ἐμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. Ἄρα τοῦτο πάσχον, ὃ τὸ ποιοῦν ποιεῖ,
 καὶ τοιοῦτον, οἷον ποιεῖ τὸ ποιοῦν ; λέγω δὲ
 τὸ τοιόνδε· εἴ τις τύπτει, ἀνάγκη τι τύπτε-
 σθαι ; *ΠΩΑ.* Ἀνάγκη. *ΣΩ.* Καὶ εἰ σφό-

δρα τύπτει ἢ ταχὺ ὃ τύπτων, καὶ τὸ τυπτό-
 μενον οὕτω τύπτεσθαι ; *ΠΩΑ.* Ναί. *ΣΩ.*

Τὸ τοιοῦτον ἄρα πάθος τῷ τυπτομένῳ ἐστίν,
 οἷον ἂν τὸ τύπτον ποιῇ ; *ΠΩΑ.* Πάνυ γε.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ εἰ κἀει τις, ἀνάγκη τι κἀε-
 σθαι ; *ΠΩΑ.* Πῶς γὰρ οὐ ; *ΣΩ.* Καὶ εἰ

σφόδρα γε κἀει ἢ ἀλγεινῶς, οὕτω κἀεσθαι τὸ
 καόμενον ὥς ἂν τὸ κᾶον κᾶη ; *ΠΩΑ.* Πάνυ

γε. Οὐκοῦν καὶ εἰ τέμνει τις, ὃ αὐτὸς λόγος ;
 τέμνεται γάρ τι. *ΠΩΑ.* Ναί. *ΣΩ.* καὶ εἰ

μεγά γε ἢ βαθὺ τὸ τμήμα ἢ ἀλγεινόν, τοιοῦ-
 τον τμήμα τέμνεται τὸ τεμνόμενον, οἷον τὸ τέ-

μνον τέμνει ; *ΠΩΑ.* Φαίνεται. *ΣΩ.* Ξυλ-
 λήβδην δὴ ὅρα, εἰ ὁμολογεῖς, ὃ ἄρτι ἔλεγον

περὶ πάντων, οἷον ἂν τι ποιῇ τὸ ποιοῦν, τοι-
 οῦτον τὸ πάσχον πάσχειν. *ΠΩΑ.* Ἀλλ' ὁ-

μολογῶ. *ΣΩ.* Τούτων δὴ ὁμολογουμένων,
 τὸ δεικνὴν διδόναι πότερον πάσχειν τί ἐστίν, ἢ

ποιεῖν ; *ΣΩΑ.* Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, πά-
 σχειν. *ΣΩ.* Οὐκοῦν ὑπό τινος ποιοῦντος ;

ΠΩΑ. Πῶς γὰρ οὐ ; ὑπό γε τοῦ κολάζον-
 τος. *ΣΩ.* Ὁ δὲ ὀρθῶς κολάζων δικαίως

κολάζει; *ΠΩΛ.* Ναί. *ΣΩ.* Δίκαια ποιῶν ἢ οὐ; *ΠΩΛ.* Δίκαια. *ΣΩ.* Οὐκοῦν ὁ κολαζόμενος, δίκην διδούς, δίκαια πάσχει; *ΠΩΛ.* Φαίνεται. *ΣΩ.* Τὰ δὲ δίκαιά που καλὰ ὁμολόγηται; *ΠΩΛ.* Πάνυ γε. *ΣΩ.* Τούτων ἄρα ὁ μὲν ποιεῖ καλὰ, ὁ δὲ πάσχει, ὁ κολαζόμενος; *ΠΩΛ.* Ναί. *ΣΩ.* Οὐκοῦν εἶπερ καλὰ, ἀγαθὰ; ἢ γὰρ ἡδέα, ἢ ὠφέλιμα. *ΠΩΛ.* Ἀνάγκη. *ΣΩ.* Ἀγαθὰ ἄρα πάσχει ὁ δίκην διδούς. *ΠΩΛ.* Ἐοικεν. *ΣΩ.* Ὀφελεῖται ἄρα. *ΠΩΛ.* Ναί. *ΣΩ.* Ἀρα, ἣνπερ ἐγὼ ὑπολαμβάνω τὴν ὠφέλειαν, βελτίων τὴν ψυχὴν γίγνεται, εἶπερ δικαίως κολάζεται; *ΠΩΛ.* Εἰκὸς γε. *ΣΩ.* Κακίας ἄρα ψυχῆς ἀπαλλάττεται ὁ δίκην διδούς. *ΠΩΛ.* Ναί.

33. *ΣΩ.* Ἀρα οὖν τοῦ μεγίστου ἀπαλλάττεται κακοῦ. ὥδε δὲ σκόπει· ἐν χρημάτων κατασκευῇ ἀνθρώπου κακίαν ἄλλην τινα ἐνορᾶς ἢ πενίαν; *ΠΩΛ.* Οὐκ, ἀλλὰ πενίαν. *ΣΩ.* Τί δέ; ἐν σώματος κατασκευῇ κακίαν ἂν φήσαις ἀσθένειαν εἶναι, καὶ νόσον, καὶ αἰσχος, καὶ τὰ τοιαῦτα; *ΠΩΛ.* Ἐγωγε. *ΣΩ.* Οὐκοῦν καὶ ἐν ψυχῇ πονηρίαν ἢ γῆ τινα εἶναι; *ΠΩΛ.* Πῶς γὰρ οὐ; *ΣΩ.* Ταύτην οὖν οὐκ ἀδικίαν καλεῖς, καὶ ἀμαθίαν, καὶ δειλίαν καὶ τὰ τοιαῦτα; *ΠΩΛ.* Πάνυ μὲν οὖν. *ΣΩ.* Οὐκοῦν χρημάτων καὶ σώματος καὶ ψυχῆς τριῶν ὄντων, τριττὰς εἶρηκας πονηρίας, πενίαν, νόσον, ἀδικίαν; *ΠΩΛ.* Ναί. *ΣΩ.* Τίς οὖν τούτων τῶν πονηριῶν αἰσχίστη; οὐχ ἢ

ἀδικία καὶ ξυλλήβδην ἢ τῇ; ψυχῆς πονηρία;
ΠΩΑ. Πολύ γε. *ΣΩ.* Εἰ δὲ αἰσχίστη, καὶ
καλίστη; *ΠΩΑ.* Ὡς, ὦ Σώκρατες, λέ-
γεις; *ΣΩ.* Ὡδί· ἀεὶ τὸ αἰσχιστον, ἥτοι
λύπην μέγιστον παρέχον ἢ βλάβην ἢ ἀμφοτε-
ρα, αἰσχιστόν ἐστιν, ἐκ τῶν ὁμολογημένων ἐν
τῷ ἔμπροσθεν. *ΠΩΑ.* Μάλιστα. *ΣΩ.*
Αἰσχιστον δὲ ἀδικία καὶ ξυμπασα ψυχῆς πο-
νηρία νῦν δὴ ὁμολόγηται ἡμῖν. *ΠΩΑ.* Ὁ-
μολόγηται γάρ. *ΣΩ.* Οὐκοῦν ἡ ἀπαρῶτα-
τόν ἐστι, καὶ ἀνία ὑπερβάλλον, αἰσχιστον
τοῦτ' ἐστίν, ἢ ἀμφοτέρα; *ΠΩΑ.* Ἀνάγκη.
ΣΩ. Ἄρ' οὖν ἀλγεινότερόν ἐστι τοῦ πένε-
σθαι καὶ κάμνειν τὸ ἀδικον εἶναι καὶ ἀκολα-
στον καὶ δειλόν καὶ ἀμαθῆ; *ΠΩΑ.* Οὐκ ἔ-
μοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, ἀπὸ τούτων γε.
ΣΩ. Ὑπερφρεῖ τιτι ἄρα ὡς μεγάλη βλάβη καὶ
κακῷ θάυμασίῳ ὑπερβάλλουσα τᾶλλα ἢ τῆς
ψυχῆς πονηρία αἰσχιστόν ἐστι πάντων, ἐπει-
δὴ οὐκ ἀλγιδόνι γε, ὡς ὁ σὸς λόγος. *ΠΩΑ.*
Φαίνεται. *ΣΩ.* Ἀλλὰ μήν που τό γε μεγί-
στη βλάβη ὑπερβάλλον, μέγιστον ἂν κακὸν εἴη
τῶν ὄντων. *ΠΩΑ.* Ναί. *ΣΩ.* Ἡ ἀδικία
ἄρα καὶ ἡ ἀκολασία καὶ ἡ ἄλλη τῆς ψυχῆς
πονηρία μέγιστον τῶν ὄντων κακὸν ἐστι.
ΠΩΑ. Φαίνεται.

34. *ΣΩ.* Τίς οὖν τέχνη περίας ἀπαλλάτ-
ται; οὐ χρηματιστική; *ΠΩΑ.* Ναί. *ΣΩ.*
Τίς δὲ νόσου; οὐκ ἰατρική; *ΠΩΑ.* Ἀνάγ-
κη. *ΣΩ.* Τίς δὲ πονηρίας καὶ ἀδικίας;—
εἰ μὴ οὕτως εὐπορεῖς, ὥδε σκόπει· ποῖ ἄγομεν

καὶ παρὰ τίνας τοὺς κάμνοντας τὰ σώματα ;
ΠΩΑ. Παρὰ τοὺς ἰατροὺς, ὦ Σώκρατες.
ΣΩ. Ποῖ δὲ τοὺς ἀδικοῦντας καὶ τοὺς ἀκολασταίνοντας ; *ΠΩΑ.* Παρὰ τοὺς δικαστὰς λέγεις ; *ΣΩ.* Οὐκοῦν δίκην δώσοντας ;
ΠΩΑ. Φημί. *ΣΩ.* Ἄρ' οὖν οὐ δικαιοσύνην τινὶ χρώμενοι κολάζουσιν οἱ ὀρθῶς κολάζοντες ; *ΠΩΑ.* Ἀῖνον δῆ. *ΣΩ.* Χρηματιστικὴ μὲν ἄρα πενίας ἀπαλλάττει, ἰατρικὴ δὲ νόσου, δίκη δὲ ἀκολασίας καὶ ἀδικίας. *ΠΩΑ.* Φαίνεται. Τί οὖν τούτων κάλλιστόν ἐστιν [ὧν λέγεις] ; *ΠΩΑ.* Τίνων λέγεις ; *ΣΩ.* Χρηματιστικῆς, ἰατρικῆς, δίκης. *ΠΩΑ.* Πολὺ διαφέρει, ὦ Σώκρατες, ἡ δίκη. *ΣΩ.* Οὐκοῦν αὖ ἤτοι ἡδονὴν πλείστην ποιεῖ, ἢ ὠφέλειαν, ἢ ἀμφοτέρω, εἶπερ κάλλιστόν ἐστι ; *ΠΩΑ.* Ναί. *ΣΩ.* Ἄρ' οὖν τὸ ἰατρεύεσθαι ἡδὺ ἐστι, καὶ χαίρουσιν οἱ ἰατρευόμενοι ; *ΠΩΑ.* Οὐκ ἔμοιγε δοκεῖ. *ΣΩ.* Ἄλλ' ὠφέλιμόν γε· ἢ γάρ ; *ΠΩΑ.* Ναί. *ΣΩ.* Μεγάλου γάρ κακοῦ ἀπαλλάττεται, ὥστε λυσιτελεῖ ὑπομεῖναι τὴν ἀλγηδόνα καὶ ὑγιᾶ εἶναι. *ΠΩΑ.* Πῶς γάρ οὕ ; *ΣΩ.* Ἄρ' οὖν οὕτως ἂν περὶ σῶμα εὐδαιμονέστατος ἄνθρωπος εἴη ὁ ἰατρευόμενος, ἢ ὁ μηδὲ κάμνων τὴν ἀρχήν ; *ΠΩΑ.* Ἀῖνον ὅτι ὁ μηδὲ κάμνων. *ΣΩ.* Οὐ γάρ τοῦτ' ἦν εὐδαιμονία, ὡς ἔοικε, κακοῦ ἀπαλλαγὴ, ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν μηδὲ κτήσις. *ΠΩΑ.* Ἔστι ταῦτα. *ΣΩ.* Τί δέ ; ἀθλιώτερος πότερος δυοῖν ἔχοντοιν κακὸν εἴτ' ἐν σώματι, εἴτ' ἐν ψυχῇ ; ὁ ἰατρευόμενος καὶ ἀ-

παλλαττόμενος τοῦ κακοῦ, ἢ ὁ μὴ ἰατρευόμε-
νος, ἔχων δέ; ΠΩΛ. Φαίνεται μοι ὁ μὴ ἰ-
ατρευόμενος. ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ δίκην διδόν-
ναι, μεγίστου κακοῦ ἀπαλλαγή ἦν, πονηρίας;
ΠΩΛ. Ἦν γάρ. ΣΩ. Σωφρονίζει γάρ περ
καὶ δικαιότερους ποιεῖ, καὶ ἰατρικὴ γίνεται
πονηρίας ἢ δίκη. ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Εὐ-
δαιμονέστατος μὲν ἄρα ὁ μὴ ἔχων κακίαν ἐν
τῇ ψυχῇ, ἐπειδὴ τοῦτο μέγιστον τῶν κακῶν ἐ-
φάνη. ΠΩΛ. Δῆλον δῆ. ΣΩ. Δεύτερος
δὲ δῆπου, ὁ ἀπαλλαττόμενος. ΠΩΛ. Ἐοι-
κεν. ΣΩ. Οὗτος δ' ἦν ὁ νοουθετούμενός τε
καὶ ἐπιπληττόμενος καὶ δίκην διδούς. ΠΩΛ.
Ναί. ΣΩ. Κάκιστα ἄρα ζῇ ὁ ἔχων ἀδικίαν,
καὶ μὴ ἀπαλλαττόμενος. ΠΩΛ. Φαίνεται.
ΣΩ. Οὐκοῦν οὗτος τυγχάνει ὦν, ὃς ἂν τὰ
μέγιστα ἀδικῶν καὶ χρώμενος μεγίστῃ ἀδικίᾳ
διαπράξῃται, ὥστε μήτε νοουθετεῖσθαι, μήτε
κολάζεσθαι, μήτε δίκην διδόναι. ὥσπερ σὺ
φῆς Ἀρχέλαον παρεσκευάσθαι, καὶ τοὺς ἄλ-
λους τυράννους, καὶ ῥήτορας, καὶ δυνάστας;
ΠΩΛ. Ἐοικε.

35. ΣΩ. Σχεδὸν γάρ που οὗτοι, ὧ ἄρι-
στε, τὸ αὐτὸ διαπεπραγμένοι εἰσίν, ὥσπερ ἂν
εἴ τις τοῖς μεγίστοις νοσήμασιν ξυνησχόμενος,
διαπράξαιτο μὴ διδόναι δίκην τῶν περὶ τὸ
σῶμα ἁμαρτημάτων τοῖς ἰατροῖς, μηδὲ ἰα-
τρευέσθαι, φοβούμενος, ὥσπερ ἀνὴρ παῖς, τὸ
κᾶεσθαι καὶ τὸ τέμνεσθαι, ὅτι ἀλγεινόν. ἢ οὐ
δοκεῖ καὶ σοὶ οὕτως; ΠΩΛ. Ἐμοιγε. ΣΩ.
Ἀγνοῶν γε, ὥς ἔοικεν, οἶόν ἐστιν ἡ ὑγίεια καὶ

ἀρετῇ σώματος. κινδυνεύουσι γάρ, ἐκ τῶν νῦν ἡμῖν ὁμολογημένων, τοιοῦτον τι ποιεῖν καὶ οἱ τὴν δίκην φείγοντες, ὧ Πῶλε, τὸ ἀλγεινὸν αὐτοῦ καθορᾶν, πρὸς δὲ τὸ ἀφέλαιμον τιφίως ἔχειν, καὶ ἀγροεῖν, ὅσῳ ἀθλιώτερόν ἐστι μὴ ὑγιоὺς σώματος, μὴ ὑγιεῖ ψυχῇ ξυνοικεῖν, ἀλλὰ σαθεῖα καὶ ἀδίκῳ καὶ ἀνοσίῳ ὄθεν καὶ πᾶν ποιοῦσιν ὥστε δίκην μὴ διδόναι, μηδ' ἀπαλλάττεσθαι τοῦ μεγίστου κακοῦ, καὶ χεῖματα παρασχευαζόμενοι καὶ φίλους, καὶ ὅπως ἂν ὦσιν ὡς πιθανώτατοι λέγειν· εἰ δὲ ἡμεῖς ἀληθῇ ὁμολογήκαμεν, ὧ Πῶλε, ἀρ' αἰσθάνη τὰ ξυμβαίνοντα ἐκ τοῦ λόγου; ἢ βούλει ξυλλογισώμεθα αὐτά; ΠΩΛ. Εἰ μὴ σοί γε ἄλλως δοκῇ. ΣΩ. Ἀρ' οὖν ξυμβαίνει μέγιστον κακὸν ἢ ἀδικία, καὶ τὸ ἀδικεῖν; ΠΩΛ. Φαίνεται γε. ΣΩ. Καὶ μὴν ἀπαλλαγὴ γε ἐφάνη τοίτου τοῦ κακοῦ τὸ δίκην διδόναι; ΠΩΛ. Κινδυνεύει. ΣΩ. Τὸ δέ γε μὴ διδόναι, ἐμπονὴ τοῦ κακοῦ; ΠΩΛ. Ναί. ΣΩ. Δεύτερον ἄρα ἐστὶ τῶν κακῶν μεγέθει τὸ ἀδικεῖν· τὸ δὲ ἀδικοῦντα μὴ διδόναι δίκην, πάντων μεγιστόν τε καὶ πρῶτον κακῶν πέφυκεν. ΠΩΛ. Ἐοικεν. ΣΩ. Ἀρ' οὖν ἔπερι τούτου ὧ φίλε, ἡμῆσι βητήσαμεν; σὺ μὲν τὸν Ἀρχέλαον εὐδαιμονίζων, τὸν τὰ μέγιστα ἀδικοῦντα καὶ δίκην οὐδεμίαν διδόντα, ἐγὼ δὲ τούναντίον οἶόμενος, εἴτ' Ἀρχέλαος, εἴτ' ἄλλος ἀνθρώπων ὅστισοῦν μὴ δίδωσι δίκην, ἀδικῶν, τούτῳ προσήκειν ἀθλίῳ εἶναι διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων; καὶ ἀεὶ τὸν ἀ-

δικοῦντα ἀδικουμένου ἀθλιώτερον εἶναι, καὶ τὸν μὴ διδόντα δίκην τοῦ διδόντος; οὐ ταῦτ' ἦν τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα; *ΠΩΛ.* Ναί. *ΣΩ.* Οὐκοῦν ἀποδείκνυται ὅτι ἀληθὴ ἐλέγετο; *ΠΩΛ.* Φαίνεται.

36. *ΣΩ.* Εἰς οὖν δὴ ταῦτα ἀληθῆ, ὦ *Πῶλε*, τίς ἡ μεγάλη χρεία ἐστὶ τῆς ῥητορικῆς; δεῖ μὲν γάρ δὴ, ἐκ τῶν νῦν ὁμολογημένων, αὐτὸν ἑαυτὸν μάλιστα φυλάττειν ὥπως μὴ ἀδικήσῃ, ὡς ἱκανὸν κακὸν ἔχοντα· οὐ γάρ; *ΠΩΛ.* Πάνυ γε. *ΣΩ.* Ἐὰν δὲ γε ἀδικήσῃ ἢ αὐτὸς ἢ ἄλλος τις ὧν ἂν κήδηται, αὐτὸν ἐκόντα ἰέναι ἐκείσε, ὅπου ὡς τάχιστα δώσῃ δίκην, παρὰ τὸν δικαστήν, ὥσπερ παρὰ τὸν ἰατρὸν, σπεύδοντα, ὥπως μὴ ἐγγενοισθῇ τὸ νόσημα τῆς ἀδικίας ὑπουργὸν τὴν ψυχὴν ποιήσῃ καὶ ἀνίατον· ἢ πῶς λεγομεν, ὦ *Πῶλε*, εἴπερ τὰ πρότερον μέναι ἡμῖν ὁμολογήματα, οὐκ ἀνάγκη ταῦτα ἐκείνοις οὕτω μὲν συμφωνεῖν, ἄλλως δὲ μή, *ΠΩΛ.* Τι γάρ δὴ φῶμεν, ὦ *Σώκρατες*; *ΣΩ.* Ἐπὶ μὲν ἅρα τὸ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῆς ἀδικίας τῆς αὐτοῦ, ἢ γονέων, ἢ ἐταίρων, ἢ παίδων, ἢ πατρίδος ἀδικούσης, οὐ χρήσιμος οὐδὲν ἢ ῥητορικὴ ἡμῖν, ὦ *Πῶλε*· εἰ μὴ, εἰ τις ὑπολάβοι ἐπὶ τούναντίον, κατηγορεῖν δεῖν, μάλιστα μὲν ἑαυτοῦ, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἄλλων, ὃς ἂν αἰετῶν φίλων τυγχάνῃ ἀδικῶν, καὶ μὴ ἀποκρούπτεσθαι, ἀλλ' εἰς τὸ φανερὸν ἄγειν τὸ ἀδίκημα, ἵνα δῶ δίκην, καὶ ὑγιὲς γένηται, ἀναγκάζειν τε καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους μὴ ἀποδειλιᾶν, ἀλλὰ

παρέχειν μύσαντα καὶ ἀνδρείως, ὥσπερ τέ-
 μναι καὶ κᾶιν, ἰατρῶ, τὸ ἀγαθὸν καὶ καλὸν
 διώκοντα, μὴ ὑπολογιζόμενον τὸ ἀλγαινόν· ε-
 ἂν μὲν γε πληγῶν ἄξια ἡδίκηκώς ἦ, τύπτειν
 παρέχοντα, εἰάν δὲ δεσμοῦ, δεῖν, εἰάν δὲ ζημί-
 ας, ἀποτίνοντα, εἰάν δὲ φηγῆς, φεύγοντα, εἰάν
 δὲ θανάτου, ἀποθνήσκοντα, αὐτὸν πρῶτον ὄν-
 τα κατήγορον καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων οἰκεί-
 ων, καὶ μὴ φειδόμενον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦτω χρώμε-
 νον τῇ ῥητορικῇ, ὅπως ἂν, καταδήλων γιγνομέ-
 νων τῶν ἀδικημάτων, ἀπαλλάττωνται τοῦ με-
 γίστου κακοῦ, ἀδικίας. φῶμεν οὕτως, ἢ μὴ
 φῶμεν ὧ Ἡῶλε; ΠΩΛ. Ἀτοπα μὲν ὧ Σώ-
 κρατες, εἰμοιγε δοκεῖ· τοῖς μέντοι πρόσθεν ἴ-
 σως σοι ὁμολογεῖται. ΣΩ. Οὐκοῦν ἢ κακεί-
 να λυτέον, ἢ τάδε ἀνάγκη ξυμβαίνειν; ΠΩΛ.
 Ναί, τοῦτό γε οὕτως ἔχει. ΣΩ. Τοῦναντίον
 δέ γε αὖ μεταβαλόντα, εἰ ἄρα δεῖ τινα κα-
 κῶς ποιεῖν, εἴτ' ἐχθρὸν εἴτε ὄντινοῦν, εἰάν μόν-
 ον μὴ αὐτὸς ἀδικῆται ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ· τοῦ-
 το μὲν γὰρ εὐλαβητέον εἰάν δὲ ἄλλον ἀδικῆ ὁ
 ἐχθρὸς, παντὶ τρόπῳ παρασκευαστέον, καὶ
 πράττοντα καὶ λέγοντα, ὅπως μὴ δῶ δίκην,
 μηδὲ ἔλθῃ παρὰ τὸν δικαστήν· εἰάν δὲ ἔλθῃ,
 μηχανητέον, ὅπως ἂν διαφύγοι καὶ μὴ δῶῃ
 δίκην ὁ ἐχθρὸς, ἀλλ' εἰάν τε χουσίον ἡρπακῶς
 ἦ πολὺ, μὴ ἀποδιδῶ τοῦτο, ἀλλ' ἔχων ἀναλί-
 σκηται καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς ἑαυτοῦ, ἀ-
 δίκως καὶ ἀθέως· εἰάν τε αὖ θανάτου ἄξια ἡ-
 δικηκῶς ἦ, ὅπως μὴ ἀποθανεῖται, μάλιστα
 μὲν μηδέποτε, ἀλλ' ἀθάνατος ἔσται, πονηρὸς

ὦν, εἰ δὲ μὴ, ὅπως ὥς πλεῖστον χρόνον βιώσεται τοιοῦτος ὦν. ἐπὶ τὰ τοιαῦτα ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ *Πῶλε*, ἡ ῥητορική χρήσιμος εἶναι· ἐπεὶ τῷ γε μὴ μέλλοντι ἀδικεῖν οὐ μεγάλη τίς μοι δοκεῖ ἡ χρεία αὐτῆς εἶναι, εἰ δὴ καὶ ἔστι τις χρεία· ὥς ἔν γε τοῖς πρόσθεν οὐδαμῇ ἐφάνη οὕσα.

37. *ΚΑΛ.* Εἰπέ μοι, ὦ *Χαιρεφῶν*, σπουδάζει ταῦτα *Σωκράτης*, ἢ παίζει; *ΧΑΙ.* Ἐμοί μὲν δοκεῖ, ὦ *Καλλίκλεις*, ὑπερφυῶς σπνδάζειν· οὐδὲν μέντοι οἶον τὸ αὐτὸν ἐρωτᾶν. *ΚΑΛ.* Νῆ τοὺς θεοὺς, ἀλλ' ἐπιθυμῶ. εἰπέ μοι, ὦ *Σωκράτες*, πότερόν σε φῶμεν νυνὶ σπνδάζοντα, ἢ παίζοντα; εἰ μὲν γὰρ σπουδάζεις τε καὶ τυγχάνει ταῦτα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγεις, ἄλλο τι ἢ ἡμῶν ὁ βίος ἀνατετραμμένος ἂν εἴη τῶν ἀνθρώπων, καὶ πάντα τὰ ἐναντία πράττομεν, ὥς εἰκεν, ἢ ἂν δαί; *ΣΩ.* ὦ *Καλλίκλεις*, εἰ μή τι ἦν τοῖς ἀνθρώποις πάθος, τοῖς μὲν ἄλλοι τι, τοῖς δὲ ἄλλοι τι. τὸ αὐτὸ, ἀλλά τις ἡμῶν ἰδίῳν τι ἐπασχε πάθος ἢ οἱ ἄλλοι, οὐκ ἂν ἦν ῥάδιον ἐνδείξασθαι τῷ ἑτέρῳ το αὐτοῦ πάθημα. λέγω δὲ ἐννοήσας, ὅτι ἐγὼ τε καὶ σὺ νῦν τυγχάνομεν ταυτὸν τι πεπονθότες, ἐφῶντε δύο ὄντε δυοῖν ἐκάτερος, ἐγὼ μὲν Ἀλκιβιάδου τε τοῦ *Κλεινίου* καὶ φιλοσοφίας, σὺ δὲ δυοῖν, τοῦ τε Ἀθηναίων δήμου καὶ τοῦ *Πυριλάμπου*· αἰσθάνομαι οὖν σοῦ ἐκάστοτε, καί περ ὄντος δαινοῦ, ὅτι, ὅπως ἂν ἀντιφῇ σοῦ τὰ παιδικὰ καὶ ὅπως ἂν φῇ ἔχειν, οὐ δυναμένου ἀντιλέγειν, ἀλλ' ἄνω καὶ κάτω μεταβαλ-

λομένου. ἔν τε γάρ τῇ ἐκκλησίᾳ, εἴαν τι σοῦ
 λέγοντος ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων μὴ φῇ οὕτως
 ἔχειν, μεταβαλλόμενος λέγεις ἅ ἐκεῖνος βούλε-
 ται, καὶ πρὸς τὸν Πυριλάμπους νεανίαν τὸν
 καλὸν τοῦτον τοιαῦτα ἕτερα πέπονθας. τοῖς
 γὰρ τῶν παιδικῶν βουλευμασί τε καὶ λόγοις
 οὐχ οἶός τε εἰ ἐναντιοῦσθαι. ὥστε εἴ τις σοῦ
 λέγοντος ἐκάστοτε, ἅ διὰ τούτους λέγεις, θαυ-
 μάξοι ὥς ἄτοπὰ ἐστίν, ἴσως εἴποις ἂν αὐτῷ,
 εἰ βούλοιο τάληθῇ λέγειν, ὅτι, εἰ μὴ τις παύ-
 σαι τὰ σὰ παιδικὰ τούτων τῶν λόγων, οὐδὲ σὺ
 παύσῃ ποτὲ ταῦτα λέγων. νόμιζε τοίνυν καὶ
 παρ' ἐμοῦ χρῆναι ἕτερα τοιαῦτα ἀκοῦειν, καὶ
 μὴ θαυμάζε, ὅτι ἐγὼ ταῦτα λέγω, ἀλλὰ τὴν
 φιλοσοφίαν, τὰ ἐμὰ παιδικὰ, παῦσον ταῦτα
 λέγουσαν· λέγει γὰρ, ὦ φίλε ἑταῖρε, αἰεὶ ἅ νῦν
 ἐμοῦ ἀκούεις, καὶ μοί ἐστι τῶν ἐτέρων παιδι-
 κῶν πολὺ ἥττον ἐμπληκτος. ὁ μὲν γὰρ Κλεινί-
 εις οὗτος ἄλλοτε ἄλλων ἐστι λόγων, ἡ δὲ φι-
 λοσοφία αἰεὶ τῶν αὐτῶν· λέγει δὲ ἅ σὺ νῦν
 θαυμάζεις· παρῆσθα δὲ καὶ αὐτὸς λεγομέ-
 νοις. ἡ οὖν ἐκείνην ἐξέλεγξον, ὅπερ ἄρτι ἔλε-
 γον, ὥς οὐ τὸ ἀδικεῖν ἐστι, καὶ ἀδικοῦντα δί-
 κην μὴ διδόναι, ἀπάντων ἔσχατον κακῶν, ἢ,
 εἰ τοῦτο ἔκσεις ἀνέλεγκτον, μὰ τὸν Κῦνα τὸν
 Αἰγυπτίων θεόν, οὐ σοὶ ὁμολογήσει Καλλι-
 κλῆς, ὦ Καλλίκλεις, ἀλλὰ διαφωνήσῃ ἐν ἅ-
 παντι τῷ βίῳ. καίτοι ἔγωγε, οἶμαι, ὦ βέλτι-
 στε, καὶ τὴν λύραν μοι χορῆττον εἶναι ἀνάρμο-
 στὸν τε καὶ διαφωνεῖν, καὶ χορὸν ὢ χορηγοίην,
 καὶ πλείστους ἀνθρώπους μὴ ὁμολογεῖν μοι,

ἀλλ' ἐναντία λέγειν, μᾶλλον ἢ ἓνα ὄντα ἐμαυτῷ ἄξυμφωνον εἶναι καὶ ἐναντία λέγειν.

38. ΚΑΛ. Ω Σώκρατες, δοκεῖς μοι νεανιεύεσθαι ἐν τοῖς λόγοις, ὥς ἀληθῶς δημηγόρος ὢν, καὶ νῦν ταῦτα δημηγορεῖς, ταυτὸν παθόντος Πῶλου πάθος, ὅπερ Γοργίου κατηγόρει πρὸς σὲ παθεῖν. ἔφη γάρ που Γοργίαν, ἐρωτώμενον ὑπὸ σοῦ, εἰ ἀφίκηται παρ' αὐτὸν μὴ ἐπιστάμενος τὰ δίκαια ὁ τὴν ῥητορικὴν βουλούμενος μαθεῖν, εἰ διδάξει αὐτὸν ὁ Γοργίας, αἰσχυνθῆναι αὐτὸν καὶ φάναι διδάξειν, διὰ τὸ ἔθος τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἀγανακτοῖεν ἂν, εἴ τις μὴ φαίη· διὰ δὲ ταύτην τὴν ὁμολογίαν ἀναγκασθῆναι ἐναντία αὐτὸν αὐτῷ εἰπεῖν, σὲ δὲ αὐτὸ τοῦτο ἀγαπᾶν, καὶ σοῦ καταγελᾶν, ὥς γε μοι δοκεῖν, ὁρῶνς τότε· νῦν δὲ πάλιν αὐτὸς ταυτὸν τοῦτο ἔπαθε. καὶ ἔγωγε κατ' αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἄγαμαι Πῶλον, ὅτι σοὶ ξυνεχώρησε τὸ ἀδικεῖν αἰσχίον εἶναι τοῦ ἀδικεῖσθαι· ἐκ ταύτης γάρ αὐτῆς ὁμολογίας αὐτὸς ὑπὸ σοῦ ξυμποδισθεὶς ἐν τοῖς λόγοις ἐπεστομίσθη, αἰσχυνθεὶς ἃ ἐννόει εἰπεῖν. οὐ γάρ τῳ ὄντι, ὦ Σώκρατες, εἰς τοιαῦτα ἄγεις φορτικά καὶ δημηγορικά, φάσκων τὴν ἀλήθειαν διώκειν, ἃ φύσει μὲν οὐκ ἔστι καλὰ, νόμῳ δέ. ὥς τὰ πολλὰ δὲ ταῦτα ἐναντία ἀλλήλοις ἔστιν, ἥ τε φύσις καὶ ὁ νόμος. εἰάν οὖν τις αἰσχύνεται καὶ μὴ τολμᾷ λέγειν ἅπερ νοεῖ, ἀναγκάζεται ἐναντία λέγειν. ὃ δὲ καὶ σὺ τοῦτο τὸ σοφὸν κατανενοηκῶς κακουργεῖς ἐν τοῖς λόγοις, εἰάν μὲν τις κατὰ νόμον λέγῃ, τὰ κατὰ

φύσιν ὑπερωτῶν, ἐὰν δὲ τὰ τῆς φύσεως, τὰ τοῦ νόμου. ὥσπερ αὐτίκα ἐν τούτοις, τῷ ἀδικεῖν τε καὶ τῷ ἀδικεῖσθαι, *Πώλου* τὸ κατὰ νόμον αἰσχίον λέγοντος, σὺ τὸν νόμον ἐδιώκαθες κατὰ φύσιν· φύσει μὲν γὰρ πᾶν αἰσχίον ἐστίν, ὅπερ καὶ κάκιον, τὸ ἀδικεῖσθαι, νόμος δὲ, τὸ ἀδικεῖν. οὐδὲ γὰρ ἀνδρὸς τοῦτο γ' ἐστὶ τὸ πάθημα, τὸ ἀδικεῖσθαι, ἀλλὰ ἀνδραπόδου τινὸς, ὃ κρεῖττον τεθνάναι ἐστὶν ἢ ζῆν, ὅστις ἀδικούμενος καὶ προπηλακιζόμενος μὴ οἷός τε ἐστὶν αὐτῷ βοηθεῖν, μηδὲ ἄλλῳ, οὗ ἂν κήδηται. ἀλλ', οἶμαι, οἱ τιθέμενοι τοὺς νόμους, οἱ ἀσθενεῖς ἀνθρωποὶ εἰσι καὶ οἱ πολλοί. πρὸς αὐτοὺς οὖν καὶ τὸ αὐτοῖς συμφέρον τοὺς τε νόμους τίθενται, καὶ τοὺς ἐπαίνους ἐπαινοῦσι, καὶ τοὺς ψόγους ψέγουσιν, ἐκφοβοῦντές τε τοὺς ἐρώμενεστέρους τῶν ἀνθρώπων, καὶ δυνατοὺς ὄντας πλεον ἔχειν, ἵνα μὴ αὐτῶν πλεον ἔχωσι, λέγουσιν, ὥς αἰσχρὸν καὶ ἀδικον τὸ πλεονεκεῖν, καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλεον τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν. ἀγαπῶσι γὰρ, οἶμαι, αὐτοί, ἂν τὸ ἴσον ἔχωσι, φαυλότεροι ὄντες.

39. Διὰ ταῦτα δὴ νόμος μὲν τοῦτο ἀδικον καὶ αἰσχρὸν λέγεται, τὸ πλεον ζητεῖν ἔχειν τῶν πολλῶν, καὶ ἀδικεῖν αὐτὸ καλοῦσιν· ἡ δέ γε, οἶμαι, φύσις αὐτῇ ἀποφαίνοι ἂν, ὅτι δίκαιόν ἐστὶ τὸν ἀμείνω τοῦ χείρονος πλεον ἔχειν, καὶ τὸν δυνατώτερον τοῦ ἀδυνατωτέρου. δηλοῖ δὲ ταῦτα πολλαχοῦ ὅτι οὕτως ἔχει, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ὅλαις

ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς γένεσιν, ὅτι οὕτω τὸ δίκαιον κέκριται, τὸν κρείττω τοῦ ἥττονος ἄρχειν καὶ πλεον ἔχειν· ἐπεὶ ποίῳ δικαίῳ χρῶμενος Ξέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευσεν; ἢ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπὶ [τοὺς] Σκύθας; ἢ ἄλλα μυρία ἂν τις ἔχοι τοιαῦτα λέγειν· ἀλλ', οἶμαι, οὗτοι κατὰ φύσιν τὴν τοῦ δικαίου ταῦτα πράττουσι, καί, ναὶ μὰ Δία, κατὰ νόμον γε τὸν τῆς φύσεως· οὐ μέντοι ἴσως κατὰ τοῦτον, ὃν ἡμεῖς τιθέμεθα πλάττοντες τοὺς βελτίστους καὶ ἐρῶμενεστάτους ἡμῶν αὐτῶν, ἐκ νέων λαμβανοντες, ὥσπερ λέοντας, καὶ κατεπάδοντές τε καὶ γοητεύοντες καταδουλοῦμεθα, λέγοντες ὡς τὸ ἴσον χρὴ ἔχειν, καὶ τοῦτό ἐστι τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον· ἐάν δέ γε, οἶμαι, φύσιν ἱκανὴν γένηται ἔχων ἀνὴρ, πάντα ταῦτα ἀποσεισάμενος καὶ διαρρήξας καὶ διαφυγὼν καὶ καταπατήσας τὰ ἡμέτερα γράμματα καὶ μαγγανεύματα καὶ ἐπαυδὰς καὶ νόμους τοὺς παρὰ φύσιν ἅπαντας, ἐπαναστάς ἀνεφάρη δεσπότης ἡμέτερος ὁ δοῦλος, καὶ ἐνταῦθα ἐξέλαμψε τὸ τῆς φύσεως δίκαιον. δοκεῖ δέ μοι καὶ Πίνδαρος ἅπερ ἐγὼ λέγω ἐνδεικνυσθαι, ἐν τῷ ᾠσμάτι ἐν ᾧ λέγει, ὅτι νόμος ὁ παντῶν βασιλεὺς θνατῶν· καὶ ἀθανάτων· οὗτος δὲ δῆ, φησὶν, ἄγει βιαίως τὸ δικαιοτάτον ὑπερτάτα χειρὶ. τεκμαίρομαι ἐργοῖσιν Ἡρακλέους, ἐπεὶ ἀπριάτας, λέγει οὕτω πως, τὸ γὰρ ᾠσμα οὐκ ἐπίσταμαι, λέγει δ' ὅτι οὔτε πριάμενος, οὔτε δόντος τοῦ Γηρυόνου ἠλάσατο τὰς βοῦς· ὡς τούτου ὄντος τοῦ δικαίου φύ-

σει, καὶ βοῦς καὶ τᾶλλα κτήματα εἶναι πάντα τοῦ βελτίονός τε καὶ κρείττονος τὰ τῶν χειρόνων τε καὶ ἡττόνων,

40. Τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς οὕτως ἔχει· γνώση δὲ, ἂν ἐπὶ τὰ μείζω ἔλθῃς, ἐάσας ἤδη φιλοσοφίαν· φιλοσοφία γάρ τοι ἐστίν, ὦ Σώκρατες, χαρίεν, ἂν τις αὐτοῦ μετρίως ἄψῃται ἐν τῇ ἡλικίᾳ· ἐὰν δὲ περαιτέρω τοῦ δέοντος ἐνδιατρίψῃ, διαφθορὰ τῶν ἀνθρώπων· ἐὰν γὰρ καὶ πάνυ εὐφυῆς ᾖ, καὶ πόρρω τῆς ἡλικίας φιλοσοφῇ, ἀνάγκη πάντων ἄπειρον γεγονέναι ἐστίν, ὧν χρηὲς ἄπειρον εἶναι τὸν μέλλοντα καλὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ εὐδόκιμον ἔσεσθαι ἄνδρα· καὶ γὰρ τῶν νόμων ἄπειροι γίνονται τῶν κατὰ τὴν πόλιν, καὶ τῶν λόγων, οἷς δεῖ χρῶμενον ὁμιλεῖν ἐν τοῖς ξυμβολαίοις τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, καὶ τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν τῶν ἀνθρωπείων, καὶ ξυλλήβδην τῶν ἡθῶν παντάπασιν ἄπειροι γίνονται. ἐπεδὲν οὖν ἔλθωσιν εἰς τινα ἰδίαν ἢ πολιτικὴν προᾶξιν, καταγέλαστοι γίνονται, ὥσπερ γε, οἶμαι, οἱ πολιτικοί, ἐπειδὴν αὐτοὶ εἰς τὰς ὑμετέρας διατριβὰς ἔλθωσι καὶ τοὺς λόγους, καταγέλαστοί εἰσι. ξυμβαίνει γὰρ τὸ τοῦ Εὐριπίδου, λαμπρός τε ἐστὶν ἕκαστος ἐν τούτῳ, καπὶ τοῦτ' ἐπείγεται, νέμων τὸ πλεῖστον ἡμέρας τούτῳ μέρος, ἵν' αὐτὸς αὐτοῦ τυγχάνει βέλτιστος ὢν. ὅπου δ' ἂν φαῦλος ᾖ, ἐντεῦθεν φεύγει, καὶ λαιδορεῖ τοῦτο· τὸ δ' ἕτερον ἐπαινεῖ, εὐνοίᾳ τῇ ἑαυτῷ, ἡγούμενος οὕτως αὐτὸς ἑαυτὸν ἐπαινεῖν· ἀλλ' οἶμαι, τὸ ὀρθότατον ἐστίν,

αμφοτέρων μετασχεῖν· φιλοσοφίας μὲν, ὅσον
 παιδείας χάριν, καλὸν μετέχειν, καὶ οὐκ αἰ-
 σχρὸν μαιρακίῳ ὄντι φιλοσοφεῖν· ἐπειδὴν δὲ
 ἤδη πρεσβύτερος ὢν ἄνθρωπος ἐτι φιλοσοφῇ,
 καταγέλαστον, ὧ Σώκρατες, τὸ χοῆμα γινε-
 ται· καὶ ἐγὼ γε ὁμοιότατον πάσχω πρὸς τοὺς
 φιλοσοφοῦντας, ὥππερ πρὸς τοὺς ψελλιζομέ-
 νους καὶ παίζοντας· ὅταν μὲν γὰρ παιδίον ἴ-
 δω, ὃ ἐτι προσήκει διαλέγεσθαι οὕτω, ψελλι-
 ζόμενον καὶ παίζον, χαίρω τε, καὶ χαίρειν μοι
 φαίνεται καὶ ἐλευθερίῳ, καὶ πρέπον τῇ τοῦ
 παιδίου ἡλικίᾳ· ὅταν δὲ σαφῶς διαλεγομένου
 παιδαρίου ἀκούσω, πικρὸν τι μοι δοκεῖ χοῆμα
 εἶναι, καὶ ἀντὶ μου τὰ ὦτα, καὶ μοι δοκεῖ δε-
 λεπρεπές τι εἶναι· ὅταν δὲ ἄνδρος ἀκούσῃ τις
 ψελλιζομένου, ἢ παίζοντα ὄρα, καταγέλαστον
 φαίνεται καὶ ἄνθρωπον καὶ πληγῶν ἄξιον.
 ταῦτόν οὖν ἐγὼ γε τοῦτο πάσχω καὶ πρὸς τοὺς
 φιλοσοφοῦντας· παρὰ νῦν μὲν γὰρ μαιρακίῳ
 ὄρων φιλοσοφίαν ἄγασμαι, καὶ πρέπει μοι δο-
 κεῖ, καὶ ἡγοῦμαι ἐλευθερίῳ τινα εἶναι τοῦτον
 τὸν ἄνθρωπον, τὸν δὲ μὴ φιλοσοφοῦντα, ἀνε-
 λεύθερον, καὶ οὐδέποτε οὐδένος ἀξιόσποντα ε-
 αὐτόν οὔτε καλοῦ οὔτε γενναίου πράγματος.
 ὅταν δὲ δὴ πρεσβύτερον ἴδω ἐτι φιλοσοφοῦντα
 καὶ μὴ ἀπαλλασπτόμενον, πληγῶν μοι δοκεῖ ἡ-
 δὴ δεῖσθαι, ὧ Σώκρατες, οὗτος ὁ ἀνὴρ· ὃ
 γὰρ νῦν δὴ ἐλεγον, ὑπάρχει τοῦτῳ τῷ ἀνθρώ-
 πῳ, καὶ πάνυ εὐφρῆς ἢ, ἀνάνδρῳ γενέσθαι,
 φεύγοντι τὰ μέσα τῆς πόλεως καὶ τὰς ἀγο-
 ράς, ἐν αἷς ἔφη ὁ ποιητὴς τοὺς ἄνδρας ἀρι-

πρεπεῖς γίγνεσθαι, καταδεδυκότι δὲ τὸν λοιπὸν βίον βιώναι μετὰ μειρακίων ἐν γωνία τριῶν ἢ τεττάρων ψιθυρίζοντα, ἐλεύθερον δὲ καὶ μέγα καὶ ἱκανὸν μηδέποτε φθέγγασθαι.

41. Ἐγὼ δὲ, ὦ Σώκρατες, πρὸς σέ ἐπιεικῶς ἔχω καὶ φιλικῶς· κινδυνεύω οὖν πεπονθῆναι νῦν, ὅπερ ὁ Ζῆθος πρὸς τὸν Ἀμφίονα ὁ Εὐριπίδου, οὐπερ ἐμνήσθην· καὶ γὰρ ἐμοὶ τοιαῦτ' ἄττα ἐπέρχεται πρὸς σέ λέγειν, οἷά περ ἐκεῖνος πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὅτι ἀμελεῖς, ὦ Σώκρατες, ὧν δεῖ σε ἐπιμελεῖσθαι, καὶ φύσιν ψυχῆς ὧδε γενναίαν μειρακιώδει τινὶ διαπρέπεις μορφώματι, καὶ οὐτ' ἂν δίκης βουλαῖσι προφθεῖο ἂν ὀρθῶς λόγον, οὐτ' εἰκὸς καὶ πιθανὸν ἂν λάβοις, οὐθ' ὑπὲρ ἄλλων νεανικὸν βούλευμα βουλεύσαιο. καίτοι, ὦ φίλε Σώκρατες,—καί μοι μηδὲν ἀχθεσθῆς· εὐνοία γὰρ ἐρῶ τῇ σῇ—οὐκ αἰσχροὺς δοκεῖ σοι εἶναι οὕτως ἔχειν, ὥς ἐγὼ σέ οἶμαι ἔχειν, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς πόρρω ἀεὶ φιλοσοφίας ἐλαύνοντας; νῦν γὰρ εἴ τις σοῦ λάβόμενος, ἢ ἄλλου ὁτοιοῦν τῶν τοιοῦτων, εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπάγοι, φάσκων ἀδικεῖν, μηδὲν ἀδικοῦντα, οἶσθ' ὅτι οὐκ ἂν εἴχοις ὅ τι χρήσαιο σαυτῷ, ἀλλ' ἱλιγγιώης ἂν καὶ χασμῶ, οὐκ ἔχων ὅτι εἴποις, καὶ εἰς τὸ δικαστήριον ἀναβὰς, κατηγοροῦ τυχὼν πάνυ φαύλου καὶ μοχθηροῦ, ἀποθάνοις ἂν, εἰ βούλοιτό σοι θανάτου τιμᾶσθαι. καίτοι πῶς σοφὸν τοῦτό ἐστιν, ὦ Σώκρατες, εἴ τις εὐφυᾶ λαβοῦσα τέχνη φῶτα ἔθηκε χείρονα, μήτε αὐτὸν αὐτῷ θυνάμενον βοηθεῖν, μηδ' ἐκσῶσαι ἐκ

τῶν μεγίστων κινδύνων μήτε ἑαυτὸν, μήτε ἄλλον μηδένα, ὑπὸ δὲ τῶν ἐχθρῶν περισυλᾶσθαι πᾶσαν τὴν οὐσίαν, ἀτεχνῶς δὲ ἄτιμον ζῆν ἐν τῇ πόλει; τὸν δὲ τοιοῦτον, εἴ τι καὶ ἀγροικότερον εἰρησθαι, ἔξεστιν, ἐπὶ κόβρης τύπτοντα μὴ δίδοναι δίκην. ἀλλ', ὦ γαθε, ἐμοὶ πείθου, παῦσαι δ' ἐλέγχων, πραγμάτων δ' εὐμουσίαν ἄσκει, καὶ ἄσκει ὀπόθεν δόξης ῥορεῖν, ἄλλοις τὰ κομψὰ ταῦτ' ἀφείς, εἴτε λησθήματα χορὴ φάται εἶναι, εἴτε φλιαρίας, ἐξ ὧν κενοῖσιν ἐγκατοιχήσεις δόμοις, ζήλων οὐκ ἐλέγχοντας ἄνδρας τὰ σμικρὰ ταῦτα, ἀλλ' οἷς ἐστι καὶ βίος καὶ δόξα καὶ ὅλλα πολλὰ ἀγαθά.

42. ΣΩ. Εἰ χρυσὴν ἔχων ἐτίγχανον τὴν ψυχὴν, ὦ Καλλίχλεις, οὐκ ἂν οἶμι με εὐρεῖν ἄσμενον τοίτων τινὰ τῶν λίθων, ἢ βασανίζουσι τὸν χρυσόν, τὴν ἀρίστην, πρὸς ἥντινα ἐμείλλον προσαγαγὼν αὐτήν, εἴ μοι ὁμολογήσειεν ἐκείνη καλῶς τεθεραπεῦσθαι τὴν ψυχὴν, ἥδη εὖ εἴσεσθαι, ὅτι ἱκανῶς ἔχω καὶ οὐδέν μοι ἔτι δεῖ ἄλλης βασάνου; ΚΑΛ. Πρὸς τί δὴ τοῦτ' ἐρωτᾷς, ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Ἐγὼ σοι ἐρῶ νῦν. οἶμαι ἐγὼ, σοὶ ἐντετυχηκῶς, τοιοῦτον ἐρμαίῳ ἐντετυχηκέναι. ΚΑΛ. Τί δὴ; ΣΩ. Εὖ οἶδ' ὅτι ἂν μοι σὺ ὁμολογήσης περὶ ὧν ἡ ἐμὴ ψυχὴ δοξάζει, ταῦτ' ἥδη ἐστὶν αὐτὰ τάληθῆ. ἐννοῶ γάρ ὅτι τὸν μέλλοντα βασανεῖν ἱκανῶς ψυχῆς πέρι, ὀρθῶς τε ζώσης καὶ μὴ, τρία ἄρα δεῖν ἔχειν, ἃ σὺ πάντα ἔχεις, ἐπιστήμην τε, καὶ εὐνοίαν, καὶ παρρησίαν. ἐγὼ γάρ πολλοῖς ἐντιγ-

χάνω, οἱ ἐμὲ οὐχ οἰοί τε εἰσὶ βασανίζειν,
 διὰ τὸ μὴ σοφοὶ εἶναι ὥσπερ σύ. ἕτεροι δὲ
 σοφοὶ μὲν εἰσιν, οὐκ ἐθέλουσι δέ μοι λέγειν
 τὴν ἀλήθειαν, διὰ τὸ μὴ κήδεσθαι μου, ὥσ-
 περ σύ. τὼ δὲ ξένω τώδε, Γοργίας τε καὶ Πω-
 λος, σιγῶ μὲν καὶ φίλω ἐστὸν ἐμῷ, ἐνδεεστέρω
 δὲ παρήρησίας, καὶ αἰσχυνηροτέρῳ μᾶλλον
 τοῦ δέοντος. πῶς γάρ οὐ; ὦ γε εἰς τοσούτον
 αἰσχύνης ἐληλύθατον, ὥστε διὰ τὸ αἰσχυνε-
 σθαι, τοῖμα ἑκάτερος αὐτῶν αὐτὸς αὐτῷ ἐ-
 ναντία λέγειν ἐναντίον πολλῶν ἀνθρώπων, ἃ
 ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων. σύ δὲ ταῦτα πάν-
 τα ἔχεις, ἃ οἱ ἄλλοι οὐκ ἔχουσι. πεπαίδευσαί
 τε γὰρ ἱκανῶς, ὥς πολλοὶ ἂν φήσαιεν Ἀθηναί-
 ων, καὶ ἐμοὶ εἰ εὖνους. τίμη τεκμηρίῳ χρῶμαι,
 ἐγὼ σοι ἐρῶ. οἶδα ὑμᾶς ἐγὼ, ὦ Καλλίκλεις,
 τέτταρας ὄντας κοινωνοὺς γεγονότας σοφίας,
 σέ τε καὶ Τίσανδρον τὸν Ἀφιδναῖον, καὶ Ἀν-
 δρωνα τὸν Ἀνδροτίωνος, καὶ Ναυσικίδην τὸν
 Χολαργέα. καὶ ποτε ὑμῶν ἐγὼ ὑπήκουσα βε-
 λευομένων, μέχοις ὅποι τὴν σοφίαν ἀσκητέον
 εἶη, καὶ οἶδα ὅτι ἐνίκα ἐν ὑμῖν τοιάδε τις δό-
 ξα, μὴ προθυμεῖσθαι εἰς τὴν ἀκρίβειαν φιλο-
 σοφεῖν, ἀλλὰ εὐλαβεῖσθαι παρεκκελευέσθε ἄλ-
 λήλοις, ὅπως μὴ πέρα τοῦ δέοντος σοφώτεροι
 γενόμενοι λήσετε διαφθαρέντες. ἐπειδὴ οὖν
 σου ἀκούω ταυτὰ ἐμοὶ συμβουλευόντος, ἅπερ
 τοῖς σαυτοῦ ἑτεροτάτοις, ἱκανὸν μοι τεκμήριόν
 ἐστίν, ὅτι ὡς ἀληθῶς μοι εὖνους εἰ. καὶ μὴν ὅ-
 τι γε οἷος παρήρησιάζεσθαι καὶ μὴ αἰσχυνε-
 σθαι, αὐτὸς τε φῆς καὶ ὁ λόγος, ὃν ὀλίγον πρό-

τερον ἔλεγες; ὁμολογεῖ σοι. ἔχει δὴ οὕτως
 δηλονότι τούτων περὶ νυνί· ἐάν τι σὺ ἐν τοῖς
 λόγοις ὁμολογήσῃς μοι, βεβασανισμένον τοῦτ'
 ἤδη ἔσται ἱκανῶς ὑπ' ἐμοῦ τε καὶ σοῦ, καὶ
 οὐκέτι αὐτὸ δεήσει ἐπ' ἄλλην βάσανον ἀνα-
 φέρειν. οὐ γὰρ ἂν ποτε αὐτὸ ξυνεχώρησας σὺ,
 οὔτε σοφίας ἐνδεία, οὔτ' αἰσχύνης περιουσία,
 οὐδ' αὖ ἀπατῶν ἐνὲ ξυγχωρήσας ἂν. φίλος
 γὰρ μοι εἶ, ὥς καὶ αὐτὸς γῆς. τῷ ὄντι οὖν ἢ
 ἐμῇ καὶ σῇ ὁμολογία τέλος ἤδη ἔξει τῆς ἀλη-
 θείας. πάντων δὲ καλλίστη ἐστὶν ἡ σκέψις,
 ᾧ Καλλίχλεις, περὶ τούτων, ὧν σὺ δὴ μοι ἐπε-
 τίμησας, ποιόν τινα χρὴ εἶναι τὸν ἄνδρα, καὶ
 τί ἐπιτιθεύειν, καὶ μέχρι τοῦ, καὶ προεσβύτε-
 ρον καὶ νεώτερον ὄντα. ἐγὼ γὰρ εἶ τι μὴ ὀρ-
 θῶς πράττω κατὰ τὸν βίον τὸν ἐμαυτοῦ, εὖ
 ἴσθι τοῦτο ὅτι οὐχ ἐκὼν ἐξαμαρτάνω, ἀλλ' ἀ-
 μαθία τῇ ἐμῇ. σὺ οὖν, ὥσπερ ἤρξω νοουθετεῖν
 με, μὴ ἀποστής, ἀλλ' ἱκανῶς μοι ἐνδειξαι, τί
 ἐστὶ τοῦτο, ὃ ἐπιτιθεντέον μοι, καὶ τινα τρό-
 πον ἐργασάμεν ἂν αὐτό· καὶ ἐάν με λάβῃς
 νῦν μὲν σοι ὁμολογήσαντα, ἐν δὲ τῇ ὑστερῶ
 χρόνῳ μὴ ταῦτα πράττοντα, ἅπερ ὁμολόγησα,
 πάνυ με ἡγοῦ βλάκα εἶναι, καὶ μηκέτι ποτέ
 με νοουθειήσῃς ὑστερον, ὥς μηδενὸς ἄξιον ὄν-
 τα. ἐξ ἀρχῆς δέ μοι ἐπατέλαβε, πῶς γῆς τὸ
 δίκαιον ἔχειν καὶ σὺ καὶ Πίνδαρος, τὸ κατὰ
 φύσιν, ἄγειν βίαν τὸν κρείττω τὰ τῶν ἡττόνων,
 καὶ ἄρχειν τὸν βελτίω τῶν χειρόνων, καὶ πλέον
 ἔχειν τὸν ἀμείνω τοῦ φαυλοτέρου; μὴ τι ἄλλο
 λέγεις τὸ δίκαιον εἶναι, ἢ ὀρθῶς μέννημαι;

43. *ΚΑΛ.* Ἄλλὰ ταῦτα ἔλεγον καὶ τότε, καὶ νῦν λέγω. *ΣΩ.* Πότερον δὲ τὸν αὐτὸν βελτίω καλεῖς σὺ καὶ κρείττω; οὐδὲ γάρ τοι τότε οἶός τ' ἦν μαθεῖν σου, τί ποτε λέγεις. πότερον τοὺς ἰσχυροτέρους κρείττους καλεῖς, καὶ δεῖ ἀκροᾶσθαι τοῦ ἰσχυροτέρου τοὺς ἀσθενεστέρους, οἷόν μοι δοκεῖς καὶ τότε εἰδείκνυσθαι, ὥς αἱ μεγάλαι πόλεις ἐπὶ τὰς συμκράς κατὰ τὸ φύσει δίκαιον ἔρχονται, ὅτι κρείττους εἰσὶ καὶ ἰσχυρότεραι, ὥς τὸ κρείττον καὶ ἰσχυρότερον καὶ βέλτιον ταυτὸν ὄν· ἢ ἔστι βελτίω μὲν εἶναι, ἥττω δὲ καὶ ἀσθενέστερον, καὶ κρείττω μὲν εἶναι, μοχθηρότερον δέ· ἢ ὁ αὐτὸς ὅρος ἐστὶ τοῦ βελτίονος καὶ τοῦ κρείττονος. τοῦτό μοι αὐτὸ σαφῶς διόρισον, ταυτὸν ἢ ἕτερόν ἐστι τὸ κρείττον καὶ τὸ βέλτιον καὶ τὸ ἰσχυρότερον. *ΚΑΛ.* Ἄλλ' ἐγὼ σοι σαφῶς λέγω, ὅτι ταυτὸν ἐστίν. *ΣΩ.* Οὐκοῦν οἱ πολλοὶ τοῦ ἐνὸς κρείττους εἰσὶ κατὰ φύσιν; οἱ δὴ καὶ τοὺς νόμους τίθενται ἐπὶ τῷ ἐνὶ, ὥς περ καὶ σὺ ἄρτι ἔλεγες. *ΚΑΛ.* Πῶς γάρ οὐ; *ΣΩ.* Τὰ τῶν πολλῶν ἄρα νόμιμα, τὰ τῶν κρειπτόνων ἐστί. *ΚΑΛ.* Πάνυ γε. *ΣΩ.* Οὐκοῦν τὰ τῶν βελτιόνων; οἱ γὰρ κρείττους, βελτίους πολὺ, κατὰ τὸν σὸν λόγον. *ΚΑΛ.* Ναί. *ΣΩ.* Οὐκοῦν τὰ τοιούτων νόμιμα κατὰ φύσιν καλὰ, κρειπτόνων γε ὄντων; *ΚΑΛ.* Φημί. *ΣΩ.* Ἄρ' οὖν οὐχ οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ὥς ἄρτι αὖ σὺ ἔλεγες, δίκαιον εἶναι, τὸ ἴσον ἔχειν, καὶ αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι; ἐστὶ ταῦτα ἢ οὐ; καὶ ὅπως μὴ ἀλώσῃ ἐνταῦ-

Θα σὺ αἰσχυρόμενος, νομίζουσιν, ἢ οὐ, οἱ πολλοὶ, τὸ ἴσον ἔχειν, ἀλλ' οὐχὶ τὸ πλεόν, δίκαιον εἶναι, καὶ αἰσχίον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι; μὴ φθόνη μοι ἀποκρίνασθαι τοῦτο, Καλλίκλεις, ἢν', ἐάν μοι ὁμολογήσης, βεβαιώσωμαι ἤδη παρὰ σοῦ, ὅτε ἱκανοῦ ἀνδρὸς διαγνῶναι ὁμολογηκότος. ΚΑΛ. Ἀλλ' οἱ γε πολλοὶ νομίζουσιν οὕτως. ΣΩ. Οὐ νόμος ἄρα μόνον ἐστὶν αἰσχίον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι, οὐδὲ δίκαιον τὸ ἴσον ἔχειν, ἀλλὰ καὶ φύσει, ὥςτε κινδυνεύεις οὐκ ἀληθῆ λέγειν ἐν τοῖς πρόσθεν, οὐδὲ ὁρθῶς ἐμοῦ κατηγορεῖν, λέγων, ὅτι ἐναντίον ἐστὶν ὁ νόμος καὶ ἡ φύσις· ἃ δὴ καὶ ἐγὼ γνοῦς κακουργῶ ἐν τοῖς λόγοις, ἐάν μὲν τις κατὰ φύσιν λέγῃ, ἐπὶ τὸν νόμον ἄγων, ἐάν δέ τις κατὰ τὸν νόμον, ἐπὶ τὴν φύσιν.

44. ΚΑΛ. Οὐτοσὶ ἀνὴρ οὐ παύσεται φλυαρῶν. εἶπε μοι, ὦ Σώκρατες, οὐκ αἰσχύνῃ, τηλικούτος ὢν, ὀνόματα θηρεύων, καὶ ἐάν τις ῥήματι ἀμάσῃ, ἐρχομαι τοῦτο ποιούμενος; ἐμὲ γὰρ οἶμι ἄλλο τι λέγειν τὸ κρεῖττους εἶναι, ἢ τὸ βελτίους; οὐ πάλαι σοι λέγω ὅτι ταυτὸν φημὶ εἶναι τὸ βέλτιον καὶ τὸ κρεῖττον; ἢ οἶμι με λέγειν, ἐάν συρφετὸς ξυλλεγῇ δούλων καὶ παντοδαπῶν ἀνθρώπων μηδενὸς ἀξίων, πλήν ἴσως τῷ σώματι ἰσχυρίσασθαι, καὶ οὗτοι φώσιν, αὐτὰ ταῦτα εἶναι νόμιμα; ΣΩ. Εἶεν, ὦ σοφώτατε Καλλίκλεις· οὕτω λέγεις; ΚΑΛ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ὦ δαιμόνιε, καὶ αὐτὸς πάλαι τοπάζω, τοιοῦτόν τί σε λέγειν τὸ κρεῖττον, καὶ ἀνερωτῶ, γλιχόμε-

νος σαφῶς εἰδέναι ὅτι λέγεις· οὐ γὰρ δήπου
 σύ γε τοὺς δύο βελτίους ἢ γῆ τοῦ ἐνός, οὐδὲ
 τοὺς σὺν δούλους βελτίους σου, ὅτι ἰσχυρό-
 τεροί εἰσιν ἢ σύ. ἀλλὰ πάλιν ἐξ ἀρχῆς εἶπε,
 τί ποτε λέγεις τοὺς βελτίους, ἐπαίδῃ οὐ τοὺς
 ἰσχυροτέρους· καὶ, ὦ θαυμάσιε, προότερόν
 με προδίδασκε, ἵνα μὴ ἀποφοιτήσω παρὰ
 σοῦ. ΚΑΛ. Εἰρωνεύῃ ὦ Σώκρατες· ΣΩ. Μὰ τὸν
 Ζῆθον, ὦ Καλλίχλεις, ὃ σὺ χρώμενος
 πολλὰ νῦν δὴ εἰρωνεύου πρὸς με· ἀλλ' ἴθι εἶ-
 πε, τίνες λέγεις τοὺς βελτίους εἶναι. ΚΑΛ. Τοὺς
 ἀμείνους ἔγωγε. ΣΩ. Ὅρας ἄρα ὅτι
 σὺ αὐτὸς ὀνόματα λέγεις, δηλοῖς δὲ οὐδέν;
 οὐκ ἐρεῖς, τοὺς βελτίους καὶ κρείττους πότε-
 ρον τοὺς φρονημωτέρους λέγεις ἢ ἄλλους τινάς;
 ΚΑΛ. Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία, τοὺτους λέγω καὶ
 σφόδρά γε. ΣΩ. Πολλάκις ἄρα εἰς φρονῶν
 μυρίων μὴ φρονούντων κρείττων ἐστὶ κατὰ τὸν
 σὸν λόγον, καὶ τοῦτον ἄρχειν δεῖ, τοὺς δ' ἄρ-
 χεσθαι, καὶ πλεον ἔχειν τὸν ἄρχοντα τῶν ἄρ-
 χομένων, τοῦτο γὰρ μοι δοκεῖς βούλεσθαι λέ-
 γειν· (καὶ οὐ ῥήματα θηρεύω) εἰ ὁ εἰς τῶν μυ-
 ρίων κρείττων. ΚΑΛ. Ἀλλὰ ταῦτα ἔστιν,
 ἃ λέγω. τοῦτο γὰρ οἶμαι ἐγὼ τὸ δίκαιον εἶναι
 φύσει, τὸ βελτίῳ ὄντι καὶ φρονημώτερον καὶ
 ἄρχειν καὶ πλεον ἔχειν τῶν φαυλοτέρων.

45. ΣΩ. Ἐχε δὴ αὐτοῦ. τί ποτε αὖ νῦν
 λέγεις; εἴαν ἐν τῷ αὐτῷ ὦμεν, ὥσπερ νῦν, πολ-
 λοὶ ἄθροοι ἄνθρωποι, ἢ ἡμῖν ἢ ἐν κοινῷ πολ-
 λά σιτία καὶ ποτά, ὦμεν δὲ παντοδαποὶ, οἱ
 μὲν ἰσχυροί, οἱ δὲ ἀσθενεῖς, εἰς δὲ ἡμῶν ἢ φρο-

τιμώτερος περὶ ταῦτα, ἰατρὸς ὢν, ἢ δὲ, οἶον
εἰκὸς, τῶν μὲν ἰσχυρότερος, τῶν δὲ ἀσθενέστε-
ρος, ἄλλο τι ἢ οὗτος φρονιμώτερος ἡμῶν ὢν
βελτίων καὶ κρείττων εἶναι εἰς ταῦτα; ΚΑΛ.
Πάνυ γε. ΣΩ. Ἡ οὖν τούτων τῶν σιτίων
πλέον ἡμῶν ἐκτέον αὐτῷ, ὅτι βελτίων ἐστίν, ἢ
τῷ μὲν ἄρχειν πάντα ἐκείνον δεῖ νέμειν, ἐν δὲ
τῷ ἀναλίσκειν τε αὐτὰ καὶ καταχορῆσθαι εἰς
τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, οὐ πλεονεκτεῖν, εἰ μὴ μέλ-
λει ζημιοῦσθαι, ἀλλὰ τῶν μὲν πλέον, τῶν δ'
ἐλαττον ἐκτέον, εἰ δὲ τύχῃ πάντων ἀσθενέ-
στατος ὢν, πάντων ἐλάχιστον τῷ βελτίστῳ,
ὦ Καλλίκλεις; οὐχ οὗτος, ὧγαθέ; ΚΑΛ.
Περὶ σιτία σὺ λέγεις καὶ ποτὰ καὶ ἰατροὺς καὶ
φλυαρίας, ἐγὼ δὲ οὐ ταῦτα λέγω. ΣΩ. Πό-
τερον οὖν τὸν φρονιμώτερον βελτίῳ λέγεις;
φάθι, ἢ μή. ΚΑΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Ἀλλ' ὅ
τὸν βελτίῳ πλέον δεῖν ἔχειν; ΚΑΛ. Οὐ σιτί-
ων γε, οὐδὲ ποτῶν. ΣΩ. Μανθάνω· ἀλλ' ἴ-
σως ἱματίων· καὶ δεῖ τὸν ὑφαντικώτατον μέ-
γιστον ἱμάτιον ἔχειν, καὶ πλεῖστα καὶ κάλλι-
στα ἀμπεσχόμενον περιῦναι. ΚΑΛ. Ποί-
ων ἱματίων; ΣΩ. Ἀλλ' εἰς ὑποδήματα δη-
λονότι δεῖ πλεονεκτεῖν τὸν φρονιμώτερον εἰς
ταῦτα καὶ βέλτιστον. τὸν σκυτοτόμον ἴσως
μέγιστα δεῖ ὑποδήματα καὶ πλεῖστα ὑποδεδε-
μένον περιπατεῖν. ΚΑΛ. Ποῖα ὑποδήμα-
τα φλυαρεῖς ἔχων; ΣΩ. Ἀλλ' εἰ μὴ τὰ τοι-
αῦτα λέγεις, ἴσως τὰ τοιάδε· οἶον, γεωργικὸν
ἄνδρα περὶ γῆν φρόνιμόν τε καὶ καλὸν καὶ ἀ-
γαθόν, τοῦτον δὴ ἴσως δεῖ πλεονεκτεῖν τῶν

σπέρματων, καὶ ὥς πλείστω, σπέρματι χρη-
σθαι εἰς τὴν αὐτοῦ γῆν. ΚΑΛ. Ὡς αἰ ταυ-
τὰ λέγεις, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Οὐ μόνον γε,
ὦ Καλλίκλεις, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν. ΚΑΛ.
Νῆ τοὺς θεοὺς, ἀτεχνῶς γε αἰ σκυτέας τε καὶ
κναφείας καὶ μαγείρους λέγων καὶ ἰατροὺς οὐ-
δὲν παύη, ὥς περὶ τούτων ἡμῖν ὄντα τὸν λό-
γον. ΣΩ. Οὐκ ἔν σοι ἐρεῖς περὶ τίνων ὁ κρείτ-
των τε καὶ φρονιμώτερος πλέον ἔχων δικαίως
πλεονεκτεῖ; ἢ οὔτε ἐμοῦ ὑποβάλλοντος ἀνέξῃ,
οὔτ' αὐτοῦ ἐρεῖς; ΚΑΛ. Ἀλλ' ἔγωγε καὶ
πάλαι λέγω· πρῶτον μὲν, τοὺς κρείττους οἱ εἰ-
σιν, οὐ σκυτοτόμους λέγω, οὐδὲ μαγείρους, ἀλλ'
οἱ ἂν εἰς τὰ τῆς πόλεως πράγματα φρόνιμοι
ᾧσιν, ὅντινα ἂν τρόπον εὖ οἰκοῖτο, καὶ μὴ μό-
νον φρόνιμοι, ἀλλὰ καὶ ἀνδρεῖοι, ἱκανοὶ ὄντες
ἃ ἂν νοήσωσιν ἐπιτελεῖν, καὶ μὴ ἀποκάμνωσι
διὰ μαλακίαν τῆς ψυχῆς.

46. ΣΩ. Ὅρα, ὦ βέλτιστε Καλλίκλεις,
ὥς οὐ ταυτὰ σύ τ' ἐμοῦ κατηγορεῖς καὶ ἐγὼ
σοῦ. σύ μὲν γάρ ἐμὲ φῆς αἰ ταυτὰ λέγειν καὶ
μέμφη μοι, ἐγὼ δὲ σοῦ τὸναντίον, ὅτι οὐδέ-
ποτε ταυτὰ λέγεις περὶ τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ τοτὲ
μὲν τοὺς βελτίους τε καὶ κρείττους τοὺς ἰσχυ-
ροτέρους ὠρίζου, αὐθις δὲ τοὺς φρονιμωτέρους·
νῦν δ' αὖ ἑτερόν τι ἤκεις ἔχων· ἀνδρειότεροί
τινες ὑπὸ σοῦ λέγονται οἱ κρείττους καὶ οἱ βελ-
τίους. ἀλλ' ὧγαθε, εἰπὼν ἀπαλλάγηθι, τίνας
ποτὲ λέγεις τοὺς βελτίους τε καὶ κρείττους, καὶ
εἰς ὅ τι. ΚΑΛ. Ἀλλ' εἰσηκά γε ἔγωγε τοὺς
φρονίμους εἰς τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ

ἀνδρείους. τούτοις γὰρ προσήκει τῶν πόλεων
 ἄρχειν, καὶ τὸ δίκαιον τοῦτ' ἐστὶ, πλεον ἔχειν
 τούτους τῶν ἄλλων, τοὺς ἄρχοντας τῶν ἀρχο-
 μένων. ΣΩ. Τί δέ; αὐτῶν, ὧ ἐταῖρε; ΚΑΛ. Τί ἢ τί ἄρχοντας, ἢ ἀρχομένους; πῶς λέγεις;
 ΣΩ. Ἐνα ἕκαστον λέγω αὐτὸν ἑαυτοῦ ἄρ-
 χοντα ἢ τοῦτο μὲν οὐδὲν δεῖ, αὐτὸν ἑαυτοῦ
 ἄρχειν, τῶν δὲ ἄλλων; ΚΑΛ. Πῶς ἑαυτοῦ
 ἄρχοντα λέγεις; ΣΩ. Οὐδὲν ποικίλον, ἀλλ'
 ὥπερ οἱ πολλοὶ, σώφρονα ὄντα καὶ ἐγκρατῆ
 αὐτὸν ἑαυτοῦ, τῶν ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἄρ-
 χοντα τῶν ἐν ἑαυτῷ. ΚΑΛ. Ὡς ἡδὺς εἰ.
 τοὺς ἡλιθίους λέγεις τοὺς σώφρονας; ΣΩ. Πῶς γάρ;
 οὐδαίς ὅστις οὐκ ἂν γνοίῃ ὅτι οὐ
 τοῦτο λέγω. ΚΑΛ. Πάνυ γε σφόδρα, ὦ Σώ-
 κρατες· ἐπεὶ πῶς ἂν εὐδαίμων γένοιτο ἄνθρω-
 πος δουλεύων ὁτιοῦν; ἀλλὰ τοῦτ' ἐστὶ τὸ κα-
 τὰ φύσιν καλὸν καὶ δίκαιον, ὃ ἐγὼ σοι νῦν
 παρηρησιαζόμενος λέγω, ὅτι δεῖ τὸν ὀρθῶς βι-
 ωσόμενον τὰς μὲν ἐπιθυμίας, τὰς ἑαυτοῦ ἑᾶν
 ὡς μεγίστας εἶναι, καὶ μὴ κολάζειν, ταύταις
 δὲ ὡς μεγίσταις οὕσαις ἱκανὸν εἶναι ὑπηρε-
 τεῖν δι' ἀνδρίαν καὶ φρόνησιν, καὶ ἀποπιμ-
 πλάναι, ὧν ἂν αἰεὶ ἡ ἐπιθυμία γίγνηται. ἀλ-
 λά τοῦτ' οἶμαι τοῖς πολλοῖς οὐ δυνατόν· ὁθεν
 ψέγουσι τοὺς τοιοῦτους, δι' αἰσχύνην ἀποκρυ-
 πτόμενοι τὴν αὐτῶν ἀδυναμίαν, καὶ αἰσχρὸν
 δὴ φαοῖν εἶναι τὴν ἀκολασίαν, ὅπερ ἐν τοῖς
 ἔμπροσθεν ἐγὼ ἔλεγον, δουλούμενοι τοὺς βελ-
 τίους τὴν φύσιν ἀνθρώπους, καὶ αἰτοὶ ἐκπο-
 ρίζεσθαι οὐ δυνάμενοι ταῖς ἡδοναῖς πλήρω.

σιν, ἐπαινοῦσι τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν δικαιοσύνην, διὰ τὴν αὐτῶν ἀνανδρίαν. ἐπεὶ γε οἷς ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρξεν ἢ βασιλέων υἱέσιν εἶναι, ἢ αὐτοὺς τῇ φύσει ἱκανοὺς ἐκπορίσασθαι ἀρχὴν ἢ τυραννίδα ἢ δυναστείαν, τί τῇ ἀληθείᾳ αἴσχιον καὶ κάκιον εἶη σωφροσύνης τοῦτοις τοῖς ἀνθρώποις; οἷς ἐξόν ἀπολαύειν τῶν ἀγαθῶν, μηδενὸς ἐμποδῶν ὄντος, αὐτοὶ ἑαυτοῖς δεσπότην ἐπαγάγοιντο, τὸν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων νόμον τε καὶ λόγον καὶ ψόγον; ἢ πῶς οὐκ ἂν ἄθλιοι γεγονότες εἶησαν ὑπὸ τοῦ καλοῦ τοῦ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς σωφροσύνης, μηδὲν πλέον νέμοντες τοῖς φίλοις τοῖς αὐτῶν, ἢ τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ταῦτα, ἄρχοντες ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει; ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ, ᾧ Σώκρατες, ἣν σὺ φῆς διώκειν, ᾧδ' ἔχει τρυφή καὶ ἀκολασία καὶ ἐλευθερία, εἰς ἐπικουρίαν ἔχῃ, τοῦτ' ἐστὶν ἀρετὴ τε καὶ εὐδαιμονία, τὰ δὲ ἄλλα ταῦτ' ἐστὶ τὰ καλλωπίσματα, τὰ παρὰ φύσιν ξυνθήματα, ἀνθρώπων φλυαρία, καὶ οὐδενὸς ἄξια.

47 ΣΩ. Οὐκ ἀγεννῶς γε, ᾧ Καλλίκλεις, ἐπεξέρχῃ τῷ λόγῳ παρήρησιαζόμενος. σαφῶς γὰρ σὺ νῦν λέγεις, ἃ οἱ ἄλλοι διανοοῦνται μὲν, λέγειν δὲ οὐκ ἐθέλουσι. δέομαι οὖν ἐγὼ σοῦ μηδενὶ τρόπῳ ἀνεῖναι, ἵνα τῷ ὄντι κατὰδῆλον γένηται, πῶς βιωτέον. καὶ μοι λέγε· τὰς μὲν ἐπιθυμίας φῆς οὐ κολαστέον, εἰ μέλλει τις οἶον δεῖ εἶναι, ἐὼντα δὲ αὐτὰς ὡς μεγίστας, πληρωσιν αὐταῖς ἄλλοθεν γε ποθεν ἐτοιμάζειν, καὶ τοῦτο εἶναι τὴν ἀρετὴν; ΚΑΔ. Φημί

ταῦτα ἐγώ. ΣΩ. Οὐκ ἄρα ὁρθῶς λέγονται οἱ μηδενὸς δεόμενοι εὐδαίμονες εἶναι. ΚΑΛ. Οἱ λίθοι γὰρ ἂν οὕτω γε καὶ οἱ νεκροὶ εὐδαιμονέσταιτο εἶεν. ΣΩ. Ἀλλὰ μὲν δὴ καὶ ὥς γε σὺ λέγεις, δαινὸς ὁ βίος. οὐ γάρ τοι θανμάζοιμ' ἂν, εἰ Εὐριπίδης ἀληθῆ ἐν τοῖςδε λέγει, λέγων· Τίς δ' οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐστὶ κατθανεῖν, τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν; καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι ἴσως τέθναμεν· ὅπερ ἦδη τοῦ ἔγωγε ἔῃ ἤκουσα τῶν σοφῶν, ὥς νῦν ἡμεῖς τέθναμεν, ἔτι τὸ μὲν σῶμα ἐστὶν ἡμῖν σῆμα, τῆς δὲ ψυχῆς τοῦτο, ἐν ᾧ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσὶ, τυγχάνει ὃν οἶον ἀναπεύθεσθαι καὶ μεταπίπτειν ἄνω καὶ κάτω· καὶ τοῦτο ἄρα τις μυθολογῶν κομπῶς ἀνῆρ, ἴσως Σικελὸς τις ἢ Ἰταλικὸς, παράγων τῷ ὀνόματι, διὰ τὸ πιθανόν τε καὶ πειστικόν, ὠνόμασε Πίθον, τοὺς δὲ ἀνοήτους, ἀμυήτους, τῶν δ' ἀμυήτων τοῦτο τῆς ψυχῆς, οὐ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσὶ, τὸ ἀκόλαστον αὐτοῦ καὶ οὐ στεγανόν, ὥς τετρημένος εἴη Πίθος, διὰ τὴν ἀπληξίαν ἀπεικάσας. τούναιτίον δὴ οὕτως σοι, ὦ Καλλίχλεις, ἐνδείκνυται ὥς τῶν ἐν ἅδου —τὸ αἰδὲς δὴ λέγων—οὗτοι ἀθλιώτατοι ἂν εἶεν, οἱ ἀμύητοι, καὶ φοροῖεν εἰς τὸν τετρημένον Πίθον ὕδωρ ἑτέρῳ τοιούτῳ τετρημένῳ κοσκίνῳ. τὸ δὲ κόσκινον ἄρα λέγει, ὥς ἔφη ὁ πρὸς ἐμὲ λέγων, τὴν ψυχὴν εἶναι· τὴν δὲ ψυχὴν κοσκίνῳ ἀπείκασε τὴν τῶν ἀνοήτων, ὥς τετρημένην, ἅτε οὐ δυναμένην στέγειν, δι' ἀπιστίαν τε καὶ λήθην. ταῦτ' ἐπεικῶς μὲν ἐστὶν ὑπό τι ἄτοπα· δηλοῖ μὲν, ὃ ἐγὼ βούλο-

μαί σοι ἐνδειξάμενος, ἐάν πως οἶόν τε, ὦ πεί-
σαι μεταθέσθαι, ἀντὶ τοῦ ἀπλήστως καὶ ἀκο-
λάστως ἔχοντος βίου τὸν κοσμίως καὶ τοῖς ἀ-
εὶ παροῦσιν ἱκανῶς καὶ ἐξαρκούντως ἔχοντα
βίον ἐλέσθαι. ἀλλὰ πότερον πείθω τί σε καὶ
μετατίθεσαι, εὐδαιμονεστέρους εἶναι τοὺς κο-
σμίους τῶν ἀκολάστων, ἢ οὐδέν; ἀλλ', ἂν καὶ
πολλὰ τοιαῦτα μυθολογῶ, οὐδέν τι μᾶλλον
μεταθήσῃ; ΚΑΛ. Τοῦτ' ἀληθέστερον εἴρη-
κας, ὦ Σώκρατες.

48. ΣΩ. Φέρε δὴ, ἄλλην σοι εἰκόνα λέ-
γω ἐκ τοῦ αὐτοῦ γυμνασίου τῇ νῦν. σκόπει
γάρ, εἰ τοιόνδε λέγεις περὶ τοῦ βίου ἑκατέρου
τοῦ τε σώφρονος καὶ τοῦ ἀκολάστου, οἶον εἰ
δυοῖν ἀνδροῖν ἑκατέρῳ πίθοι πολλοὶ εἶεν, καὶ
ἐῷ μὲν ἑτέρῳ ὑγιεῖς καὶ πλήρεις, ὁ μὲν οἶνου,
ὁ δὲ μέλιτος, ὁ δὲ γάλακτος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ
πολλῶν, νάματα δὲ σπάνια καὶ χαλεπὰ ἐκά-
στου τούτων εἶη, καὶ μετὰ πολλῶν πόνων καὶ
χαλεπῶν ἐκποριζόμενα· ὁ μὲν οὖν ἕτερος πλη-
ρωσάμενος, μήτ' ἐποχετεύοι, μήτε τι φροντί-
ζοι, ἀλλ' ἔνεκα τούτων ἡσυχίαν ἔχοι· τῷ δ' ἑ-
τέρῳ τὰ μὲν νάματα, ὥσπερ καὶ ἐκεῖνον, δυνα-
τὰ μὲν πορίζεσθαι, εἶη, χαλεπὰ δὲ, τὰ δ' ἀγ-
γεῖα τετρημένα καὶ σαθρά, καὶ ἀναγκάζοιτο
ἀεὶ καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν πιμπλάναι αὐτὰ, ἢ
τὰς ἐσχάτας λυποῖτο λύπας· ἄρα τοιούτου ἑ-
κατέρου ὄντος τοῦ βίου, λέγεις τὸν τοῦ ἀκο-
λάστου εὐδαιμονεστέρον εἶναι ἢ τὸν τοῦ κο-
σμίου; πείθω τί σε ταῦτα λέγων συγχωρῆσαι,
τὸν κόσμιον βίον τοῦ ἀκολάστου ἀμείνω εἶναι,

ἢ οὐ πείθω; ΚΑΑ. Οὐ πείθεις, ὦ Σώκρατες. τῷ μὲν γὰρ πληρωσαμένῳ ἐκείνῳ οὐκ ἔστιν ἡδονὴ οὐδ' αἰμία, ἀλλὰ τοῦτ' ἔστιν, ὃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, τὸ, ὥσπερ λίθον ζῆν, ἐπειδὰν πληρώσῃται, μήτε χαίροντα ἐτι μήτε λυπούμενον· ἀλλ' ἐν τούτῳ ἐστὶ τὸ ἡδέος ζῆν, ἐν τῷ ὥς πλεῖστον ἐπιρρεῖν. ΣΩ. Οὐκοῦν ἀνάγκη γ', ἂν πολὺ ἐπιρρεῖ, πολὺ καὶ τὸ ἀπὶόν εἶναι, καὶ μεγάλ' ἅττα τὰ τμήματα εἶναι ταῖς ἐκροαῖς; ΚΑΑ. Πάννυ μὲν οὖν. ΣΩ. Χαραδριοῦ τινα αὐτὸν οὐ βίον λέγεις, ἀλλ' οὐ νεκροῦ οὐδὲ λίθου. καὶ μοι ἴεγε, τὸ τοιοῦνδε λέγεις, οἷον πεινῆν καὶ πεινῶντα ἐσθίειν; ΚΑΑ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Καὶ διψῆν γε καὶ διψῶντα πίνειν; ΚΑΑ. Λέγω, καὶ τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ἀπάσας ἔχοντα, καὶ δυνάμενον πληροῦν, χαίροντα εὐδαιμόνως ζῆν.

49. ΣΩ. Εὖ γε, ὦ βέλτιστε· διατέλει γὰρ ὥσπερ ἡρῶ, καὶ ὅπως μὴ ἀπαισχυνῇ. δεῖ δέ, ὥς ἔοικε, μήδ' ἐμὲ ἀπαισχυνθῆναι. καὶ πρῶτον μὲν εἶπε, εἰ καὶ ψυριῶντα καὶ κνησιῶντα, ἀφθόνως ἔχοντα τοῦ κνῆσθαι, κνώμενον διατελοῦντα τὸν βίον εὐδαιμόνως ἐστὶ ζῆν. ΚΑΑ. Ὡς ἄτοπος εἶ, ὦ Σώκρατες, καὶ ἀτεχνῶς δημηγόρος. ΣΩ. Τοιγάρτοι, ὦ Καλλίκλεις, Πῶλον μὲν καὶ Γοργίαν καὶ ἐξέπληξα καὶ αἰσχύνεσθαι ἐποίησα. σὺ δὲ οὐ μὴ ἐκπλαγῆς, οὐδὲ μὴ αἰσχυνθῆς,—ἀνδρεῖος γὰρ εἶ—ἀλλ' ἀποκρίνου μόνον. ΚΑΑ. Φημὶ τοίνυν καὶ τὸν κνώμενον ἡδέως ἂν βιῶναι. ΣΩ. Οὐκοῦν, εἴπερ ἡδέως, καὶ εὐδαιμόνως; ΚΑΑ. Πάννυ

γε. ΣΩ. Πότερον εἰ τὴν κεφαλὴν μόνον κνη-
 οιοῖ, ἢ ἔτι τί σε ἐρωτῶ; ὄρα, ὦ Καλλί-
 κλεις, τί ἀποκρινῇ, εἰάν τις σε τὰ ἐχόμενα τούτοις
 τοιούτων ὄντων, κεφάλαιον, ὃ τῶν κιναιδῶν
 βίος οὗτος οὐ δεινὸς καὶ αἰσχρὸς καὶ ἄθλιος;
 ἢ καὶ τούτους τολμήσεις λέγειν εὐδαίμονας εἶ-
 ναι, εἰάν ἀφθόνως ἔχωσιν ὧν δέονται; ΚΑΛ.
 Οὐκ αἰσχύνῃ εἰς τοιαῦτα ἄγων τοὺς λόγους,
 ὦ Σώκρατες; ΣΩ. Ἡ γὰρ ἐγὼ ἄγω ἐνταῦ-
 θα, ὦ γενναῖε, ἢ ἐκεῖνος, ὃς ἂν φῇ ἀνέδην οὐ-
 τω, τοὺς χαίροντας, ὅπως ἂν χαίρωσιν, εὐδαί-
 μονας εἶναι, καὶ μὴ διορίζεται, τῶν ἡδονῶν ὁ-
 ποῖαι αἱ ἀγαθαὶ καὶ κακαὶ; ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
 λέγε, πότερον φῆς εἶναι τὸ αὐτὸ ἡδὺ καὶ ἀγα-
 θόν, ἢ εἶναι τι τῶν ἡδέων, ὃ οὐκ ἔστιν ἀγα-
 θόν; ΚΑΛ. Ἵνα δὴ μοι μὴ ἀνομολογοῦμε-
 νος ἢ ὁ λόγος, εἰάν ἕτερον φήσω εἶναι, τὸ αὐ-
 τὸ φημι εἶναι. ΣΩ. Διαφθείρεις, ὦ Καλλί-
 κλεις, τοὺς πρώτους λόγους, καὶ οὐκ ἂν ἔτι
 μετ' ἐμοῦ ἱκανῶς τὰ ὄντα ἐξετάζεις, εἴπερ πα-
 ρὰ τὸ δοκοῦντα σπανιῶ ἐρεῖς. ΚΑΛ. Καὶ γὰρ
 σὺ, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Οὐ τοίνυν ὀρθῶς
 ποιῶ οὔτ' ἐγὼ, εἴπερ ποιῶ τοῦτο, οὔτε σὺ
 ἀλλ' ὦ μακάριε, ἄθρει, μὴ οὐ τοῦτο ἢ τὸ ἀγα-
 θόν, τὸ πάντως χαίρειν· ἰαυτὰ τε γὰρ τὰ νῦν
 δὴ αἰνιχθέντα, πολλὰ καὶ αἰσχρὰ γαίνεται
 ξυμβαίνοντα, εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, καὶ ἄλλα
 πολλὰ. ΚΑΛ. Ὡς σὺ γε οἶμι ὦ Σώκρατες.
 ΣΩ. Σὺ δὲ τῷ ὄντι, ὦ Καλλίκλεις, ταῦτα
 ἰσχυρίζῃ; ΚΑΛ. Ἐγώ γε.

50. ΣΩ. Ἐπιχειρῶμεν ἄρα τῷ λόγῳ ὡς
 σου σποιδάζοντος; ΚΑΛ. Πάνυ γε σφόδρα.
 ΣΩ. "Ἰθι δῆμοι, ἐπειδὴ σοι οὕτω δοκεῖ, δι-
 ελοῦ τάδε· ἐπιστήμην που καλεῖς τι. ΚΑΛ.
 "Ἐγωγε. ΣΩ. Οὐ καὶ ἀνδρίαν νῦν δὴ ἔλεγες
 τίνα εἶναι μετὰ ἐπιστήμης; ΚΑΛ. "Ἐλεγον
 γάρ. ΣΩ. Ἄλλο τι οὖν ὡς ἑτερον τὴν ἀνδρί-
 αν τῆς ἐπιστήμης δύο ταῦτα ἔλεγες; ΚΑΛ.
 Σφόδρα γε. ΣΩ. Τί δὲ ἡδονὴν καὶ ἐπιστή-
 μην; ταυτὸν ἢ ἑτερον; ΚΑΛ. "Ἐτερον δῆ-
 που, ὥ σοφώτατε οὐ. ΣΩ. Ἡ καὶ ἀνδρίαν
 ἑτέραν ἡδονῆς; ΚΑΛ. Πῶς γάρ οὐ; ΣΩ.
 Φέρε δὴ ὅπως μεμνησόμεθα ταῦτα ὅτι Καλ-
 λικλῆς εἶπεν ὁ Ἀχαρνεύς, ἡδὺ μὲν καὶ ἀγαθὸν
 ταυτὸν εἶναι, ἐπιστήμην δὲ καὶ ἀνδρίαν καὶ
 ἀλλήλων καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἑτερον. Σωκράτης
 δέ γε ἡμῖν ὁ Ἀλωπεκῆθεν οὐχ ὁμολογεῖ ταῦ-
 τα· ἢ ὁμολογεῖ; ΚΑΛ. Οὐχ ὁμολογεῖ. ΣΩ.
 Οἶμαι δέ γε οὐδὲ Καλλικλῆς, ὅταν αὐτὸς αὐ-
 τὸν θεάσῃται ὀρθῶς. εἶπε γάρ μοι, τοὺς εὖ
 πράττοντας τοῖς κακῶς πράττουσιν οὐ τοῦ-
 ναντίον ἡγῆ πάθος πεπονθέναι; ΚΑΛ. "Ἐ-
 γωγε. ΣΩ. Ἀρ' οὖν, εἴπερ ἐναντία ἐστὶ ταῦ-
 τα ἀλλήλοις, ἀνάγκη περὶ αὐτῶν ἔχειν, ὥσπερ
 περὶ ὑγείας ἔχει καὶ νόσου; οὐ γὰρ ἅμα δῆ-
 που ὑγιαίνει τε καὶ νοσεῖ, ὁ ἄνθρωπος, οὐδὲ
 ἅμα ἀπαλλάττεται ὑγείας τε καὶ νόσου. ΚΑΛ.
 Πῶς λέγεις; ΣΩ. Οἷον περὶ οὗτου βούλει τοῦ
 σώματος ἀπολαβὼν σκόπει. νοσεῖ που ἄν-
 θρωπος ὀφθαλμὸς, ᾧ ὄνομα ὀφθαλμία; ΚΑΛ.
 Πῶς γάρ οὐ; ΣΩ. Οὐ δῆπου καὶ ὑγιαίνει

γε ἅμα τοὺς αὐτοὺς; ΚΑΛ. Οἶδ' ὅπωςτι-
οῦν. ΣΩ. Τί δέ; διὰ τῆς ὀφθαλμίας ἀπ-
αλλάττηται, ἄρα τότε καὶ τῆς ὑγιείας ἀπαλ-
λάττεται τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τελευτῶν ἅμα ἀρ-
μοτεῶν ἀπῆλλακται; ΚΑΛ. Ἦκιστα γε.

ΣΩ. Θαυμάσιον γάρ, οἶμαι, καὶ ἄλογον γίγ-
νεται. ἦ γάρ; ΚΑΛ. Σφόδρα γε. ΣΩ.

Ἀλλ' ἐν μέρει, οἶμαι, ἐκάτερον καὶ λαμβάνει
καὶ ἀπολύει; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Οὐκοῦν

καὶ ἰσχὺν καὶ ἀσθένειαν ὡσαύτως; ΚΑΛ.

Ναί. ΣΩ. Καὶ τάχος καὶ βραδυτῆτα; ΚΑΛ.

Πάνυ γε. ΣΩ. Ἡ καὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ πῆν
εὐδαιμονίαν, καὶ τὰναντία τούτων, κακὰ τε καὶ
ἀθλιότητα, ἐν μέρει λαμβάνει, καὶ ἐν μέρει
ἀπαλλάττεται ἐκάτερον; ΚΑΛ. Πάντως δή-
λου. ΣΩ. Ἐὰν εὖρωμεν ἄρα ἅπτα, ὧν ἅ-
μα τε ἀπαλλάττεται ἄνθρωπος καὶ ἅμα ἔχει,
δήλον ὅτι ταῦτά γε οὐκ ἂν εἴη τότε ἀγαθὸν καὶ
τὸ κακόν. ὁμολογοῦμεν ταῦτα; καὶ εὖ μάλα
σκεψάμενος ἀποκρίνου. ΚΑΛ. Ἀλλ' ὑπερ-
φρυῶς ὁμολογῶ.

51. ΣΩ. Ἴθι δὴ ἐπὶ τὰ ἐμπροσθεν ὡ-
μολογημένα. τὰ πεινῆν ἔλεγεσ πότερον ἢ δὴ ἢ
ἀνιαρὸν εἶναι; αὐτὸ λέγω τὸ πεινῆν. ΚΑΛ.
Ἀνιαρὸν ἔγωγε. ΣΩ. Τὸ μέντοι πεινῶντα ἐ-
σθίειν, ἢ δὴ; ΚΑΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Μαν-
θάνω· ἀλλ' οὖν τὸ γε πεινῆν αὐτὸ ἀνιαρὸν, ἢ
οὐχί; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τὸ
διψῆν; ΚΑΛ. Σφόδρα γε. ΣΩ. Πότερον
οὖν ἔτι πλείω ἐρωτῶ, ἢ ὁμολογεῖς ἅπαναν ἐν-
δειαν καὶ ἐπιθυμίαν ἀνιαρὸν εἶναι; ΚΑΛ.

Ὁμολογῶ, ἀλλὰ μὴ ἐρώτα. ΣΩ. Εἶεν. διψῶντα δὲ δὴ πίνειν, ἄλλο τι ἢ ἡδὺ φῆς εἶναι; ΚΑΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν τούτου, οὐ λέγεις, τὸ μὲν διψῶντα λυπούμενον δῆπου ἐστί; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Τὸ δὲ πίνειν, πλήρωσις τε τῆς ἐνδείας καὶ ἡδονή; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν κατὰ τὸ πίνειν χαίρειν λέγεις; ΚΑΛ. Μάλιστα. ΣΩ. Διψῶντα δὲ λυπούμενον; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Αἰσθάνη οὖν τὸ ζυμναῖνον, ὅτι λυπούμενον χαίρειν λέγεις ἅμα, ὅταν διψῶντα πίνειν λέγῃς; ἢ οὐχ ἅμα τοῦτο γίνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον καὶ χρόνον εἴτε ψυχῆς εἴτε σώματος βούλει; οὐδὲν γάρ, οἶμαι, διαφέρει. ἐπὶ ταῦτα, ἢ οὐ; ΚΑΛ. Ἐστί. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴ" εὐ γε πράττοντα κακῶς πράττειν ἅμα ἀδύνατον ἔφης εἶναι. ΚΑΛ. Φημί γάρ. ΣΩ. Ἀνιῶμενον δέ γε χαίρειν δυνατόν ὁμολόγηκας. ΚΑΚ. Φαίνεται. ΣΩ. Οὐκ ἄρα τὸ χαίρειν ἐστὶν εὐ πράττειν· οὐδὲ τὸ ἀνιᾶσθαι, κακῶς· ὥστε ἕτερον γίνεται τὸ ἡδὺ τοῦ ἀγαθοῦ. ΚΑΛ. Οὐκ οἶδ' ἅπτα σοφίῃ, ὦ Σώκρατες. ΣΩ. Οἶσθα, ἀλλὰ ἀκκίξῃ, ὦ Καλλίχλεις· καὶ προΐθι γε ἐτι εἰς τὸ ἔμπροσθεν, ὅτι ἔχων λιρεῖς, ἵνα εἰδῇς, ὥς σοφὸς ὢν με νοουθετεῖς. οὐχ ἅμα διψῶν τε ἕκαστος ἡμῶν πέπανται καὶ ἅμα ἡδόμενος διὰ τοῦ πίνειν; ΚΑΛ. Οὐκ οἶδα ὅ, τι λέγεις. ΓΟΡ. Μηδαμῶς, ὦ Καλλίχλεις· ἀλλ' ἀποκρίνου καὶ ἡμῶν ἕνεκα, ἵνα περανθῶσιν οἱ λόγοι. ΚΑΛ. Ἀλλ' αἰεὶ τοιοῦτός ἐστι Σωκράτης, ὦ Γοργία· σμικρὰ καὶ ὀλίγον ἄξια ἀνερωτᾶ καὶ ἐξελέγ-

χει. ΓΟΡ. Ὁ ἄλλὰ τί σοι διαφέρει; πάντως οὐ σὴ αὐτὴ ἡ τιμὴ, ὧ Καλλίκλεις, ἀλλ' ὑπόσχεσι, Σωκράτῃ ἐξελέγξαι ὅπως ἂν βούληται. ΚΑΛ. Ἐρώτα δὴ σὺ τὰ σμικρὰ τε καὶ στενὰ ταῦτα, ἐπέπερ Γοργία δοκεῖ οὕτως.

52. ΣΩ. Εὐδαίμων εἶ, ὧ Καλλίκλεις, ὅτι τὰ μεγάλα γε μεμύησαι πρὶν τὰ σμικρὰ· ἐγὼ δ' οὐκ ὦμην θεμιτὸν εἶναι. ὅθεν οὖν ἀπέλειπες, ἀποκρίνου, εἰ οὐχ ἅμα παύεται διψῶν ἕκαστος ἡμῶν καὶ ἡδόμενος. ΚΑΛ. Φημί.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ πεινῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν ἅμα παύεται; ΚΑΛ. Ἔστι ταῦτα. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τῶν λυπῶν καὶ τῶν ἡδονῶν ἅμα παύεται; ΚΑΛ. Ναί.

ΣΩ. Ὁ ἄλλὰ μὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν οὐχ ἅμα παύεται, ὥς σὺ ὁμολογεῖς· νῦν δὲ οὐχ ὁμολογεῖς; ΚΑΛ. Ἐγωγε· τί οὖν δὴ;

ΣΩ. Ὅτι οὐ ταυτὰ γίγνεται, ὧ φίλε, τάγαθὰ τοῖς ἡδέσιν, οὐδὲ τὰ κακὰ τοῖς ἀνιαροῖς· τῶν μὲν γὰρ ἅμα παύεται, τῶν δὲ οὐ, ὥς ἐτέρων ὄντων· πῶς οὖν ταυτὰ ἂν εἴη τὰ ἡδέα τοῖς ἀγαθοῖς, ἢ τὰ ἀναιρὰ τοῖς κακοῖσιν; εἰ δὲ βούλῃ, καὶ τῇδε ἐπίσχεψαι· οἶμαι γὰρ σοι οὐδὲ ταύτη ὁμολογεῖσθαι· ἄθρῃ δὴ τοὺς ἀγαθοὺς οὐχὶ ἀγαθῶν παρῶν ἄγαθους καλεῖς, ὥσπερ τοὺς καλοὺς, οἷς ἂν κάλλος παρῇ;

ΚΑΛ. Ἐγωγε. ΣΩ. Τί δέ; ἀγαθοὺς ἀνδρας καλεῖς ἀφρονας καὶ δειλοὺς; οὐ γὰρ ἀριγε· ἀλλὰ τοὺς ἀνδρείους καὶ φρονίμους ἐλεγε;

ἢ οὐ τοῦτους ἀγαθοὺς καλεῖς; ΚΑΛ. Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩ. Τί δέ; παῖδα ἀνόητον

χαίροντα ἤδη εἶδες; ΚΑΛ. Ἐγωγε. ΣΩ.
 Ἄνδρα δὲ οὕτω εἶδες ἀνόητον χαίροντα;
 ΚΑΛ. Οἶμαι ἔγωγε. ἀλλὰ τί τοῦτο; ΣΩ.
 Οὐδὲν, ἀλλ' ἀποκρίνου. ΚΑΛ. Εἶδον. ΣΩ.
 Τί δέ; νοῦν ἔχοντα λυπούμενον καὶ χαίρον-
 τα; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Πότεροι δὲ μᾶλ-
 λον χαίρουσι καὶ λυποῦνται, οἱ φρόνιμοι ἢ οἱ
 ἄφρονες; ΚΑΛ. Οἶμαι ἔγωγε οὐ πολὺ τι δι-
 αφέρειν. ΣΩ. Ἄλλ' ἀρχεῖ καὶ τοῦτο. ἐν
 πολέμῳ δὲ ἤδη εἶδες ἄνδρα δειλόν; ΚΑΛ.
 Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Τί οὖν; ἀπιόντων τῶν
 πολεμίων πότεροί σοι ἐδόκουν μᾶλλον χαίρειν,
 οἱ δειλοὶ ἢ οἱ ἀνδρεῖοι; ΚΑΛ. Ἀμφότεροι
 ἔμοιγε μᾶλλον· εἰ δὲ μὴ, παραπλησίως γε.
 ΣΩ. Οὐδὲν διαφέρει. χαίρουσι δ' οὖν καὶ
 οἱ δειλοὶ; ΚΑΛ. Σφόδρα γε. ΣΩ. Καὶ
 οἱ ἄφρονες, ὥς ἔοικε, ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ.
 Προσιόντων δὲ, οἱ δειλοὶ μόνον λυποῦνται, ἢ
 καὶ οἱ ἀνδρεῖοι; ΚΑΛ. Ἀμφότεροι. ΣΩ.
 Ἄρα ὁμοίως; ΚΑΛ. Μᾶλλον ἴσως οἱ δει-
 λοί. ΣΩ. Ἀπιόντων δ' οὐ μᾶλλον χαίρου-
 σιν; ΚΑΛ. Ἰσως, ΣΩ. Οὐκοῦν λυποῦν-
 ται μὲν καὶ χαίρουσιν καὶ οἱ ἄφρονες καὶ οἱ
 φρόνιμοι, καὶ οἱ δειλοὶ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι παρα-
 πλησίως, ὥς σὺ φῆς, μᾶλλον δὲ οἱ δειλοὶ τῶν
 ἀνδρείων; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν
 οἱ γε φρόνιμοι καὶ οἱ ἀνδρεῖοι ἀγαθοί, οἱ δὲ
 δειλοὶ καὶ ἄφρονες κακοί; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ.
 Παραπλησίως ἄρα χαίρουσι καὶ λυποῦνται
 οἱ ἀγαθοὶ καὶ οἱ κακοί; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ.
 Ἄρ' οὖν παραπλησίως εἰσὶν ἀγαθοὶ καὶ κα-

καὶ οἱ ἀγαθοὶ τε καὶ κακοὶ, ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἀγαθοὶ [οἱ ἀγαθοί,] καὶ κακοὶ εἰσὶν οἱ κακοί;

53. ΚΑΛ. Ἐνθάδε μὲν Δί' οὐκ οἶδ' ὅ τι λέγεις. ΣΩ. Οὐκ οἶσθ' ὅτι τοὺς ἀγαθοὺς, ἀγαθῶν φῆς παρουσίᾳ εἶναι ἀγαθοὺς, κακοὺς δὲ κακῶν, τὰ δὲ ἀγαθὰ εἶναι τὰς ἡδονὰς, κακὰ δὲ τὰς ἀνίας; ΚΑΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν τοῖς χαίρουσι πάρεστι τὰ ἀγαθὰ, αἱ ἡδοναί, εἴπερ χαίρουσι; ΚΑΛ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Οὐκοῦν ἀγαθῶν παρόντων ἀγαθοὶ εἰσιν οἱ χαίροντες; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Τί δέ; τοῖς ἀνιωμένοις οὐ πάρεστι τὰ κακὰ, αἱ λύπαι; ΚΑΛ. Πάρεστι. ΣΩ. Κακῶν δέ γε παρουσίᾳ φῆς σὺ εἶναι κακοὺς τοὺς κακοὺς· ἢ οὐκέτι φῆς; ΚΑΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Ἀγαθοὶ ἄρα, οἱ ἂν χαίρωσι, κακοὶ δὲ, οἱ ἂν ἀνιῶνται; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οἱ μὲν γε μᾶλλον, μᾶλλον, οἱ δ' ἥττον, ἥττον, οἱ δὲ παρὰ πλησίως, παρὰ πλησίως. ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν φῆς παρὰ πλησίως χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι τοὺς φρονίμους καὶ τοὺς ἄφρονας; καὶ τοὺς δειλοὺς καὶ τοὺς ἀνδρείους; ἢ καὶ μᾶλλον ἔτι τοὺς δειλοὺς; ΚΑΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Ξυλλόγισαι δὴ κοινῇ μετ' ἐμοῦ, τί ἡμῖν συμβαίνει ἐκ τῶν ὡμολογημένων. καὶ δις γάρ τοι καὶ τρίς φασὶ καλὸν εἶναι τὰ καλὰ λέγειν τε καὶ ἐπισκοπεῖσθαι. ἀγαθὸν μὲν εἶναι τὸν φρόνιμον καὶ ἀνδρεῖόν φασιν· ἢ γάρ; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Κακὸν δὲ τὸν ἄφρονα καὶ δειλόν; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἀγαθὸν δὲ αὐτὸν χαίροντα; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Κα-

κὸν δὲ τὸν ἀνιῶμενον; ΚΑΛ. Ἀνάγκη. ΣΩ.
 Ἀνιᾶσθαι δὲ ἢ χαίρειν τὸν ἀγαθὸν καὶ κακὸν
 ὁμοίως, ἴσως δὲ καὶ μᾶλλον τὸν κακόν; ΚΑΛ.
 Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν ὁμοίως γίνεται κακὸς
 καὶ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ, ἢ καὶ μᾶλλον ἀγαθὸς
 ὁ κακός; οὐ ταῦτα ξυμβαίνει καὶ τὰ πρότε-
 ρα ἐκεῖνα, εἴαν τις ταῦτά φη ἡδέα τε καὶ ἀγα-
 θὰ εἶναι; οὐ ταῦτα ἀνάγκη, ὦ Καλλίκλεις.

54. ΚΑΛ. Πάλαι τοι σοῦ ἀκροῶμαι, ὦ
 Σώκρατες, καθολογῶν, ἐνθυμούμενος ὅτι,
 κἂν παίζων τίς σοι ἐνδῶ ότιοῦν, τούτου ἄσμε-
 νος ἔχη, ὥσπερ τὰ μειράκια, ὥς δὴ σὺ οἶει ἐ-
 μέ, ἢ καὶ ἄλλον ὄντιναοῦν ἀνθρώπων, οὐχ ἡ-
 γεῖσθαι τὰς μὲν βελτίους ἡδονάς, τὰς δὲ χεί-
 ρους. ΣΩ. Ἰοῦ ἰοῦ, ὦ Καλλίκλεις, ὥς πα-
 νοῦργος εἶ, καὶ μοι ὥσπερ παιδὶ χορῇ, τοτὲ μὲν
 ταῦτα φάσκων ἔτῳς ἔχειν, τοτὲ δὲ ἐτέρως, ἐξ-
 απατῶν με. καίτοι οὐκ ᾤμην γε κατ' ἀρχάς ὑ-
 πό σοῦ ἐκόντος εἶναι ἐξαπατηθήσεσθαι, ὥς
 ὄντος φίλου· νῦν δὲ ἐψεύσθην, καὶ, ὥς ἔοικεν,
 ἀνάγκη μοι, κατὰ τὸν παλαιὸν λόγον, τὸ πα-
 ρὸν εὖ ποιεῖν, καὶ τοῦτο δέχεσθαι τὸ διδόμε-
 νον παρὰ σοῦ. ἔστι δὲ δὴ, ὥς ἔοικεν, ὃ σὺ νῦν
 λέγεις, ὅτι ἡδοναὶ τινες εἰσὶν αἱ μὲν ἀγαθαί,
 αἱ δὲ κακαί. ἢ γάρ; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Ἄρ'
 οὖν ἀγαθαὶ μὲν αἱ ὠφέλιμοι, κακαὶ δὲ αἱ βλα-
 βεραὶ; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ὡφέλιμοι
 δὲ γε αἱ ἀγαθὸν τι ποιοῦσαι, κακαὶ δὲ αἱ κα-
 κὸν τι; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Ἄρ' οὖν τὰς
 τοιάσδε λέγεις; οἷον κατὰ τὸ σῶμα, ἃς νῦν
 δὴ ἐλέγομεν ἐν τῷ ἰσθίειν καὶ πίνειν ἡδονάς,

εἰ ἄρα τούτων αἱ μὲν ὑγίειαν ποιοῦσιν ἐν τῷ σώματι, ἢ ἰσχύν, ἢ ἄλλην τινὰ ἀρετὴν τοῦ σώματος, αὗται μὲν ἀγαθαί, αἱ δὲ τὰναντία τούτων, κακαί; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ λύπαι ὡσαύτως αἱ μὲν χρησταί εἰσιν, αἱ δὲ πονηραί; ΚΑΛ. Πῶς γὰρ οὐ; ΣΩ. Οὐκ ἔν τὰς μὲν χρηστὰς καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας καὶ αἰρετέον ἐστὶ καὶ πρακτέον; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Τὰς δὲ πονηρὰς οὐ; ΚΑΛ. Αἴτιον δὴ. ΣΩ. Ἐνεκα γὰρ που τῶν ἀγαθῶν ἅπαντα ἡμῖν ἔδοξε πρακτέον εἶναι, εἰ μνημονεύεις, ἐμοί τε καὶ Πύλῳ. ἄρα καὶ σοὶ ξυνδοκεῖ οὕτω, τέλος εἶναι ἀπασῶν τῶν πράξεων τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐκείνου ἔνεκα δεῖν πάντα τᾶλλα πράττεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο τῶν ἄλλων; ξύμψηφος ἡμῖν εἴ καὶ σὺ ἐκ τρίτων; ΚΑΛ. Ἐγώ γε. ΣΩ. Τῶν ἀγαθῶν ἄρα ἔνεκα δεῖ καὶ τᾶλλα καὶ τὰ ἡδέα πράττειν, ἀλλ' οὐ τὰγαθὰ τῶν ἡδέων. ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἀρ' οὖν παντὸς ἀνδρός ἐστιν, ἐκλέξασθαι ποῖα ἀγαθὰ τῶν ἡδέων ἐστὶ καὶ ποῖα κακὰ, ἢ τεχνικοῦ δεῖ εἰς ἕκαστον; ΚΑΛ. Τεχνικοῦ.

55. ΣΩ. Ἀνζηνησθῶμεν δὴ ὧν αὐτὸς ἐγὼ πρὸς Πύλον καὶ Γουργίαν ἐτύγχανον λέγων. ἔλεγον γὰρ, εἰ μνημονεύεις, ὅτι εἶεν παρασκευαί, αἱ μὲν μέχρι ἡδονῆς, αὐτὸ τοῦτο μόνον παρασκευάζουσai, ἀγνοοῦσαι δὲ τὸ βέλτιον καὶ τὸ χεῖρον, αἱ δὲ γινώσκουσai ὅ τι τε ἀγαθόν καὶ ὅ τι κακόν. καὶ ἐτίθουν τῶν μὲν περὶ τὰς ἡδονὰς τὴν μαγειρικὴν [κατὰ τὸ σῶμα] ἐμπειρίαν, ἀλλ' οὐ τέχνην, τῶν δὲ περὶ τὸ ἀγαθόν

τὴν ἰατρικὴν τέχνην. καὶ πρὸς Φιλίᾳ, ὦ Καλλί-
 κλεις, μήτε αὐτὸς οἷου δεῖν πρὸς ἐμὲ παίζειν,
 μηδ' ὅ τι ἂν τύχοις παρὰ τὰ δοκοῦντα ἀπο-
 κρίνου, μήτ' αὐτὰ παρ' ἐμοῦ οὕτως ἀποδέχου
 ὥς παίζοντος. ὅρᾳς γάρ ὅτι περὶ τούτου ἡμῖν
 εἰσὶν οἱ λόγοι, οὐ τί ἂν μᾶλλον σπουδάσειέ τις
 καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχων ἄνθρωπος, ἢ τοῦτο, ὄν-
 τινα χοῇ τρόπον ζῆν; πότερον, ἐπὶ ὃν σὺ
 παρακαλεῖς ἐμὲ, τὰ τοῦ ἀνδρὸς δὴ ταῦτα
 πράττοντα, λέγοντά τε ἐν τῷ δήμῳ καὶ ρητο-
 ρικὴν ἀσχοῦντα, καὶ πολιτευόμενον τοῦτον τὸν
 τρόπον, ὃν ὑμεῖς νῦν πολιτεύεσθε, ἢ ἐπὶ τόνδε
 τὸν βίον τὸν ἐν φιλοσοφίᾳ; καὶ τί ποτ' ἐστὶν
 οὗτος ἐκείνου διαφέρων; ἴσως οὖν βέλτιστόν
 ἐστὶν, ὥς ἄρτι ἐγὼ ἐπεχείρησα, διαιρεῖσθαι,
 διελομένους δὲ καὶ ὁμολογήσαντας ἀλλήλοις,
 εἰ ἔστι τούτῳ διττῷ τῷ βίῳ, σκέψασθαι, τί τε
 διαφέρετον, ἀλλήλοιν, καὶ ὁπότερον βιωτέον
 αὐτοῖν. ἴσως οὖν οὐπω οἶσθα, τί λέγω. ΚΑΛ.
 Οὐ δῆτα. ΣΩ. Ἀλλ' ἐγὼ σοι σαφέστερον
 ἐρῶ. ἐπειδὴ ὁμολογήκαμεν ἐγὼ τε καὶ σὺ, εἶ-
 ναι μὲν τι ἀγαθόν, εἶναι δέ τι ἡδύ, ἕτερον δὲ
 τὸ ἡδὺ τοῦ ἀγαθοῦ, ἑκατέρου δὲ αὐτοῖν μηλέ-
 την τινα εἶναι καὶ παρασκευὴν τῆς κτήσεως,
 τὴν μὲν τοῦ ἡδέος θήραν, τὴν δὲ τοῦ ἀγαθοῦ
 αὐτὸ δὴ μοι τοῦτο πρῶτον ἢ συμφάθι, ἢ μὴ
 συμφῆς; ΚΑΛ. Οὕτω φημί.

56. ΣΩ. Ἰθὺ δὴ, ἃ καὶ πρὸς τοὺςδε ἐ-
 γὼ ἔλεγον, διομολόγησαί μοι, εἰ ἄρα σοι ἔδο-
 ξα τότε ἀληθῆ λέγειν. ἔλεγον δέ που ὅτι, ἡ
 μὲν ὁψοποιητικὴ οὐ μοι δοκεῖ τέχνη εἶναι,

ἀλλ' ἐμπειρία, ἢ δ' ἰατρικὴ, λέγων, ὅτι ἡ μὲν
 τούτου, οὐ θεραπεύει, καὶ τὴν φύσιν ἐσχεπ-
 ται, καὶ τὴν αἰτίαν ὧν πράττει, καὶ λόγον ἔ-
 χει τούτων ἐκάστου δοῦναι, ἢ ἰατρικὴ· ἢ δ'
 ἑτέρα τῆς ἡδονῆς, πρὸς ἣν ἡ θεραπεία αὐτῇ
 ἐστὶν ἅπασα, κομιδῇ ἀτέχνως ἐπ' αὐτὴν ἐρ-
 χεται, οὔτε τι τὴν φύσιν σκεψαμένη τῆς ἡδο-
 νῆς οὔτε τὴν αἰτίαν, ἀλογός τε παντάπασιν,
 ὥς ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν διαριθμησαμένη τριβῇ
 καὶ ἐμπειρία, μνήμη μόνον σωζομένη τοῦ εἰω-
 θότος γίνεσθαι, ᾧ δὴ καὶ πορίζεται τὰς ἡδο-
 νὰς, ταῦτ' οὖν πρῶτον σκόπει εἰ δοκεῖ σοι ἰ-
 κανῶς λέγεσθαι, καὶ εἶναι τινες καὶ περὶ ψυ-
 χὴν τοιαῦται ἄλλαι πραγματεῖαι, αἱ μὲν τε-
 χνικαί, προμήθειάν τινα ἔχουσαι τοῦ βελτί-
 στου περὶ τὴν ψυχὴν, αἱ δὲ τούτου μὲν ὀλιγω-
 ροῦσαι, ἐσκεμμέναι δ' αὖ, ὥσπερ ἐκεῖ, τὴν ἡ-
 δονὴν μόνον τῆς ψυχῆς, τίνα ἂν αὐτὴ τρόπον
 γίγνοιτο· ἥτις δὲ ἡ βελτίων ἢ χειρὼν τῶν ἡδο-
 νῶν, οὔτε σκοπούμεναι, οὔτε μέλον αὐταῖς ἄλ-
 λο ἢ χαρίζεσθαι μόνον, εἴτε βέλτιον εἴτε χει-
 ρον. ἐμοὶ μὲν γάρ, ὦ Καλλίκλεις, δοκοῦσί τε
 εἶναι, καὶ ἔγωγε φημι τὸ τοιοῦτον κολακείαν
 εἶναι καὶ περὶ σῶμα καὶ περὶ ψυχὴν καὶ περὶ
 ἄλλο, ὅτου ἂν τις τὴν ἡδονὴν θεραπεύῃ, ἀ-
 σκέπτως ἔχων τοῦ ἀμείνονός τε καὶ τοῦ χει-
 ρονος. σὺ δὲ σὴ πρότερον συγκατατίθεσαι ἡ-
 μῖν περὶ τούτων τὴν αὐτὴν δόξαν, ἢ ἀντιφῆς;
ΚΑΔ. Οὐκ ἔγωγε, ἀλλὰ συγχωρῶ, ἵνα σοι
 καὶ περανθῇ ὁ λόγος, καὶ **Γοργία** τῷδε χαρί-
 σωμαι. **ΣΩ** Πότερον δὲ περὶ μὲν μίαν ψυ-

χὴν ἐστὶ τοῦτο, περὶ δὲ δύο καὶ πολλὰς οὐκ ἔ-
στιν; ΚΑΑ. Οὐκ, ἀλλὰ καὶ περὶ δύο καὶ
πολλὰς. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ἀθρόαις ἅμα χα-
ρίζεσθαι ἐστὶ μηδὲν σκοπούμενον τὸ βέλτιστον;
ΚΑΑ. Οἶμαι ἐγώ γε.

57. ΣΩ. Ἐχεις οὖν εἰπεῖν, αἵτινές εἰσιν
αἱ ἐπιτηδεύσεις αἱ τοῦτο ποιοῦσαι; μᾶλλον
δὲ, εἰ βούλει, ἐμοῦ ἐρωτῶντος, ἢ μὲν ἂν σοι
δοκῇ τούτων εἶναι, φάθι, ἢ δ' ἂν μὴ, μὴ φά-
θι. πρῶτον δὲ σκεψώμεθα τὴν αὐλιτικὴν· οὐ
δοκεῖ σοι τοιαύτη τις εἶναι, ὧς Καλλίχλεις; τὴν
ἡδονὴν ἡμῶν μόνον διώκειν, ἄλλο δ' οὐδὲν
φροντίζειν; ΚΑΑ. Ἐμοιγε δοκεῖ. ΣΩ. Οὐ-
κοῦν καὶ αἱ τοιαίδε ἅπασαι, οἷον ἡ κιθαρισι-
κὴ ἢ ἐν τοῖς ἀγῶσι; ΚΑΑ. Ναί. ΣΩ. Τί
δὲ; ἢ τῶν χορῶν διδασκαλία, καὶ ἢ τῶν δι-
θυράμβων ποίησις, οὐ τοιαύτη τις σοι κατα-
γίνεται; ἢ ἡ γῆ τι φροντίζειν Κινησίαν τὸν
Μέλιτος, ὅπως ἐρεῖ τι τοιοῦτον ὅθεν ἂν οἱ ἀ-
κούοντες βελτίους γίγνοιτο; ἢ ὅ τι μέλλει χα-
ριεῖσθαι τῷ ὄχλῳ τῶν θεατῶν; ΚΑΑ. Ἀγ-
λὸν δὴ τοῦτό γε, ὦ Σώκρατες, Κινησίου γε
περὶ. ΣΩ. Τί δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Μέλης; ἢ
πρὸς τὸ βέλτιστον βλέπων ἐδόκει σοι κιθαρι-
δεῖν; ἢ ἐκεῖνος μὲν οὐδὲ πρὸς τὸ ἡδιστον; ἡ-
νία γὰρ ἄδων τοὺς θεατάς. ἀλλὰ δὴ σκόπει·
οὐχὶ ἢ τε κιθαριδικὴ δοκεῖ σοι πᾶσα καὶ ἡ
τῶν διθυράμβων ποίησις ἡδονῆς χάριν εὐση-
σθαι; ΚΑΑ. Ἐμοιγε. ΣΩ. Τί δὲ δὴ ἡ
σεμνὴ αὕτη καὶ θαυμαστὴ ἢ τῆς τραγωδίας
ποίησις; ἐφ' ᾧ ἐσπούδακε; πότερόν ἐστιν αὐ-

τῆς τὸ ἐπιχείρημα καὶ ἡ σπουδὴ, ὥς σοι δο-
κεῖ, χαρίζεσθαι τοῖς θεαταῖς μόνον, ἢ καὶ δι-
αμάχεσθαι, ἐάν τι αὐτοῖς ἡδὺ μὲν ἢ καὶ κε-
χαρισμένον, πονηρὸν δὲ, ὅπως τοῦτο μὲν μὴ
ἐρεῖ· εἰ δέ τι τυγχάνει ἀηδὲς καὶ ὠφέλιμον, τῷ-
το δὲ καὶ λέξει καὶ ἄσεται, ἐάν τε χαίρωσιν
ἐάν τε μή; ποτέρως σοι δοκεῖ παρεσκευάσθαι
ἢ τῶν τραγωδιῶν ποιήσις; ΚΑΛ. Δῆλον δὴ
τοῦτό γε, ὦ Σώκρατες, ὅτι πρὸς τὴν ἡδονὴν
μᾶλλον ὥρμηται, καὶ τὸ χαρίζεσθαι τοῖς θε-
αταῖς. ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ τοιοῦτον, ὦ Καλλί-
κλεις, ἔφαμεν νῦν δὴ κολακείαν εἶναι. ΚΑΛ.
Πάνυ γε. ΣΩ. Φέρε δὴ, εἰ τις περιέλοιτο τῆς
ποιήσεως πάσης τό τε μέλος καὶ τὸν ρυθμὸν
καὶ τὸ μέτρον, ἄλλο τι ἢ λόγοι γίνονται τὸ
λειπόμενον; ΚΑΛ. Ἀνάγκη. ΣΩ. Οὐκ ἔν
πρὸς πολὺν ὄχλον καὶ δῆμον οὔτοι λέγονται
οἱ λόγοι; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ. Δημογορία
ἄρα τίς ἐστὶν ἡ ποιητική. ΚΑΛ. Φαίνεται.
ΣΩ. Οὐκοῦν ἡ ρητορικὴ δημογορία ἂν εἴ-
η, ἢ οὐ ρητορεύειν δοκοῦσί σοι οἱ ποιηταὶ ἐν
τοῖς θεάτροις; ΚΑΛ. Ἐμοιγε. ΣΩ. Νῦν
ἄρα ἡμεῖς εὐρήκαμεν ρητορικὴν τινα πρὸς δῆ-
μον, τοιοῦτον, οἷον παίδων τε ὁμοῦ καὶ γυναι-
κῶν καὶ ἀνδρῶν, καὶ δούλων καὶ ἐλευθέρων,
ἣν οὐ πάνυ ἀγάμεθα· κολακικὴν γὰρ αὐτὴν
φαμεν εἶναι. ΚΑΛ. Πάνυ γε.

58. ΣΩ. Εἴεν· τί δὲ ἡ πρὸς τὸν Ἀθηναίων
δῆμον ρητορικὴ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν ταῖς
πόλεσι δῆμους τοὺς τῶν ἐλευθέρων ἀνδρῶν;
τί ποτε ἡμῖν αὕτη ἐστί; πότερόν σοι δοκοῦσι

πρὸς τὸ βέλτιστον ἀεὶ λέγειν οἱ ῥήτορες, τοῦ-
του στοχαζόμενοι, ὅπως οἱ πολῖται ὥς βέλτι-
στοι ἔσονται διὰ τοὺς αὐτῶν λόγους; ἢ καὶ
οὗτοι πρὸς τὸ χαρίζεσθαι τοῖς πολίταις ὠρ-
μημένοι, καὶ ἔνεκα τοῦ ἰδίου τοῦ αὐτῶν ὀλι-
γωροῦντες τοῦ κοινοῦ ὥσπερ παισὶ προσομι-
λοῦσι τοῖς δήμοις, χαρίζεσθαι αὐτοῖς πειρώ-
μενοι μόνον, εἰ δέ γε βελτίους ἔσονται ἢ χεί-
ρους διὰ ταῦτα, οὐδὲν φροντίζουσιν; ΚΑΛ.
Οὐχ ἀπλοῦν ἔτι τοῦτο ὃ ἐρωτᾷς. εἰσὶ μὲν γάρ,
οἱ κηδόμενοι τῶν πολιτῶν λέγουσιν ἅ λέγουσιν,
εἰσὶ δὲ καὶ οἷους σὺ λέγεις. ΣΩ. Ἐξαρχεῖ.
εἰ γὰρ καὶ τοῦτό ἐστι διπλοῦν, τὸ μὲν ἕτερόν
που τούτου κολακεία ἂν εἴη καὶ αἰσχροῦ δημη-
γορία, τὸ δ' ἕτερον καλόν, τὸ παρασκευάζειν
ὅπως ὥς βέλτισται ἔσονται τῶν πολιτῶν αἱ
ψυχαί, καὶ ἀεὶ διαμάχεσθαι λέγοντα τὰ βέλ-
τιστα, εἴτε ἡδίῳ εἴτε ἀηδέστερα ἔσται τοῖς
ἀκούουσιν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐκ αὐτὴν εἶδες
τὴν ῥητορικὴν· ἢ εἴ τινα ἔχεις τῶν ῥητόρων
τοιούτον εἰπεῖν, τί οὐχὶ καὶ ἐμοὶ αὐτὸν ἔφρα-
σας τίς ἐστιν; ΚΑΛ. Ἀλλὰ μὰ Δία οὐκ ἔ-
χω ἔγωγέ σοι εἰπεῖν τῶν γε νῦν ῥητόρων οὐδέ-
να. ΣΩ. Τί δέ; τῶν παλαιῶν ἔχεις τινὰ εἰ-
πεῖν, δι' ὅντινα αἰτίαν ἔχουσιν Ἀθηναῖοι
βελτίους γεγονέναι, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἥρξατο δη-
μηγορεῖν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ χείρους ὄντες;
ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδα, τίς ἐστιν οὗτος. ΚΑΛ.
Τί δέ; Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγα-
θὸν γεγονότα, καὶ Κίμωνα, καὶ Μιλτιάδην,
καὶ Περικλέα τετονὶ τὸν νεωστὶ τετελευτηκότα,

οὐ καὶ σὺ ἀκίχοας; ΣΩ. Εἴ ἐστι γὰρ, ὦ Καλ-
λίστεις, ἣν πρότερον οὐ ἔλεγες ἀρετὴν, ἀλη-
θῆς, τὸ τὰς ἐπιθυμίας ἀπομπλάσαι καὶ τὰς
αὐτοῦ καὶ τὰς τῶν ἄλλων· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλ'
ὅπερ ἐν τῷ ὑπέρῳ λόγῳ ἠραγκάσθημεν ἡμεῖς
ὁμολογεῖν, ὅτι, αἱ μὲν τῶν ἐπιθυμιῶν πληρού-
μεναι βελτίῳ ποιοῦσι, τὸν ἄνθρωπον, ταύτας
μὲν ἀποτελεῖν, αἱ δὲ χείρω, μή· τοίτου δὲ τέχ-
νη τις εἶναι τοιοῦτον ἄνδρα τοίτων τινὰ γε-
γονέναι ἔχεις εἰπεῖν; ΚΑΔ. Οὐκ ἔχω ἔγωγε
πῶς εἶπω.

59. ΣΩ. Ἄλλ' ἐὰν ζητῆς καλῶς, εὐρή-
σεις. ἴδωμεν δὴ οὕτως· ὁπρὲς σκοποῦμενοι,
εἴ τις τοῦτων τοιοῦτος γέγονε. γέρε γάρ, ὁ ἀ-
γαθὸς ἀνὴρ καὶ ἐπὶ τὸ βελτιστον λέγων ἃ ἂν
λέγῃ, ἄλλο τι ἢ οὐκ εἰκῇ εἴρῃ, ἀλλ' ἀποβλέπων
πρὸς τι· ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες δημιουργοί,
βλέποντες πρὸς τὸ ἐαυτῶν ἔργον ἕκαστος
οὐκ εἰκῇ ἐκλεγόμενος προσφέρει ἃ προσφέρει
πρὸς τὸ ἔργον τὸ αὐτοῦ, ἀλλ' ὅπως ἂν εἶδος
τι αὐτῷ σῇ τοῦτο ὃ ἐργάζεται. οἶον, εἰ βου-
λῇ ἰδεῖν τοὺς ζωγράφους, τοὺς οἰκοδόμους,
τοὺς ναυπηγούς, τοὺς ἄλλους πάντας δημι-
ουργούς, ὅτινα βούλῃ αὐτῶν, ὥς εἰς τάξιν τι-
νὰ ἕκαστος ἕκαστον τίθῃσιν, ὃ ἂν τιθῇ, καὶ
προσαναγκάζει τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ πρέπον τε
εἶναι καὶ ἀρμόττειν, ἕως ἂν τὸ ἅπαν ξυστήσῃ-
ται τεταγμένον τε καὶ κεκοσμημένον πρᾶγμα·
καὶ οἱ τε δὴ ἄλλοι δημιουργοί, καὶ οὗς νῦν δι-
ελέγομεν, οἱ περὶ τὸ σῶμα παιδοτρίβαι τε καὶ
ιατροί, κοσμοῦσι πον τὸ σῶμα καὶ ξυντάσ-

σουσιν· ὁμολογοῦμεν οὕτω τοῦτ' ἔχειν, ἢ οὐ;
ΚΑΛ. Ἐστω τοῦτο οὕτω. *ΣΩ.* Τάξεως
 ἄρα καὶ κόσμου τυχοῦσα οἰκία χρηστὴ ἂν εἴη,
 ἀταξίας δὲ, μοχθηρά; *ΚΑΛ.* Φημί. *ΣΩ.*
 Οὐκοῦν καὶ πλοῖον ὡσαύτως; *ΚΑΛ.* Ναί.
ΣΩ. Καὶ μὴν καὶ τὰ σώματά φαμεν τὰ ἡμέ-
 τερα; *ΚΑΛ.* Πάνυ γε. *ΣΩ.* Τί δ' ἡ ψυ-
 χή; ἀταξίας τυχοῦσα ἔσται χρηστὴ, ἢ τάξεώς
 τε καὶ κόσμου τινός; *ΚΑΛ.* Ἀνάγκη ἐκ τῶν
 ἐμπροσθεν καὶ τοῦτο ξυνομολογεῖν. *ΣΩ.* Τί
 οὖν ὄνομά ἐστιν ἐν τῷ σώματι τῷ ἐκ τῆς τάξε-
 ώς τε καὶ τοῦ κόσμου γιγνομένῳ; *ΚΑΛ.* Ὑ-
 γίειαν καὶ ἰσχὺν ἴσως λέγεις. *ΣΩ.* Ἐγώ γε.
 Τί δ' αὖ τῷ ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγιγνομένῳ ἐκ τῆς
 τάξεως καὶ τοῦ κόσμου; πειρῶ εὐρεῖν καὶ εἰ-
 πεῖν ὡς περ ἐκείνῳ τὸ ὄνομα. *ΚΑΛ.* Τί δὲ
 οὐκ αὐτὸς λέγεις, ὦ Σώκρατες; *ΣΩ.* Αἰλλ' εἴ
 σοι ἡδιόν ἐστιν, ἐγὼ ἐροῶ. σὺ δὲ, ἂν μὲν σοι
 δοκῶ ἐγὼ καλῶς λέγειν, φάθι· εἰ δὲ μὴ, ἔλεγ-
 χε καὶ μὴ ἐπίτρεπε. ἔμοιγε δοκεῖ ταῖς μὲν
 τοῦ σώματος τάξεσιν ὄνομα εἶναι ὑγεινόν,
 ἐξ οὗ ἐν αὐτῷ ἡ ὑγίεια γίγνεται καὶ ἡ ἄλλη ἀ-
 ρετὴ τοῦ σώματος. ἔστι ταῦτα, ἢ οὐκ ἔστιν;
ΚΑΛ. Ἐστί. *ΣΩ.* Ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς
 τάξεσί τε καὶ κοσμήσεσι νόμιμόν τε καὶ νόμος,
 ὅθεν καὶ νόμιμοι γίνονται καὶ κόσμιοι· ταῦ-
 τα δ' ἔστι δικαιοσύνη τε καὶ σωφροσύνη· φης
 ἢ οὐ; *ΚΑΛ.* Ἐστω.

60. *ΣΩ.* Οὐκοῦν πρὸς ταῦτα αὖ βλέπων
 ὁ ἡγήτωρ ἐκεῖνος ὁ τεχνικός τε καὶ ἀγαθός καὶ
 τοὺς λόγους προσοίσει ταῖς ψυχαῖς, οὓς ἂν

λέγη, καὶ τὰς πράξεις ἀπάσας· καὶ δῶρον εἴαν
 τι διδῶ, δώσει, καὶ εἴαν τι ἀφαιρῇται, ἀφαιρή-
 σεται, πρὸς τοῦτο αἰετὸν τὸν νοῦν ἔχων, ὅπως ἂν
 αὐτοῦ τοῖς πολίταις δικαιοσύνη μὲν ἐν ταῖς
 ψυχαῖς γίγνηται, ἀδικία δὲ ἀπαλλάττηται,
 καὶ σωφροσύνη μὲν ἐγγίγνηται, ἀκολασία δὲ
 ἀπαλλάττηται, καὶ ἡ ἄλλη ἀρετὴ ἐγγίγνηται,
 κακία δὲ ἀπίη; ξυγχωρεῖς ἢ οὐ; ΚΑΛ. Ξυγ-
 χωρῶ. ΣΩ. Τί γάρ ὄφελος, ὦ Καλλίκλεις,
 σώματί γε κάμνοντι καὶ μοχθηρῶς διακειμέ-
 νῳ σιτία πολλὰ διδόναι καὶ τὰ ἡδίστα, ἢ πο-
 τὰ, ἢ ἄλλ' ὅτιοῦν, ὃ μὴ ὀνήσει αὐτὸ ἐσθ' ὅτε
 πλέον, ἢ τοῦναντίον, κατὰ γε τὸν δίκαιον λό-
 γον, καὶ ἔλαττον; ἐστὶ ταῦτα ἢ οὐ; ΚΑΛ.
 Ἔστω. ΣΩ. Οὐ γάρ, οἶμαι, λυσιτελεῖ μετὰ
 μοχθηρίας σώματος ζῆν ἀνθρώπων. ἀνάγκη
 γάρ οὕτω καὶ ζῆν μοχθηρῶς· ἢ οὐχ οὕτω;
 ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ τὰς ἐπιθυμί-
 ας ἀποπιμπλάναι, οἷον πεινῶντα φαγεῖν ὅσον
 βούλεται, ἢ διψῶντα πιεῖν, ὑγιαίνοντα μὲν ἐ-
 ῶσιν οἱ ἰατροὶ ὥς τὰ πολλά· κάμνοντα δὲ, ὥς
 ἔπος εἰπεῖν, οὐδέποτε ἔῶσιν ἐμπίπλασθαι ὧν
 ἐπιθυμεῖ; ξυγχωρεῖς τοῦτό γε καὶ σύ; ΚΑΛ.
 Ἔγωγε. ΣΩ. Περὶ δὲ ψυχὴν, ὦ ἄριστε, οὐχ
 ὁ αὐτὸς τρόπος; ἕως μὲν ἂν πονηρὰ ἦ, ἀνόη-
 τός τε οὖσα καὶ ἀκόλαστος καὶ ἀδικὸς καὶ ἀ-
 νόσιος, εἴργειν αὐτὴν δεῖ τῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ
 μὴ ἐπιτρέπειν ἄλλ' ἅττα ποιεῖν, ἢ ἀφ' ὧν βελ-
 τίων ἔσται; φῆς ἢ οὐ; ΚΑΛ. Φημί. ΣΩ.
 Οὕτω γάρ που αὐτὴν ἄμεινον τῇ ψυχῇ. ΚΑΛ.
 Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ εἴργειν ἐστὶν ἀφ'

ὧν ἐπιθυμεῖ κολάζειν; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Τὸ κολάζεσθαι ἄρα τῇ ψυχῇ ἄμεινόν ἐστιν ἢ ἡ ἀκολασία, ὥσπερ σὺ νῦν δὴ ᾧ. ΚΑΛ. Οὐκ οἶδ' ἅττα λέγεις, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ἄλλον τινα ἐρώτα. ΣΩ. Οὗτος ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει, ὠφελούμενος καὶ αὐτὸς τοῦτο πάσχων, περὶ οὗ ὁ λόγος ἐστὶ, κολαζόμενος. ΚΑΛ. Οὐδὲ γέ μοι μέλει οὐδὲν ὧν σὺ λέγεις, καὶ ταῦτά σοι Γοργίου χάριν ἀπεκρινάμην. ΣΩ. Εἰεν· τί οὖν δὴ ποιήσομεν; μεταξὺ τὸν λόγον καταλείψομεν; ΚΑΛ. Αὐτὸς γνώση. ΣΩ. Ἀλλ' οὐδὲ τοὺς μύθους φασὶ μεταξὺ θέμις εἶναι καταλείπειν, ἀλλ' ἐπιθέντας κεφαλὴν, ἵνα μὴ ἄνευ κεφαλῆς περιίη. ἀπόκριναι οὖν καὶ τὰ λοιπὰ, ἵνα ὑμῖν ὁ λόγος κεφαλὴν λάβῃ.

61. ΚΑΛ. Ὡς βίαιος εἶ, ὦ Σώκρατες· ἐὰν δὲ ἐμοὶ πείθῃ, ἐάσεις χαίρειν τὸν λόγον τοῦτον, ἢ καὶ ἄλλῳ τῷ διαλέξῃ. ΣΩ. Τίς οὖν ἄλλος ἐθελήσει; μὴ γάρ τοι ἀτελῇ γε τὸν λόγον καταλείπομεν. ΚΑΛ. Αὐτὸς δὲ οὐκ ἂν δύναιο διελθεῖν τὸν λόγον, ἢ λέγων κατὰ σαυτὸν, ἢ ἀποκρινόμενος σαυτῷ; ΣΩ. Ἴνα μοι τὸ τοῦ Ἐπιχάρμου γένηται, ἃ προτοῦ δύο ἄνδρες ἔλεγον, εἰς ὧν ἱκανῶς γένωμαι; ἀτὰρ κινδυνεύει ἀναγκαιότατον εἶναι οὕτως. εἰ μέντοι ποιήσομεν, οἶμαι ἔγωγε χρῆναι πάντας ἡμᾶς φιλονείκως ἔχειν πρὸς τὸ εἰδέναι τὸ ἀληθές τί ἐστὶ περὶ ὧν λέγομεν, καὶ τί ψεῦδος· κοινὸν γὰρ ἀγαθὸν ἅπασιν, φανερόν γενέσθαι αὐτό. δίδειμι μὲν οὖν τῷ λόγῳ ἐγώ, ὥς ἂν μοι δοκῇ ἔχειν. ἐὰν δὲ τῷ ὑμῶν μὴ τὰ ὄντα δοκῶ ὁμολο-

γαῖν ἑμαυτῷ, χορῇ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ ἐλέγχειν. οὐδὲ γάρ τοι ἔγωγε εἰδῶς λέγω, ἃ λέγω, ἀλλὰ ζητῶ κοινῇ μεθ' ὑμῶν· ὥστε, ἂν τι φαίνεται λέγων ὁ ἀμφισβητῶν ἐμοί, ἐγὼ πρῶτος συγχωρήσομαι. λέγω μέντοι ταῦτα, εἰ δοκεῖ χορῇναι διαπερανθῆναι τὸν λόγον· εἰ δὲ μὴ βούλεσθε ἐῷμεν δὴ χαίρειν, καὶ ἀπίωμεν. ΓΟΡ. Ἄλλ' ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, χορῇναί πω ἀπιέναι, ἀλλὰ διεξελθεῖν σε τὸν λόγον· φαίνεται δέ μοι καὶ τοῖς ἄλλοις δοκεῖν. βούλομαι γὰρ ἔγωγε καὶ αὐτὸς ἀκοῦσαι σοῦ αὐτοῦ διϋόντος τὰ ἐπίλοιπα. ΣΩ. Ἄλλὰ μὲν δὴ, ὦ Γοργία, καὶ αὐτὸς ἡδέως μὲν ἂν Καλλικλεῖ τούτῳ ἔτι διελεγόμεν, ἕως αὐτῷ τῇν τῇ Ἀμφίονος ἀπέδωκα ῥῆσιν ἀντὶ τῆς τῇ Ζήθου· ἐπειδὴ δὲ σὺ, ὦ Καλλίκλεις, οὐκ ἐθέλεις συνδιαπερᾶναι τὸν λόγον, ἀλλ' οὖν ἐμοῦ γε ἀκούων ἐπιλαμβάνου, ἐάν τί σοι δοκῶ μὴ καλῶς λέγειν· καὶ με ἐάν ἐξελέγξης, οὐκ ἀχθεσθήσομαι σοί, ὥσπερ σὺ ἐμοί, ἀλλὰ μέγιστος εὐεργέτης παρ' ἐμοὶ ἀναγεγραψή. ΚΑΛ. Λέγε, ὦ Ἰθαθὲ, αὐτὸς καὶ πέραινε.

62. ΣΩ. Ἀκουε δὴ ἐξ ἀρχῆς ἐμοῦ ἀναλαμβάνοντος τὸν λόγον. Ἄρα τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἀγαθὸν τὸ αὐτό ἐστιν; Οὐ ταυτὸν, ὡς ἐγὼ καὶ Καλλικλῆς ὡμολογήσαμεν. Πότερον δὲ τὸ ἡδὺ ἐνεκα τοῦ ἀγαθοῦ πρακτέον, ἢ τὸ ἀγαθὸν ἐνεκα τοῦ ἡδέος; Τὸ ἡδὺ ἐνεκα τοῦ ἀγαθοῦ. Ἡδὺ δὲ ἐστὶ τοῦτο, οὗ παραγενομένου ἡδόμεθα, ἀγαθὸν δὲ, οὗ παρόντος ἀγαθοὶ ἐσμέν; Πάνυ γε. Ἄλλὰ μὴν ἀγαθοὶ γε ἐσμέν καὶ ἡ-

μεῖς, καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ὅσα ἀγαθὰ ἐστίν,
 ἀρετῆς τινος παραγενομένης; ἔμοιγε δοκεῖ ἀ-
 ναγκαῖον εἶναι, ὦ Καλλίκλεις, Ἐλλὰ μὲν δὴ
 ἢ γε ἀρετὴ ἐκάστου καὶ σκεύους καὶ σώματος,
 καὶ ψυχῆς αὐ καὶ ζώου παντὸς οὐχ οὕτως εἰ-
 κῇ κάλλιστα παραγίγνεται, ἀλλὰ τάξει καὶ ὁρ-
 θότητι καὶ τέχνῃ. ἥτις ἐκάστῳ ἀποδέδοται
 αὐτῶν. ἄρα ἐστὶ ταῦτα; Ἐγὼ μὲν γὰρ δὴ φη-
 μι. Τάξει ἄρα τεταγμένον καὶ κεκοσμημένον
 ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἐκάστου. Φαίην ἂν ἐγώ γε. Κό-
 σμος τις ἄρα ἐγγενόμενος ἐν ἐκάστῳ ὁ ἐκάστω
 οἰκεῖος ἀγαθὸν παρέχει ἕκαστον τῶν ὄντων.
 Ἐμοιγε δοκεῖ. Καὶ ψυχὴ ἄρα κόσμον ἔχουσα
 τὸν ἐαυτῆς ἀμείνων τῆς ἀκοσμήτου; Ἀνά-
 γκη. Ἀλλὰ μὴν ἢ γε κόσμον ἔχουσα, κοσμία;
 Πῶς γὰρ ὅ μὲν λέει; Ἡ δέ γε κοσμία, σώφρων;
 Πολλὴ ἀνάγκη. Ἡ ἄρα σώφρων ψυχὴ ἀγαθὴ.
 ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω παρὰ ταῦτα ἄλλα φάναι, ὦ
 φίλε Καλλίκλεις· σὺ δ' εἰ ἔχεις, δίδασκε.
 ΚΑΛ. Λέγ' ὦ ἄγαθέ. ΣΩ. Λέγω δὴ, ὅτι, εἰ
 ἡ σώφρων ἀγαθὴ ἐστίν, ἡ τοῦναντίον τῇ σώ-
 φρονι πεπονθυῖα, κακὴ ἐστίν· ἣν δὲ αὕτη ἡ
 ἀφρων τε καὶ ἡ ἀκόλαστος; Πάνυ γε. Καὶ μὴν
 ὅγε σώφρων τὰ προσήκοντα πράττει ἂν καὶ
 περὶ θεοῦ καὶ περὶ ἀνθρώπους; οὐ γὰρ ἂν
 σωφρωνοῖ τὰ μὴ προσήκοντα πράττων. Ἀνά-
 γκη ταῦτ' εἶναι οὕτω. Καὶ μὴν περὶ μὲν ἀν-
 θρώπους τὰ προσήκοντα πράττων, δίκαι' ἂν
 πράττοι, περὶ δὲ θεοῦ, ὅσια· τὸν δὲ τὰ δίκαια
 καὶ ὅσια πράττοντα ἀνάγκη δίκαιον καὶ ὀσι-
 ον εἶναι; Ἐστὶ ταῦτα. Καὶ μὲν δὴ καὶ ἀν-

δρεῖόν γε ἀνάγκη; οὐ γὰρ δὴ σώφρονος ἀνδρός ἐστιν οὔτε διώκειν οὔτε φεύγειν ἢ μὴ προσήκει, ἀλλ' ἢ δεῖ, καὶ πράγματα καὶ ἀνθρώπους καὶ ἡδονὰς καὶ λύπας, φεύγειν καὶ διώκειν καὶ ὑπομένοντα καρτερεῖν, ὅπου δεῖ· ὥστε πολλὴ ἀνάγκη, ὧ Καλλίκλεις, τὸν σώφρονα, ὥσπερ διήλθομεν, δίκαιον ὄντα καὶ ἀνδρεῖον καὶ ὅσιον, ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι τελέως, τὸν δὲ ἀγαθὸν εὖ τε καὶ καλῶς πράττειν, ἢ ἂν πράττη· τὸν δ' εὖ πράττοντα, μακάριόν τε καὶ εὐδαίμονα εἶναι, τὸν δὲ πονηρὸν καὶ κακῶς πράττοντα, ἄθλιον· οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐναντίως ἔχων τῷ σώφρονι, ὁ ἀκόλαστος, ὃν σὺ ἐπὶ ἡνεις.

63. Ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω ταῦτα τίθεμαι, καὶ φημὶ ταῦτα ἀληθῆ εἶναι. εἰ δὲ ἔστιν ἀληθῆ, τὸν βουλίμενον, ὡς ἔοικεν, εὐδαίμονα εἶναι, σωφροσύνην μὲν διωκτέον καὶ ἀσκητέον, ἀκολασίαν δὲ φευκτέον ὡς ἔχει ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν, καὶ παρασκευαστέον ἑαυτὸν μάλιστα μὲν, μηδὲν δεῖσθαι τοῦ κολάζεσθαι, εἰ δὲ δεηθῇ ἢ αὐτὸς ἢ ἄλλος τις τῶν οἰκείων, ἢ ἰδιώτης ἢ πόλις, ἐπιθετέον δίκην καὶ κολαστέον, εἰ μέλλει εὐδαίμων εἶναι. οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ ὁ σκοπὸς εἶναι, πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν, καὶ πάντα εἰς τοῦτο τὰ αὐτοῦ ξυντείνοντα καὶ τὰ τῆς πόλεως, ὅπως δικαιοσύνη παρέσται καὶ σωφροσύνη τῷ μακαρίῳ μέλλοντι ἔσεσθαι, οὕτω πράττειν, οὐκ ἐπιθυμίας ἔχοντα ἀκολάστους εἶναι, καὶ ταύτας ἐπιχειροῦντα πληροῦν, ἀνήνυτον κακὸν, ληστοῦ βίον ζῶντα. οὔτε γὰρ ἂν ἄλλω ἀνθρώπῳ προσφιλὴς ἂν εἴη ὁ τοιοῦτος, οὔτε θεῷ κοινωνεῖν

γὰρ ἀδύνατος· ὅτω δὲ μὴ ἐν κοινωνίᾳ, φιλίᾳ
 οὐκ ἂν εἶη. φασὶ δ' οἱ σοφοί, ὧ Καλλίκλεις,
 καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν, καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώ-
 πους, τὴν κοινωνίαν ξυνέχειν καὶ φιλίαν καὶ
 κοσμιότητα, καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην,
 (καὶ τὸ ὅλον τοῦτο διὰ ταῦτα κόσμον καλοῦ-
 σιν, ὧ ἐταῖρε,) οὐκ ἀκοσμίαν οὐδὲ ἀκολασίαν.
 σὺ δέ μοι δοκεῖς οὐ προσέχειν τὸν νοῦν τού-
 τοις, καὶ ταῦτα σοφὸς ὢν, ἀλλὰ λέληθέ σε ὅ-
 τι ἡ ἰσότης ἡ γεωμετρικὴ καὶ ἐν θεοῖς καὶ ἐν
 ἀνθρώποις μέγα δύναται· σὺ δὲ πλεονεξίαν
 οἶει δεῖ ἀσκεῖν· γεωμετρίας γὰρ ἀμελεῖς. εἶεν
 ἢ ἐξελεγκτέος δὴ οὗτος ὁ λόγος ἡμῖν ἔσιν, ὥς
 οὐ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης κτήσει εὐδαι-
 μονες οἱ εὐδαιμονες, κακίας δὲ οἱ ἄθλιοι ἄθ-
 λιοι. ἢ, εἰ οὗτος ἀληθὴς ἐστι, σκεπτέον, τί τὰ
 ξυμβαίνοντα, τὰ πρόσθεν ἐκείνα, ὧ Καλλί-
 κλεις, ξυμβαίνει πάντα, ἐφ' οἷς σὺ με ἤρουν, ἐξ
 σπουδάζων λέγοιμι, λέγοντα, ὅτι κατηγορητέ-
 ον εἶη καὶ αὐτοῦ καὶ νιέος καὶ ἐταίρου, ἐάν τι
 ἀδικῇ, καὶ τῇ ρητορικῇ ἐπὶ τοῦτο χρηστέον·
 καὶ ἃ Πῶλον αἰσχύνῃ ὧν ξυγχωρεῖν, ἀληθῇ
 ἄρα ἦν, τὸ εἶναι τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι,
 ὅσῳ περ αἴσχιον, τοσοῦτω κάκιον· καὶ τὸν μέλ-
 λοντα ὀρθῶς ῥητορικὸν ἔσεσθαι, δίκαιον ἄρα
 ἔδει εἶναι καὶ ἐπιστήμονα τῶν δικαίων, ὃ αὖ
 Γοργίαν ἔφη Πῶλος δι' αἰσχύνην ὁμολογῆσαι.

64. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, σκεψόμε-
 θα, τί ποτ' ἐστίν, ἃ σὺ ἐμοὶ ὀνειδίζεις, ἄρα
 καλῶς λέγεται ἢ οὐ; ὥς ἄρα ἐγὼ οὐχ οἷός τ'
 εἰμὶ βοηθῆσαι οὔτε ἐμαυτῷ, οὔτε τῶν φίλων

οὐδενὶ οὐδὲ τῶν οἰκείων, οὐδ' ἐκπῶσαι ἐκ
 τῶν μεγίστων κινδύνων, εἰμὶ δὲ ἐπὶ τῷ βα-
 λομένῳ, ὥσπερ οἱ ἄτιμοι τοῦ ἐθέλοντος, ἂν τι
 τύπτειν βούληται—τὸ νεανικὸν δὴ τοῦτο τὸ
 τοῦ σοῦ λόγου—ἐπὶ κόροῃς, εἴαν τε χρήματα
 ἀφαιρεῖσθαι, εἴαν τε ἐκβάλλειν ἐκ τῆς πόλεως,
 εἴαν τε, τὸ ἐσχατον, ἀποκτεῖναι. καὶ οὕτω δι-
 ακεῖσθαι, πάντων δὴ αἰσχιστόν ἐστιν, ὥς ὁ
 σοῦ λόγος· ὁ δὲ δὴ ἐμὸς, ὅστις πολλάκις μὲν
 ἤδη εἴρηται, οὐδέν δὲ κωλύει καί ἐτι λέγεσθαι·
 οὐ φημι, ὦ Καλλίκλεις, τὸ τύπτεσθαι ἐπὶ κό-
 ρῃς ἀδίκως αἰσχιστον εἶναι, οὐδέ γέ τὸ τέμνε-
 σθαι οὔτε τὸ πῶμα τὸ ἐμὸν, οὔτε τὸ βαλλάν-
 τιον· ἀλλὰ τὸ τύπτειν καὶ ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ ἀδί-
 κως καὶ τέμνειν, καὶ αἰσχιον καὶ κάκιον, καὶ
 κλέπτειν γε ἅμα καὶ ἀνδραποδίζεσθαι, καὶ
 τοιχωρυχεῖν, καὶ ξυλλήβδην ὀτιοῦν ἀδικεῖν καὶ
 ἐμὲ καὶ τὰ ἐμὰ, τῷ ἀδικοῦντι καὶ κάκιον καὶ
 αἰσχιον εἶναι, ἢ ἐμοὶ τῷ ἀδικουμένῳ. ταῦτα
 ἡμῖν ἄνω ἐκεῖ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις οὕτω
 φανέντα, ὥς ἐγὼ λέγω, κατέχεται καὶ δέδεταί,
 καὶ εἰ ἀγροικότερόν τι εἰπεῖν ἐστὶ, σιδηροῖς
 καὶ ἀδαμαντίνοις λόγοις, ὥς γοῦν ἂν δόξειεν
 οὕτωσιν· οὐς σὺ εἰ μὴ λύσεις, ἢ σοῦ τις νεανι-
 κώτερος, οὐχ οἶόν τε, ἄλλως λέγοντα, ἢ ὥς ἐγὼ
 νῦν λέγω, καλῶς λέγειν. ἐπεὶ ἔμοιγε ὁ αὐτὸς
 λόγος ἐστὶν αἰὶ, ὅτι ἐγὼ ταῦτα οὐκ οἶδα ὅπως
 ἔχει· ὅτι μέντοι, ὧν ἐγὼ ἐντετύχηκα, ὥσπερ
 νῦν, οὐδεὶς οἶός τ' ἐστὶν ἄλλως λέγων μὴ οὐ
 καταγέλαστος εἶναι. ἐγὼ μὲν οὖν αὖ τίθηναι
 ταῦτα οὕτως ἔχειν, εἰ δὲ οὕτως ἔχει, καὶ μέ-

γιστοι τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ ἀδικία τῷ ἀδικοῦν-
τι, καὶ ἐτι τοῦτου μεῖζον μεγίστου ὄντος, εἰ
οἶόν τε, τὸ ἀδικοῦντα μὴ διδόναι δίκην· τίνα
ἐν βοήθειαν μὴ δυνάμενος ἄνθρωπος βοιθεῖν
ἐαυτῷ καταγέλαστος ἂν τῇ ἀληθείᾳ εἴη; ἄρα ὁ
ταύτην, ἥτις ἀποτρέφει τὴν μεγίστην τῶν
βλάβην; ἀλλὰ πολλὴ ἀνάγκη ταύτην εἶναι
τὴν αἰσχύνην βοήθειαν μὴ δυνασθαι βοιθεῖν
μήτε ἐαυτῷ μήτε τοῖς αὐτοῦ φίλοις τε καὶ οἰ-
κείοις· δευτέραν δὲ, τὴν τοῦ δευτέρου κακοῦ,
καὶ τρίτην, τὴν τοῦ τρίτου· καὶ τᾶλλα οὕτως,
ὡς ἐκάστου κακοῦ μέγεθος πέφυκεν. οὕτω καὶ
κάλλος τοῦ δυνατόν εἶναι ἐφ' ἕκαστα βοιθεῖν
καὶ αἰσχύνῃ τοῦ μὴ. ἄρα ἄλλως ἢ οὕτως ἐχει,
ὦ Καλλίκλεις; ΚΑΛ. Οὐκ ἄλλως.

65. ΣΩ. Διοῖν οὖν ὄντοι, τοῦ ἀδικεῖν
τε καὶ ἀδικεῖσθαι, μεῖζον μὲν κακὸν φάμεν τὸ
ἀδικεῖν, ἐλαττον δὲ τὸ ἀδικεῖσθαι. τί οὖν ἂν
παρασκευασάμενος ἄνθρωπος βοιθήσειεν αὐ-
τῷ, ὥστε ἀμφοτέρως τὰς ὀφελείας ταύτας ἔ-
χειν, τὴν τε ἀπὸ τοῦ μὴ ἀδικεῖν καὶ τὴν ἀπὸ
τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι; πότερα δύναμιν ἢ βού-
λησιν; ὥδε δὲ λέγω· πότερον, εἴαν μὴ βούλη-
ται ἀδικεῖσθαι, οὐκ ἀδικήσεται, ἢ, εἴαν δύνα-
μιν παρασκευάσῃται τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι, οὐκ
ἀδικήσεται; ΚΑΛ. Δῆλον δὴ τοῦτο γε, ὅτι
εἴαν δύναμιν. ΣΩ. Τί δὲ δὴ τοῦ ἀδικεῖν;
πότερον, εἴαν μὴ βούληται ἀδικεῖν, ἱκανὸν τετ'
εἶσθαι; οὐ γὰρ ἀδικήσει ἢ καὶ ἐπὶ τοῦτο δαί-
δυναμὴν τίνα καὶ τέχνην παρασκευάσασθαι,
ὥς, εἴαν μὴ μάθῃ αὐτὰ καὶ ἀσκήσῃ, ἀδικήσει;

τί οὐκ αὐτό γέ μοι τοῦτο ἀπεκρίνω, ὦ Καλλί-
 κλεις; πότερόν σοι δοκοῦμεν ὀρθῶς ἀναγκα-
 σθῆναι ὁμολογεῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις
 ἐγώ τε καὶ Πῶλος, ἢ οὐ, ἡνίκα ὁμολογήσαμεν
 μηδένα βουλόμενον ἀδικεῖν, ἀλλ' ἄκοντας τῶς
 ἀδικοῦντας πάντας ἀδικεῖν; ΚΑΛ. Ἐξω σοι
 τοῦτο, ὦ Σώκρατες, ἔτως, ἵνα διαπεράνῃς τὸν
 λόγον. ΣΩ. Καὶ ἐπὶ τοῦτο ἄρα, ὥς ἔοικε,
 παρασκευαστέον ἐστὶ δυνάμιν τινα καὶ τέχνην,
 ὅπως μὴ ἀδικήσομεν. ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ.
 Τίς οὖν ποτ' ἐστὶ τέχνη τῆς παρασκευῆς τοῦ
 μηδὲν ἀδικεῖσθαι ἢ ὥς ὀλίγιστα; σκέψαι, εἰ
 σοὶ δοκεῖ ἢ περ ἐμοί. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τῆδε·
 ἢ αὐτὸν ἄρχειν δεῖν ἐν τῇ πόλει, ἢ τυραννεῖν,
 ἢ τῆς ὑπαρχούσης πολιτείας ἐταῖρον εἶναι.
 ΚΑΛ. Ὅρας, ὦ Σώκρατες, ὥς ἐγὼ ἐτοιμός εἰ-
 μι ἐπαινεῖν, ἂν τι καλῶς λέγῃς; τοῦτό μοι δο-
 κεῖς πάνυ καλῶς εἰρηκέναι.

66. ΣΩ. Σκόπει δὴ καὶ τόδε εἰάν σοι
 δοκῶ εὖ λέγειν. φίλος μοι δοκεῖ ἕκαστος ἐκά-
 στῳ εἶναι ὥς οἶόν τε μάλιστα, ὅνπερ οἱ παλαι-
 οὶ τε καὶ σοφοὶ λέγουσιν, ὁ ὅμοιος τῷ ὁμοίῳ.
 οὐ καὶ σοί; ΚΑΛ. Ἐμοιγε. ΣΩ. Οὐκοῦν
 ὅπου τύραννός ἐστιν ἄρχων ἄγριος καὶ ἀπαί-
 δευτος, εἴ τις τούτου ἐν τῇ πόλει πολὺ βελτί-
 ων εἴη, φοβοῖτο δῆπου ἂν αὐτὸν ὁ τύραννος,
 καὶ τούτῳ ἐξ ἅπαντος τοῦ νοῦ οὐκ ἂν ποτε
 δύναίτο φίλος γενέσθαι; ΚΑΛ. Ἔστι ταῦ-
 τα. ΣΩ. Οὐδέ γε, εἴ τις πολὺ φαυλότερος
 εἴη, οὐδ' ἂν οὗτος καταφρονοῖ γὰρ ἂν αὐτοῦ
 ὁ τύραννος, καὶ οὐκ ἂν ποτε ὥς πρὸς φίλον

σπουδάσειε. ΚΑΛ. Καὶ ταῦτ' ἀληθῆ. ΣΩ. Δεῖπεται δὴ ἐκεῖνος μόνος ἄξιος λόγου φίλος τῷ τοιούτῳ, ὃς ἂν ὁμοήθης ὢν, ταυτὰ ψέγων καὶ ἐπαινῶν, ἐθέλῃ ἄρχεσθαι καὶ ὑποκεῖσθαι τῷ ἄρχοντι. οὗτος μέγα ἐν ταύτῃ τῇ πόλει δυνήσεται· τοῦτον οὐδεὶς χαίρων ἀδικήσει. οὐχ οὕτως ἔχει; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Εἰ ἄρα τις ἐννοήσειεν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει τῶν νέων, τίνα ἂν τρόπον ἐγὼ μέγα δυναίμην, καὶ μηδεὶς με ἀδικοίη, αὕτη, ὥς ἔοικεν, ὁδὸς αὐτῷ ἐστίν, εὐθὺς ἐκ νέου ἐθίζειν αὐτὸν τοῖς αὐτοῖς χαίρειν καὶ ἄχθεσθαι τῷ δεσπότη, καὶ παρασκευάζειν, ὅπως ὀτιμάλιστα ὁμοιος ἔσται ἐκείνῳ· οὐχ οὕτω; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν τούτῳ τὸ μὲν μὴ ἀδικεῖσθαι καὶ μέγα δύνασθαι, ὥς ὁ ὑμέτερος λόγος, ἐν τῇ πόλει διαπεπράξεται. ΚΑΛ. Πάνν γε. ΣΩ. Ἀρ' οὖν καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖν; ἢ πολλοῦ δεῖ, εἴπερ ὁμοιος ἔσται τῷ ἄρχοντι ὄντι ἀδίκῳ, καὶ παρὰ τούτῳ μέγα δυνήσεται; ἀλλ' οἶμαι ἐγωγε, πᾶν τούταντίον οὕτως ἢ παρασκευῇ ἔσται αὐτῷ, ἐπὶ τὸ οἶω τε εἶναι ὥς πλεῖστα ἀδικεῖν, καὶ ἀδικοῦντα καὶ δίδόναι δίκην· ἢ γάρ; ΚΑΛ. Φαίνεται. ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ μέγιστον κακὸν αὐτῷ ὑπάρξει, μοχθηρῷ ὄντι τὴν ψυχὴν καὶ λελωβημένῳ, διὰ τὴν μίμησιν τοῦ δεσπότου καὶ δυνάμιν; ΚΑΛ. Οὐκ οἶδ' ὅπη στρέφεις ἐκάστοτε τοὺς λόγους ἄνω καὶ κάτω, ὦ Σώκρατες· ἢ οὐκ οἶσθα, ὅτι οὗτος ὁ μιμνέμενος τὸν μὴ μιμούμενον ἐκεῖνον ἀποκτενεῖ, ἐάν βούληται, καὶ ἀφαιρήσεται τὰ ὄντα; ΣΩ.

Οἶδα, ὦ Ἰαθὲ Καλλίκλεις, εἰ μὴ κωφός γ' εἰμι, καὶ σοῦ ἀκούων καὶ Πύλου ἄρτι πολλὰ-
 κες, καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγου πάντων τῶν ἐν τῇ
 πόλει. ἀλλὰ καὶ σὺ ἐμοῦ ἄκουε, ὅτι ἀποκτε-
 νεῖ μὲν, ἂν βούληται, ἀλλὰ πονηρὸς ὢν καλὸν
 καὶ ἀγαθὸν ὄντα. ΚΑΛ. Οὐκοῦν τοῦτο δὴ καὶ
 τὸ ἀγανακτητόν; ΣΩ. Οὐ γοῦν γε ἔχοντι,
 ὥς ὁ λόγος σημαίνει· ἢ οἶε δεῖν τοῦτο παρα-
 σκευάζεσθαι ἀνθρώπον, ὥς πλεῖστον χρόνον
 ζῆν, καὶ μελετᾶν τὰς τέχνας ταύτας, αἱ ἡμᾶς
 αἰεὶ ἐκ τῶν κινδύνων σώζουσιν, ὥσπερ καὶ ἦν
 σὺ κελεύεις ἐμὲ μελετᾶν τὴν ῥητορικὴν τὴν ἐν
 τοῖς δικαστηρίοις διασώζουσαν; ΚΑΛ. Καὶ
 μὰ Δία ὀρθῶς γέ σοι συμβουλεύω.

67. ΣΩ. Τί δέ, ὦ βέλπιδες; ἢ καὶ ἡ τοῦ
 νεῖν ἐπιστήμη σεμνὴ τίς σοι δοκεῖ εἶναι;
 ΚΑΛ. Μὰ Δί' οὐκ ἐμοίγε. ΣΩ. Καὶ μὴν
 σώζει γε καὶ αὕτη ἐκ θανάτου τοὺς ἀνθρώ-
 πους, ὅταν εἰς τοιοῦτον ἐμπέσωσιν, οὗ δει-
 ταύτης τῆς ἐπιστήμης. εἰ δ' αὕτη σοι δοκεῖ
 σμικρὰ εἶναι, ἐγὼ σοι μείζονα ταύτης ἐρῶ,
 τὴν κυβερνητικὴν, ἢ οὐ μόνον τὰς ψυχὰς σώ-
 ζει, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ χρήματα ἐκ
 τῶν ἐσχάτων κινδύνων, ὥσπερ ἡ ῥητορικὴ· καὶ
 αὕτη μὲν προσεσταλμένη ἐστὶ καὶ κοσμία, καὶ
 οὐ σεμνύνεται ἐσχηματισμένη, ὥς υπερήφα-
 νόν τι διαπραττομένη, ἀλλὰ ταυτὰ διαπρατ-
 τομένη τῇ δικανικῇ, ἐὰν μὲν ἐξ Αἰγίνης δεῦ-
 ρο σώσῃ, οἶμαι, δὴ ὁβολοὺς ἐπράξατο, ἐὰν
 δὲ ἐξ Αἰγύπτου ἢ ἐκ τοῦ Πόντος, ἐὰν πάμπο-
 λυ, ταύτης τῆς μεγάλης εὐεργεσίας, σώσασα

α νῦν δὴ ἔλεγον, καὶ αὐτὸν καὶ παῖδας καὶ
 χρήματα καὶ γυναῖκας, ἀποβιβάσασα εἰς τὸν
 λιμένα δύο δραχμὰς ἐπράξατο· καὶ αὐτὸς ὁ
 ἔχων τὴν τέχνην καὶ ταῦτα διαπραξάμενος,
 ἐκβὰς, παρὰ τὴν θάλατταν καὶ τὴν ναῦν πε-
 ριπατεῖ ἐν μετρίῳ σχήματι. λογίζεσθαι γάρ,
 οἶμαι, ἐπίσταται, ὅτι ἄδηλόν ἐστιν, οὐστινὰς
 τε ὠφέληκε τῶν συμπλεόντων, οὐκ ἐάσας κα-
 ταποντιθῆναι, καὶ οὐστινας ἔβλαψεν, εἰδὼς,
 ὅτι οὐδὲν αὐτοῦς βελτίους ἐξεβίβασεν ἢ αἰοί
 ἐνεβησαν, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς ψυχάς·
 λογίζεται οὖν, ὅτι οὐκ, εἰ μὲν τις μεγάλῳς ἢ
 ἀνιάτοις νοσήμασι κατὰ τὸ σῶμα ξυνεχόμε-
 ρος μὴ ἀπεπνίγη, οὗτος μὲν ἄθλιός ἐστιν, ὅτι
 οὐκ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲν ὑπ' αὐτοῦ ὠφέληται·
 εἰ δέ τις ἄρα ἐν τῷ τοῦ σώματος τιμωτέρῳ τῇ
 ψυχῇ πολλὰ νοσήματα ἔχει καὶ ἀνιάτα, τού-
 τῳ δὲ βιωτέον ἐστί, καὶ τοῦτον ὀνήσειεν, ἂν
 τε ἐκ θαλάττης, ἂν τε ἐκ δικαστηρίου, εἴαν τε
 ἄλλοθεν ὁποθενοῦν σώζῃ· ἄλλ' οἶδεν, ὅτι οὐκ
 ἄμεινόν ἐστι ζῆν τῷ μοχθηρῷ ἀνθρώπῳ κα-
 κῶς γὰρ ἀνάγκη ἐστί ζῆν.

68. Διὰ ταῦτα οὐ νόμος ἐστὶ σεμνύνεσθαι
 τὸν κυβερνήτην, καίπερ σώζοντα ἡμᾶς· οὐδέ
 γε, ὧ θαυμάσιε, τὸν μηχανοποιόν, ὃς οὔτε
 στρατηγόν, μὴ ὅτι κυβερνήτου, οὔτε ἄλλου β-
 δενός ἐλάττω ἐνίοτε δύναται σώζειν· πόλεις
 γὰρ ἐστὶν ὅτε ὅλας σώζει· μή σοι δοκεῖ κατὰ
 τὸν δικανικὸν εἶναι; καίτοι εἰ βούλοιτο λέγειν,
 ὧ Καλλίκλεις, ἅπερ ὑμεῖς, σεμνύνων τὸ πράγ-
 μα, καταχώσειεν ἂν ὑμᾶς τοῖς λόγοις, λέγων

καὶ παρακαλῶν ἐπὶ τὸ δεῖν γίγνεσθαι μηχανοποιούς, ὥς οὐδὲν τᾶλλα ἐστίν· ἱκανὸς γάρ αὐτῷ ὁ λόγος. ἀλλὰ σὺ οὐδὲν ἤττον αὐτοῦ καταφρονεῖς καὶ τῆς τέχνης τῆς ἐκείνου, καὶ ὡς ἐν ὀνείδει ἀποκαλέσαις ἂν μηχανοποιὸν, καὶ τῷ υἱεῖ αὐτοῦ οὔτ' ἂν δοῦναι θυγατέρα φίλοις, οὔτ' ἂν αὐτὸς λαβεῖν τὴν ἐκείνου. καίτοι, ἐξ ὧν τὰ σαυτοῦ ἐπαινεῖς, τίμη δικάϊω λόγῳ τοῦ μηχανοποιοῦ καταφρονεῖς καὶ τῶν ἄλλων, ὧν νῦν δὴ ἔλεγον; οἶδ' ὅτι φαίης ἂν βελτίων εἶναι καὶ ἐκ βελτιόνων. τὸ δὲ βέλτιον εἰ μὴ ἐστὶν ὃ ἐγὼ λέγω, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἐστὶν ἀρετὴ, τὸ σῶζειν αὐτὸν καὶ τὰ ἐαυτοῦ ὄντα ὁποῖος τις ἔτυχε. καταγέλαστός σοι ὁ ψόγος γίγνεται καὶ μηχανοποιοῦ καὶ ἱατροῦ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν, ὅσαι τοῦ σῶζειν ἐνεκα πεποι-
 ηνται. ἀλλ' ὦ μακάριε, ὅρα μὴ ἄλλο τι τὸ γενναῖον καὶ τὸ ἀγαθὸν ἢ τοῦ σῶζειν τε καὶ σῶζεσθαι. μὴ γάρ τοῦτο μὲν, τὸ ζῆν ὅποσονδὴ χρόνον, τὸν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα εὐκτέον ἐστὶ, καὶ οὐ φιλοψυχητέον, ἀλλὰ ἐπιτρέψαντα περὶ τούτων τῷ θεῷ καὶ πιστεύσαντα τοῖς γυναιξίν, ὅτι τὴν εἰμαρμένην οὐδ' ἂν εἰς ἐκφυγοί, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον, τίς ἂν τρόπον τοῦτον, ὃν μέλλει χρόνον βιῶναι, ὡς ἄριστα βίῃ· ἄρα ἐξομοιῶν αὐτὸν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ, ἐν ἣ ἂν οἰκῇ; καὶ νῦν δὲ ἄρα δεῖ σε ὡς ὁμοιότατον γίγνεσθαι τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων, εἰ μέλλεις τούτῳ προσφιλὲς εἶναι καὶ μέγα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει· τοῦθ' ὅρα εἰ σοὶ λυσιτελεῖ καὶ ἐμοί, ὅπως μὴ, ὦ δαιμόνιε, πεισόμεθα ὁ-

περ φασὶ τὰς τὴν σελήνην καθαιρούσας τὰς
 Θετταλίδας· ξὺν τοῖς φιλτάτοις ἢ αἵρεσις ἡ-
 μῖν ἔσται ταύτης τῆς δυνάμεως ἐν τῇ πόλει.
 εἰ δὲ σὺ οἶει ὄντινουν ἀνθρώπων παραδώσειν
 τέχνην τινα τοιαύτην, ἥτις σε ποιήσῃ μέγα
 δύνασθαι ἐν τῇ πόλει τῇδε, ὀνόμοιον ὄντα τῇ
 πολιτείᾳ, εἴτ' ἐπὶ τὸ βέλτιον εἴτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον,
 ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐκ ὀρθῶς βουλευῇ, ὦ Καλλί-
 κλεις. οὐ γὰρ μιμητὴν δεῖ εἶναι, ἀλλ' αὐτοφυ-
 ῶς ὁμοιον τούτοις, εἰ μέλλεις τι γνήσιον ἀπ-
 εργάζεσθαι εἰς φιλίαν τῷ Ἀθηναίων δήμῳ,
 καὶ, ναί μὰ Δία, τῷ Πυριλάμπους γὰρ πρὸς.
 ὅστις οὖν σε τούτοις ὁμοιότατον ἀπεργάσε-
 ται, οὗτός σε ποιήσῃ, ὥς ἐπιθυμεῖς πολιτι-
 κὸς εἶναι, πολιτικὸν καὶ ρητορικόν· τῷ αὐτῶν
 γὰρ ἦθαι λεγομένων τῶν λόγων ἕκαστοι χαί-
 ρουσι, τῷ δὲ ἄλλοτρίῳ, ἄχθονται, εἰ μὴ τι σὺ
 ἄλλο λέγεις, ὦ φίλη κεφαλή. λέγομέν τι πρὸς
 ταῦτα, ὦ Καλλίκλεις;

69. ΚΑΛ. Οὐκ οἶδα ὄντινά μοι τρόπον
 δοκεῖς εὖ λέγειν, ὦ Σώκρατες, πέπονθα δὲ τὸ
 τῶν πολλῶν πάθος· οὐ πάνυ σοὶ πείθομαι.

ΣΩ. "Ο δῆμου γὰρ ἔρως ἐνὼν ἐν τῇ ψυχῇ
 τῇ σῇ, ὦ Καλλίκλεις, ἀντιστατεῖ μοι· ἀλλ' ἐ-
 ἂν πολλάκις ἴσως καὶ βέλτιον ταῦτά ταῦτα
 διασκοπώμεθα, πεισθήσῃ. ἀναμνήσθητι δ'
 οὖν, ὅτι δύο ἔφαμεν εἶναι τὰς παρασκευὰς ἐ-
 πὶ τὸ ἕκαστον θεραπεύειν καὶ σῶμα καὶ ψυ-
 χήν· μίαν μὲν, πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖν, τὴν ἐτέ-
 ραν δὲ, πρὸς τὸ βέλτιστον, μὴ καταχαριζόμε-
 νον, ἀλλὰ διαμαχόμενον. οὐ ταῦτα ἦν, ἃ τό-

τε ὠριζόμεθα; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐ-
 κοῦν ἢ μὲν ἑτέρα, ἢ πρὸς ἡδονήν, ἀγεννῆς καὶ
 οὐδὲν ἄλλο ἢ κολακεία τυγχάνει οὔσα; ἢ γάρ;
 ΚΑΛ. Ἐστω, εἰ βούλει, σοι, οὕτως. ΣΩ.
 Ἡ δέ γε ἑτέρα, ὅπως ὥς βέλτιστον ἔσται τοῦ-
 το, εἴτε σῶμα τυγχάνει ὄν, εἴτε ψυχὴ, ὃ θερα-
 पेύομεν; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Ἀρ' οὖν
 οὕτως ἡμῖν ἐπιχειρητέον ἐστὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς
 πολίταις, θεραπεύειν ὥς βελτίστους αὐτοὺς
 τοὺς πολίτας ποιοῦντας; ἄνευ γὰρ δὴ τούτου,
 ὥς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εὐρίσκομεν, οὐδὲν ὄφε-
 λος ἄλλην εὐεργεσίαν οὐδεμίαν προσφέρειν, ἐ-
 ἂν μὴ καλὴ κάγαθὴ ἢ διάνοια ἢ τῶν μελλόν-
 των ἢ χρήματα πολλὰ λαμβάνειν, ἢ ἀρχὴν
 τινῶν, ἢ ἄλλην δύναμιν ἡρτινοῦν. Θῶμεν οὐ-
 τως ἔχειν; ΚΑΛ. Πάνυ γε, εἰ σοι ἡδίων.
 ΣΩ. Εἰ οὖν παρεκαλοῦμεν ἀλλήλους, ὦ Καλ-
 λίκλεις· δημοσίᾳ πράξοντες τῶν πολιτικῶν
 πραγμάτων, ἐπὶ τὰ οἰκοδομικά, ἢ τειχῶν ἢ
 νεωρίων ἢ ἱερῶν ἐπὶ τὰ μέγιστα οἰκοδομήμα-
 τα, πότερον ἔδει ἂν ἡμᾶς σκέψασθαι ἡμᾶς
 αὐτοὺς καὶ ἐξετάσαι, πρῶτον μὲν, εἰ ἐπιστά-
 μεθα τὴν τέχνην ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα τὴν οἰκο-
 δομικὴν καὶ παρὰ τοῦ ἐμάθομεν; ἔδει ἂν, ἢ
 οὐ; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν δεύτε-
 ρον αὖ τόδε, εἰ τι πώποτε οἰκοδόμημα, ὠκο-
 δομήκαμεν ἰδίᾳ ἢ τῶν φίλων τινὶ, ἢ ἡμέτερον
 αὐτῶν, καὶ τοῦτο τὸ οἰκοδόμημα καλὸν ἢ αἰ-
 σχρὸν ἐστὶ καὶ εἰ μὲν εὐρίσκομεν σκοπούμε-
 νοι, διδασκάλους τε ἡμῶν ἀγαθοὺς καὶ ἐλλο-
 γίμους γεγονότας, καὶ οἰκοδομήματα πολλὰ

μὲν καὶ καλὰ μετὰ τῶν διδασκάλων ὠκοδομη-
 μένα ἡμῖν, πολλὰ δὲ καὶ ἴδια ἡμῶν, ἐπειδὴ τῶν
 διδασκάλων ἀπηλλάγημεν, οὕτω μὲν διακει-
 μένων, νοῦν ἔχοντων ἦν ἂν ἰέναι ἐπὶ τὰ δημο-
 σία ἔργα· εἰ δὲ μήτε διδάσκαλον εἵχομεν ἡμῶν
 αὐτῶν ἐπιδείξαι, οἰκοδομήματά τε, ἢ μηδὲν,
 ἢ πολλὰ καὶ μηδενὸς ἄξια, οὕτω δὴ ἀνόητον
 ἦν δήπου ἐπιχειρεῖν τοῖς δημοσίοις ἔργοις, καὶ
 παρακαλεῖν ἀλλήλους ἐπ' αὐτά. φῶμεν ταῦ-
 τα ὁρθῶς λέγεσθαι, ἢ οὐ; ΚΑΛ. Πάνυ γε.

70. ΣΩ. Οὐκοῦν οὕτω πάντα τὰ τε ἄλ-
 λα, καὶ εἰ ἐπιχειρήσαντες δημοσιεύειν, παρε-
 καλοῦμεν ἀλλήλους ὡς ἱκανοὶ ἰατροὶ ὄντες, ἐ-
 πεσκεψάμεθα δήπου ἂν ἐγὼ τε σὲ καὶ σὺ ἐμὲ,
 φέρε πρὸς θεῶν, αὐτὸς δὲ ὁ Σωκράτης πῶς ἔ-
 χει τὸ σῶμα πρὸς ὑγίειαν; ἢ εἰ δὴ τις ἄλλος
 διὰ Σωκράτην ἀπηλλάγη νόσου, ἢ δοῦλος ἢ
 ἐλεύθερος; καὶ ἐγὼ, οἶμαι, περὶ σοῦ ἕτερα τοι-
 αῦτα ἐσκόπουν· καὶ εἰ μὴ εὐρίσκομεν δι' ἡμᾶς
 μηδὲνα βελτίω γεγονότα τὸ σῶμα μήτε τῶν
 ξένων μήτε τῶν ἀστῶν, μήτε ἄνδρα μήτε γυ-
 ναῖκα, πρὸς Διὸς, ὦ Καλλίκλεις, οὐ καταγέ-
 λαστον ἂν ἦν τῇ ἀληθείᾳ εἰς τοσοῦτον ἀνοί-
 ας ἐλθεῖν ἀνθρώπους, ὥστε πρὶν ἰδιοτεύοντας
 πολλὰ μὲν, ὅπως ἐτύχομεν, ποιῆσαι, πολλὰ
 δὲ κατορθῶσαι, καὶ γυμνάσασθαι ἱκανῶς τὴν
 τέχνην, τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο, ἐν τῇ πίστῳ
 τὴν κεραμείαν ἐπιχειρεῖν μανθάνειν, καὶ αὐ-
 τοὺς τε δημοσιεύειν ἐπιχειρεῖν, καὶ ἄλλους
 τοιοῦτους παρακαλεῖν; οὐκ ἀνόητόν σοι δο-
 κεῖ ἂν εἶναι οὕτω πράττειν; ΚΑΛ. Ἐμοιγε.

ΣΩ. Νῦν δὲ, ὦ βέλτιστε ἀνδρῶν, ἐπειδὴ σὺ μὲν αὐτὸς ἄρτι ἄρχη πράττειν τὰ τῆς πόλεως πράγματα, ἐμὲ δὲ παρακαλεῖς, καὶ ὀνειδίζεις, ὅτι οὐ πράπτω, οὐκ ἐπισκεψόμεθα ἀλλήλους, φέρε, Καλλικλῆς ἤδη τινὰ βελτίω πεποίηκε τῶν πολιτῶν; ἔστιν ὅστις πρότερον πονηρὸς ὢν, ἄδικός τε καὶ ἀκόλαστος, καὶ ἄφρων, διὰ Καλλικλέα καλὸς τε καὶ ἀγαθὸς γέγονεν, ἢ ξένος ἢ ἀστὸς ἢ δοῦλος ἢ ἐλεύθερος; λέγε μοι, ἐάν τις σε ἐξετάζῃ, ὦ Καλλίκλεις, τί ἐρεῖς; τινα φήσεις βελτίω πεποιηκέναι ἄνθρωπον τῇ ξυνουσίᾳ τῇ σῇ; ὁκνεῖς ἀποκρίνασθαι, εἶπερ ἔστι τοιόνδε τι ἔργον σὸν ἔτι ιδιωτεύοντος, πρὶν δημοσιεύειν ἐπιχειρεῖν; **ΚΑΛ.** Φιλόνεικος εἶ, ὦ Σώκρατες,

71. **ΣΩ.** Ἄλλ' οὐ φιλονεικία γε ἐρωτῶ, ἀλλ' ὥς ἀληθῶς βουλόμενος εἰδέναι, ὅντινά ποτε τρόπον οἶε δεῖν πολιτεύεσθαι ἐν ἡμῖν. ἢ ἄλλου τοῦ ἄρα ἐπιμελήσῃ ἡμῖν ἐλθὼν ἐπὶ τὰ τῆς πόλεως πράγματα, ἢ ὅπως ὅτι βέλτιστοι οἱ πολῖται ὦμεν· ἢ οὐ πολλάκις ἤδη ὠμολογήκαμεν τοῦτο δεῖν πράττειν τὸν πολιτικὸν ἄνδρα; ὠμολογήκαμεν ἢ οὐ; ἀποκρίνου. ὠμολογήκαμεν· ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀποκρινοῦμαι. Εἰ τοίνυν τοῦτο δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα παρασκευάζειν τῇ ἑαυτοῦ πόλει, νῦν μοι ἀναμνησθεῖς εἰπέ περὶ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, ὧν ὀλίγω πρότερον ἔλεγες, εἰ ἔτι σοι δοκοῦσιν ἀγαθοὶ πολῖται γεγονέναι, Περικλῆς καὶ Κίμων καὶ Μιλτιάδης καὶ Θεμιστοκλῆς. **ΚΑΛ.** Ἐμοιγε. **ΣΩ.** Οὐκοῦν, εἶπερ ἀγαθοὶ, δῆλον ὅ-

τι ἕκαστος αὐτῶν βελτίους ἐποίει τοὺς πολί-
 τας ἀντὶ χειρόνων; ἐποίει ἢ οὐ; ΚΑΛ. Ἐ-
 ποίει. ΣΩ. Οὐκοῦν, ὅτι Περικλῆς ἤρχετο λέ-
 γειν ἐν τῷ δήμῳ, χείρους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι,
 ἢ ὅτε τὰ τελευταῖα ἔλεγεν; ΚΑΛ. Ἰσως.
 ΣΩ. Οὐκ ἴσως δὴ, ὧ βέλτιστε, ἀλλ' ἀνάγκη
 ἐκ τῶν ὁμολογημένων, εἶπερ ἄγαθός γ' ἦν ἐ-
 κείνος πολίτης. ΚΑΛ. Τί οὖν δὴ; ΣΩ.
 Οὐδέν. ἀλλὰ τοδε μοι εἶπε ἐπὶ τούτῳ, εἰ λέ-
 γονται Ἀθηναῖοι διὰ Περικλέα βελτίους
 γεγονέναι, ἢ πᾶν τούναντίον διαφθαρεῖναι
 ὑπ' ἐκείνου. ταυτὶ γὰρ ἔγωγε ἀκούω, Περικ-
 λέα πεποιηκέναι Ἀθηναίους ἀργούς καὶ
 δειλοὺς καὶ λάλους καὶ φιλαργύρους, εἰς μι-
 σθοφορὰν πρῶτον καταστήσαντα. ΚΑΛ.
 Τῶν τὰ ὧτα κατεαγόντων ἀκούεις ταῦτα, ὦ
 Σωκράτης. ΣΩ. Ἀλλὰ τάδε οὐκέτι ἀκούω,
 ἀλλὰ οἶδα σαφῶς καὶ ἐγὼ καὶ σὺ, ὅτι τὸ μὲν
 πρῶτον εὐδοκίμαί Περικλῆς, καὶ οὐδεμίαν αἰ-
 σχρὰν δίκην κατεψηφίσαντο αὐτοῦ Ἀθηναῖ-
 οἱ, ἥνίκα χείρους ἦσαν· ἐπειδὴ δὲ καλοὶ κά-
 ραθοὶ γέγονεσαν ὑπ' αὐτοῦ, ἐπὶ τελευτῇ τοῦ
 βίου Περικλέους, κλοπὴν αὐτοῦ κατεψηφί-
 σαντο, ὀλίγου δὲ καὶ θανάτου ἐτίμησαν, δη-
 λονότι ὥς πονηροῦ ὄντος.

72. ΚΑΛ. Τί οὖν; τούτου ἔνεκα κακὸς
 ἦν Περικλῆς; ΣΩ. Ὅνων γοῦν ἂν ἐπιμελη-
 τὴς καὶ ἵππων καὶ βοῶν, τοιοῦτος ὢν, κακὸς
 ἂν ἐδόκει εἶναι, ἢ παραλαβὼν μὴ λακτίζον-
 τας αὐτοὺς μηδὲ κυρίπτοντας μηδὲ δάκνον-
 τας, ἀπέδειξε ταῦτα ἅπαντα ποιῶντας δι'

ἀγριότητα· ἢ οὐ δοκεῖ σοι κακὸς εἶναι ἐπιμε-
 λητὴς ὅστισοῦν ὀτιοῦν ζῶον, ὅς ἂν παραλα-
 βὼν ἡμερώτερα ἀποδείξῃ ἀγριώτερα ἢ παρέ-
 λαβε; δοκεῖ, ἢ οὐ; ΚΑΛ. Πάνυ γε, ἵνα σοι
 χαρίσωμαι. ΣΩ. Καὶ τόδε τοίνυν μοι χάρι-
 σαι ἀποκρινάμενος, πότερον καὶ ὁ ἄνθρωπος
 ἐν τῶν ζῶων ἐστὶν ἢ οὐ; ΚΑΛ. Πῶς γὰρ
 οὐ; ΣΩ. Οὐκοῦν ἀνθρώπων Περικλῆς ἐπε-
 μέλετο; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Τί οὖν; οὐκ ἔδει
 αὐτοῦς, ὥς ἄρτι ὁμολογοῦμεν, δικαιοτέρους
 γεγονέναι ἀντὶ ἀδικωτέρων ὑπ' ἐκείνου, εἴπερ
 ἐκεῖνος ἐπεμελεῖτο αὐτῶν, ἀγαθὸς ὢν τὰ πο-
 λιτικά; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οὐκοῦν οἱ γε
 δίκαιοι ἡμεροί, ὥς ἔφη Ὀμηρος; σὺ δὲ τί φῆς;
 οὐχ οὕτω; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν
 ἀγριοτέρους γε αὐτοῦς ἀπέφηνεν ἢ οἷους πα-
 ρέλαβε, καὶ ταῦτ' εἰς αὐτὸν, ὃν ἥμιστ' ἂν ἐ-
 βούλετο. ΚΑΛ. Βούλει σὺ ὁμολογήσω; ΣΩ.
 Εἰ δοκῶ γέ σοι ἀληθῆ λέγειν. ΚΑΛ. Ἔστω
 δὴ ταῦτα. ΣΩ. Οὐκοῦν, εἴπερ ἀγριοτέρους,
 ἀδικωτέρους τε καὶ χείρους; ΚΑΛ. Ἔστω.
 ΣΩ. Οὐκ ἄρ' ἀγαθὸς τὰ πολιτικά Περικλῆς
 ἦν, ἐκ τούτου τοῦ λόγου. ΚΑΛ. Οὐ σὺ γε
 φῆς. ΣΩ. Μὰ Δι' οὐδέ γε σὺ, ἐξ ὧν ὁμολο-
 γεῖς. πάλιν δὲ λέγε μοι περὶ Κίμωνος. οὐκ ἐ-
 ξωστράκισαν αὐτὸν οὗτοι οὐς εθεράπευεν, ἵ-
 να αὐτοῦ δέκα ἐτῶν μὴ ἀκούσειαν τῆς φωνῆς;
 καὶ Θεμιστοκλέα ταυτὰ ταῦτα ἐποίησαν, καὶ
 φυγῇ προσεξημίωσαν; Μιλτιάδην δὲ τὸν ἐν
 Μαραθῶνι εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλεῖν ἐψηφί-
 σαντο, καὶ εἰ μὴ διὰ τὸν πρότανιν, ἐνέπεσεν

ἀν. καίτοι οὗτοι, εἰ ἦσαν ἄνδρες ἀγαθοὶ, ὥς
 οὐ φῆς, οὐκ ἂν ποτε ταῦτα ἐπασχον. οὐκ οὖν
 οἱ γε ἀγαθοὶ ἡμίονοι κατ' ἀρχὰς μὲν οἶκ ἐκ-
 πίπτουσιν ἐκ τῶν ζευγῶν, ἐπειδὴν δὲ θερα-
 πείσωσι τοὺς ἵππους, καὶ αὐτοὶ ἀμείνους γέ-
 νωνται ἡμίονοι, τότε ἐκπίπτουσιν· οὐκ ἔστι
 ταῦτ' οὔτ' ἐν ἡμιονείᾳ, οὔτ' ἐν ἄλλῳ ἔργῳ οὐ-
 δένι· ἢ δοκεῖ σοι; ΚΑΛ. Οὐκ ἔμοι γε. ΣΩ.
 Ἀληθεὺς ἄρα, ὥς ἔοικεν, οἱ ἔμπροσθεν λόγοι
 ἦσαν, ὅτι οὐδένᾳ ἡμεῖς ἴσμεν ἄνδρα ἀγαθὸν
 γεγονότα τὰ πολιτικά ἐν τῇδε τῇ πόλει· σὺ δὲ
 ὁμολόγεις τῶν γε νῦν οὐδένᾳ, τῶν μέντοι ἔμ-
 πρῳσθεν, καὶ προείλου τούτους τοὺς ἄνδρας·
 οἵτοι δὲ ἀναφάνησαν ἐξ ἴσου τοῖς νῦν ὄντες·
 ὥστε, εἰ οὗτοι ῥήτορες ἦσαν, οὔτε τῇ ἀληθι-
 νῇ ρητορικῇ ἐχρῶντο, —οὐ γὰρ ἂν ἐξέπεσον
 —οὔτε τῇ κολακικῇ.

73. ΚΑΛ. Ἀλλὰ μέντοι πολλοῦ γε δεῖ,
 ὦ Σώκρατες, μήποτε τις τῶν νῦν ἔργα τοιαῦ-
 τα ἐργάσῃται, οἷα τούτων ὃς βούλει εἰργα-
 σται. ΣΩ. Ω δαιμόνιε, οὐδ' ἐγὼ ψέγω τῆ-
 τους, ὥς γε διακόνους εἶναι πόλεως, ἀλλὰ μοι
 δοκοῦσι τῶν γε νῦν διακονικώτεροι γεγονέναι,
 καὶ μᾶλλον οἰοί τε ἐκπορίζειν τῇ πόλει ὧν ἐ-
 πεθυμει· ἀλλὰ γὰρ μεταβιβάζειν τὰς ἐπιθυ-
 μίας, καὶ μὴ ἐπιτρέπειν, πείθοντες καὶ βια-
 ζόμενοι ἐπὶ τούτῳ, ὅθεν ἔμελλον ἀμείνους ἔσε-
 σθαι οἱ πολῖται, ὥς ἔπος εἰπεῖν, οἷδέν τού-
 των διέφερον ἐκεῖνοι, ὅπερ μόνον ἔργον ἔστιν
 ἀγαθοῦ πολίτου· τοῦς δὲ καὶ τείχη καὶ νεώ-
 ρια καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα καὶ ἐγὼ σοι ὁμο-

λογῶ δεινότερους εἶναι ἐκείνους τούτων ἐκπο-
 ρίζειν. Πρᾶγμα οὖν γελοῖον ποιούμεεν ἐγὼ τε
 καὶ σὺ ἐν τοῖς λόγοις. ἐν παντὶ γὰρ τῷ χρό-
 νῳ, ὃν διαλεγόμεθα, οὐδὲν πανόμεθα εἰς τὸ
 αὐτὸ ἄει περιφερόμενοι, καὶ ἀγνοοῦντες ἀλλή-
 λων ὅ τι λέγομεν. ἐγὼ οὖν σε πολλάκις οἶμαι
 ὁμολογηκέναι, καὶ ἐγνωκέναι, ὡς ἄρα διττὴ αὐ-
 τῇ τις ἢ πραγματεία ἐστὶ καὶ περὶ τὸ σῶμα καὶ περὶ
 τὴν ψυχὴν, καὶ ἡ μὲν ἑτέρα διακονικὴ ἐστίν, ἡ δὲ
 νεραιὶν εἶναι ἐκπορίζειν, εἰ μὲν πεινῇ τὰ σῶ-
 ματα ἡμῶν, σιτία, εἰ μὲν διψῇ, ποτὰ, εἰ μὲν δὲ
 ψυχρῶ, ἱμάτια, στρώματα, ὑποδήματα, ἄλλα
 ὧν ἔρχεται σώματα εἰς ἐπιθυμίαν· καὶ ἐξεπί-
 τηδὲς σοι διὰ τῶν αὐτῶν εἰκόνων λέγω, ἵνα
 ῥᾶον καταμάθῃς. τούτων γὰρ ποριστικὸν εἶ-
 ναι, ἢ κάπηλον ὄντα ἢ ἐμπορον ἢ διμιοιουργόν
 τοῦ αὐτῶν τούτων, σιτοποιὸν ἢ ὀψοποιὸν ἢ
 ὑφάντην ἢ σκυτοτόμον ἢ σκυτοδεσπὸν, οὐδὲν
 θαυμαστόν ἐστιν, ὄντα τοιοῦτον, δόξαι καὶ
 αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις θεραπευτὴν εἶναι σώμα-
 τος, παντὶ τῷ μὴ εἰδότει, ὅτι ἔστι τις παρὰ
 ταύτας ἀπάσας τέχνη γυμναστικὴ τε καὶ ἰα-
 τρικὴ, ἢ δὴ τῷ ὄντι ἐστὶ σώματος θεραπεία,
 ἣν περ καὶ προσήκει τούτων ἄρχειν πασῶν τῶν
 τεχνῶν, καὶ χρῆσθαι τοῖς τούτων ἔργοις, διὰ
 τὸ εἰδέναι, ὅ τι τὸ χρηστὸν καὶ πονηρὸν τῶν
 σιτίων ἢ ποτῶν ἐστὶν εἰς ἀρετὴν σώματος, τὰς
 δ' ἄλλας πάσας ταύτας ἀγνοεῖν. διὸ δὴ καὶ
 ταύτας μὲν δουλοπρεπεῖς τε καὶ διακονικὰς
 καὶ ἀνελευθέρους εἶναι περὶ σώματος πραγ-
 ματείαν, τὰς ἄλλας τέχνας· τὴν δὲ γυμναστι-

κὴν καὶ ἰατρικὴν, κατὰ τὸ δίκαιον, δεσποίνας
εἶναι τούτων. ταυτὰ οὖν ταῦτα ὅτι ἐστὶ καὶ
περὶ ψυχὴν, τοτὲ μὲν μοι δοκεῖς μανθάνειν,
ὅτι λέγω, καὶ ὁμολογεῖς, ὡς εἰδὼς ὅτι ἐγὼ λέ-
γω· ἤκεις δὲ ὀλίγον ὕστερον λέγων, ὅτι ἀνθρώ-
ποι καλοὶ καγαθοὶ γέγονασιν πολῖται ἐν τῇ
πόλει. καὶ ἐπειδὴν ἐγὼ ἐρωτῶ, οἵτινες, δοκεῖς
μοι ὁμοιοτάτους προτείνεσθαι ἀνθρώπους πε-
ρὶ τὰ πολιτικὰ, ὥσπερ ἂν εἰ περὶ τὰ γυμνασι-
κὰ ἐμοῦ ἐρωτῶντος, οἵτινες ἀγαθοὶ γέγονασιν
ἢ εἰσὶ σωμάτων θεραπευταί, ἐλεγές μοι πάνυ
σπουδάζων, ὅτι Θεαρίων ὁ ἄρτοκόπος, καὶ
Μίθαικος ὁ τὴν ὀψοποιίαν ξυγγεγραφὸς τὴν
Σικελικὴν, καὶ Σάραμβος ὁ κάπηλος, ὅτι οἵ-
τοι θαυμάσιοι γέγονασιν σωμάτων θεραπευ-
ταί, ὁ μὲν ἄρτους θαυμαστοὺς παρασκευά-
ζων, ὁ δὲ ὄψον, ὁ δὲ οἶνον.

74. Ἴσως ἂν οὖν ἡγανάκτεις, εἴ σοι ἔλεγον
ἐγὼ, ὅτι, ἀνθρώπε. ἐπαίεις οὐδὲν περὶ γυμνα-
στικῆς· διακόνους μοι λέγεις καὶ ἐπιθυμιῶν
παρασκευαστὰς ἀνθρώπους, οὐκ ἐπαίοντας
καλὸν καγαθὸν οὐδὲν περὶ αὐτῶν, οἵ, ἂν οὖ-
τω τύχωσιν, ἐμπλήσαντες καὶ παχύναντες τὰ
σώματα τῶν ἀνθρώπων, ἐπαινοῦμενοι ὑπ' αὐ-
τῶν, προσαπολλύουσιν αὐτῶν καὶ τὰς ἀρχαί-
ας σάρκας· οἱ δ' αὖ δι' ἀπειρίαν οὐ τοὺς ἐξι-
δοντας αἰτιάσονται τῶν νόσων αἰτίους εἶναι
καὶ τῆς ἀποβολῆς τῶν ἀρχαίων σαρκῶν, ἀλλ',
οἱ ἂν αὐτοῖς τύχωσι τότε παρόντες καὶ ξυμ-
βουλεύοντές τι. ὅταν δὲ αὐτοῖς ἡκῇ ἢ τότε
πλησμονὴ νόσον φέρουσα συχνῶ ὕστερον χρό-

καὶ ἅτε ἄνευ τοῦ ὑγιεινοῦ γεγονυῖα, τοῦτους
 αἰτιάσονται καὶ ψέξουσι, καὶ κακὸν τι ποιή-
 σουσιν, ἂν οἱοί τ' ᾖσι· τοὺς δὲ προτέρους ἐ-
 χείρους καὶ αἰτίους τῶν κακῶν ἐγκωμιάσουσι.
 καὶ σὺ νῦν, ὦ Καλλίκλεις, ὁμοιότατον τοῖσι
 ἐργάζῃ· ἐγκωμιάξεις ἀνθρώπους, οἳ τοιοῦτους
 εἰσιτάκασιν εὐνοχοῦντες ὧν ἐπεθύμην, καὶ γα-
 ραι μεγάλην τὴν πόλιν πεποιημέναι αὐτούς· ὅ-
 τι δὲ οἶδε καὶ ὑπουργὸς ἐστὶ δι' ἐκείνους τοὺς
 παλαιούς, καὶ αἰσθάνονται· ἄνευ γὰρ σωφρο-
 σῆνης οὐκ δικαιοσύνης, λιμένων καὶ νεωρίων
 καὶ τειχῶν καὶ φόρων καὶ τοιούτων φλυαριῶν
 ἐμπεπλήκασιν τὴν πόλιν. ὅταν οὖν ἔλθῃ ἡ κα-
 ταβολὴ αὕτη τῆς ἀσθενείας, τοὺς τότε παρον-
 τας αἰτιάσονται ξυμβούλους, Θεμιστοκλέα δὲ
 καὶ Κίμωνα καὶ Περικλέα ἐγκωμιάσουσι, τοὺς
 αἰτίους τῶν κακῶν· σοῦ δὲ ἴσως ἐπιλήψονται,
 εἰ μὴ εὐλαβῇ, καὶ τοῦ ἐμοῦ ἐταίρου Ἀλκι-
 βιάδου, ὅταν καὶ τὰ ἀρχαῖα προσαπολλύωσι
 πρὸς οἷς ἐκτέθσαντο, οὐκ αἰτίων ὄντων τῶν κα-
 κῶν, ἀλλ' ἴσως ξυναιτίων. καίτοι ἐγὼ γε ἀνο-
 ητον πρᾶγμα καὶ νῦν ὁρῶ γιγνόμενον, καὶ ἀ-
 κοῦω τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν πέρι. αἰσθάνομαι
 γὰρ, ὅταν ἡ πόλις τινὰ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν
 μεταχειρίζηται ὡς ἀδικοῦντα, ἀγανακτοῦντων
 καὶ σχετλιαζόντων ὡς δεινὰ πάσχουσι, πολλὰ
 καὶ ἀγαθὰ τὴν πόλιν πεποιηκότες. ἄρα ἀδί-
 κως ὑπ' αὐτῆς ἀπόλλυνται, ὡς δ' τοῦτων λό-
 γος· τὸ δὲ ὅλον ψεῦδός ἐστι. προστάτης γὰρ
 πόλεως οὐδ' ἂν εἰς ποτε ἀδίκως ἀπόλοιτο ὑπ'
 αὐτῆς τῆς πόλεως, ἧς προσταεῖ. κινδυνεύει

γὰρ ταυτὸν εἶναι, ὅσοι τε πολιτικοὶ προσποι-
οῦνται εἶναι, καὶ ὅσοι σοφισταί. καὶ γὰρ οἱ
σοφισταί, τᾷλλα σοφοὶ ὄντες, τοῦτο ἄτοπον
ἐργάζονται πρᾶγμα· φάσκοντες γὰρ ἀρετῆς
διδασκαλοὶ εἶναι, πολλάκις κατηγοροῦσι τῶν
μαθητῶν, ὥς ἀδικοῦσι σφᾶς αὐτοὺς, τοὺς
τε μισθοὺς ἀποστεροῦντες καὶ ἄλλην χάριν
οὐκ ἀποδιδόντες, εὖ παθόντες ὑπ' αὐτῶν· καὶ
τούτου τοῦ λόγου τί ἂν ἀλογώτερον εἴη πρᾶγ-
μα, ἀνθρώπους ἀγαθοὺς καὶ δικαίους γενομέ-
νους, ἐξαιρεθέντας μὲν ἀδικίαν ὑπὸ τοῦ διδά-
σκαλου, σχόντας δὲ δικαιοσύνην, ἀδικεῖν τού-
τῳ ὃ οὐκ ἔχουσιν; οὐ δοκεῖ σοι τοῦτο ἄτοπον
εἶναι, ὦ ἑταῖρε; ὥς ἀληθῶς δημιγορεῖν με ἡ-
νάγκασας, ὦ Καλλίκλεις, οὐκ εἰθέλων ἀποκρί-
νασθαι.

75. ΚΑΛ. Σὺ δ' οὐκ ἂν οἶός τ' εἴης λέ-
γειν, εἰ μὴ τίς σοι ἀποκρίνοιτο. ΣΩ. "Εοικέ-
γε· νῦν γοῦν συχνοὺς τείνω τῶν λόγων, ἐπειδὴ
μοι οὐκ ἐθέλεις ἀποκρίνασθαι. ἀλλ', ὦ ἑταῖρε,
εἰπέ πρὸς Φιλίου, οὐ δοκεῖ σοι ἄλογον εἶναι,
ἀγαθὸν φάσκοντα πεποιηκέναι τινὰ, μέμφε-
σθαι τούτῳ, ὅτι ὑφ' ἑαυτοῦ ἀγαθὸς γερονῶς
τε καὶ ὢν ἔπειτα πονηρὸς ἐστίν; ΚΑΛ. "Ε-
μοιγε δοκεῖ. ΣΩ. Οὐκοῦν ἀκούεις τοιαῦτα
λεγόντων τῶν φασκόντων παιδεύειν ἀνθρώπους
εἰς ἀρετὴν; ΚΑΛ. "Εγωγε· ἀλλὰ τί ἂν λέγοις
ἀνθρώπων περὶ οὐδενὸς ἀξίων; ΣΩ. Τί δ'
ἂν περὶ ἐκείνων λέγοις, οἱ φάσκοντες προεστά-
ναι τῆς πόλεως, καὶ ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ὥς
βελτίστη ἐσται, πάλιν αὐτῆς κατηγοροῦσιν,

ὅταν τύχωσιν, ὥς πονηροτάτης; οἷε τι δια-
 φέρειν τούτους ἐκείνων; ταυτὸν, ὃ μακάριε,
 ἐστὶ σοφιστῆς καὶ ρήτωρ, ἢ ἐγγύς τι καὶ πα-
 ραπλήσιον, ὥσπερ ἐγὼ ἔλεγον πρὸς Πῶλον· συ-
 δε δι' ἄγνοίαν τὸ μὲν πάγκαλόν τι οἷε εἶναι,
 τὴν ρητορικὴν, τοῦ δὲ καταφρονεῖς. τῇ δὲ ἀ-
 ληθείᾳ κάλλιόν ἐστι σοφιστικὴ ρητορικῆς, ὅ-
 σπερ νομοθετικὴ δικαστικῆς, καὶ γυμναστι-
 κῇ ἰατρικῆς. μόνοις δ' ἐγώ γε καὶ σμῆν τοῖς
 δημηγόροις τε καὶ σοφισταῖς οὐκ ἐγχωρεῖν μέμ-
 φεσθαι τούτῳ τῷ πράγματι, ὃ αὐτοὶ παιδεύ-
 ουσιν, ὥς πονηρόν ἐστιν εἰς σφᾶς, ἢ τῷ αὐτῷ
 λόγῳ τούτῳ ἅμα καὶ ἐαυτῶν κατιγορεῖν, ὅτι
 οὐδὲν ὠφελήκασιν, οὕς φασιν ὀφελεῖν. οὐχ οὕ-
 τως ἔχει; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Καὶ προέ-
 σθαι γε δήπου τὴν εὐεργεσίαν ἄνευ μισθοῦ,
 ὥς τὸ εἰκὸς, μόνοις τούτοις ἐνεχώρει, εἶπερ ἀ-
 ληθῇ ἔλεγον. ἄλλην μὲν γὰρ εὐεργεσίαν τις εὐ-
 εργετηθεὶς, οἷον ταχύς γενόμενος διὰ παιδο-
 τρίβην, ἴσως ἂν ἀποστερήσειε τὴν χάριν, εἰ
 πρόοιτο αὐτῷ ὁ παιδοτρίβης, καὶ μὴ ξυνθέμε-
 νος αὐτῷ μισθόν, ὀτιμάλιστα ἅμα μετὰδιδούς
 τοῦ τάχους, λαμβάνοι τὸ ἀργύριον· οὐ γὰρ τῇ
 βραδυτῇτι, οἶμαι, ἀδικοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ'
 ἀδικία· ἢ γάρ; ΚΑΛ. Ναί. ΣΩ. Οὐκοῦν εἰ
 τις αὐτὸ τοῦτο ἀφαιρεῖ, τὴν ἀδικίαν, οὐδὲν
 δεινὸν αὐτῷ, μήποτε ἀδικηθῇ, ἀλλὰ μόνον ἀ-
 σφαλὲς ταύτην τὴν εὐεργεσίαν προέσθαι, εἶ-
 περ τῷ ὄντι δύναιτό τις ἀγαθοὺς ποιεῖν. οὐχ
 οὕτω; ΚΑΛ. Φημί.

76. ΣΩ. Διὰ ταῦτ' ἄρα, ὡς εἰκοι, τὰς
 μὲν ἄλλας συμβουλάς συμβουλεύειν λαμβάνον-
 τα ἀργύριον, οἷον οἰκοδομίας πέρι ἢ τῶν ἄλ-
 λων τεχνῶν, οὐδὲν αἰσχρὸν. ΚΑΛ. Ἐοικέ γε.
 ΣΩ. Περὶ δέ γε ταύτης τῆς πράξεως, ὄντιν'
 ἂν τις τρόπον ὡς βέλτιστος εἴη, καὶ ἄριστα
 τὴν αὐτοῦ οἰκίαν διοικοίη ἢ πόλιν, αἰσχρὸν
 νενόμισται μὴ φάναι συμβουλεύειν, εἰ μὴ τις
 αὐτῷ ἀργύριον διδῶ ἢ γάρ; ΚΑΛ. Ναί.
 ΣΩ. Δῆλον γάρ ὅτι τοῦτο αἰτιὸν ἐστίν, ὅτι
 μόνῃ αὐτῇ τῶν εὐεργεσιῶν τὸν εὖ παθόντα ἐ-
 πιθυμεῖν ποιεῖ ἀντευποιεῖν· ὥστε καλὸν δοκεῖ
 τὸ σημεῖον εἶναι, εἰ ὁ εὖ ποιήσας ταύτην τὴν
 εὐεργεσίαν ἀντευπείσεται· εἰ δὲ μὴ, οὐ. ἔστι
 ταῦτα οὕτως ἔχοντα; ΚΑΛ. Ἐστίν. ΣΩ.
 Ἐπὶ ποτέραν οὖν με παρακαλεῖς τὴν θεραπεί-
 αν τῆς πόλεως, διόρισόν μοι, τὴν τοῦ διαμά-
 χεσθαι Ἀθηναίοις ὅπως ὡς βέλτιστοι ἔσον-
 ται, ὡς ἰατρὸν, ἢ ὡς διακονήσοντα καὶ πρὸς
 χάριν ὁμιλήσοντα; τάλῃθ' ἡ μοι εἶπε, Καλλί-
 κλεις. δίκαιος γάρ εἰ, ὥσπερ ἤρξω παρρησιάζ-
 εσθαι πρὸς ἐμὲ, διατελεῖν ἅ νοεῖς λέγων. καὶ
 νῦν εὖ καὶ γενναίως εἶπε. ΚΑΛ. Λέγω τοί-
 νυν, ὅτι ὡς διακονήσοντα. ΣΩ. Κολακεύσον-
 τα ἄρα με, ὃ γενναιότατε παρακαλεῖς. ΚΑΛ.
 Εἴ σοι Μυσὸν γε ἡδίων καλεῖν, ὃ Σώκρατες·
 ὡς εἰ μὴ ταῦτά γε ποιήσεις.—ΣΩ. Μὴ εἴ-
 πης ὁ πολλάκις εἶρηκας, ὅτι ἀποκτενεῖ με ὁ
 βουλόμενος, ἵνα μὴ αὖ καὶ ἐγὼ εἴπω, ὅτι πο-
 νηρός γε ὢν ἀγαθὸν ὄντα· μῆδ', ὅτι ἀφαιρή-
 σεται εἰάν τι ἔχω, ἵνα μὴ αὖ [καὶ] ἐγὼ εἴπω,

ὅτι, ἀλλ' ἀφελόμενος οὐχ ἔξει, ὅτι χρήσεται αὐτοῖς, ἀλλ' ὥσπερ με ἀδίκως ἀφείλετο, οὕτω καὶ λαβὼν ἀδίκως χρήσεται· εἰ δὲ ἀδίκως, αἰσχροῶς· εἰ δὲ αἰσχροῶς, κακῶς.

77. ΚΑΛ. ὦ μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, πιστεύεις μὴδ' ἂν ἐν τούτων παθεῖν, ὡς οἰκῶν ἐκποδῶν, καὶ οὐκ ἂν εἰσαχθεῖς, εἰς δικαστήριον ὑπὸ πάνυ ἴσως μοχθηροῦ ἀνθρώπου καὶ φαύλου. ΣΩ. Ἀνόητος ἄρα εἰμί, ὦ Καλλί- κλεις, ὡς ἀληθῶς, εἰ μὴ οἶομαι ἐν τῇδε τῇ πόλει ὄντινοῦν ἂν ὅτι ἂν τύχοι, τοῦτο παθεῖν. τόδε μέντοι εὖ οἶδ' ὅτι, ἐάνπερ εἰσῶ εἰς δι- καστήριον περὶ τούτων τινὸς κινδυνεύων ὃ σὺ λέγεις, πονηρὸς τίς με ἔσται ὁ εἰσάγων· οὐδεὶς γάρ ἂν χρηστὸς μὴ ἀδικοῦντ' ἀνθρώπον εἰσά- γοι· καὶ οὐδέν γε ἄτοπον εἰ ἀποθάνοιμι. βού- λει σοι εἰπω διότι ταῦτα προσδοκῶ; ΚΑΛ. Πάνυ γε. ΣΩ. Οἶμαι μετ' ὀλιγων Ἀθη- ναίων, ἵνα μὴ εἰπω μόνος, ἐπιχειρεῖν τῇ ὡς ἀ- ληθῶς πολιτικῇ τέχνῃ, καὶ πράττειν τὰ πολι- τικά μόνος τῶν νῦν. ἄτε οὖν οὐ πρὸς χάριν λέ- γων τοὺς λόγους οὓς λέγω ἐκάστοτε, ἀλλὰ πρὸς τὸ βέλτιστον, οὐ πρὸς τὸ ἡδιστον, καὶ οὐκ ἐ- θέλων ποιεῖν ἃ σὺ νῦν παραινεῖς, τὰ κορυφαῖα ταῦτα, οὐχ ἔξω ὅτι λέγω ἐν τῷ δικαστηρίῳ. ὁ αὐτὸς δέ μοι ἦκει λόγος, ὅνπερ πρὸς Πῶλον ἔλεγον· κρινοῦμαι γάρ, ὡς ἐν παιδίοις ἰατρὸς ἂν κρίνοιτο, κατηγοροῦντος ὀψοποιου. σκόπει γάρ, τί ἂν ἀπολογοῖτο ὁ τοιοῦτος ἀνθρώπος ἐν τούτοις ληφθεῖς, εἰ αὐτοῦ κατηγοροῖ τις λέγων, ὅτι, ὦ παῖδες, πολλὰ ὑμᾶς καὶ κακὰ ὁ-

δε εἰργασται ἀνὴρ καὶ αὐτοὺς, καὶ τοὺς νεω-
τάτους ὑμῶν διαφθείρει, τέμνων τε καὶ κᾶον
καὶ ἰσχυαίνων καὶ πνίγων ἀπορεῖν ποιεῖ, πι-
κρότατα πόματα διδοὺς καὶ πεινῇν καὶ διψῇν
ἀναγκάζων, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ πολλὰ καὶ ἡδέα
καὶ παντοδαπὰ εὐώχουν ὑμᾶς· τί ἂν οἶει ἐν
τούτῳ τῷ κακῷ ἀποληφθέντα ἰατρὸν ἔχειν εἰ-
πεῖν; ἢ εἰ εἴποι τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ταῦτα πάν-
τα ἐγὼ ἐποίουν, ὦ παῖδες, ὑγιεινῶς, ὅποσον
οἶει ἂν ἀναβοῆσαι τοὺς τοιούτους δικαστάς;
οὐ μέγα; ΚΑΛ. Ἴσως οἶεσθαί γε χορή. ΣΩ.
Οὐκοῦν οἶει ἐν πάσῃ ἀπορία ἂν αὐτὸν ἔχε-
σθαι ὅ τι χορὴ εἴπειν; ΚΑΛ. Πάννυ γε.

78. ΣΩ. Τοιοῦτον μέντοι καὶ ἐγὼ οἶδα
ὅτι πάθος πάθοιμι ἂν εἰσελθὼν εἰς δικαστή-
ριον. οὔτε γὰρ ἡδονάς, ἅς ἐκπεπόρικα, ἔξω
αὐτοῖς λέγειν, ἅς οὗτοι εὐεργεσίας καὶ ὠφελεί-
ας νομίζουσιν, ἐγὼ δὲ οὔτε τοὺς πορίζοντας
ζηλῶ, ὅτε οἷς πορίζεται· ἐάν τε τίς με ἢ νεωτέ-
ρους φῇ διαφθείρειν, ἀπορεῖν ποιοῦντα, ἢ
τοὺς πρεσβυτέρους κατηγορεῖν, λέγοντα πι-
κροὺς λόγους ἢ ἰδία ἢ δημοσία, οὔτε τὸ ἀλη-
θές ἔξω εἴπειν, ὅτι δικαίως πάντα ταῦτα ἐγὼ
λέγω καὶ πράττω τὸ ὑμέτερον δὴ τοῦτο, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, οὔτε ἄλλο οὐδέν· ὥστε ἴσως,
ὅ τι ἂν τύχω, τοῦτο πείσομαι. ΚΑΛ. Δοκεῖ
οὖν σοι, ὦ Σώκρατες, καλῶς ἔχειν ἄνθρωπος
ἐν πόλει οὕτω διακείμενος, καὶ ἀδύνατος ὢν
ἑαυτῷ βοηθεῖν; ΣΩ. Εἰ ἐκεῖνό γε ἐν αὐτῷ
υἱάρχου, ὦ Καλλίχλεις, ὃ σὺ πολλάκις ὠμολό-
γησας, εἰ βεβοηθηκῶς εἴη αὐτῷ, μήτε περὶ ἄν-

θρώπους μήτε περὶ θεοὺς ἄδικον μηδὲν μήτε
 εἰρηκῶς μήτε εἰργασμένος. αὕτη γάρ τις βοή-
 θεια εαυτῷ πολλάκις ἡμῖν ὠμολόγηται κρατί-
 στη εἶναι. εἰ μὲν οὖν ἐμέ τις ἐξελέγχοι ταύτην
 τὴν βοήθειαν ἀδύνατον ὄντα εμαυτῷ καὶ ἄλ-
 λω βοηθεῖν, αἰσχυνοίμην ἂν καὶ ἐν πολλοῖς καὶ
 ἐν ὀλίγοις ἐξελεγχόμενος, καὶ μόνος ὑπὸ μόνῃς,
 καὶ εἰ διὰ ταύτην τὴν ἀδυναμίαν ἀποθνήσκει-
 μι, ἀγανακτοίην ἂν· εἰ δὲ κολακικῆς ῥητορι-
 κῆς ἐνδεία τελευτήην ἔγωγε, εὖ οἶδα ὅτι ραδί-
 ως ἴδοις ἂν με φέροντα τὸν θάνατον. αὐτὸ
 μὲν γὰρ τὸ ἀποθνήσκειν οὐδεὶς φοβεῖται, ὅς-
 τις μὴ παντάπασιν ἀλόγιστός τε καὶ ἀναν-
 δρός ἐστι· τὸ δὲ ἀδικεῖν φοβεῖται. πολλῶν γὰρ
 ἀδικημάτων γέμοντα τὴν ψυχὴν εἰς ἄδου ἀ-
 φικέσθαι, πάντων ἔσχατον κακῶν ἐστίν. εἰ δὲ
 βούλει, σοὶ ἐγὼ, ὥς τοῦτο οὕτως ἔχει, ἐθέλω
 λόγον λεξαι. **ΚΑΛ.** Ἄλλ' ἐπειδήπερ καὶ τᾶλ-
 λα ἐπέρανας, καὶ τοῦτο πέρανον.

79. **ΣΩ.** Ἀκουε δὴ, φράσι, μάλα καλοῦ
 λόγου, ὃν σὺ μὲν ἠγήσῃ μῦθον, ὥς ἐγὼ οἶμαι,
 ἐγὼ δὲ λόγον. ὥς ἀληθῆ γὰρ ὄντα σοὶ λέξω καὶ
 μέλλω λέγειν. ὥσπερ γὰρ Ὀμηρος λέγει, διε-
 νεύμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ Ποσειδῶν καὶ
 ὁ Πλούτων, ἐπειδὴ παρὰ τοῦ πατρὸς παρέλα-
 βον. ἦν οὖν νόμος ὅδε περὶ ἀνθρώπων ἐπὶ
 Κρόνου, καὶ αἰεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐστὶν ἐν θεοῖς,
 τῶν ἀνθρώπων τὸν μὲν δικαίως τὸν βίον διελ-
 θόντα καὶ ὀσίως, ἐπειδὴν τελευτήσῃ, εἰς μα-
 κάρων νήσους ἀπιόντα οἰκεῖν ἐν πάσῃ εὐδαι-
 μονίᾳ ἐκτὸς κακῶν, τὸν δὲ ἀδίκως καὶ ἀθέως,

εἰς τὸ τῆς δίκης τε καὶ τίσεως δεσμοτήριον, ὃ δὴ τάρταρον καλοῦσιν, ἵεναι. τούτων δὲ δικασταὶ ἐπὶ Κρόνου, καὶ ἐτι νεωστὶ τοῦ Διὸς τὴν ἀρχὴν ἔχοντος, ζῶντες ἦσαν ζώντων, ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ δικάζοντες ἢ μέλλοιεν τελευτᾶν. κακῶς οὖν αἱ δίκαι ἐκρίνοντο. ὅτε οὖν Πλούτων καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ ἐκ μακάρων νήσων ἰόντες ἐλεγον πρὸς τὸν Δία, ὅτι φοιτῶν σφιν ἄνθρωποι ἐκατέρωσε ἀνάξιοι. εἶπεν οὖν ὁ Ζεὺς, Ἄλλ' ἐγὼ, ἔφη, παύσω τοῦτο γιγνόμενον. νῦν μὲν γὰρ κακῶς αἱ δίκαι δικάζονται· ἀμπεχόμενοι γάρ, ἔφη, οἱ κρίνόμενοι κρίνονται· ζῶντες γὰρ κρίνονται. πολλοὶ οὖν, ἢ δ' ὅς, ψυχὰς πονηρὰς ἔχοντες, ἡμφιεσμένοι εἰσὶ σώματά τε καλὰ καὶ γένη καὶ πλούτους, καὶ ἐπειδ' ἂν ἢ κρίσις ἦ, ἔρχονται αὐτοῖς πολλοὶ μάρτυρες, μαρτυρήσοντες ὡς δικαίως βεβιώκασιν. οἱ οὖν δικασταὶ ὑπὸ τε τούτων εκπλήττονται καὶ ἄμα καὶ αὐτοὶ ἀμπεχόμενοι δικάζουσι, πρὸ τῆς ψυχῆς τῆς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς τε καὶ ὦτα καὶ ὅλον τὸ σῶμα προκεκαλυμμένοι. ταῦτα δὲ αὐτοῖς πάντα ἐπίπροσθεν γίγνεται, καὶ τὰ αὐτῶν ἡμφιέσματα καὶ τὰ τῶν κρινομένων. πρῶτον μὲν οὖν, ἔφη, παυστέον ἐστὶ προειδόμενος αὐτοὺς τὸν θάνατον· νῦν γὰρ προϊῶσι. τοῦτο μὲν οὖν καὶ δὴ εἴρηται τῷ Προμηθεΐ, ὅπως ἂν παύσῃ αὐτὸ [αὐτῶν.] εἰτα γυμνὸς κριτέον ἀπάντων τούτων· τεθνεώτας γὰρ δεῖ κρίνεσθαι. καὶ τὸν κριτὴν δεῖ γυμνὸν εἶναι, τεθνεώτα, αὐτῇ τῇ ψυχῇ αὐτὴν τὴν ψυχὴν θεωροῦντα ἐξαίφνης ἀποθανόντος ἑκάστου,

ἐσημιον πάντων τῶν συγγενῶν καὶ καταλιπόντα ἐ-
 πι τῆς γῆς πάντα ἐκείνον τὸν κόσμον, ἵνα δι-
 καία ἡ κρίσις ᾗ. ἐγὼ μὲν οὖν, ταῦτα ἐγνωκὼς
 πρότερος ἢ ὑμεῖς, ἐποίησάμην δικαστάς· υἱεὶς
 ἐμαυτοῦ, δύο μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, Μίνω τε καὶ
 Ραδάμανθυν, ἓνα δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης, Αἰα-
 κόν. οὗτοι οὖν ἐπιδὼν τελευτήσωσι, δικάσου-
 σιν ἐν τῷ λειμῶνι, ἐν τῇ τριόδῳ, ἐξ ἧς φέρετον
 τὴν ὁδὴν, ἡ μὲν εἰς μακάρων νήσους ἡ δ' εἰς
 τάρταρον· καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας Ραδά-
 μανθυς κρινεῖ, τοὺς δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης Αἰα-
 κός· Μίνω δὲ πρεσβεῖα δώσω, ἐπιδιακρίνειν,
 εἴαν ἀπορήτον τι τὴν ἑτέρω, ἵνα ὡς δικαιοτάτῃ
 ἡ κρίσις ἢ περὶ τῆς πορείας τοῖς ἀνθρώποις.

80. Ταῦτ' ἐστίν, ὦ Καλλίκλεις, ἃ ἐγὼ ἀ-
 κηκοῶς, πιστεύω ἀληθῆ εἶναι, καὶ ἐκ τούτων
 τῶν λόγων τοιόνδε τι λογίζομαι συμβαίνειν· ὁ
 θάνατος τυγχάνει ὧν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδὲν
 ἄλλο ἢ δυοῖν πραγμάτων διάλυσις, τῆς ψυ-
 χῆς καὶ τοῦ σώματος, ἀπ' ἀλλήλοιν. ἐπειδὴν
 δὲ διαλυθῆτον ἄρα ἀπ' ἀλλήλοιν, οὐ πολὺ ἤτ-
 τον ἑκάτερον αὐτοῖν ἔχει τὴν ἑξίν τὴν αὐτοῦ,
 ἥνπερ καὶ ὅτε ἔζη ὁ ἄνθρωπος, τό τε σῶμα
 τὴν φύσιν τὴν αὐτοῦ καὶ τὰ θεραπεύματα καὶ
 τὰ παθήματα, ἐνδηλα πάντα. οἶον, εἴ τις
 μέγα ᾔην τὸ σῶμα φύσει ἢ τροφῇ ἢ ἀμφοτέρα
 ζῶντος, τούτου, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνῃ, ὁ νε-
 κρὸς μέγας, καὶ εἰ παχὺς, παχὺς καὶ ἀποθα-
 νόντος, καὶ τᾶλλα οὕτω· καὶ εἰ αὖ ἐπιτήδευε
 κομᾶν, κομήτης τούτου καὶ ὁ νεκρὸς· μαστι-
 γίας αὖ εἰ τις ᾔην, καὶ ἔχνη εἶχε τῶν πληγῶν

οὐλὰς ἐν τῷ σώματι ἢ ὑπὸ μαστίγων ἢ ἄλλων τραυματίων ζῶν, καὶ τεθνεῶτος τὸ σῶμα ἐστὶν ἰδεῖν ταῦτα ἔχον· κατεαγόντα εἰ τοῦ ἦν μέλη ἢ διεσπασμένα ζῶντος, καὶ τεθνεῶτος ταῦτα ἐνδὲλα. ἐνὶ δὲ λόγῳ, οἷος εἶναι παρεσκευαστο τὸ σῶμα ζῶν, ἐνδὲλα ταῦτα καὶ τελευτήσαντος ἢ πάντα ἢ τὰ πολλὰ ἐπὶ τινι χρόνῳ. ταυτὸν δὴ μοι δοκεῖ τοῦτ' ἄρα καὶ περὶ τὴν ψυχὴν εἶναι. ὦ Καλλίκλεις· ἐνδὲλα πάντα ἐστὶν ἐν τῇ ψυχῇ, ἐπειδὴν γυμνωθῇ τοῦ σώματος, τὰ τε τῆς φύσεως καὶ τὰ παθήματα, ἃ διὰ τὴν ἐπιτήδευσιν ἐκάστου πράγματος ἔσχεν ἐν τῇ ψυχῇ ὁ ἄνθρωπος. ἐπειδὴν οὖν ἀφίκωνται παρὰ τὸν δικαστὴν, οἱ μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας παρὰ τὸν Ῥαδάμανθυν, ὁ Ῥαδάμανθυς ἐκείνους ἐπιστήσας, θεᾶται ἐκάστου τὴν ψυχὴν, οὐκ εἰδὼς ὅτου ἐστὶν, ἀλλὰ πολλάκις τοῦ μεγάλου βασιλέως ἐπιλαβόμενος, ἢ ἄλλου ὁτιοῦν βασιλέως ἢ δυνάστου, κατεῖδεν οὐδὲν ὑγιὲς ὄν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ διαμεμαστιγωμένην καὶ οὐλῶν μεστήν ὑπὸ ἐπιτορχιῶν καὶ ἀδικίας, ἃ ἐκάστω ἢ πρᾶξις αὐτοῦ ἐξωμόρξατο εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ πάντα σκολιὰ ὑπὸ ψεύδους καὶ ἀλαζονείας, καὶ οὐδὲν εὐθὺ, διὰ τὸ ἄνευ ἀληθείας τετράφθαι, καὶ ὑπὸ ἐξουσίας καὶ τροφῆς καὶ ὑβρεως καὶ ἀκρασίας τῶν πράξεων ἀξιωματικίας τε καὶ αἰσχροτήτος γέμουσαν τὴν ψυχὴν εἶδεν. ἰδὼν δὲ ἀτίμως ταύτην ἀπέπεμψεν εὐθὺ τῆς φρουρᾶς, οἱ μέλλει ἐλθούσα ἀνατλήναι τὰ προσήσοντα πάθη.

81. Προσῆκει δὲ παντὶ τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄν-

τι, ὑπ' ἄλλου ὀρθῶς τιμωρουμένῳ, ἢ βελτίονε
 γίνεσθαι καὶ ὀνίνασθαι, ἢ παραδείγμα τι
 τοῖς ἄλλοις γίνεσθαι, ἵνα ἄλλοι ὀρῶντες πά-
 σχοντα, ἃ ἂν πάσχη, φοβούμενοι βελτίους γίγ-
 νωνται. εἰσὶ δὲ οἱ μὲν ὠφελοῦμενοί τε καὶ δί-
 κην διδόντες ὑπὸ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων οὔ-
 τοι, οἱ ἂν ἰάσιμα ἁμαρτήματα ἁμάρτωσιν· ὁ-
 μως δὲ δι' ἀλγηδόνων καὶ ὀδυνῶν γίγνεται αὐ-
 τοῖς ἡ ὠφέλεια καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν ἄδου· οὐ γάρ
 οἷόν τε ἄλλως ἀδικίας ἀπαλλάττεσθαι. οἱ δ'
 ἂν τὰ ἔσχατα ἀδικήσωσι, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα
 ἀδικήματα ἀνίατοι γένωνται, ἐκ τοιούτων τὰ
 παραδείγματα γίγνεται, καὶ οὔτοι αὐτοὶ μὲν
 οὐκέτι ὀνίνανται οὐδὲν, ἅτε ἀνίατοι ὄντες ἄλ-
 λοι δὲ ὀνίνανται, οἱ τούτους ὀρῶντες διὰ τὰς
 ἁμαρτίας τὰ μέγιστα καὶ ὀδυνηρότατα καὶ
 φοβερώτατα πάθη πάσχοντας τὸν αἰὶ χρόνον,
 ἀτεχνῶς παραδείγματα ἀνηρτημένους ἐκεῖ ἐν
 ἄδου ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ, τοῖς αἰὶ τῶν ἀδίκων
 ἀφικνουμένοις θεάματα καὶ νοιθετήματα. ὦν
 ἐγὼ φημι ἓνα καὶ Ἀρχέλαον ἔσεσθαι, εἰ ἀλη-
 θῇ λέγει Πῶλος, καὶ ἄλλον, ὅστις ἂν τοιοῦτος
 τύραννος ἦ· οἶμαι δὲ καὶ τοὺς πολλοὺς εἶναι
 τούτων τῶν παραδειγμάτων τοὺς ἐκ τυράννων
 καὶ βασιλέων καὶ δυναστῶν καὶ τὰ τῶν πόλε-
 ὤν πραξάντων γεγονότας. οὔτοι γάρ, διὰ τὴν
 ἐξουσίαν, μέγιστα καὶ ἀνοσιώτατα ἁμαρτήμα-
 τα ἁμαρτάνουσι. μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Ὀ-
 μηρος. βασιλέας γάρ καὶ δυνάστας ἐκεῖνος
 πεποίηκε τοὺς ἐν ἄδου τὸν αἰὶ χρόνον τιμω-
 ρουμένους, Τάνταλον καὶ Σίσυφον καὶ Τίτυ-

ὄν· Θεροσίτην δὲ, καὶ εἴ τις ἄλλος πονηρὸς ἦν
ιδιώτης, οὐδεὶς πεποίηκε μεγάλας τιμωρίαις
ξυνεχόμενον, ὥς ἀνίατον· οὐ γὰρ, οἶμαι, ἐξῆν
αὐτῷ· διὸ καὶ εὐδαιμονέστερος ἦν ἢ οἷς ἐξῆν.
ἀλλὰ γὰρ, ὦ Καλλίχλεις, ἐκ τῶν δυναμένων εἰ-
σι καὶ οἱ σφόδρα πονηροὶ γιγνόμενοι ἄνθρω-
ποι. οὐδὲν μὴν κωλύει καὶ ἐν τούτοις ἀγα-
θοὺς ἄνδρας ἐγγίγνεσθαι, καὶ σφόδρά γε ἄξι-
ον ἀγασθαι τῶν γιγνομένων· χαλεπὸν γὰρ, ὦ
Καλλίχλεις, καὶ πολλοῦ ἐπαίνου ἄξιον, ἐν με-
γάλῃ ἐξουσίᾳ τῷ ἀδικεῖν γενόμενον δικαίως δια-
βιῶναι· ὀλίγοι δὲ γίνονται οἱ τοιοῦτοι· ἐπεὶ
καὶ ἐνθάδε καὶ ἄλλοθι γεγονάσιν, οἶμαι δὲ καὶ
ἔσονται καλοὶ καγαθοὶ ταύτην τὴν ἀρετὴν
τοῦ δικαίως διαχειρίζειν ἃ ἂν τις ἐπιτρέπη·
εἰς δὲ καὶ πάννυ ἐλλόγιμος γέγονε καὶ εἰς τοὺς
ἄλλους Ἑλληνας, Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου·
οἱ δὲ πολλοὶ, ὦ ἄριστε, κακὰ γίνονται τῶν
δυναστῶν.

82. Ὅπερ οὖν ἔλεγον, ἐπειδὴν ὁ Ῥαδά-
μανθυς ἐκεῖνος τοιοῦτόν τινα λάβῃ, ἄλλο μὲν
περὶ αὐτοῦ οὐκ οἶδεν οὐδὲν, οὐθ' ὅστις οὐθ'
ὦν τινων, ὅτι δὲ πονηρὸς τις· καὶ τοῦτο κατι-
δὼν ἀπέπεμψεν εἰς τάρταρον, ἐπισημηνάμενος,
ἐάν τε ἰάσιμος ἐάν τε ἀνίατος δοκῇ εἶναι· ὁ
δὲ, ἐκεῖσε ἀφικόμενος, τὰ προσήκοντα πάσχει·
ἐνίοτε δ' ἄλλην εἰσιδὼν ὁσίως βεβιωκυῖαν καὶ
μετ' ἀληθείας ἄνδρὸς ιδιώτου ἢ ἄλλου τινὸς
ψυχὴν, μάλιστα μὲν, ἔγωγε φημί, ὦ Καλλίχ-
λεις, φιλοσόφου, τὰ αὐτοῦ πράξαντος, καὶ οὐ
πολυπραγμονήσαντος ἐν τῷ βίῳ, ἡγάσθη τε

καὶ εἰς μακάρων νήσους ἀπέπεμψε. ταῦτά δὲ
ταῦτα καὶ ὁ Δίακος· ἐκάτερος δὲ τούτων ράβ-
δον ἔχων δικάζει· ὁ δὲ Μίνως ἐπισκοπῶν κά-
θεται μόνος, ἔχων χρυσοῦν σκῆπτρον, ὥς φη-
σιν Ὀδυσσεὺς ὁ Ὀμήρου ἰδεῖν αὐτὸν Χρῦσε-
ον σκῆπτρον ἔχοντα, θεμιστεύοντα νέκυσιν.
Ἐγὼ μὲν οὖν ὦ Καλλίκλεις, ὑπὸ τούτων τῶν
λόγων πέπεισμαι καὶ σκοπῶ, ὅπως ἀποφανοῦ-
μαι τῷ κριτῇ ὥς ὑγιεστάτην ἔχων τὴν ψυχὴν.
χαίρειν οὖν ἑάσας τὰς τιμὰς τὰς τῶν πολλῶν
ἀνθρώπων, τὴν ἀλήθειαν σκοπῶν, πειράσομαι
τῷ ὄντι ὡς ἂν δύνωμαι βέλτιστος ὢν καὶ ζῆν
καὶ ἐπειδὴν ἀποθνήσκω, ἀποθνήσκειν· πα-
ρακαλῶ δὲ καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἀνθρώπους,
καθόσον δύναμαι, καὶ δὴ καὶ σὲ ἀντιπαρακα-
λῶ ἐπὶ τοῦτον τὸν βίον καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον,
ὃν ἐγὼ φημι ἀντὶ πάντων τῶν ἐνθάδε ἀγώνων
εἶναι· καὶ ὀνειδίζω σοι, ὅτι οὐχ οἶδός τ' ἔση
σαυτῷ βοηθῆσαι, ὅταν ἡ δίκη σοι ἦ καὶ ἡ κρί-
σις, ἣν νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, ἀλλὰ ἐλθὼν παρὰ
τὸν δικαστὴν τὸν τῆς Αἰγίνης υἱόν, ἐπειδὴν
σου ἐπιλαβόμενος ἄγῃ, χασμήσῃ καὶ ἰλιγγιά-
σεις οὐδὲν ἤττον, ἢ ἐγὼ ἐνθάδε, σὺ ἐκεῖ, καί
σε ἴσως τυπτήσῃ τις ἐπὶ κόρης ἀτίμως καὶ
πάντως προπηλακίῃ. τάχα δ' οὖν ταῦτα μῦ-
θος σοι δοκεῖ λέγεσθαι, ὥσπερ γραδὸς, καὶ κα-
ταφρονεῖς αὐτῶν· καὶ οἶδέν γ' ἂν θαυμαστὸν
ἦν καταφρονεῖν τούτων, εἴ πῃ ζητοῦντες εἶχο-
μεν αὐτῶν βελτίω καὶ ἀληθέστερα εὑρεῖν· νῦν
δε ὁρᾷς, ὅτι τρεῖς ὄντες ὑμεῖς, οἵπερ σοφώτα-
τοί ἐστε τῶν νῦν Ἑλλήνων, σὺ τε καὶ Πῶλος

καὶ Γοργίας, οὐκ ἔχετε ἀποδειῖσαι ὥς δεῖ ἄλλον τινα βίον ζῆν ἢ τοῦτον, ὅς περ καὶ ἐκεῖσε φαίνεται συμφέρων· ἀλλ' ἐν τοσούτοις λόγοις, τῶν ἄλλων ἐλεγχομένων, μόνος οὗτος ἡρεμεῖ ὁ λόγος, ὥς εὐλαβητέον ἐστὶ τὸ ἀδικεῖν μᾶλλον ἢ τὸ ἀδικεῖσθαι, καὶ παντὸς μᾶλλον ἀνδρὶ μελετητέον, οὐ, τὸ δοκεῖν εἶναι ἀγαθόν, ἀλλὰ τὸ εἶναι, καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ· ἐὰν δέ τις κατὰ τι κακὸς γίγνηται, κολαστέος ἐστὶ. καὶ τοῦτο δεύτερον ἀγαθόν μετὰ τὸ εἶναι δίκαιον, τὸ γίγνεσθαι, καὶ κολαζόμενον διδόναι δίκην· καὶ πᾶσαν κολακείαν καὶ τὴν περὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν περὶ τοὺς ἄλλους, καὶ περὶ ὀλίγους καὶ περὶ πολλοὺς, φευκτέον, καὶ τῇ ρητορικῇ οὕτω χρηστέον ἐπὶ τὸ δίκαιον αἰεὶ καὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ πράξει.

83. Ἐμοὶ μὲν οὖν πειθόμενος ἀκολουθήσον ἐνταῦθα, οἱ ἀφικόμενος εὐδαιμονήσεις καὶ ζῶν καὶ τελευτήσας, ὥς ὁ λόγος σημαίνει, καὶ ἕασόν τινα σοῦ καταφρονῆσαι, ὥς ἀνοήτου, καὶ προπηλακίσει ἐὰν βούληται, καὶ, ναὶ μὰ Δία, οὐ γε θαυρῶν πατάξαι τὴν ἄτιμον ταύτην πληγὴν· οὐδὲν γὰρ δεινὸν πείσῃ, ἐὰν τῷ ὄντι ἦς καλὸς καὶ ἀγαθὸς, ἀσκήων ἀρετήν· καπεῖτα οὕτω κοινῇ ἀσκήσαντες, τότε ἤδη, ἐὰν δοκῇ χρῆναι, ἐπιθησόμεθα τοῖς πολιτικοῖς, ἢ, ὅποιον ἂν τι δοκῇ ἡμῖν, τότε βουλευσόμεθα, βελτίους ὄντες βουλευέσθαι ἢ νῦν. αἰσχρὸν γὰρ, ἔχοντάς γε ὥς νῦν φαινόμεθα ἔχειν, ἐπειτα νεανιεύεσθαι ὥς τι ὄντας, οἷς οὐδέποτε ταυτὰ δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα, περὶ

τῶν μεγίστων· εἰς τοσοῦτον ἤκομεν ἀπαιδευσίας· ὥσπερ οὖν ἡγεμόνι τῷ λόγῳ χρησώμεθα τῷ νῦν παραφανέντι, ὅς ἡμῖν σημαίνει, ὅτι οὗτος ὁ τρόπος ἄριστος τοῦ βίου, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἀσκοῦντας καὶ ζῆν καὶ τεθνάναι· τούτῳ οὖν ἐπώμεθα, καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῶμεν, μὴ ἐκείνῳ, ᾧ σὺ πιστεύων ἐμὲ παρακαλεῖς· ἔστι γὰρ οὐδενὸς ἄξιος, ᾧ Καλλίχλεις.

Τ Ε Λ Ο Σ .

